วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้นและเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป โดยมีกำหนดออกราย 4 เดือน

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ละอองนวล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ตังควนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สงครามชัย ลีทองดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวิตร ปะโคทัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัศวภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุณฑวรรณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทิพราช	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนันรัตน์ รูปใหญ่

ฝ่ายจัดการ นางสาวปณิดา ธรรมวงค์

สำนักงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สังหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

พิมพ์ที่ หจก.วิทยาการพิมพ์ 336-338 ถนนผาแดง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 045-240692 โทรสาร. 045-265756

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อย 2 คน ความคิดเห็นในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนมิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และบทความในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกองบรรณาธิการ

Graduate School Journal, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Graduate School Journal, Pitchayatat, a Journal of Humanities and Social Sciences, publishes research articles, academic articles, and review articles. Its objectives are to publish articles in the fields of education, business administration, economics, political science, public administration, law, communication, agricultural extension, arts, cultures, and related fields in order to promote the concepts, theories, and innovation development and to be a platform to present academic works of the faculty members in the university and other people in general. It is issued every four months.

Consultants

Assoc. Prof. Thamarak Laongnual	Ubon Ratchathani Rajabhat University President
Assoc. Prof. Dr. Mali Chaisena	Vice President for Academic Affairs

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Jumlong Vongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Piyakanit Chotivanich	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Orathai Liengjindathaworn	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sudaporn Tangkawanit	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Songkramchai Leethongdee	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Songsak Phusee-orn	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Jinawatar Pakotung	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Saman Asawapoom	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom	MahaSarakham Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Boonthawan Wingwon	Lampang Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Udom Tipparach	Ubon Ratchathani University

Editor	Assoc. Prof. Chanchai Suksai
Associate Editor	Asst. Prof. Chananrath Roobyai
Operating Team	Miss Panida Thammawong
Editorial Office	Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Publication Frequency	3 issues per year 1st Issue: January-April, 2nd Issue: May-August, and 3rd Issue: September-December
Place of Publication	Wittaya Printing 1973 Limited Partnership, 336-338 Phadaeng Road, Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000; Tel: 0-4524-0692, Fax: 0-4526-5756

Every article is peer reviewed for academic correctness by at least two external qualified experts. The opinions in the Graduate School Journal, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University, belong to the authors, but they do not belong to the publisher. Thus, the Graduate School of Ubon Ratchathani Rajabhat University will not be held responsible for all of those opinions. The articles in this journal are protected by the copyright of Thailand. No part of each issue may be reproduced for dissemination without written permission from the publisher.

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

แนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในจังหวัดศรีสะเกษ 1
Development Guidelines for the Accountants Affecting Performance Effectiveness in Sisaket Province
นารีรัตน์ ศรีหล้า
Nareerat Srilar

การพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ 15
Development of an Authentic Competency – Based Assessment Model in the Project Course According to the Curriculum of the Certificate of Vocational Education (Cert. Voc. Ed.), Sisaket College of Agriculture and Technology
ณิฐภา ประวาสุข จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์ เมธี วิสาพรม และปกรณ์ชัย สุพัฒน์
Nitapar Prawasuk, Jittimaporn Sihawong, Methee Wisaprom and Pakornchat Suphat

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน 27
A Teacher Development Model by Using the Professional Learning Community to Promote Active Learning at Anuban Huaithapthan School
วรัชยา ประจำ
Varutchaya Prajum

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร 45
Factors Affecting the Performance Potential of the Accountants in the group of the Non-Alcoholic Beverage Retail Business in Bangkok
ภาณุพงศ์ ชูชาติ
Panupong Choochat

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) 57
Relationship between Profitability and Debt Management Ability with Dividend Payment of the Companies Registered in the Stock Exchange of Thailand (SET100)
อภิญญามาศ ชมภู และเบญจพร โมกขะเวส
Apinyamas Chompoo and Benjaporn Mokkhavesa

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 69
Relationship between Efficiency in Operation and Accounting Accruals of the Service Industry Group Registered in the Stock Exchange of Thailand
สุทัศณีย์ แก้วพนม และเบญจพร โมกขะเวส
Sutasnee Kaewphanom and Benjaporn Mokkhavesa

โรคสมาธิสั้นในเด็กนักเรียน: บทบาทครูและแนวทางการช่วยเหลือในโรงเรียน 83
Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Students: The Teachers' Roles and Guidelines for Helping Schools
บุญเลี้ยง ทุมทอง
Boonleang Thumthong

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 95
Leadership of School Administrators affecting the Professional Learning Community of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 22
ธีระนันต์ โมธรรม วาโร เพ็งสวัสดิ์ และเอกลักษณ์ เพียสา
Theeranan Motham, Waro Phengsawat and Akkaluck Pheasa

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียน สำหรับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) 109
Development of a Model of the Morning Assembly Activities in front of the Flag Pole and the Dressing up Student Uniforms for the Students at Mahasarakham University Demonstration School (Secondary)
ฉันชัย จันทะเสน
Chunchai Juntsen

ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 121
Effectiveness of the Well-Being Promotion Program for the Pre-School Children in the Pre-School Children Development Center of the Mahachanachai Sub-District Administration Organization, Mahachanachai District, Yasothon Province
ปพิชญา วงศาลา มณฑิชา รักศิลป์ และนพรัตน์ ส่งเสริม
Papitchaya Wongsala, Monthicha Ruksil and Nopparat Songserm

การพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 137
Development of Motion Infographics to Enhance the Learning of the Hearing Impaired Students in the Special Education Program, Ubon Ratchathani Rajabhat University
ชัชวาล ขันติคเชนชาติ อรรถพร วรรณทอง และยุทธศักดิ์ ทองแสน
Chatchawan Kantikachenchart, Attaporn Wannathong and Yuttasak Thongsan

การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ 147
A Synthesis of Theses on Academic Affairs Administration, Master of Education, in Educational Administration, Hatyai University
ปิยะ หมานอีน สุกรี สุระคำแหง ธานินทร์ แก้วจุรัตน์ และนิรันดร์ จุลทรัพย์
Piya Marn-in, Sukree Surakhamhaeng, Thanin Kaewjurat and Niran Chullasap

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 163
Teachers' Leadership Affecting Learners' Quality in the 21st Century in the Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1
นพวรรณ พรหมศิริ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และวันเพ็ญ นันทะศรี
Noppawan Promsiri, Suphirun Jantarak and Wanphen Nanthasri

การรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย 177
Perception and Expectation towards Service Quality of the Civil Registration Section at the Muang District Office in Loei Province
สุมิตรา สายแวว อโณทัย หาระสาร และอัยรดา พรเจริญ
Sumitra Saiwaew, Anothai Harasarn and Irada Phorncharoen

ศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว เขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 191
Potential of Local Food to Create Tourism Advantages in Muang District, Ubon Ratchathani Province
มณีกาญจน เขียวรัตน์ บุรินทร์ ศิริเนตร์ รฐา จันทวารา และสถาพร ยังประยูร
Maneekarnchana Kiawrat, Burin Sirinet, Ratha Chantawara and Sathaporn Yungprayoon

สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 205
Conditions of the Operation on Using Information Technology in the Student Care and Help Systems in the Schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3
ยุภาวดี ชำนาญเวช ภาณุพงศ์ บุญรมย์ และนเรศ ขันธะรี
Yupawadee Chamnanwech, Phanuphong Boonrom and Naret Khantharee

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

อิทธิพลของการรับรู้การใช้นวัตกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19 221
Influence of Perception in Using Innovation Affecting the Intention in Using Online Banking of the Residents in Bangkok during COVID-19
หนึ่งฤทัย ผ่องศรี และวีรพงษ์ พวงเล็ก
Nungruthai Pongsri and Weerapong Pounglek

การวิเคราะห์อภิมานในงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน 233
Meta-Analysis Used in the Research on Teaching and Learning Management
สุมิตรา ลิ้มสุวัฒน์
Sumitra Limsuwat

การพัฒนาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 247
Development of a Learning Activity Management Package by Using the STAR Strategy in Conjunction with Active Learning Affecting Ability in Solving Mathematical Problems on Statistics for the 8th Grade Students
ผกามาศ เรืองจรัส สมถวิล ขันเขตต์ และ ปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์
Phakamart Ruangjarat, Somthawin Khanthaket and Piyaphon Phichayapirat

การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 259
A Study of the Ethical Behavior of the Students at Ubon Ratchathani Rajabhat University
เยาวรักษ์ ทองพุ่ม
Yaovaruk Thongphum

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ 270
หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ 271
ขั้นตอนการตีพิมพ์ในวารสาร 277
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ 278
ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 280
ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิจัย 282

แนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในจังหวัดศรีสะเกษ
Development Guidelines for the Accountants Affecting Performance Effectiveness in Sisaket Province

นารีรัตน์ ศรีหล้า
Nareerat Srilar

สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Accountancy Program Business, Administration and Accounting, Sisaket Rajabhat University
Received: May 14, 2021; Revised: June 21, 2021; Accepted: July 3, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะทางวิชาชีพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี จำแนกตามข้อมูล และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนานักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยใช้วิธีผสมผสาน ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 340 คน ทำการวิเคราะห์ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่มจำนวน 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และทักษะทางวิชาชีพมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอธิบายได้ว่า หากนักบัญชีของสถานประกอบการในจังหวัดศรีสะเกษมีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูงขึ้นด้วย และตัวแปรด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ รวมกันสามารถอธิบายประสิทธิผลในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 66.5 (R^2=0.665)

3. แนวทางการพัฒนานักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ นักบัญชีต้องศึกษาและฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน ภาษาต่างประเทศทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านบัญชี และต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี มาตรฐานการบัญชี จรรยาบรรณของนักบัญชี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ภาษี และการรายงานงบการเงิน โดยการเข้าร่วม การอบรม สัมมนา สืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต วารสารวิชาชีพบัญชีและหนังสือเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี รวมทั้งนักบัญชีควรมีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการเป็นนักบัญชีคุณภาพ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ รวมทั้งควรส่งเสริมสนับสนุนนักศึกษาให้มีความพร้อมด้านทักษะทางวิชาชีพ และสภาวิชาชีพบัญชีหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมในลักษณะเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนานักบัญชี ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ทักษะทางวิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study professional skills and performance effectiveness of the accountants in Sisaket province, 2) to study and compare the performance effectiveness of the accountants classified by data, and 3) to study guidelines for developing the accountants in Sisaket Province. The research was conducted by using the mixed methods research consisting of the quantitative research that used a questionnaire as a research instrument to collect data from the samples in a total of 340 accountants in Sisaket Province. The data were analyzed by using the statistics: percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and qualitative research. The data were collected from five key informants by using the semi-structured interviews and seven key informants by using group discussions.

The research findings were as follows.

1. The accountants in Sisaket Province had attitudes towards professional skills in the overall and in each aspect were at a high level.

2. The accountants in Sisaket Province had attitudes towards performance effectiveness in the overall and each aspect at a high level, and the professional skills had positive effects towards the performance effectiveness with the statistical significance at the level of .05. These results could be used to explain that if the accountants in the enterprises had higher professional accounting skills, this would affect the performance effectiveness to be higher as well. The variances of the individual characteristic skills, the interaction skills between individuals, and the communication skills in managing organizations and administrating businesses could be added together to explain the performance effectiveness by 66.5% (R^2=0.665).

3. The guidelines for developing the accountants in Sisaket Province were that the accountants must study and practice to develop all of 5 professional skills, the foreign language in listening, speaking, reading, and writing, especially English, using accounting software packages and studying to gain more knowledge about accounting profession, accounting standards, ethics of the accountants, laws related to accounting, taxes, and financial budget reports by participating trainings, seminars, searching information from the internet, accounting profession journals, and text books related to accounting profession. In addition, the accountants should form groups to create networks to share knowledge to enhance the quality accountants. Moreover, the educational institutes should develop curriculum and teaching and learning management relevant to international education standards and should promote and support the students to be ready in the professional skills. The Federation of Accounting Professions or agencies involving should arrange the training in the forms of workshops to add the professional skills continually.

Keywords: Development Guidelines for Accountants, Performance Effectiveness, Professional skills

บทนำ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี บุคคลจึงต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นนักบัญชีจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรมากกว่าในอดีตในฐานะที่เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ฝ่ายบริหาร การพัฒนาตนเองเรื่องการปฏิบัติงานและต้องการการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรตามไปด้วย และจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน (วุฒิภัย สุขช่วย และคณะ, 2560) การพัฒนานักบัญชีจึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะทำให้ผู้บริหารทราบถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ เพื่อนำข้อมูลทางการเงินไปวางแผนในการดำเนินงานและจัดทำงบประมาณต่าง ๆ ในอนาคตได้ซึ่งข้อมูลทางบัญชีที่นำเสนอต่อผู้บริหารต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ หากการปฏิบัติงานของนักบัญชีไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่องค์กรต้องการอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขได้ไม่ทันเวลา นักบัญชีถือเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเฉพาะทางในวิชาชีพบัญชีที่ได้ศึกษามาโดยตรงหรือเฉพาะด้าน และยังต้องอาศัยประสบการณ์โดยตรงจากการทำงานบัญชีจริง ๆ ถ้ามีประสบการณ์ในการทำงานมากความรู้ ความเชี่ยวชาญทางทักษะในวิชาชีพบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้งานบัญชีด้วยแต่ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมานักบัญชีมีจำนวนไม่น้อย ที่ขาดทักษะวิชาชีพที่ไม่สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์เพราะนักบัญชีไม่ได้เป็นผู้บันทึกบัญชีเหมือนในอดีต ส่งผลให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องรู้ทักษะหากนักบัญชีรู้จักปรับปรุงและเข้าใจ ความกังวลที่เกี่ยวอาชีพนักบัญชีจะไม่เป็นที่ต้องการในองค์กรก็จะหมดไป ตามแนวคิดของพิมพ์พิศา วรรณวิจิตร และปวีนา กองจันทร์ (2560) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชีโดยตรง ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีประสบการณ์การฝึกอบรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ 1) ความรู้ทางด้านบัญชี 2) ประสบการณ์ในการทำบัญชี 3) การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความเข้าใจในการทำงานขององค์กร 4) ความเข้าใจในขั้นตอนจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในการจัดทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพ

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เนื่องจากวิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงได้ออกประกาศมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะวิชาชีพ ซึ่งมาตรฐานฉบับนี้ได้กำหนดทักษะที่บุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีส่วนผสมของทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และ 5) ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการองค์กร สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถประกอบอาชีพของตนในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสามารถซึ่งปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2564) ซึ่งถ้านักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพครบทั้ง 5 ด้านแล้วก็จะทำให้นักบัญชีเกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและผลงานมีคุณภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงาน ดังนั้นองค์กรจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนานักบัญชีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิผล ซึ่งประสิทธิผลการปฏิบัติงานเป็นความสามารถของนักบัญชีที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร และทันระยะเวลาที่กำหนด มีผลงานที่ได้คุณภาพและถูกต้อง มีวิธีการทำงานหรือนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาช่วยเพิ่มผลงานและลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกฝ่าย (อรณี ศรีคำมูล, 2560) โดยตัวชี้วัดประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) บรรลุตามเป้าหมาย 2) คุณภาพผลงาน และ 3) ปริมาณผลงาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานักบัญชีให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ
2. การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี จำแนกตามข้อมูล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษแบ่งตามจำนวนผู้ประกอบการนิติบุคคลจดทะเบียน ณ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2562 จำนวน 2,139 คน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ, 2562) และตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางทาโร่ยามาเน่ (Yamane) (ธานินท์ ศิลป์จารุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งยอมรับความคลาดเคลื่อนของการประมาณร้อยละ 5 ได้ตัวอย่างจำนวน 340 คน โดยการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชี ประเภทธุรกิจ จำนวนปีที่เปิดดำเนินกิจการ และจำนวนพนักงานบัญชี คำตอบเป็นแบบเลือกรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ทักษะวิชาชีพของนักบัญชี ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ คำตอบเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี ได้แก่ การบรรลุเป้าหมาย คุณภาพผลงาน และปริมาณผลงาน คำตอบเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และผ่านการพิจารณาแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญโดยตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาความชัดเจน และความเหมาะสมของภาษา และให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้ดัชนี IOC (Index of Item Objective Congruence) ถือเกณฑ์ความเห็นสอดคล้องกัน และยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 ซึ่งที่มีค่า .50 ขึ้นไปถือว่ายอมรับได้หรือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับตัวอย่าง ได้แก่ นักบัญชีที่ไม่ได้อยู่ในตัวอย่างจำนวน 30 ชุด คำนวณหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับร่างภายหลังการนำไปทดลองใช้ โดยแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Check-List) จะคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ในส่วนของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ค่านวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) มีค่าความเชื่อมั่น .985 และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผลจากการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S) การทดสอบสมมติฐานที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไปขององค์กร และประสิทธิผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way – ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 3 กลุ่มขึ้นไป กรณีที่มีความแตกต่างใช้การทดสอบหารายคู่ใดที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Scheffe การทดสอบสมมติฐานที่ 2 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) สำหรับทดสอบทักษะทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายพยากรณ์หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ โดยเขียนความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการ (Kerlinger and Pedhazur, 1973) ดังต่อไปนี้ สมการพยากรณ์ $\hat{Y}=b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \ldots + b_kX_k$

2. วิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การสัมภาษณ์นี้เป็นการสมภาษณ์เชิงลึกเพื่อผลการศึกษาดังกล่าวมาทำ การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานสภาวิชาชีพบัญชีจังหวัดอุบลราชธานี พาณิชย์จังหวัด ผู้สอบบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และผู้ทำบัญชี ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ประธานสภาวิชาชีพบัญชีจังหวัดอุบลราชธานี พาณิชย์จังหวัด ผู้สอบบัญชี นักวิชาการ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และผู้ทำบัญชี โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสองกลุ่มนั้น พิจารณาการสุ่มโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ซึ่งทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

2.2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำผลการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์เนื้อหา โดยการนำข้อมูลมาจัดเรียง จัดกลุ่มข้อมูลสังเคราะห์หน่วยของข้อมูลตามคุณลักษณะร่วมกันและความเกี่ยวโยงกันในประเด็นหนึ่ง ๆ แล้วนำมาจัดกลุ่ม ประเภทด้วยกัน จากนั้นใช้การลดทอนข้อมูลเพื่อให้ได้กลุ่มข้อมูลที่มีความหมายร่วมกัน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มข้อมูล และสร้างข้อสรุป (ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกูล และสุภาพ ฉัตราภรณ์, 2555)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ตอบแบบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบัญชีจำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 81.47 รองลงมาคือผู้จัดการฝ่ายบัญชีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.41

สมุห์บัญชี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94 และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18

1.2 ผู้ตอบแบบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชี น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 57.06 รองลงมาคือ ประสบการณ์การทำงานด้านบัญชี 6–10 ปี มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47 ประสบการณ์การทำงานด้านบัญชี 11–15 ปี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 และมีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีมากกว่า 15 ปี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24

2. ทักษะทางวิชาชีพ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ

ทักษะทางวิชาชีพ	$\bar{x}$	S	ระดับ
1. ทักษะทางปัญญา	3.81	.77	มาก
2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	3.76	.87	มาก
3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	3.96	.76	มาก
4. ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	3.98	.75	มาก
5. ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ	3.87	.78	มาก
รวม	**3.88**	**.79**	**มาก**

จากตารางที่ 1 นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.88, S =.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีทักษะทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ($\bar{x}$=3.98, S=.75) ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ($\bar{x}$=3.96, S=.76) ด้านทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ($\bar{x}$=3.87, S=.78) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{x}$=3.81, S=.77) และด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ($\bar{x}$=3.76, S=.87)

3. ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ

ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	S	ระดับ
1. บรรลุตามเป้าหมาย	3.60	.70	มาก
2. คุณภาพผลงาน	3.74	.72	มาก
3. ปริมาณผลงาน	3.65	.79	มาก
รวม	**3.66**	**.74**	**มาก**

จากตารางที่ 2 นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.66, S=.74) และเมื่อพิจารณาประสิทธิผลการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน พบว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผลงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.74, S=.72) รองลงมา คือ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านปริมาณผลงาน ($\bar{X}$=3.65, S=.79) และประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านบรรลุตามเป้าหมาย ($\bar{X}$=3.60, S=.70)

4. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี

การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี ตามสมมติฐานที่ 1 โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไปขององค์กรกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน จำแนกตามข้อมูลประเภทธุรกิจ อายุพนักงาน จำนวนปีที่เปิดดำเนินกิจการ และจำนวนพนักงานบัญชี รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีจำแนกตามข้อมูล

รายการ	ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน		F	p-value
	$\bar{x}$	S		
ประเภทธุรกิจ	**3.58**	**.53**		
1. การผลิต	3.83	.52	3.743*	.010
2. การบริการ	3.55	.57		
3. การค้า	3.35	.52		
อายุพนักงาน	**3.76**	**.58**		
1. 20-25 ปี	3.79	.47	.473	.623
2. 26-30 ปี	3.73	.62		
3. สูงกว่า 30 ปี	3.77	.64		
จำนวนปีที่เปิดดำเนินกิจการ	**3.50**	**.56**		
1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	3.23	.56	2.912*	.034
2. 6 - 10 ปี	3.71	.45		
3. 11 - 15 ปี	3.60	.65		
4. 15 ปีขึ้นไป	3.43	.58		
จำนวนพนักงานบัญชี	**3.55**	**.56**		
1. 1 - 5 คน	3.45	.53	.588*	.045
2. 6 - 10 คน	3.54	.55		
3. 11 - 15 คน	3.59	.58		
4. 16 - 20 คน	3.64	.59		
รวม	**3.65**	**.56**		

หมายเหตุ: * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า จากการทดสอบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีจำแนกตามข้อมูลด้วย One-Way ANOVA ของประเภทธุรกิจได้ค่า Sig=.010 ,จำนวนปีที่เปิดดำเนินการได้ค่า Sig=.034 และจำนวนพนักงานบัญชีได้ค่า Sig=.045 แสดงว่าประเภทธุรกิจและจำนวนปีที่เปิดส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุพนักงานได้ค่า Sig=.623 แสดงว่าอายุไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีเนื่องจากในการทำงานสอบบัญชีนั้น พนักงานในแต่ละช่วงอายุจะได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการเลื่อนตำแหน่ง และได้ระดับเงินเดือน และสิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกันในระดับช่วงอายุของตน

5. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของทักษะทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความ สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองว่ามีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) หรือไม่ ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงทั้งทางบวกและทางลบ ($r > .65$) ให้ตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่ำกับตัวแปรตามออกรายละเอียดรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ

ตัวแปร	B	S	β	t
ค่าคงที่	2.085	.185		6.413
1. ทักษะทางปัญญา (X_1)	.445	.042	.324	7.180**
2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (X_2)	.355	.046	.313	7.722*
3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (X_3)	.332	.039	.259	6.018
4. ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (X_4)	.090	.039	.095	2.775
5. ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ (X_5)	-0.063	.030	-0.072	.014*
R= .809 R^2=.665, S.E.=.28417, F=4.471, P=.000				

หมายเหตุ: ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรด้านทักษะทางปัญญา (X_1) และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (X_2) มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งอธิบายได้ว่า หากนักบัญชีของสถานประกอบการในจังหวัดศรีสะเกษมีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ตัวแปร บุคคล (X_4) และการสื่อสารทักษะทางการบริหารองค์กร

และการจัดการธุรกิจ (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแสดงว่า ทักษะทางปัญญา (X_1) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (X_2) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (X_3) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (X_4) ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ (X_5) สามารถทำนายประสิทธิภาพทักษะทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษได้ร้อยละ 66.50 (R^2 =0.665) และสามารถเขียนสมการทำนายหรือสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.324X_1 + 0.313X_2 + 0.259X_3 + 0.095X_4 + 0.072X_5$$

สมการพยากรณ์

$$\hat{Y} = -0.095 + 0.332X_3 + 0.355X_2 + 0.445X_1 + 0.090X_4 + 0.063X_5$$

6. แนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

แนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยจะสัมภาษณ์ความคิดเห็นกับผู้ที่เกี่ยวข้อในแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) อธิบายตามหัวข้อประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

หัวข้อ	แนวทาง
ด้านทักษะทางปัญญา	นักบัญชีต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์และประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆ มาใช้ในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ทักษะทางด้านปัญญาช่วยให้นักบัญชีแก้ปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ทักษะทางปัญญาที่จำเป็น ควรเริ่มต้นที่การอบรมให้ความรู้แนวทางการปฏิบัติงานภายใต้การกำหนดนโยบายจากองค์กรโดยสิ่งที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดความพร้อมหรือความต้องการพัฒนาตนเองเกิดจากแรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (ต่อ)

หัวข้อ	แนวทาง
ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	นักบัญชีต้องศึกษาและฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน ภาษาต่างประเทศทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านบัญชีมีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี หรือสืบค้นข้อมูลผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต ความชำนาญทางตัวเลข ความสามารถจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน ความสามารถจัดทำรายงานและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ข้อบังคับ กฎหมาย ที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง และความรู้และความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี กฎหมายภาษีอากร กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์และต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้าร่วม การอบรม สัมมนา สืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต วารสารวิชาชีพบัญชีและหนังสือเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีนอกจากนี้นักบัญชีควรมีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการเป็นนักบัญชีคุณภาพ
ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	นักบัญชีมีความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ นักบัญชีมีทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้านบัญชี ความสามารถในการจัดการบริหารตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการควบคุมอารมณ์ และความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด และจัดแจงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา
ด้านทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	นักบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผลสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือ สามารถการนำเสนอ การพูดคุย การรายงาน ผ่านการเขียน และพูดทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ความสามารถทำงานเป็นทีมโดยการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือแสดงบทบาทผู้นำผู้ตามได้อย่างเหมาะสม
ด้านทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ	นักบัญชีเข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้นควรเปิดโอกาสให้นักบัญชีไปพัฒนาตนเอง และจัดโครงการอบรมด้านบัญชีให้กับพนักงานสถาบันการศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ และควรจัดการศึกษาโดยเน้นความรู้ และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ควรสนับสนุนและส่งเสริมนักศึกษาให้มีทักษะทางวิชาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการประกอบวิชาชีพให้กับนักศึกษา โดยการจัดโครงการอบรมต่าง ๆ เช่น จัดโครงการอบรม “สร้างนักบัญชีรุ่นใหม่”

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะทักษะทางวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะเจาะจง ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเพื่อให้นักบัญชีมีคุณสมบัติทางวิชาชีพและเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพโดยนักบัญชีที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะทางวิชาชีพครบทุกด้านอย่างเหมาะสม (Awayiga, Onumah and T samenyi, 2010) ซึ่งทักษะทางวิชาชีพจะแสดงถึงสมรรถนะและเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพของนักบัญชีที่จะสามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ รวมทั้งการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพสูง สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล คำลือปลูก (2558) ทำการศึกษาความพร้อมของนักบัญชีในอำเภอเมืองลำปางต่อการประกอบวิชาชีพบัญชีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพบัญชีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะทางปัญญาทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารและ ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจอยู่ในระดับมากสำหรับทักษะทุกด้าน

2. นักบัญชีในจังหวัดศรีสะเกษ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในะดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานประกอบการจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนักบัญชีที่มีคุณวุฒิการศึกษาทางการบัญชีที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้นักบัญชีที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างขีดความสามารถสำหรับการตรวจสอบและการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีในการทำงานด้านบัญชีและยังสร้างแรงกระตุ้นและศักยภาพในการลงทุนของประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (Madawaki 2014) และองค์กรที่มีความแตกต่างกันในเรื่องประเภทธุรกิจ และจำนวนปีที่เปิดดำเนินการ ส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ตัวแปรด้านทักษะทางปัญญา (X_1) และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (X_2) มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งอธิบายได้ว่า หากนักบัญชีของสถานประกอบการในจังหวัดศรีสะเกษมีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ตัวแปรด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (X_3) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_4) และการสื่อสารทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่ารวมกันสามารถอธิบายประสิทธิผลการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 60.5 (R^2=0.665) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีจำเป็นต้องผสมผสานทักษะหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เพื่อให้งานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ซึ่งถ้านักบัญชีคนใดมีทักษะทางวิชาชีพเป็นอย่างดีก็จะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีเช่นกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ ศรีสัตตรัตน์และสมยศ อวเกียรติ (2560) ที่ทำการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุของนักบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เขตภาคกลาง พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คือ ปัจจัยสมรรถนะหลักสมรรถนะด้านการจัดการ และสมรรถนะด้านเทคนิค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์รมณ ศรีสุข และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์ (2560) ศึกษาสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะทางบัญชีสมัยใหม่ในด้านความรู้และทักษะด้านบัญชีมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยของ Kavanagh and Drennan (2008) องค์กรคาดหวังประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีจะมีความเข้าใจในทักษะการบัญชีขั้นพื้นฐานและทักษะในการวิเคราะห์ที่ดีมากขึ้น

3. แนวทางการพัฒนานักบัญชีเพื่อให้มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน คือ 1) ทักษะทางปัญญา พบว่า นักบัญชีต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ ความเข้าใจในแนวคิดมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ (ทวิชชัย อุรัจฉัท และชุมพล รอดแจ่ม (2559) 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานพบว่า นักบัญชีต้องศึกษาและฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านบัญชีมีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัย สรศักดิ์ ธนันไชย (2551) พนักงานบัญชีควรมีการส่งเสริมทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก เพราะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน สามารถนำมาปฏิบัติงานได้จริง 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล พบว่า นักบัญชีมีความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมการทำงาน (ปิติภูมิ เบญจโอฬาร, 2553) 4) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร พบว่า นักบัญชีต้องมีความสามารถการนำเสนอ การพูดคุย การรายงาน ผ่านการเขียนและพูดทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยไม่มีความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (อรณี ศรีคำมูล, 2560) 5) ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ พบว่า นักบัญชีเข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้นกับสถานประกอบการควรเปิดโอกาสให้นักบัญชีไปพัฒนาตนเอง และจัดโครงการอบรมด้านบัญชีให้กับพนักงานสถาบันการศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้ครบทุกหลักสูตร (McClelland, 2006)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานประกอบการสามารถนำผลการวิจัยประโยชน์ในด้านการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการคัดเลือกนักบัญชีที่พึงประสงค์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร

2. สภาวิชาชีพบัญชีและกรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถนำผลการวิจัยประโยชน์ในด้านการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขการเป็นผู้ทำบัญชี เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนานักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการพัฒนานักบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

2. ควรศึกษาตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารกิจการ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี เป็นต้น ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์แนวทางการพัฒนานักบัญชีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างครอบคลุมทุกตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

จุไรรัตน์ ศรีสัตตรัตน์ และสมยศ อวเกียรติ. “ปัจจัยเชิงสาเหตุของนักบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเขตภาคกลาง,” **วิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.** 11, 25 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 137-152.

ชัชวาล คำลือปลูก. **ความพร้อมของนักบัญชีในอำเภอเมืองลำปางต่อการประกอบวิชาชีพบัญชีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558.

ณัฏฐ์รมณ ศรีสุขและ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. **สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร.** ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7 “มหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคม พลังขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0”. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2560.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2555.

ทวิชชัย อุรัจฉัท และชุมพล รอดแจ่ม. **ความรู้และความสามารถทางวิชาชีพของนักบัญชีตามมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพในสถานประกอบการ เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 2559.

ปิติภูมิ เบญจโอฬาร. **คุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน.** การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกูล และสุภาพ ฉัตราภรณ์. **การออกแบบการวิจัย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555.

พิมพ์พิศา วรรณวิจิตร และปวีนา กองจันทร์. "ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี. คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น," **Veridian E-Journal,Silpakorn University.** 10, 1 (มกราคม –เมษายน 2560): 1926-1942.

วุฒิภัทร สุขช่วย และคณะ. **ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานกับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน.** สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโยยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์, 2560.

สรศักดิ์ ธนันไชย. **การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน.** การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

พาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน. **ข้อมูลจดทะเบียนนิติบุคคล.** ศรีสะเกษ: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ, 2562.

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. **มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ.** (ออนไลน์) 2564 (อ้างเมื่อ 22 เมษายน 2564). จาก http://www.fap.or.th

อรณี ศรีคำมูล. **ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่องกับความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2560.

Awayiga, J. Y., J. M. Onumah and M. Tsamenyi. "Knowledge and skills development of accounting graduates: The perceptions of graduates and employers in Ghana," **Accounting Education: an international journal.** 19, 1-2 (2010): 139-158.

Kavanagh, M. H. and L. Drennan. "What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from student perceptions and employer expectations," **Accounting & Finance.** 48, 2 (2008): 279-300.

Kerlinger, F.N. and E.J. Pedhazur. **Multiple regression in behavioral research.** New York: Holt, 1973.

Madawaki, A. "Impact of regulatory framework and environmental factors on accounting practices by firms in Nigeria," **Procedia-Social and Behavioral Sciences.** 164 (2014): 282-290.

McClelland, David C. **In Encyclopedia of the history of American management. London, United Kingdom: Continuum.** (online) 2006 (cited 19 June 2021). Available from http://search. credoreference.com/content/entry/contham/mcclelland_david_c/0.

การพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ

Development of an Authentic Competency – Based Assessment Model in the Project Course According to the Curriculum of the Certificate of Vocational Education (Cert. Voc. Ed.), Sisaket College of Agriculture and Technology

ณิฐภา ประวาสุข จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์ เมธี วิสาพรม และปกรณ์ชัย สุพัฒน์
Nitapar Prawasuk Jittimaporn Sihawong Methee Wisaprom and Pakornchat Suphat

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Faculty of Education Sisaket Rajabhat University
E-mail: umpai2808@gmail.com
Received: May 17, 2021; Revised: June 28, 2021; Accepted: July 9, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะ 2) สร้างรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะ 3) ทดลองใช้รูปแบบการเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ และ 4) ประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพรูปแบบการประเมิน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนของโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษจำนวน 10 คน โดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพ ขั้นตอนที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการประเมิน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ขั้นตอนที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบและประเมินรูปแบบใช้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียน สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการประเมินผลตามสภาพจริง ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ได้แก่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) สื่อการเรียนรู้ 5) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (นอกห้องเรียน) ประเด็นที่ 2 กระบวนการพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ได้แก่ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดสมรรถนะการเรียนรู้ 2) หลักสูตรการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดแผนการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง 4) การเตรียมผู้สอน 5) การจัดการเรียนรู้โดยยึดกลุ่มอาชีพผู้เรียนเป็นฐาน 6) การพัฒนาผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้พฤติกรรม

2. การสร้างรูปแบบการประเมินตามสภาพอิงสมรรถนะ กำหนดปัญหาและการแก้ปัญหารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนเกี่ยวข้อง 2) ความคิดเห็นแนวทางการจัดรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงาน มี 5 ด้าน และ 3) ความคิดเห็นต่อรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงาน มี 6 ด้าน ที่ต้องการพัฒนา

3. ผลการทดลองรูปแบบการประเมินตามสภาพอิงสมรรถนะ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษประกอบไปด้วย 1) ศึกษาการสังเคราะห์ฐานอาชีพ 2) การพัฒนาการเรียนรู้ 3) การสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 4) เตรียมการผู้สอน 5) ปฏิบัติการเรียนรู้โดยยึดอาชีพเป็นฐาน

4. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.49, S=.41)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ การประเมินผลตามสภาพจริง รายวิชาโครงงาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the conditions of the authentic competency – based assessment, 2) to create an authentic competency – based assessment model, 3) to try out the authentic competency – based assessment model, and 4) to evaluate the authentic competency – based assessment model. The research was conducted as qualitative research with the following steps. The first step was to study the conditions of the authentic competency – based assessment model. The target group included 10 students participating in the vocational education project for rural development, Sisaket College of Agriculture and Technology. The second step was to create an authentic competency – based assessment model. The target group included 7 experts. The third step was to try out the authentic competency – based assessment model. The target group included 30 students registering in the Agriculture and Technology Program. The research instrument were an observation form, an interview form, and a questionnaire. The statistics used were mean and standard deviation.

The research findings were as follows.

1. The conditions of the authentic competency – based assessment included 2 items. The first item was the development of the authentic competency – based assessment model consisting of 5 components: 1) teachers, 2) learners, 3) environment, 4) learning media, and 5) learning environment (outside classrooms). The second item was the processes of the development of authentic competency – based assessment model consisting of 6 components: 1) regulating learning competency, 2) curriculum of designing learning management, 3) learning management according to the authentic competency – based assessment, 4) preparing teachers, 5) learning management based on career groups of learners, and 6) developing learners who learned activities for behavior learning.

2. The creation of the authentic competency – based assessment model, the regulation of the problems, and the resolution of the authentic competency – based assessment model consisted of 3 aspects: 1) related basic information, 2) opinions about guidelines for organizing the authentic competency – based assessment model in the project course consisting of 5 aspects, and 3) opinions towards the authentic competency – based assessment model in the project course consisting of 6 aspects that needed to be developed.

3. The results of the trail of the authentic competency – based assessment model according to the curriculum of the Certificate of Vocational Education (Cert. Voc. Ed.), Sisaket College of Agriculture and Technology showed that the authentic competency – based assessment model consisted of 1) studying the synthesis of the career base, 2) developing learning, 3) creating

learning management competency, 4) preparing teachers, and 5) implementing learning based on the careers.

4. The results of the evaluation showed that the authentic competency – based assessment model in the project course in the overall was at a high level ($\bar{X}$ =4.49, S=.41).

Keywords: the Development of the Model, Assessment Based on the Authentic Conditions, the Project Course

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 กำหนดให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จึงทำให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะระดับขั้นพื้นฐานต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสภาพจริงและใช้การประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น และมีจุดมุ่งหมายโดยนำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Learning outcome) และการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน แล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาในทักษะต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรธน์ (2554) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริงและการประเมินผลตามสภาพจริงเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้ การใช้วิธีที่เป็นจริงลงสู่ห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสภาพจริง (Authentic Learning) และการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งรวมเรียกว่าวิธีที่เป็นชีวิตจริง หรือการเรียนการสอนและการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Approach)

การพัฒนาอบรมวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพมีความสามารถในการจัดการวิเคราะห์อาชีพ การควบคุมตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาแต่ละประเภทวิชาสาขาวิชาประกอบด้วยการสอนตามหลักสูตร รายวิชาก็ยังมีจุดอ่อนหลายประการ เช่น ในการดำเนินงานด้านการศึกษาและการอบรมทักษะวิชาชีพ ปรับปรุงการปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนสอดคล้องความรู้และทักษะในการสร้างและพัฒนางานในสาขาวิชาชีพอาจส่งผลเพื่อเสริมสร้างหรือพัฒนางานอาชีพด้วยความรับผิดชอบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม มีความขยันอดทนและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (วิชัย วงค์ใหญ่ และมารุต พัฒพล (2562) การศึกษาข้อมูลการประเมินผลตามสภาพจริง ในรายวิชาโครงงานในปีที่ผ่านมาโดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เมื่อพุทธศักราช 2557-2561 โดยการสัมภาษณ์และสอบถาม ผู้วิจัยได้สอบถามจากครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาโครงงานปีที่ผ่าน ๆ มา พบว่ามีนักเรียนในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ยังมีนักเรียนไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. และยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรโดยเฉพาะในรายวิชาโครงงาน

จากการศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรเดิมที่ผ่านมา การประเมินการเรียนการสอนในรายวิชาโครงงาน พบว่าสาเหตุที่มีนักเรียนที่ไม่สำเร็จการศึกษา ตามระยะเวลาที่กำหนด ส่วนหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ เกิดจากหมวดวิชาทักษะชีวิต วิชาโครงงาน Project รหัสวิชา 20501-8501 จำนวน 4 หน่วยกิตเป็นวิชา

ภาคบังคับ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต้องเรียนครบตรงโครงสร้างของหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 103 หน่วยกิต โดยมีวิชาโครงงาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทำโครงงาน ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียนประกอบด้วย สมรรถนะอาชีพ การจัดการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาการปรับปรุงการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของตนเอง โดยใช้ลักษณะของการวิจัยเพื่อบูรณาการสู่การปฏิบัติจริง และประยุกต์สู่อาชีพในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Timperley et al (2009) พบว่า ครูที่ดีต้องมีมาตรฐานจำเป็นมีสมรรถนะที่เป็นศูนย์กลางในการทำงานเพื่อการพัฒนาควบคู่ไปกับการทำงานจะได้เป็นกรอบแนวทางและเครื่องมือสำหรับครูในการปฏิบัติงานกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาเพื่อทำให้ครูเกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ต้องอาศัยเข้าใจขั้นตอน ของกระบวนการสร้าง และพัฒนางานอาชีพอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะในการสร้างและพัฒนางานในสาขาวิชาชีพ ตามกระบวนการวางแผนดำเนินงานการแก้ไขปัญหา การประเมินผลในสภาพปัจจุบัน ทำรายงานและนำเสนอผลงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Department for Education (2012) คือ ครูมีหน้าที่ในการศึกษาและพัฒนาอาชีพให้เป็นไปตามความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานในกระบวนการทำงานของครู ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะเป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะได้มีรูปแบบเพื่อเป็นแนวทางการกระบวนการในจัดการเรียนการสอนให้สำเร็จลุล่วงเกิดประโยชน์สูงสุด กับสถาบันการศึกษาตลอดจน ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้รูปแบบการประเมินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน
3. เพื่อทดลองรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน
4. เพื่อประเมินรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะนำเสนอดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและประเด็นปัญหา ศึกษาสภาพรูปแบบการประเมิน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนของโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จำนวน 10 ศูนย์การเรียนรู้ละ 1 คน รวมเป็น จำนวน 10 คน โดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพ (เลือกแบบเจาะจง)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนจากกลุ่มอาชีพ การเลือกสังเกตพฤติกรรมเฉพาะบุคคล

1. สร้างแบบสังเกต เน้นเกี่ยวกับประเด็นการวัดที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนองค์ประกอบ และขั้นตอนการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ความพร้อมของครูผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน เป็นต้น

2. นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและปรับปรุงแบบสังเกตตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย ให้มีความถูกต้องและเหมาะสม ครอบคลุม

3. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตที่ปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการเช่นเดียวกับแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 คน นำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องแล้วพิจารณาคัดเลือกรายข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 3.60 ขึ้นไป และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือแบบสังเกต นำแบบสังเกตที่ผ่านการตรวจสอบเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาแล้ว

4. ไปทดลองใช้กับนักเรียนของโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จำนวน 10 ศูนย์การเรียนรู้ละ 1 คน รวมเป็น จำนวน 10 คน โดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพ ซึ่งไม่ได้เป็นตัวอย่างในการวิจัย พบว่า แบบสังเกตมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92 และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า Corrected Item – Total Correlation เท่ากับ .30 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ผู้วิจัยนำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ เพื่อความอนุเคราะห์ในการเก็บรวมรวมข้อมูลการวิจัย 2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหาร และครูสอนรายวิชาโครงงาน อำนวยความสะดวกในการรวบรวมสังเกตข้อมูลการวิจัย โดยใช้เครื่องมือแบบสังเกต การจัดการเรียนการสอนภาพรวม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. นำร่างรูปแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติ คือ เป็นผู้บริหารและครูของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ เป็นครูของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ที่มีประสบการณ์ในด้านการ พัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการพัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริง ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการหลักสูตรโดยเรียบเรียงเป็นข้อคำถามในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการสื่อความหมายความครอบคลุมเนื้อหาด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและประเมินค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำข้อคำถามเสนออาจารยที่ปรึกษา ตรวจสอบสำนวนที่ใช้ ความชัดเจนของคำถามและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจแก้สำนวนภาษา ผู้วิจัยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป นำไปเป็นข้อคำถาม ซึ่งพบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .05 ขึ้นไป ซึ่งถือว่านำไปใช้ได้ทุกข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา และขั้นตอนของ รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบ

ผู้วิจัยนำรูปแบบไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายนักเรียน โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ที่ได้เลือก จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การใช้รูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงไปใช้สอนจากการบันทึกหลังสอน การสอบถามความคิดเห็น ครูผู้สอน กลุ่มที่นำรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงานไปทดลองใช้สอน และบันทึกของผู้วิจัย รวมถึงข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่เรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน เพื่อชี้แจงแนวทางการใช้รูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน มี 3 ขั้นตอน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 16 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการทดลองการใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน มาสรุปและวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 เพื่อการประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงครูผู้สอนวิชาโครงงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ สอบถามการวิจัยเป็นเครื่องมือสำหรับในการประเมิน ตรวจสอบและให้การรับรองรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน ที่พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนของการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินรับรองรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน โดยให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของรูปแบบฯ ในภาพรวม

ขั้นที่ 2 สร้างแบบประเมินรับรองรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง อิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องข้อคำถามของรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นที่ 3 นำแบบประเมินและรับรองรูปแบบ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา ความถูกต้องเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ 4 นำมาทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียน สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จำนวน 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) รวบรวมแบบประเมินรับรองรูปแบบ ที่ได้รับคืนจนครบจำนวนที่ต้องการข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนำมาวิเคราะห์ตามหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการประเมินผลตามสภาพจริงจากการสังเกตจึงสรุปเป็นประเด็นที่ 1 คือ การพัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ได้แก่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) สื่อการเรียนรู้ 5) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (นอกห้องเรียน) ประเด็นที่ 2 คือ กระบวนการพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ได้แก่ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดสมรรถนะการเรียนรู้ 2) หลักสูตรการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดแผนการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง 4) การเตรียมผู้สอน 5) การจัดการเรียนรู้โดยยึดกลุ่มอาชีพผู้เรียนเป็นฐาน 6) การพัฒนาผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้พฤติกรรม

2. ผลการสร้างรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ พบว่าการสร้างรูปแบบการประเมินตามสภาพอิงสมรรถนะ กำหนดปัญหาและการแก้ปัญหารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนเกี่ยวข้อง 2) ความคิดเห็นแนวทางการจัดรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงาน มี 5 ด้าน และ 3) ความคิดเห็นต่อรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงาน มี 6 ด้าน ที่ต้องการพัฒนา หลังจากนั้นนำไปทดลองรูปแบบการประเมิน

3. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงานกับการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน ในด้านการจัดการเรียนตามแนวคิดของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียนสรุปผลดังนี้

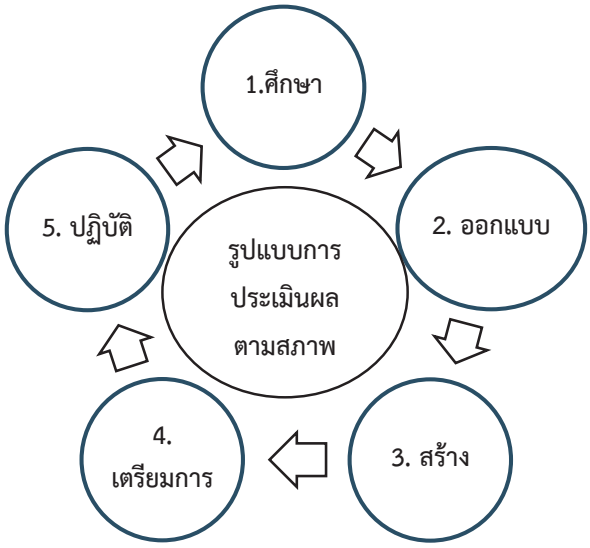

ภาพที่ 1 ทดลองใช้ตามรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2562 ปรากฏผล ตามแนวคิดครูผู้สอน

3.1 ศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ฐานอาชีพ – อาชีพผู้เรียน - ทักษะผู้เรียน- การออกแบบการจัดการเรียนรู้ – กิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบขั้นตอนที่ 2

3.2 การพัฒนาการเรียนรู้–จุดประสงค์รายวิชา–สมรรถนะรายวิชา-วิธีการจัดการเรียน (คำอธิบาย) –การประเมินผล

3.3 สร้าง ขั้นตอนที่ 3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้-การวิเคราะห์ผู้เรียน–ออกแบบการจัดการเรียนรู้-การกิจกรรมการเรียน–ประเมินเพื่อพัฒนา

3.4 เตรียมการ ขั้นตอนที่ 4 การเตรียมผู้สอน–เข้าใจหลักสูตรผู้เรียน–เข้าถึงผู้เรียน–พัฒนาผู้เรียน-ศึกษา หาความรู้ตลอดเวลา

3.5 ปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 5 การเรียนรู้โดยยึดอาชีพเป็นฐาน-วางแผน โครงงาน–จัดทำโครงงาน-ลงมือทำจริง เรียนรู้จากการกระทำ-สร้างสิ่งใหม่ นำความรู้และทักษะรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง

4. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง ของผู้เรียนที่มีความคิดเห็นผ่านกระบวนการพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ตารางที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงาน โดยรวมประเด็นหลักโดยรวม

ความคิดเห็น	ผลระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S	ความหมาย
1. ความคิดเห็นด้านครูผู้สอน	4.43	.45	มาก
2. ความคิดเห็นด้านผู้เรียน	4.55	.40	มากที่สุด
3. ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม	4.43	.46	มาก
4. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.49	.53	มาก
5. ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.56	.41	มากที่สุด
รวม	**4.49**	**.41**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่ารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงานโดยรวมอยู่ ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.49, S=.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ($\bar{X}$=4.56, S=.41) และ ความคิดเห็นด้านผู้เรียน ($\bar{X}$=4.55, S=.40) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดส่วนความคิดเห็นด้านครูผู้สอน ($\bar{X}$=4.43, S=.45) และความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}$=4.43, S=.46) มีค่าเฉลี่ยมากตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน ความคิดเห็นของผู้เรียน และความคิดเห็นของผู้สอน มีสิ่งที่ควรอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จากผลการวิจัยดังนี้ 1) ด้านผู้สอน พบว่าผู้สอนต้องมีความรู้เฉพาะด้านมีการส่งเสริมการนำไปใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากจุดประสงค์การเรียนรู้ ในอาชีพของผู้เรียน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมและครูผู้สอนต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายประเมินผลการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง

ที่ผู้เรียน ในระหว่างเรียนการประเมินองค์ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการประเมินควรมีการโยงความรู้ใหม่ ๆ ครูจะออกแบบวิธีการสอนที่ผู้เรียนอยากที่จะเรียน ความรู้ 2) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่ชัดเจนในการเลือกอาชีพ 3) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในการจัดสร้างห้องเรียน ควรจะมีแปลงสาธิต การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สถานที่จัดทำอาคารการวางแผนที่สร้างสิ่งที่น่าสนใจ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เป็นสำคัญยังขาดความรู้การสร้างอาชีพตามหลักอาชีพ นำสาขาที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัตพล, 2562) 4) สื่อการเรียนรู้ พบว่า ความสมบูรณ์ของรูปแบบในด้านสื่อเนื้อหาการเรียนรู้ กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสภาพจริง ต้องคำนึงถึงสื่อที่สามารถใช้ง่าย สื่อเก็บรักษาง่าย สื่อการเรียนรู้ทันสมัย นำสู่บทเรียน มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายเหมาะกับผู้เรียน 5) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (นอกห้องเรียน) พบว่า ในห้องเรียนธรรมชาติ สภาพแวดล้อมฟาร์มและแปลงสาธิต รูปแบบแปลงสาธิตต้องเป็นสิ่งที่ จับต้องได้แล้วไปพัฒนาที่หมู่บ้านตัวเองได้ยังต้องการมีการจัดตั้งศูนย์สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ Ismail (2014) ศึกษาพบว่า สมรรถนะที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากความรู้ และวิธีการสอนแล้ว สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญ คือประสบการณ์ในการสอน และสิ่งที่จำเป็นที่สุด คือ กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับ Castillo et al (2014) ที่พบว่า การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการสอน จะส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสในการตัดสินใจและสามารถพัฒนาความรู้ได้มากขึ้น ถ้าศึกษาผ่านเทคโนโลยี โดยไม่จำกัดความรู้จากครูเพียงอย่างเดียว เช่น การใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยเพิ่มทักษะการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารผ่านทางระบบเทคโนโลยีและจะส่งผลทำให้ครูมีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์มากขึ้นด้วย

2. การสร้างรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการและขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ เริ่มจากการวิเคราะห์อาชีพ เพื่อค้นหาแนวทางการประกอบอาชีพ จากผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วประสบผลสำเร็จ ขั้นตอนที่สอง การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระบวนการและขั้นตอนการประกอบอาชีพ ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ขั้นตอนที่สาม จัดแผนการสอนให้สอดคล้องกับกระบวนการทำการเกษตร เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสาร ขั้นตอนที่สี่ การเตรียมผู้สอนให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ห้า การจัดการเรียนรู้ยึดอาชีพของผู้เรียนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ภู่วิดาวรรธน์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการวัดผลหรือการตรวจสอบคุณภาพผลงานของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้เก็บรวบรวมหรือที่บันทึกข้อมูลการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Edwards and Poppy (2009: 432) ได้ทำการวิจัยผลการประเมินการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะสำหรับการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอนวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศสเปนโดยได้ศึกษา และสามารถเขียนสมรรถนะในการปฏิบัติได้ 85 สมรรถนะ ซึ่งจัดหมวดหมู่ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ สมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะเฉพาะในงาน ซึ่งได้เสนอแนวทางในการวัดสมรรถนะของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การวัดความสามารถทางปัญญาโดยความสามารถในการทาความเข้าใจและจัดการกับความคิด 2) การประเมินความสามารถในการจัดการ โดยการประเมินการจัดเวลาและกลยุทธ์ของการเรียนรู้และการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา 3) การประเมินทักษะทางด้านเทคโนโลยีโดยประเมินจากการใช้งานอุปกรณ์ดิจิตอล คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การประเมินทักษะทางภาษาโดยการประเมินการพูด และการเขียน และได้วิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของสมรรถนะระหว่างสมรรถนะที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการกับสมรรถนะที่ผู้เรียนขาดตามที่ตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศยุโรปต้องการ และได้เชื่อมโยงสมรรถนะร่วมเข้ากับหลักสูตรการศึกษาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ผลจากดำเนินโครงการนี้ได้ต้นแบบการพัฒนา การจัดการศึกษาด้านวิศวกรรมด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีการสมรรถนะอาชีพมาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา

3. การทดลองใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริง อิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงานจากผลการวิจัย การทดลองรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ในรายวิชาโครงงาน กล่าวถึงรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ วิชาโครงงาน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปจัดทำเป็นรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2562 สอดคล้องตามแนวคิดของ Havenga (2015) และ Puckett and Black (1994) โดยผู้วิจัยได้ออกแบบ รูปแบบการประเมินให้สามารถประเมินผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาได้ครอบคลุมตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความรับผิดชอบหลักของรายวิชา โดยที่รูปแบบการ ประเมินในการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการประเมินที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการประเมินผลตามสภาพจริงตามแนวคิด ของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2558) ดังนี้ 1) ใช้ผู้ประเมินหลายฝ่ายเช่น ผู้เรียน เพื่อน ตนเอง ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง 2) ใช้วิธีการและเครื่องมือหลายชนิด เช่น การสังเกต การปฏิบัติจริง การทดสอบ 3) วัดและประเมินหลายครั้ง ในช่วงเวลาการเรียนรู้ ได้แก่ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และติดตามผล 4) สะท้อนผลการประเมินสู่การปรับปรุง และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4. ประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง ของผู้เรียนที่มีความคิดเห็นผ่านกระบวนการพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง อิงสมรรถนะในรายวิชาโครงงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษปกรณ์ สาคร และคณะ (2557) จากการศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ สำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็กมีสมรรถนะด้านความรู้ อยู่ระดับดีมาก ด้านทักษะและมีเจตคติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการกำหนดขอบข่าย โครงสร้าง และกระบวนการพัฒนาสมรรถนะเป็นเรื่องที่มาจากพื้นฐานความต้องการจำเป็นสูงสุด และมีแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการวิจัยประเมินผลการใช้ฐานอาชีพระดับต่างสาขาเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนารูปแบบประเมินผลตามสภาพจริง ให้เหมาะสมกับบริบทและบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. ควรมีการติดตามผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในด้านอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของครู

3. ควรมีการวิจัยถึงตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการพัฒนา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.เมธี วิสาพรม และ ผศ.ดร.ปกรณ์ชัย สุพัฒน์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา รวมทั้งให้แนวทางในการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กฤษปกรณ์ สาคร และคณะ. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้สำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก,” **วิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์.** 9, 26 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2557): 29-42

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

วิชัย วงค์ใหญ่ และมารุต พัฒพล. **กระบวนทัศน์ การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม.** กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์, 2558.

———. **การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ.** กรุงเทพ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, 2562.

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรธน์. **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง.** เชียงใหม่: เชียงใหม่แสงศิลป์, 2544.

Caslillo, J.G.D. et al. “Digital communication teachologies for teacher of science and mathematics in Mexico,” **Journal of Instructional Pedagogies.** 14 (March 2014): 1-16.

Department for Education. “The Professional Standards Framework for teacher,” **Journal of vocational education and Training.** 2 (July 2012): 175-186.

Edwards, M. G. and G. M. Poppy. **Environmental benefits of genetically modified crops. In: Environmental impact of genetically modified crops,** Eds N. Ferry and A.M.R: Gatehouse, 2009.

Havenga, H.M. “Project-based learning in higher education: Exploring programming students’ development towards self-directedness,” **Journal of Higher Education.** 29, 3 (Number 2015): 135–157.

Ismail, N.M. “Investigation of Teaching Competencies to Enhance Students EFL Learning at Taif University,” **Internation Education Studies,** 7, 11 (October 2014): 84

Puckett, M.B. and J.K Black, **Authentic Assessment of the Young Child: Celebrating Development and Learning.** New York: Macmillan College Publishing, 1994.

Timperley, H. et al. “Teacher Professional learning and Development,” **Internaltional Academy of Education.** (April 2009): 61-74.

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

A Teacher Development Model by Using the Professional Learning Community to Promote Active Learning at Anuban Huaithapthan School

วรัชยา ประจำ
Varutchaya Prajum

โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
Anubanhuaithapthan School, Sisaket Primary Educational Service Area Office 2
E-mail: benyapa2013@gmail.com
Received: May 22, 2021; Revised: July 4, 2021; Accepted: July 5, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน และ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการ ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สำหรับการสัมภาษณ์ 2) ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 21 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน และผู้ปกครอง จำนวน 2 คน สำหรับการสนทนากลุ่ม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน สำหรับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน สำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ ตัวอย่าง คือ 1) ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 21 คน 2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 318 คน ปีการศึกษา 2563 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบ และ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า STAR-2S Model มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision: S) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning: T) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management: A) ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (Reflection: R) ขั้นที่ 5 การแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Show & Share: 2S) 4) ระบบสนับสนุน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ 6) การวัดและประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a teacher development model by using the professional learning community to promote active learning at Anuban Huaithapthan School and 2) to evaluate the effectiveness of the teacher development model by using the professional learning community to promote active learning at Anuban Huaithapthan School. This research was conducted as research and development and divided into 4 steps. The first step was to study basic information, problem conditions, and needs. The informants were 1) 5 experts for the interview and 2) 21 teachers teaching in the elementary level from the first grade to the sixth grade, 2 committees from the Basic Education Board, and 2 students' guardians for group discussion. They were selected by purposive sampling. The second step was to design and develop a model. The informants were 1) 11 experts for connoisseurship and 2) 9 experts for evaluating the appropriateness and possibility of the model. They were selected by purposive sampling. The third step was to try out the model. The samples were 1) 21 teachers teaching in the elementary level from the first grade to the sixth grade and 2) 318 students studying in the elementary level from the first grade to the sixth grade in the academic year of 2021. They were selected by purposive sampling. The fourth step was to evaluate and improve the model. The research instruments used in the research were 1) an evaluation form used to evaluate the appropriateness and the possibility of the model, 2) a test used to measure knowledge and understanding in active learning management, 3) an evaluation form used to evaluate the teachers' ability used in organizing learning management, 4) a test used to measure the learning achievement of the students, 5) a questionnaire asking for the satisfaction of the teachers towards the model, and 6) a questionnaire asking for the satisfaction of the students towards the active learning management. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and the Wilcoxon Signed Ranks Test.

The research findings were as follows.

1. The teacher development model by using the professional learning community to promote active learning at Anuban Huaithapthan School developed was called "STAR-2S Model." It consisted of 6 components: 1) principles, 2) objectives, 3) development processes consisting of

5 steps: (1) Share Vision: S, (2) Team Learning: T, (3) Active Learning Management: A, 4) Reflection: R, and (5) Show & Share: 2S, 4) support systems, 5) conditions for success, and 6) measurement and evaluation. The findings of the evaluation on the appropriateness and the possibility of the model by the experts showed that the appropriateness was at the highest level and the possibility was at the high level.

2. The effectiveness of the teacher development model by using the professional learning community to promote active learning management at Anuban Huaithapthan School showed that 1) the teachers' knowledge and the teachers' understanding in active learning management after using the model was higher than that before using the model with the statistical significance at the level of 0.05, 2) the teachers' ability in organizing learning management in the overall was at the highest level, 3) the learning achievement of the students in the overall was at a very good level, 4) the satisfaction of the teachers towards the model in the overall was at the highest level, and 5) the satisfaction of the students towards the active learning management in the overall was at a high level.

Keywords: A Teacher Development Model, Professional Learning Community, Active Learning Management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา ให้สูงขึ้นด้วยการปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติ ที่ให้ความสำคัญต่อครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ครูจำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถเพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครู ที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพนั้นควรมุ่งเน้นการบูรณาการเข้าไปกับงานประจำ กล่าวคือ เป็นการพัฒนาครูบนพื้นฐานของการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ประจำวันที่ออกแบบให้ครู ได้พัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กับการทำหน้าที่ปกติในลักษณะที่เป็นวงจรการพัฒนา โดยให้ครูมองไปที่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545; ปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒผล, 2557; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สภาพการดำเนินการพัฒนาครูของประเทศไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ามีการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากวิธีการพัฒนาครูแต่ละวิธีมีข้อจำกัด ต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู และเมื่ออบรมเสร็จแล้วครูไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้หรือการผลิตสื่อการเรียนรู้ เพราะมีภาระอื่นมาก การอบรมส่วนใหญ่เน้นในหลักการและทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ จึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลได้และการอบรมยังขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น

ยังพบว่า การพัฒนาครูโดยวิธีการต่าง ๆ นี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดบุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หลังจากเข้ารับการอบรมไม่ได้นำมาขยายผลเพียงแต่ทำรายงานส่งผู้บริหารเท่านั้น รวมทั้งไม่มีการนิเทศติดตามผลหลังเข้าอบรมสัมมนา การพัฒนาครูดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ปัญหาการศึกษาได้ตรงประเด็น ทั้งครูที่ได้รับการฝึกอบรมก็ไม่ได้นำความรู้กลับมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การเรียนการสอน การพัฒนาครูยังขาดการวิเคราะห์ทิศทางและประเด็นความต้องการจำเป็นที่ครูควรพัฒนา นอกจากนี้ การอบรมพัฒนาครูของแต่ละหน่วยงานยังขาดการประสานงาน จึงเกิดปรากฏการณ์ครูทิ้งห้องเรียน ไปเข้าอบรม และมีผลกระทบต่อครูเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแต่ละปีครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ไม่มีความชัดเจนว่าได้มีการติดตามและประเมินผลภายหลังการอบรมว่าได้มีการนำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด รวมทั้งวิธีการพัฒนาครูยังคงใช้ รูปแบบเดิม ๆ ที่ส่วนใหญ่ยังคงใช้การอบรมและการพัฒนาในห้องประชุม และใช้ระยะเวลาการอบรม เพียง 1-2 วันเท่านั้น ผลการพัฒนาเป็นเรื่องการให้ความรู้ ขาดการพัฒนาทักษะที่ตรงกับสภาพจริง ไม่ตรงกับความต้องการ และไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูได้

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู พบว่า การพัฒนาครูนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาครู พบว่า การพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น ซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพพัฒนามาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่มีบริบทด้านความสัมพันธ์เชิงชุมชนที่เกี่ยวโยงสัมพันธ์กับฐานวัฒนธรรม พฤติกรรมเชิงคุณค่า ความเป็นกัลยาณมิตร และการเรียนรู้ร่วมกันที่เปลี่ยนแปลงให้เกิดวัฒนธรรมและสังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยทำให้ครูมีความรู้ในเนื้อหาและเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิผล เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูเกิดการพัฒนาในด้านความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ โดยที่มีเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (มารุต พัฒผล, 2557; วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ ชูสังข์ทอง 2557; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; Sergiovani, 1994)

การจัดเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับครูผู้สอน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น ตื่นตัว และมีความสุขในการเรียนรู้ มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิด (Cognitive Activity) ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติ การทำงานของสมอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนตื่นตัวและกระตือรือร้นในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง และกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Activity) โดยครูผู้สอนเป็น ผู้ชี้แนะ ผู้อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ดูแล และแนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น เน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์และกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเชื่อมโดยเนื้อหา การเรียนรู้จนเกิดเป็นความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง และใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการทำงานแบบร่วมมือกัน (สถาพร พฤฑฒิกุล 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2562; Sheffied Hallam University, 2000; Mayer, 2004)

โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีภารกิจหลัก คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา แต่จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2560 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 4 รายวิชา เท่ากับ 33.95 คะแนน จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 50 คะแนน ทุกรายวิชา และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบโดยภาพรวมของประเทศ พบว่า ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ

ทุกรายวิชา ต่อมาในปีการศึกษา 2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 4 รายวิชา เท่ากับ 43.25 คะแนน จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 50 คะแนน จำนวน 1 รายวิชา และคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 50 คะแนน จำนวน 3 รายวิชา และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบโดยภาพรวมของประเทศ ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 1 รายวิชา คือ รายวิชาภาษาไทย ส่วนรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละรายวิชาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป ภาพรวมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเท่ากับร้อยละ 77.18 โดยเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน, 2561) จากผลการจัดการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู 2) พื้นฐานครอบครัว และ 3) พื้นฐานของนักเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจในประเด็นการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทันได้ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การส่งครูเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน และเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น แต่จากผลการดำเนินการ พบว่า ครูยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ เช่น สอนตามหนังสือเรียน ครูเป็นผู้บอกความรู้ให้กับนักเรียนมากกว่าเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารของโรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาแนวทางพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สูงขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงได้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูเนื่องจากมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น โดยแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นเป็นการรวมกลุ่มกันของครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจกัน ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึง พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย Research1 (R1) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการ โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนารูปแบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบข้อมูล คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ตามประเด็นดังต่อไปนี้ 1) แนวทางการพัฒนาครู 2) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) รูปแบบการพัฒนาครู 5) แนวทางการวัดและประเมินผลความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

2. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ด้วยวิธีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 21 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน และผู้ปกครอง จำนวน 2 คน รวมจำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ตามประเด็นดังต่อไปนี้ 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ของครู 2) ความต้องการในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูฯ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา Development1 (D1) เป็นการออกแบบและการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยดำเนินการดังนี้

1. ร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน และคู่มือการใช้รูปแบบ โดยนำประเด็นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการ มาสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบ

2. ตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในวันที่ 11 ตุลาคม 2562 เวลา 9.00-12.00 น. ณ โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบข้อมูลคือ แบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

3. หลังจากผู้วิจัยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 11 คน ไปปรับปรุงแก้ไข ให้รูปแบบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบข้อมูลคือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย Research2 (R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปทดลองใช้กับตัวอย่าง ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยเป็นแบบทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) โดยใช้แบบกลุ่มเดียวมีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากครูที่ทำการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกห้องเรียนของโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

2. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 318 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากครูที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกห้องเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาครูตามรูปแบบการพัฒนาครูฯ

2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ระยะเวลาดำเนินการทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการทดลองกับครู ตามกระบวนการพัฒนา 5 ขั้น จำนวน 4 วงรอบ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564

2. ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากครู โดยการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเดือนมีนาคม 2564

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา Development2 (D2) เป็นการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้วิจัยนำผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ในขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 2.1) การประเมินหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ และ 2.2) การประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาครูตามรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากนั้นนำรูปแบบมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาครู โดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test ด้วยการทดสอบความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2559)

3. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วยการประเมินหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และร้อยละ เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และร้อยละ เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5. การประเมินผลความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูฯ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินคือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

6. การประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

1.1 รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า STAR-2S Model ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision: S) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning: T) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management: A) ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (Reflection: R) ขั้นที่ 5 การแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Show & Share: 2S) 4) ระบบสนับสนุน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 6) การวัดและประเมินผล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีผลการประเมิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

รายการประเมิน	ความเหมะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S	แปลผล	$\bar{x}$	S	แปลผล
องค์ประกอบของรูปแบบ						
1 หลักการของรูปแบบ	4.44	.53	มาก	4.44	.53	มาก
2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.56	.53	มากที่สุด	4.56	.53	มากที่สุด
3 กระบวนการพัฒนา	4.56	.53	มากที่สุด	4.56	.53	มากที่สุด
4 ระบบสนับสนุน	4.67	.50	มากที่สุด	4.33	.50	มาก
5 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.56	.53	มากที่สุด	4.44	.53	มาก
6 การวัดและประเมินผล	4.44	.53	มาก	4.33	.50	มาก
กระบวนการพัฒนา						
7. ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.67	.49	มากที่สุด	4.56	.53	มากที่สุด
8. ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.63	.49	มากที่สุด	4.41	.51	มาก
9. ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.56	.53	มากที่สุด	4.56	.53	มากที่สุด
10. ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้	4.50	.53	มาก	4.44	.53	มาก
11. ขั้นที่ 5 การแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.59	.52	มากที่สุด	4.52	.53	มากที่สุด
โดยรวม	**4.58**	**.51**	**มากที่สุด**	**4.48**	**.52**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$=4.58, S=.51) และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.48, S=.52)

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

คะแนนทดสอบ	n	$\bar{x}$	S	Z	P
คะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาครู	21	30.19	2.58	4.093*	.00
คะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาครู	21	40.57	2.68		

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.19 คะแนน และคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.57 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 50 คะแนน

2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 1) การประเมินหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมิน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{x}$	ร้อยละ	แปลผล
1. หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ (50 คะแนน)	41.74	83.48	มากที่สุด
2. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ (50 คะแนน)	39.24	78.48	มาก
โดยรวม	**40.49**	**80.98**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 40.49 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 41.74 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.48 และผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 39.24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.48

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 318 คน แบ่งออกเป็น 8 สาระการเรียนรู้ มีผลการทดสอบ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	สาระการเรียนรู้ (ร้อยละของคะแนน)								เฉลี่ย
		ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	สุขศึกษาฯ	ศิลปะ	การงานอาชีพ	ภาษาอังกฤษ	
ประถมศึกษาปีที่ 1	43	85.04	83.72	84.34	85.27	86.43	86.05	86.05	84.26	**85.15**
ประถมศึกษาปีที่ 2	64	84.11	83.18	83.75	84.27	85.73	85.00	84.79	83.39	**84.28**
ประถมศึกษาปีที่ 3	64	85.36	84.11	83.49	83.33	84.58	86.56	85.89	83.59	**84.62**
ประถมศึกษาปีที่ 4	59	84.12	81.19	81.02	82.54	84.97	85.37	84.35	81.19	**83.09**
ประถมศึกษาปีที่ 5	41	78.86	74.23	76.67	80.89	81.87	83.09	80.65	75.37	**78.95**
ประถมศึกษาปีที่ 6	47	80.78	78.09	82.91	81.77	82.27	83.19	83.19	77.80	**81.25**
โดยรวม		**83.05**	**80.75**	**82.03**	**83.01**	**84.31**	**84.88**	**84.15**	**80.93**	**82.89**

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 8 สาระการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 82.89 เมื่อพิจารณาเป็นระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 85.15 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 84.28 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 84.62 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 83.09 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีผลการทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 78.95 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 81.25

2.3 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน มีผลการประเมิน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.54	.51	มากที่สุด
2. ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.60	.50	มากที่สุด
3. ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.57	.50	มากที่สุด
4. ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้	4.52	.51	มากที่สุด
5. ขั้นที่ 5 การแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.56	.49	มากที่สุด
โดยรวม	**4.56**	**.50**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.56, S=.50) เมื่อพิจารณาตามกระบวนการพัฒนา พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.60, S=.50) รองลงมาคือ ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.57, S=.50) และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$=4.52, S=.51)

2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีผลการประเมิน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\overline{X}$	S	แปลผล
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.52	.50	มากที่สุด
2. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.50	.50	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.40	.51	มาก
โดยรวม	**4.48**	**.51**	**มาก**

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.48, S=.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.52, S=.50) รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.50, S=.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.40, S=.51)

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า STAR-2S Model มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision: S) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning: T) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management: A) ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (Reflection: R) ขั้นที่ 5 การแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Show & Share: 2S) องค์ประกอบที่ 4 ระบบสนับสนุน องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ และองค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผล ทั้งนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รวมกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ที่มีวิสัยทัศน์และภารกิจร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น นอกจากนั้นการดำเนินการพัฒนาครูจะมีการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) จากเพื่อนครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จึงทำให้รูปแบบประสบความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนารูปแบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบตามระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของครูในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูฯ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูฯ และผ่านการตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความสอดคล้องของร่างรูปแบบด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ แล้วได้นำร่างรูปแบบไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 3 เป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครู และขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล สพฤกษ์ศรี (2561) พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ 5) การวัดและประเมินผล 6) ระบบสนับสนุน ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีการให้คำแนะนำช่วยเหลือ (Coaching) การเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา (Mentoring) การสะท้อนผลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Reflection) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Evolution) ผ่านเทคโนโลยีในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วศินี รุ่งเรือง (2562) ศราวุธ แวงธิสาร (2562) พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

2.1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.19 คะแนน และคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.57 คะแนน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งตลอดระยะเวลาการพัฒนามีการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) จากเพื่อนครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร ศรีวรชิน (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนทัพรั้งพิทยาคม พบว่า ความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม

2.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ตามกระบวนการพัฒนา 5 ขั้น ซึ่งในการพัฒนาครูแบ่งออกเป็น 4 วงรอบ ตลอดปีการศึกษา

นอกจากนั้นได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีการประเมินพัฒนาการด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ครั้ง และการประเมินพัฒนาการด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งมีการสะท้อนผลและให้ข้อเสนอแนะแก่ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และตลอดระยะเวลาการพัฒนา มีการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) จากเพื่อนครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา บุญมาก (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าครูมีความสามารถในการเขียนแผนการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากที่สุด และมีทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นระดับชั้นพบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากครูที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยครูได้ประยุกต์ใช้รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายหรือกลยุทธ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครู รวมถึงการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องแนวคิดของ Sheffied Hallam University (2000) Dufour, Eaker and Many (2010) Mayer (2004) กล่าวว่าลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับครู โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์และกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน (Focus on Learning) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา พบว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ แปลงล้วน (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 8 สาระการเรียนรู้ในภาพรวมนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามกระบวนการพัฒนาทั้ง 5 ขั้น พบว่า ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ ในระดับมากที่สุด และขั้นที่ 5 การแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทันที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการพัฒนาครูที่เป็นระบบและมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครูร่วมมือ

รวมพลังกันเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทำเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อการใช้ระบบพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ แปลงล้วน (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสื่อการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านการวัดและประเมินผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ซึ่งเน้นให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีการโค้ชและการดูแลให้ปรึกษา (Coaching and Mentoring) จากเพื่อนครู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงนักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิภรณ์ ขนอม (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและบริบทของสถานศึกษา และควรดำเนินการให้ครอบคลุมกระบวนการพัฒนาทั้ง 5 ขั้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับครูที่เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพ การกำกับติดตามด้วยความเป็นกัลยาณมิตรจะทำให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างแท้จริงจะช่วยให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ทั้งการจัดตารางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการพัฒนาโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านอื่น ๆ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน การวัดและเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านทักษะและความสามารถของผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร เป็นต้น

3. ควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน ไปขยายผลและเผยแพร่ให้กับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก, 2545.

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. **การใช้ IBM SPSS Statistics เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล.** กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559.

ชูชาติ แปลงล้วน. "กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย," **สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ.** 5, 8 (สิงหาคม 2563): 227-245.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2560.

ปองทิพย์ เทพอารีย์. **การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา.** ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.

ปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒผล. "การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา," **ศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย.** 6, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557): 284-296.

มารุต พัฒผล. **การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์, 2557.

โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน. **รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561.** ศรีสะเกษ: โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน, 2561.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) สะท้อนปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่, 2558.

———. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก, 2560.

วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. "โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ," **วิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.** 25, 1 (มกราคม-เมษายน 2557): 93-102.

วศินี รุ่งเรือง. **รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2562.

วาสนา บุญมาก. **การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2561.

ศราวุธ แวงธิสาร. **การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครพนม, 2562.

สถาพร พฤฑฒิกุล. "คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้," **การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.** 6, 2 (เมษายน-กันยายน 2555): 1-13.

สุภาวดี ปกครอง และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์. “การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา,” **สุทธิปริทัศน์.** 32, 101 (มกราคม-มีนาคม 2561): 51-67.

สุธิภรณ์ ขนอม. **รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559.

สุวิมล สพฤกษ์ศรี. **ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพโดยผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561.

เอมอร ศรีวรชิน. **การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนโรงเรียนทัพรั้งพิทยาคม.** นครราชสีมา: โรงเรียนทัพรั้งพิทยาคม, 2562.

DuFour, R., R. Eaker and T. Many. **Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at Work.** 2nd ed. Bloomington, IN: Solution Tree, 2010.

Mayer, R. E. “Should There Be a Three-Strikes Rule Against Pure Discovery Learning? The Case for Guided Methods of Instruction,” **American Psychologist.** 59, 1 (January 2004): 14-19.

Sergiovanni, T. **Building community in schools.** San Francisco, CA: Jossey Bass, 1994.

Sheffied Hallam University. **Active Teaching and Learning Approaches in Science: Workshop ORIC.** Bangkok: Photocopied, 2000.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting the Performance Potential of the Accountants in the group of the Non-Alcoholic Beverage Retail Business in Bangkok

ภาณุพงศ์ ชูชาติ
Panupong Choochat

สาขาบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Accounting Program, School of Accounting, Sripatum University
E-mail: dam_navyseal@hotmail.com
Received: June 11, 2021; Revised: July 12, 2021; Accepted: July 14, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีประกอบด้วย 1) ด้านองค์ความรู้ 2) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี 3) ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร 4) ด้านผลตอบแทน และ5) ด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ส่วนศักยภาพในการทำงานประกอบด้วย 1) ด้านการประสบความสำเร็จ 2) ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร 3) ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน และ 4) ด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน ตัวอย่างที่ใช้คือนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 258 คน ได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม และใช้ระเบียบวิจัยโดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีทุกด้าน มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานด้านการประสบความสำเร็จ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีทุกด้าน มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร ยกเว้นด้านผลตอบแทน

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีทุกด้าน มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน ยกเว้น ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และด้านผลตอบแทน

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีทุกด้าน มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน ยกเว้น ด้านผลตอบแทน และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

คำสำคัญ: นักบัญชี ศักยภาพการทำงาน

Abstract

The objective of the research was to study factors affecting the performance potential of the accountants in the group of the non-alcoholic beverage retail business in Bangkok. The factors affected the performance potential of the accountants consisted of 1) knowledge,

2) professional accounting ethics, 3) loyalty to the organizations, 4) profits, and 5) career progression. The performance potential consisted of 1) success, 2) executives' satisfaction, 3) internal monitoring and controlling, and 4) reliability of the outcomes. The samples were 258 accountants in the group of the non-alcoholic beverage retail business in Bangkok. They were randomized by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire. The research methodology consisted of the descriptive statistical analysis and the multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. The factors affecting the performance potential of the accountants in all aspects affected the performance potential in the success.

2. The factors affecting the performance potential of the accountants in all aspects affected the performance potential in the executives' satisfaction but excepted the profits.

3. The factors affecting the performance potential of the accountants in all aspects affected the performance potential in the internal monitoring and controlling but excepted the loyalty to the organizations and the profits.

4. The factors affecting the performance potential of the accountants in all aspects affected the performance potential in the reliability of the outcomes but excepted the profits and the career progression.

Keywords: Accountants, Performance Potential

บทนำ

ระยะหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจไปอย่างรวดเร็ว การทำงานในแต่ละหน่วยงานมีการปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ต่างมีการแข่งขันกันเพื่อให้องค์กรเติบโตได้อย่างมั่นคง และประสบความสำเร็จตามนโยบายที่กำหนดไว้ ที่ผ่านมากลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ก็ได้มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีเปิดบริษัทใหม่เพิ่มขึ้นมากมายจึงทำให้นักบัญชีเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจประเภทนี้ และเพื่อให้นักบัญชีที่เข้าร่วมงานกับทางองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการทำงานให้แก่บุคลากรภายในองค์กร แต่สิ่งที่สำคัญไม่ได้อยู่ที่เทคโนโลยีที่นำมาให้เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอีกประการด้วย การที่จะทำให้องค์กรดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถที่สูงขึ้น บุคลากรถึงจะมีความพร้อมปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ หลายองค์กรให้ความสำคัญกับบุคลากร ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการคัดสรรบุคลากรแต่ละตำแหน่ง ต้องใช้เวลาในการคัดสรร ฝึกอบรม และพัฒนาความสามารถเพื่อที่ให้ได้บุคลากรมาทดแทนในตำแหน่งที่องค์กรมีความต้องการ หากองค์กรเสียบุคลากรไปเท่ากับว่าองค์กรต้องลงทุนอีกหลายด้านเพื่อที่จะหาบุคลากรมาทดแทน Daniel and Kahn (1978) ให้คำนิยาม ประสิทธิภาพ คือ สิ่งที่มีความสำคัญต่อการวัดผลจากการนำข้อมูลต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับผลงาน เพื่อวัดหาความเที่ยงธรรมจากข้อมูล และให้นิยามถึงศักยภาพขององค์กรด้วย คือ เพื่อการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ ฝึกอบรม ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และความจงรักภักดีต่อองค์กร แล้วนำมาเปรียบเทียบต่อศักยภาพขององค์กร

ศักยภาพการทำงาน การสร้างผลงานที่ถูกต้องมีความน่าเชื่อถือ ตามระเบียบข้อบังคับทางบัญชี เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีมีความรู้ความสามารถตรงตามที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด (กรรณิการ์ ผิวสะอาด 2560) จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาคุณลักษณะที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี เพื่อจะเป็นการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของนักบัญชีในองค์กรต่าง ๆ ให้มีความพร้อมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาจะนำไปปรับใช้กับนักบัญชีเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่องค์กรต่าง ๆ ได้นำข้อมูลไปปรับใช้กับนักบัญชีภายในองค์กร ให้มีประสิทธิภาพตามที่องค์กรกำหนดวัตถุประสงค์ และดำเนินงานได้อย่างตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านองค์ความรู้ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความจงรักภักดีต่อองค์กรที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผลตอบแทนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนนี้ประกอบด้วย ตัวอย่าง คือ นักบัญชีในกลุ่มธุรกิจขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 719 คน โดยคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตร Taro Yamane (สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ทำให้ได้ขนาดของตัวอย่าง ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ 258 คน โดยมีการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาดูว่าเครื่องมือที่ใช้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งค่า IOC ที่กำหนดคือ ต้องมีค่ามากกว่า .5 ขึ้นไป เมื่อผ่านการพิจารณาตามค่าเฉลี่ยที่กำหนดและปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบทดสอบดังกล่าวนำมาทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมันของแบบสอบถาม (Reliability) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร

คุณลักษณะทั่วไปของบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	158	61.20
	หญิง	100	38.80
อายุ	20-25 ปี	6	2.30
	26-30 ปี	18	7.00
	31-40 ปี	168	65.10
	มากกว่า 40 ปี	66	25.60
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	212	82.20
	ปริญญาโท	46	17.80
	ปริญญาเอก	0	0.00
ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า 1 ปี	0	0.00
	1-3 ปี	15	5.80
	4-10 ปี	76	29.50
	มากกว่า 10 ปี	167	64.70
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 20,000 บาท	24	9.30
	20,001–40,000 บาท	215	83.30
	40,001–75,000 บาท	13	5.00
	75,001–100,000 บาท	4	1.60
	มากกว่า 100,000 บาท	2	0.80

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงาน	$\bar{x}$	S	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านองค์ความรู้	4.02	.55	มาก
2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	4.38	.56	มากที่สุด
3. ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	4.29	.57	มากที่สุด
4. ด้านผลตอบแทน	3.48	.57	มาก
5. ด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ	3.81	.59	มาก
โดยรวม	**4.00**	**.57**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกรายข้อได้ดังนี้ ด้านองค์ความรู้มีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมาก ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลตอบแทนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ศักยภาพการทำงาน	$\bar{x}$	S	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการประสบความสำเร็จ	4.23	.52	มากที่สุด
2. ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร	3.94	.58	มาก
3. ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน	3.91	.53	มาก
4. ด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน	4.14	.50	มาก
โดยรวม	**4.06**	**.53**	**มาก**

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่าข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกรายข้อได้ดังนี้ ด้านการประสบความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 สมมติฐานที่ 1–5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านการประสบความสำเร็จ

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig
1. ด้านองค์ความรู้	0.121	8.172*	.035
2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.308	4.829*	.000
3. ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	-0.138	-1.984*	.048
4. ด้านผลตอบแทน	-0.254	-4.835*	.000
5. ด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ	0.620	9.855*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่า ด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านผลตอบแทน และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านการประสบความสำเร็จ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 5 สมมติฐานที่ 6–10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig
1. ด้านองค์ความรู้	0.347	7.332*	.000
2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.146	2.748*	.006
3. ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	0.200	3.446*	.001
4. ด้านผลตอบแทน	-0.039	-0.891*	.374
5. ด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ	0.315	6.015*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่า ด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนด้านผลตอบแทน ไม่มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร

ตารางที่ 6 สมมติฐานที่ 11–15 ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig
1. ด้านองค์ความรู้	0.402	7.935*	.000
2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.124	2.186*	.030
3. ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	0.053	0.858*	.391
4. ด้านผลตอบแทน	0.059	1.255*	.211
5. ด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ	0.326	5.820*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการกำกับดูแล และควบคุมภายใน แสดงให้เห็นว่า ด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และ ด้านผลตอบแทน ไม่มีผลต่อศักยภาพการทำงานของ นักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร

ตารางที่ 7 สมมติฐานที่ 16–20 ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig
1. ด้านองค์ความรู้	0.610	10.772*	.000
2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.221	3.474*	.001
3. ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	-0.187	-2.700*	.007
4. ด้านผลตอบแทน	0.019	0.368*	.713
5. ด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ	0.114	1.825*	.069

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าปัจจัยข้างต้นส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีดังนี้

1. ปัจจัยด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านผลตอบแทน และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านการประสบความสำเร็จ

2. ปัจจัยด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร ส่วนปัจจัยด้านผลตอบแทน ไม่มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร

3. ปัจจัยด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน ส่วนปัจจัยด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และ ด้านผลตอบแทน ไม่มีผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร

4. ปัจจัยด้านองค์ความรู้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ส่วนปัจจัยด้านผลตอบแทน และด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ไม่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้นำผลงานวิจัย เอกสาร บทความ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล เพื่อให้ผลงานที่ทำการศึกษาค้นคว้ามีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านองค์ความรู้ มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการประสบความสำเร็จ ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน และด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ ฟักเกาะ (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานครตัวอย่างในการวิจัยคือผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าจรรยาบรรณและสมรรถนะของผู้ตรวจสอบ และรับรองบัญชีมีความสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ .05 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในทิศทางเดียวกัน และ กรรณิการ์ ผิวสะอาด (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทยพบว่า ผลการวิจัยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าแนวทางการปฏิบัติของผู้สอบบัญชีภาษีอากร สมรรถนะของผู้สอบบัญชีภาษีอากร และจรรณยาบรรณของผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ Ramdeja (2001) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยเลือกตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่งและเอกชน 3 แห่ง พบว่ามีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างอาจารย์จากมหาวิทยาลัยทั้ง 2 ประเภท กล่าวคืออาจารย์จากมหาวิทยาลัยของรัฐ มีอายุสูงกว่าอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนเรื่องของระดับความผูกพันต่อองค์กรนั้น อาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐจะมีความผูกพันสูงกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. ปัจจัยด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการประสบความสำเร็จ ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร ด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน และด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชัย ชมศิริ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความผูกพันกับองค์กร ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ 2) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความผูกพันกับองค์กร ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านการจัดหาทรัพยากร 3) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความผูกพันกับองค์กร ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 4) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความผูกพันกับองค์กร ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย และสกลพร พิบูลย์วงศ์ (2554) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทางเลือกเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการวางระบบควบคุมภายในและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยสรุปการวางระบบควบคุมภายในและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ซึ่งจะทำให้คุณภาพข้อมูลทางบัญชีมีความเข้าใจได้ มีความน่าเชื่อถือสามารถเปรียบเทียบได้และนำไปใช้ในการบริหารงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการวางระบบควบคุมภายใน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เพื่อให้ระบบงานและบุคลากรทำงานประสานกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

3. ปัจจัยด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการประสบความสำเร็จ ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร และด้านความน่าเชื่อถือของผลงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา จันทร์หล้า (2559) ศึกษาและเปรียบเทียบความจงรักภักดีของพนักงานที่มีต่อบริษัทโตโยต้า โกเซ เอเชีย จำกัด จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส อายุการทำงาน และตำแหน่งงานค่า เกี่ยวกับความจงรักภักดีต่อองค์กร ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ด้านความรู้สึก และด้านการรับรู้ ได้ผลดังนี้ คือ 1) ความจงรักภักดีของพนักงาน มีผลด้านพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้สึก และด้านการรับรู้ อยู่ในระดับ ปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบ ความจงรักภักดีของพนักงาน จำแนกตามเพศ โดยรวมในแต่ละด้าน รับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านพฤติกรรมที่แสดงออก และ

ด้านความรู้สึก 3) ผลการเปรียบเทียบ ความจงรักภักดีของพนักงาน จำแนกตามอายุ โดยรวมแต่ละด้าน ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกและด้านความรู้สึกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัจจัยด้านผลตอบแทน อิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการประสบความสำเร็จ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดารุณี กองทอง (2560) มีวัตถุประสงค์การศึกษา 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจูงใจและความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีด้านค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ เป็นด้านที่เจ้าหน้าที่บัญชีในสำนักงาน กสทช. มีความสามารถมากที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะวิชาชีพและความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค อย่างไรก็ตามความสามารถในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่าอายุ ระดับการศึกษา และความถี่ในการฝึกอบรมที่แตกต่างกันมีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีโดยรวม นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการจูงใจในการปฏิบัติงานกับความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชี และ Boudreau and Judge (2001) ได้ศึกษาถึงบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านอาชีพ แสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพในด้านการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ประเภทการเอาใจใส่ต่อสิ่งภายนอก ประเภทแบบตรงไปตรงมา ประเภทที่คล้อยตามผู้อื่นและประเภทมีสติหรือการมีเหตุผล ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการทำงานให้ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทางด้านอาชีพจากปัจจัยภายนอกด้วยตัวเอง คือ ด้านผลตอบแทน การสามารถนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จจากภายในได้ด้วยตนเอง เช่น ความสมัครใจในการทำงาน ความพึงพอใจในอาชีพ และสัมผัสได้ว่าบุคลิกที่มีความใส่ใจต่อสิ่งรอบข้างมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในอาชีพ ส่วนบุคลิกที่เน้นไปทางอารมณ์มีอิทธิพลด้านลบต่อความสำเร็จ ด้านบุคลิกที่มีเหตุผลไม่มีอิทธิพลจากความสำเร็จจากภายนอก และมีผลกระทบทางด้านลบกับความสำเร็จที่มาจากภายใน ส่วนบุคลิกที่คล้อยตามผู้อื่นมีอิทธิพลด้านลบต่อความสำเร็จ และบุคลิกด้านตรงไปตรงมามีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางอาชีพเล็กน้อย

5. ปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีอิทธิพลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีในกลุ่มธุรกิจการขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการประสบความสำเร็จ ด้านความพึงพอใจของผู้บริหาร และด้านการกำกับดูแลและควบคุมภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวรรัตน เลิศสุวรรณเสรี (2555) วัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ 10 ด้านได้แก่ 1) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน 4) ด้านความสำเร็จในการทำงาน 5) ด้านการได้การยอมรับนับถือ 6) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา 7) ด้านนโยบาย/แผนและการบริหารงาน 8) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 9) ด้านความมั่นคงในงาน 10) ด้านสถานที่การทำงาน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์มีความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน 4) ด้านความสำเร็จของงาน 5) ด้านการได้การยอมรับนับถือ 6) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา 7) ด้านนโยบาย แผนและการบริการ 8) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 9) ด้านความมั่นคงในงาน 10) ด้านสถานที่การทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยด้านองค์ความรู้ เป็นสิ่งมีความสำคัญยิ่งต่อนักบัญชี ซึ่งต้องหมั่นความรู้เพิ่มเติมในสายงานอยู่สม่ำเสมอเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมา นำไปปรับใช้กับองค์กรได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ปัจจัยด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักบัญชีควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เที่ยงธรรม อีกทั้งยังเป็นการให้ความเชื่อมั่นแก่ทั้งบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์การ ที่ส่งผลต่อ นักบัญชีหรือผลงานของนักบัญชีท่านนั้น ๆ ด้วย

3. ปัจจัยด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร สามารถแสดงออกได้ทั้งทางด้านพฤติกรรมและทางความรู้สึกที่แสดงออกถึงการปกป้อง และเทิดทูนองค์กรของตนให้สามารถดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้ ซึ่งทั้งนี้หากนักบัญชีมีความจงรักภักดีต่อองค์กร ก็จะช่วยให้องค์กรดำเนินกิจการไปได้อย่างต่อเนื่อง และลดการลาออกของพนักงานภายในองค์กรได้

4. ปัจจัยด้านผลตอบแทน ควรมีการกำหนดผลตอบแทนที่ชัดเจน เป็นธรรมต่อนักบัญชี รายได้เหมาะสมกับปริมาณงาน หรือ ภาระหน้าที่ที่นักบัญชีได้รับหรือไม่ และมีการเพิ่มขั้นเงินเดือนให้กับนักบัญชีอย่างเหมาะสมยุติธรรมทั้งในส่วนของพนักงาน และองค์กร

5. ปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ พนักงานทุกคนล้วนมีความปรารถนาที่จะมีความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพของตน เมื่อเห็นว่าพนักงานมีผลงานที่ดี ประกอบกับคุณวุฒิและวัยวุฒิที่เหมาะสม ก็ควรที่จะได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่นักบัญชี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในหลากหลายกลุ่มนักบัญชีที่ยังไม่ได้ทำการสำรวจ เพื่อให้เป็นการสำรวจข้อบกพร่องหรือข้อเสนอแนะที่ส่งผลในด้านดีให้แก่ศักยภาพการทำงานขอบนักบัญชีโดยรวมต่อไป

2. ควรให้มีการศึกษาในแนวทางการทำงานของนักบัญชีที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ในด้านโปรแกรมสำเร็จรูปให้แก่ผู้ที่สนใจในการปรับปรุงและพัฒนาระบบของตนหรือองค์กรให้ดียิ่งขึ้นไป

3. ควรจะมีการวัดผลสัมฤทธิ์ความรู้ความสามารถของนักบัญชีอยู่อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาในระบบการทำงานของบัญชีอยู่ต่อเนื่อง อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อยู่บ่อยครั้งเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ทันท่วงทีต่อการนำเสนอผลงาน ควรมีความถูกต้องและครบถ้วน ณ ระยะเวลานั้นเสมอ

4. ควรให้มีการนำข้อมูลการทำงานที่ส่งผลต่อศักยภาพการทำงานของนักบัญชีแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการทำงานในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาจาก ดร.พรทิวา แสงเขียว หัวหน้าสาขาวิชาบัญชีคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุมซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามหลักและระเบียบวิจัย อีกทั้งยังให้คำแนะนำในการแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ผิวสะอาด. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ภาษีอากรในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560.

กมลรัตน์ ฟักเกาะ. **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ: คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560.

ขวัญชัย ชมศิริ. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ: คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560.

ปวรรัตน เลิศสุวรรณเสรี. **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร วิทยาลัยราชพฤกษ์ ประจำปีการศึกษา 2555.** นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์, 2555.

ดารุณี กองทอง. **ความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน (กสทช.).** อุบลราชธานี: คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2560.

วิภา จันทร์หล้า. **ความจงรักภักดีของพนักงานที่มีต่อบริษัทโตโยด้า โกเซ เอเชีย จำกัด จังหวัดชลบุรี.** ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.

สกลพร พิบูลย์วงศ์. **ความคิดเห็นของนักบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทางเลือกเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการวางระบบควบคุมภายในและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี.** นนทบุรี: คณะบัญชี วิทยาลัยราชพฤกษ์, 2554.

สุทธนู ศรีไสย์. **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551 .

Boudrean, John W. John W. Boudreau., Wendy R. Boswel., and Timothy A. Judge. **Effects of Personality on Executive Career Success in the United States and Europe: Center for Advanced Human Resource Studies.** New York: School of Industrial and Labor Relations Cornell University, 2001.

Daniel, Katz and Robert L. Kahn. **The Social Psychology of Organization.** 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, 1987.

Ramdeja, Dhira J. **Organizational Comitment of Thai University Instructors: A study of Public and Private University in Bangkok Metropolis.** Doctoral Dissertation, National Institute of Development Administration, 2001.

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100)

Relationship between Profitability and Debt Management Ability with Dividend Payment of the Companies Registered in the Stock Exchange of Thailand (SET100)

อภิญญามาศ ชมภู และเบญจพร โมกขะเวส
Apinyamas Chompoo and Benjaporn Mokkhavesa

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Faculty of Accountacy, Sripatum University
E-mail: apinsafern@gmail.com
Received: June 5, 2021; Revised: July 11, 2021; Accepted: July 12, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) ในระหว่างปี 2561-2563 จำนวน 68 บริษัท โดยไม่รวมถึงบริษัทที่เป็นกลุ่มของธนาคารและบริษัทที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผลในรูปแบบของตัวเงินครบถ้วนทั้ง 3 ปี ศึกษาตัวแปรอิสระ ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ทำการศึกษากับการจ่ายเงินปันผลโดยวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผลและอัตราเงินปันผลตอบแทน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบาย บรรยาย หรือสรุปข้อมูลโดยทั่วไปของตัวอย่าง การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามและเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลของการศึกษาพบว่า

1. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผล

2. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงิน ปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อัตรากำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลวัด ค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน

คำสำคัญ: ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการบริหารหนี้สิน อัตราการจ่ายเงินปันผล อัตราเงินปันผลตอบแทน

Abstract

The objectives of the research were to study relationship between profitability and debt management ability with dividend payment of the companies registered in the Stock Exchange of Thailand (SET100) and to investigate the relationship between profitability and debt management ability with dividend payment of the companies registered in the Stock Exchange of Thailand (SET100) during 2518-2521 in a total of 68 companies excluding the bank groups and the companies without dividend payment in cash within 3 years. The independent variables consisted of the ratios of the gross profit margin, the net profit margin, the return on total assets, the return on equity, the debt to total assets, and the debt to equity. The study of the dividend payment was conducted by measuring the rations of the dividend payment and dividend yield. The data were analyzed by using statistical tests: the analysis by using descriptive statistics to explain, illustrate, or conclude the general data of the samples, the correlation coefficient analysis to test the relationship between the independent and dependent variables and the hypothesis.

The research findings were as follows.

1. The ratios of the return on total assets had the negative relationship or were in the opposite direction to the dividend payment measured by the ratios of the dividend payment with the statistical significance at the level of .05. The ratios of the gross profit margin, the net profit margin, the return on total assets, the return on equity, and the debt to equity did not have the relationship with the dividend payment measured by the ratios of the dividend payment.

2. The ratios of the return on total assets and the ratios of the debt to equity had the positive relationship or were in the same direction of the dividend payment measured by the rations of the dividend yield with the statistical significance at the level of .05. The ratios of the gross profit margin, the return on equity, and the debt to the total assets had the negative relationship or were in the opposite direction to the dividend payment measured by the rations of the dividend yield with the statistical significance at the level of .05, but the net profit margin did not have the relationship with the dividend payment measured by the rations of the dividend yield.

Keywords: Profitability, Debt Management Ability, Dividend Payment Ratios, Dividend Yield Ratios

บทนำ

ปัจจัยทุนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ อันจะส่งผลต่อระดับรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิต ภาวะการจ้างงาน รวมไปถึงตัวแปรอื่น ๆ ในเศรษฐกิจมหภาค อย่างไรก็ดี ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่ทิศทางของตลาดทุนโลกต้องเผชิญกับ

สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและความท้าทายในการแข่งขันที่มากขึ้น การเคลื่อนย้ายเงินทุนในตลาดเงินและตลาดทุนโลกที่เป็นไปอย่างเสรี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมถึงกระแสการเชื่อมโยงเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคที่เป็นไปอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้การลงทุนและจัดหาเงินทุนมีรูปแบบที่หลากหลาย สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่จำกัดเฉพาะในประเทศอีกต่อไป ทำให้มีโอกาสและทางเลือกที่จะมุ่งไปยังประเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการและบริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560) จึงทำให้นักลงทุนต้องศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถี่ถ้วนก่อนทำการลงทุน เพื่อลดความเสี่ยงที่ให้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐานเป็นแนวคิดที่ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์เศรษฐกิจ จะเป็นการวิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มของเศรษฐกิจในอนาคตทั้งระยะยาวและระยะสั้น ทั้งเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับโลก รวมไปถึงดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ และนโยบายเศรษฐกิจของรัฐ การวิเคราะห์อุตสาหกรรม เป็นการวิเคราะห์วงจรอุตสาหกรรม สภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรม รวมถึงแนวโน้มในอัตราการเจริญเติบโต และการวิเคราะห์ขั้นตอนสุดท้ายคือการวิเคราะห์บริษัท จะเป็นการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกบริษัทที่ควรลงทุน โดยวิเคราะห์ทั้งด้านคุณภาพและด้านปริมาณจากงบการเงินทั้งในอดีตและปัจจุบันของบริษัท จากอัตราส่วนทางการเงินซึ่งจะเห็นภาพได้ชัดเจนที่สุด เนื่องจากมีลักษณะเป็นตัวเลข จึงช่วยให้เข้าใจงบการเงินมากยิ่งขึ้นและยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการบริหารหนี้สิน รวมถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ทั้งนี้การลงทุนในหุ้นสามัญเป็นทางเลือก ที่นักลงทุนให้ความสนใจและได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องจากนักลงทุนจะได้รับกำไรจากผลต่างของราคาหุ้น (Capital Gain) และมีโอกาสที่จะได้รับเงินปันผล (Dividend) ซึ่งผลตอบแทนในลักษณะนี้เป็นผลตอบแทนที่นักลงทุนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผลตอบแทนที่จะได้รับในระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของตลาดทุน และสามารถตอบสนองความต้องการของนักลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงพัฒนาดัชนีต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุน เช่นดัชนี SET100 เป็นดัชนีที่แสดงระดับและความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นสามัญ 100 ตัวแรกที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูง และมีการซื้อขายที่มีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 20% ของทุนที่ชำระแล้ว หากผลการดำเนินงานดีจะดึงดูดให้นักลงทุนมาลงทุนมากขึ้น จะมีเงินเข้ามาในระบบเศรษฐกิจมากขึ้นทำให้มูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน (ธีรพงษ์ กรรณิกา, 2562)

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 และใช้อัตราส่วนทางการเงินในการทำการศึกษาเนื่องจากเป็นข้อมูลที่เข้าใจง่าย เพื่อเป็นประโยชน์กับนักลงทุนในการคาดการณ์ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุน และทำการตัดสินใจลงทุน หรือเจ้าของกิจการสามารถนำมาใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงานของกิจการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กิจการได้กำหนดไว้ รวมถึงภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนดูแลและกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 จำนวน 100 บริษัท โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ไม่รวมถึงบริษัทที่เป็นกลุ่มของธนาคารและบริษัทที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผลในรูปแบบของตัวเงินครบถ้วนทั้ง 3 ปี รวมทั้งสิ้น 68 บริษัท ทำการเก็บข้อมูลจากงบการเงิน พ.ศ. 2561-2563 รวมจำนวน 204 ข้อมูล โดยทำการศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูลที่เป็นทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้จากข้อมูลงบการเงินที่ได้ทำการเปิดเผยใน www.set.or.th และฐานข้อมูลของ SETSMART โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของข้อมูลในงบการเงิน ซึ่งใช้อธิบายลักษณะทั่วไปและวัดการแจกแจงของชุดข้อมูล

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ ถ้าหากมีค่ามากกว่า .80 แสดงว่าจะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (Multicollinearity) (Field, 2000)

3. การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐาน โดยแสดงเป็นตัวแบบสมการ regression เพื่อทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้:

$$\mathbf{DPR} = \beta 0 + \beta_1 GPM_{it1} + \beta_2 NPM_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 ROE_{it} + \beta_5 DEBT_{it} + \beta_6 D/E_{it} + \varepsilon$$

$$\mathbf{DY} = \beta 0 + \beta_1 GPM_{it1} + \beta_2 NPM_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 ROE_{it} + \beta_5 DEBT_{it} + \beta_6 D/E_{it} + \varepsilon$$

โดยที่: GPM_{it} แทน อัตราส่วนกำไรขั้นต้น ของบริษัท i ในปีที่ t

NPM_{it} แทน อัตราส่วนกำไรสุทธิ ของบริษัท i ในปีที่ t

ROA_{it} แทน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ของบริษัท i ในปีที่ t

ROE_{it} แทน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัท i ในปีที่ t

$DEBT_{it}$ แทน อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ของบริษัท i ในปีที่ t

D/E_{it} แทน อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัท i ในปีที่ t

DPR_{it} แทน อัตราการจ่ายเงินปันผล ของบริษัท i ในปีที่ t

DY_{it} แทน อัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัท i ในปีที่ t

ค่าทางสถิติ

$\beta 0$ แทน ค่าคงที่

$\beta 1\text{-}6$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ 1 ถึง 6

ε แทน ค่าความคลาดเคลื่อน สำหรับบริษัท i

กรอบแนวคิดในการวิจัย

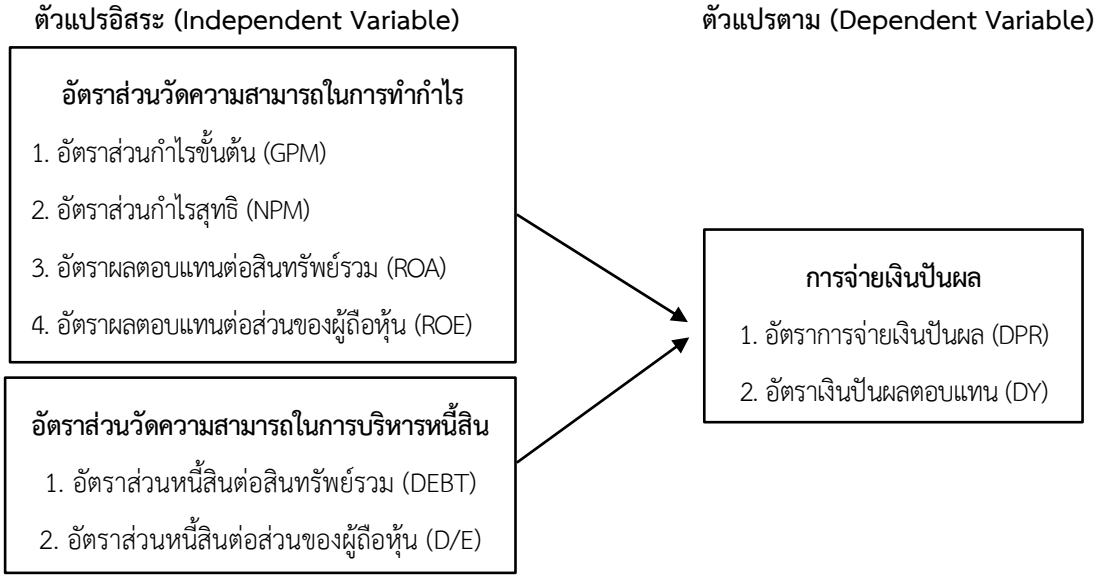

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
GPM	-2.98	93.60	32.51	21.53
NPM	-16.21	184.37	20.74	24.76
ROA	-6.67	28.37	9.44	5.28
ROE	-25.98	53.15	15.18	10.73
DEBT	0.14	0.95	0.52	0.18
D/E	0.16	19.13	1.51	1.69
DPR	-636.36	2,500.00	71.26	192.95
DY	0.01	54.00	3.57	4.27

จากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาตามตารางที่ 1 พบว่า จำนวนตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 8 ตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระมีจำนวน 6 ตัว ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ -2.98 ค่าสูงสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 93.60 ค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 32.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 21.53 อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ -16.21 มีค่าสูงสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 184.37 มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 20.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 24.76 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ -6.67 มีค่าสูงสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 28.37 มีค่าเฉลี่ย

ของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 9.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 5.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ -25.98 มีค่าสูงสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 53.15 มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 15.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 10.73 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.14 เท่า มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 0.95 เท่า มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 0.52 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 0.18 เท่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.16 เท่า มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 19.13 เท่า มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 1.51 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 1.69 เท่า

ตัวแปรตามมีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ อัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ -636.36 มีค่าสูงสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 2,500.00 มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 71.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 192.95 และอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 0.01 มีค่าสูงสุดอยู่ที่อัตราร้อยละ 54.00 มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 3.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่อัตราร้อยละ 4.27

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

Correlations						
	GPM	NPM	ROA	ROE	DEBT	D/E
GPM	1					
NPM	.406**	1				
ROA	.296**	.370**	1			
ROE	.344**	.395**	.794**	1		
DEBT	0.076	-0.126	-.320**	0.084	1	
D/E	0.083	-0.112	-.260**	-0.102	.707**	1

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ได้แก่อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.320 – 0.707 ซึ่งน้อยกว่า 0.80 ทำให้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการถดถอยได้

ตารางที่ 3 แสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับอัตราการจ่ายเงินปันผล

	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
(Constant	243.100	76.101		3.194	0.002		
GPM	-0.028	0.703	-0.003	-0.040	0.968	0.771	1.297
NPM	-0.410	0.629	-0.053	-0.652	0.515	0.728	1.374
ROA	-13.457	5.673	-0.368	-2.372	0.019	0.197	5.087
ROE	4.973	2.800	0.277	1.776	0.077	0.196	5.110
DEBT	-167.913	141.714	-0.156	-1.185	0.237	0.272	3.676
D/E	-16.227	12.068	-0.142	-1.345	0.180	0.423	2.364
Durbin-Watson	1.993						
Adjusted R Square	3.70%						

จากตารางที่ 3 การหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าอัตรากำไรขั้น (GPM), อัตรากำไรสุทธิ (NPM), อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE), อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล

ตารางที่ 4 แสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับอัตราเงินปันผลตอบแทน

	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	6.546	1.148		5.700	0.000		
GPM	-0.035	0.011	-0.175	-3.268	0.001	0.771	1.297
NPM	0.015	0.009	0.085	1.552	0.122	0.728	1.374
ROA	0.186	0.086	0.230	2.173	0.031	0.197	5.087
ROE	-0.102	0.042	-0.257	-2.424	0.016	0.196	5.110
DEBT	-11.693	2.139	-0.492	-5.468	0.000	0.272	3.676
D/E	2.438	0.182	0.967	13.388	0.000	0.423	2.364
Durbin-Watson	1.829						
Adjusted R Square	55.21%						

จากตารางที่ 4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่าอัตรากำไรขั้นต้น (GPM), อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEBT) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทน

สรุปผลการวิจัย

จากการทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล อาจเนื่องมาจากกิจการมีความสามารถในการทำกำไรที่สูง แต่มีอัตราการจ่ายเงินปันผลที่ต่ำอันเนื่องมาจากมีโครงการที่จะต้องการลงทุนเพิ่มเติมในกิจการ ขยายกิจการ หรือความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินในกิจการ จึงนำกำไรในส่วนนี้ไปใช้ทำการลงทุนก่อน เนื่องจากเป็นแหล่งเงินทุนจากภายใน จึงไม่ต้องเสียดอกเบี้ยให้เกิดภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นในกิจการ หรืออาจจะมองในด้านของกิจการ ที่มีอัตรากำไรสูงขึ้น เนื่องจากไม่ได้มีการจ่ายเงินปันผล

จากการทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อัตรากำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทน อาจเนื่องมาจากการที่กิจการมีหนี้สินจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินหรือแหล่งกู้ยืมภายนอกมากกว่าการกู้ยืมจากภายใน ซึ่งทำให้นักลงทุนมองได้ว่ากิจการมีความเสี่ยงสูงเนื่องจากมีอัตราหนี้สินที่สูง และส่งผลให้กิจการมีความสามารถในการจ่ายเงินปันผลที่ต่ำ แต่ในทางกลับกัน การกู้ยืมก็ทำให้กิจการมีเงินทุนที่จะลงทุนเพิ่มเติมในกิจการ อันทำให้กิจการเติบโตและมีผลประกอบการที่ดีมากยิ่งขึ้นในอนาคต และจะทำให้มีความสามารถที่จะจ่ายเงินปันผลได้มากขึ้นด้วย ในส่วนของความสามารถในการทำกำไรของกิจการหากว่ากิจการมีความสามารถในการทำกำไรสูงย่อมทำให้กิจการมีความสามารถในการจ่ายปันผลที่สูงด้วย เว้นแต่ว่ากิจการมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินในส่วนนี้ในการดำเนินการในกิจการก่อนจึงอาจจะทำให้การจ่ายปันผลไม่เป็นไปตามอัตรากำไรของบริษัท

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่ม SET100 จากการศึกษาพบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภดล สังข์ลาย (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรธุรกิจกับการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจ่ายเงินปันผล อาจเนื่องมาจากบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรที่สูงแต่ว่ามีการจ่ายปันผลที่ต่ำ เพราะต้องนำกำไรที่ได้นั้นไปลงทุนซ้ำ หรือนำไปใช้จ่ายในบริษัท ซึ่งส่งผลให้บริษัทมีกำไรน้อยลงและอาจส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลที่ลดลง จากผลการศึกษาจะช่วยสนับสนุนทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ ที่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่นักลงทุนได้รับ ซึ่งเป็นข้อมูลที่บริษัทได้เปิดเผยให้กับบุคคลภายนอกได้ทราบ และข้อมูลนี้สามารถนำมาซึ่งการตัดสินใจของนักลงทุน ทำให้เกิดราคาดุลยภาพใหม่ที่มาจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท

จากการศึกษายังพบว่าอัตรากำไรขั้นต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัญชนา จงเศรษฐี (2559) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตรากำไรและเงินปันผลจ่ายของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มหลักทรัพย์ SETHD พบว่าปัจจัยด้านอัตรากำไรขั้นต้นไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษายังพบว่าอัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของเจ้าของ ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นดี ปันชื่น (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการจ่ายเงินปันผลกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI พบว่า อัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษายังพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิชา อินทาปัจ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล และจากการศึกษายังพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพันธ์ อุดมผล (2560) ได้ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มหุ้นสามัญขนาดใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ส่งผลต่อการจ่ายปันผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางบริษัทที่มีการจ่ายผลสูง เพราะยังไม่มีความจำเป็นในการลงทุนหรือขยายกิจการ ในทางกลับกันบริษัทที่มีการจ่ายปันผลต่ำ อาจเพราะกิจการมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุนเพื่อการลงทุนเพิ่มเติม หรือขยายกิจการ หรืออาจมีปัจจัยในด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจ่ายปันผลของกิจการ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 จากการศึกษาพบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพงษ์ กรรณิกา (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราเงินปันผลตอบแทน ทั้งนี้อาจมองได้ว่ากิจการสามารถใช้สินทรัพย์ที่มีได้อย่างคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด หากมีค่ามากก็จะส่งผลให้การจ่ายปันผลมากขึ้นด้วย จากการศึกษายังพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วมณี อุทิรัมย์ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนที่คาดหมายของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนที่คาดหมาย กล่าวคืออัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้

ในระยะยาวของกิจการ หากอัตรามีค่าสูงอาจหมายถึงมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่สูงในกรณีที่ดำเนินกิจการแล้วมีผลกำไร จากการศึกษายังพบว่า อัตรากำไรขั้นต้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ์ ไพโรจน์ (2562) ได้ศึกษาอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหุ้นและเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตรากำไรขั้นต้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทน โดยอาจเป็นเพราะการบริหารยอดขายกับกิจการมีความเชื่อมโยงกับเงิน ปันผลตอบแทนของกิจการ จากการศึกษายังพบว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ บุญฤทธิ์ เหมปราชญ์ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มธุรกิจการแพทย์ของประเทศไทย พบว่าอัตราส่วนระหว่างผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล ของแต่ละบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องจากกิจการต้องการนำกำไรที่ได้ไปทำการลงทุนในส่วนอื่นเพิ่มเติมก่อนที่จะนำมาจ่ายปันผล จากการศึกษายังพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังศุมาลี อุสาใจ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งและโลจิสติกส์ พบว่าบริษัทที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจ่ายเงินปันผลจำนวน 4 บริษัท จากทั้งหมด 9 บริษัทอาจเพราะกิจการใช้เงินทุนส่วนมากจากแหล่งเงินทุนภายในจึงทำให้มีกู้ยืมน้อยส่งผลให้ไม่มีภาระดอกเบี้ย จากผลการศึกษาจะช่วยสนับสนุนทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อมูลที่นักลงทุนได้รับจากบริษัท ทำให้เกิดราคาดุลยภาพใหม่ในตลาดคือสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่มีการเปิดเผยโดยบริษัท มาใช้ในการวางแผนการลงทุนเพื่อให้เป็นไปตามที่คาดหวังและใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ผลการศึกษาจะช่วยสนับสนุนทฤษฎีการส่งสัญญาณอีกด้วย เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ ที่บริษัทเปิดเผยให้กับนักลงทุนได้ทราบเหมือนเป็นการส่งสัญญาณจากบริษัทว่าในอนาคตบริษัทจะมีผลประกอบการไปในทิศทางใด และรวมถึงการคาดคะเนการจ่ายเงินปันผลของบริษัทว่าจะเป็นไปในทิศทางใดจากข้อมูลที่บริษัทได้เปิดเผยให้กับนักลงทุน

จากการศึกษายังพบว่าอัตรากำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพงษ์ กรรณิกา (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าอัตรากำไรสุทธิ ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทน อาจจะเพราะเนื่องจากบางกิจการอาจจะมีการนำกำไรสุทธิไปเป็นแหล่งเงินทุนภายใน หรือนำไปลงทุนต่อในกิจการแทนที่จะนำมาจ่ายปันผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริการหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 หากพิจารณาการจ่ายเงินปันผลโดยใช้อัตราการจ่ายเงินปันผลจะเห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผล และถ้าหากพิจารณาโดยใช้อัตราเงินปันผลตอบแทนจะเห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับอัตราเงินปันผลตอบแทน และอัตรากำไรขั้นต้น, อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งจะช่วย

สนับสนุนทฤษฎีประสิทธิภาพของตลาด (Market Efficiency) โดยแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่บริษัทได้ทำการเปิดเผยให้นักลงทุนทราบอย่างเท่าเทียมกันนั้น นักลงทุนสามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการลงทุนและทำให้เกิดราคาดุลยภาพใหม่ในตลาด และสนับสนุนทฤษฎีส่งสัญญาณ (Signaling Theory) เนื่องจากข้อมูลที่บริษัทได้เปิดเผยนั้น เหมือนกับเป็นการส่งสัญญาณจากบริษัทไปยังนักลงทุนว่าในอนาคตบริษัทจะมีผลการดำเนินงานไปในทิศทางใด เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน

2. ผลของการศึกษาทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริการหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 หากพิจารณาการจ่ายเงินปันผลโดยใช้อัตราการจ่ายเงินปันผลจะเห็นว่ามีเพียงอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผล ส่วนอัตราส่วนอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราการจ่ายเงินปันผล แต่ถ้าหากพิจารณาโดยใช้อัตราเงินปันผลตอบแทนจะเห็น ว่ามีเพียงอัตรากำไรสุทธิที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ส่วนอัตราส่วน อื่น ๆ ล้วนมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลวัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน นักลงทุน และผู้บริหาร จึงสามารถเลือกนำอัตราส่วนดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์กันไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนให้ได้ผลลัพธ์ หรือผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล รวมถึงวางแผนการดำเนินงานของกิจการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาต่อยอดสำหรับผู้ที่มีความสนใจและสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการศึกษาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างในการศึกษาเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป อาจจะทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ดัชนีอื่น ๆ เช่น กลุ่ม SET HD ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทที่มีการจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูงอย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้วิจัยใช้ตัววัดในส่วนที่เป็นอัตราวัดความสามารถในการทำกำไรและอัตราการบริหารหนี้สิน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป อาจจะตัววัดในด้านอื่น ๆ ในการทำการศึกษาเช่นอัตราวัดสภาพคล่อง หรืออัตราวัดประสิทธิภาพการทำงานของบริษัท

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ คณบดีคณะบัญชี และ ดร.เบญจพร โมกขะเวส อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง และขอขอบคุณครอบครัว เจ้าหน้าที่ รวมทั้งเพื่อน ๆ คณะบัญชีทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ หากว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับและขออภัยไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

แก้วมณี อุทิรัมย์. “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงิน กับผลตอบแทนที่คาดหมายของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี,” **ผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.** การประชุมวิชาการระดับชาติ 2556 มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 8; 24 ธันวาคม 2556; กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2556. หน้า 827-838.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน.** (ออนไลน์) 2558 (อ้างเมื่อ 26 พฤษภาคม 2564). จาก https://www.set.or.th/education/th/begin/stock_content04.pdf

ธีรพงษ์ กรรณิกา. **ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.

นดี ปันชื่น. **ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการจ่ายเงินปันผลกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562.

นภดล สังข์ลาย. **ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรธุรกิจกับการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.

บุญฤทธิ์ เหมปราชญ์. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มธุรกิจการแพทย์ของประเทศไทย.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2561.

ภาณุพันธ์ อุดมผล. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มหุ้นสามัญขนาดใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2560.

วิรัญชนา จงเศรษฐี. **การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตรากำไรและเงินปันผลจ่ายของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มหลักทรัพย์ SETHD.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2559.

สมเกียรติ์ ไพโรจน์. **ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับมูลค่าหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.

เศรษฐกิจการคลัง, สำนัก. **แผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ 3 (ปี 2560 – 2564).** (ออนไลน์) 14 กันยายน 2560 (อ้างเมื่อ 26 พฤษภาคม 2564). จาก https://gnews.apps.go.th/news?news=6598

อรทิชา อินทาปัจ. **ปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ.** การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2559.

อังศุมาลี อุสาใจ. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งและโลจิสติกส์.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2561.

Field, A. **Discovering statistic using SPSS for windows.** London: Sage, 2000.

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Relationship between Efficiency in Operation and Accounting Accruals of the Service Industry Group Registered in the Stock Exchange of Thailand

สุทัศณีย์ แก้วพนม และเบญจพร โมกขะเวส
Sutasnee Kaewphanom and Benjaporn Mokkhavesa

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Accountancy Faculty Sripatum University
E-mail: sutasnee.kaew@gmail.com
Received: June 5, 2021; Revised: July 11, 2021; Accepted: July 12, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งวัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) และวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) โดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 72 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563 รวมทั้งหมด 216 ตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนาเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) ได้แก่อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) กลับไม่พบความสัมพันธ์ สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) ได้แก่ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) กับระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตามผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) กลับไม่พบความสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวผู้บริหาร นักลงทุน และผู้ให้กู้ยืมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ การตัดสินใจลงทุน และให้กู้ยืมต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รายการคงค้างของกิจการ คุณภาพกำไร

Abstract

The objective of the research was to study relationship between efficiency in operation and accounting accruals of the service industry group registered in the Stock Exchange of Thailand. The accounting accruals were measured by using Working Capital Accruals (WCA) and Net Operation Accruals (NOA). The data studied were from 72 companies in the service industry group registered in the Stock Exchange of Thailand in a total of 216 samples during 2018-2020. The analysis by using descriptive statistics was used to explain the characteristics of the data. The descriptive statistics included the lowest values, the highest values, mean, and standard deviation. The analysis by using correlation coefficient was used to test the relationship between the independent variables and the analysis of the multiple linear regression.

The research findings were as follows.

The variables having the positive relationship with the working capital accruals were the debt-to-equity ratios with the statistical significance at the level of .05 and the correlations between firm earnings and industry earnings with the statistical significance at the level of .01 while the net profit margin to the total revenue, the return on assets, and the return on equity had no relationship. The variable having the positive relationship with the net operation accruals was the return on equity with the statistical significance at the level of .05. The return on assets had the negative relationship with the statistical significance at the level of .05. The debt-to-equity ratios and the level of the correlations between firm earnings and industry earnings had the negative relationship with statistical significance at the level of .01. However, the net profit margin to the total revenue did not have any relationship. As a result, the executives, the investors, and the borrowers could use as guidelines for analyzing efficiency in operation and accounting accruals, investment decisions, and loans.

Keywords: Efficiency in Operation, Accounting Accruals, Earnings Quality

บทนำ

เศรษฐกิจโลกปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวภายหลังจากการลดลงอย่างรุนแรงของเศรษฐกิจในช่วงปี 2563 จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ขณะที่เศรษฐกิจในประเทศไทยมีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องโดยมีปัจจัยสำคัญมาจาก 1) แนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก 2) แรงขับเคลื่อนจากภาครัฐภายใต้กรอบงบประมาณ 3) การกลับมาขยายตัวของอุปสงค์ภาคเอกชนในประเทศ และ 4) การปรับตัวตามฐานการขยายตัวที่ผิดปกติในปี พ.ศ. 2563 เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจในประเทศไทยกลับมาขยายตัวภายใต้การฟื้นตัวของการส่งออก การผลิต และอุปสงค์ภายในประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดและความเสี่ยงที่อาจส่งผลต่อการฟื้นตัว ได้แก่ 1) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดที่อาจมีความรุนแรงและยืดเยื้อจนนำไปสู่มาตรการการควบคุมอย่างเข้มงวดมากขึ้น 2) การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว 3) ตลาดแรงงานและกิจกรรมทางธุรกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ประกอบกับภาระหนี้สินที่เกิดขึ้น 4) ความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยแล้ง ไม่เพียงพอต่อภาคการเกษตร และ 5) ความผันผวนของเศรษฐกิจและระบบ

การเงินโลก ส่งผลกระทบต่อกลุ่มอุตสาหกรรมบริการในปัจจุบัน สำหรับปี พ.ศ. 2563 ผลิตภัณฑ์รวมในประเทศไตรมาสที่ 4/2563 ลดลงร้อยละ 4.2 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 6.4 ในไตรมาสที่ 3/2563 เนื่องด้วยกิจกรรมของอุตสาหกรรมบริการเริ่มมีการ ฟื้นตัว เช่น สาขาการขายส่งและการขายปลีกฯ สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้ามีการปรับตัวดีขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัทควรต้องคำนึงถึงความสามารถในการทำกำไรด้านอื่น ๆ ประกอบเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาทรัพยากร ทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน โดยกำไรที่มีคุณภาพคือกำไรที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง เป็นกำไรที่เกิดจากรายได้หลักมีความถี่สม่ำเสมอ มีความผันผวนน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินมีการกำหนดนโยบายบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงกระแสเงินสดที่แท้จริง ทำให้ ผู้ใช้งบการเงินอาจได้รับข้อมูลไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจ กล่าวคือผู้ใช้งบการเงินไม่สามารถอ่านสัญญาณที่ซ่อนเร้นอยู่ ในตัวเลขทางการเงินได้หรือได้รับสัญญาณที่บิดเบือนไป ทำให้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ ได้รับความสนใจจากนักวิชาการและนักวิจัย ซึ่งผลการวิจัยที่ค้นพบมีความแตกต่างกันในหลายประเทศ เช่น การศึกษาของ พรรณทิพย์ อย่างกลั่น (2558) พบว่า คุณภาพกำไรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานในระดับที่ค่อนข้างสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ Park and Ro (2004) ได้กล่าวว่า กิจการ ที่ความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมสูงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะมีการจัดการรายการคงค้างมากกว่ากิจการ ในลักษณะอื่น อีกทั้งจะมีการประกาศผลการดำเนินงานล่าช้ากว่ากิจการในลักษณะอื่นด้วย เช่นเดียวกับการศึกษาของ Banderlipe (2009) พบว่า การกำกับดูแลกิจการกับการจัดการกำไรกรณีศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ พบความสัมพันธ์ เชิงบวก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ วิษณุ ภูมิพานิช (2553) พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพกำไร ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานด้วยเกณฑ์คงค้าง ในทำนองเดียวกันกับผลการศึกษาของ อรวรรณ เชื้อเมืองพาน (2558) พบว่า การวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน และการวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เช่นเดียวกับการศึกษาของ AL-Fayoumi, Abuzayed and Alexander (2010) พบว่า โครงสร้างผู้ถือหุ้นและการจัดการกำไรกรณีศึกษาประเทศจอร์แดนไม่พบความสัมพันธ์เช่นกัน

จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดียังเป็นเครื่องมือวัดรายการคงค้างของกิจการ ที่สามารถตรวจสอบได้ แต่ทั้งนี้การที่กิจการมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดีในด้านผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม จะทำให้กิจการมีรายการคงค้างที่เหมาะสมตามไปด้วยหรือไม่นั้น ผลการวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับด้านนี้ ยังยืนยันผลไม่ค่อยชัดเจนจากเทคนิคการประเมินคุณภาพกำไรตามเกณฑ์คงค้าง ได้แก่ วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและ วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ ซึ่งมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ และสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เนื่องจากพบว่าผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการพัฒนาตัวแบบกันมาอย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่าตัวแบบนี้เหมาะสมในการนำมาวัด ค่ารายการคงค้างของกิจการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจการเงิน สินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการและเทคโนโลยี รวมจำนวน 611 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564)

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากแพร่ระบาด และกำลังกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง หากมีการวิเคราะห์อัตราส่วนความสามารถในการดำเนินงาน อาจสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้สนใจจะลงทุน ผู้วิจัยเลือกวิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาผ่านตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเมื่อผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและคัดเลือกตัวอย่างเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น (ซึ่งไม่รวมถึงบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูผลการดำเนินงาน หรือบริษัทที่อยู่ในกลุ่ม MAI industry บริษัทที่ไม่แจ้งว่าประสงค์จะให้เปิดเผยข้อมูลและบริษัทที่ไม่มีความสมบูรณ์ของข้อมูล) ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563 จำนวน 72 บริษัท รวมทั้งสิ้น 216 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี (EBITDA) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ รายการคงค้างของกิจการ ประกอบด้วย วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) และวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) แบบจำลองของ Sloan (1996)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

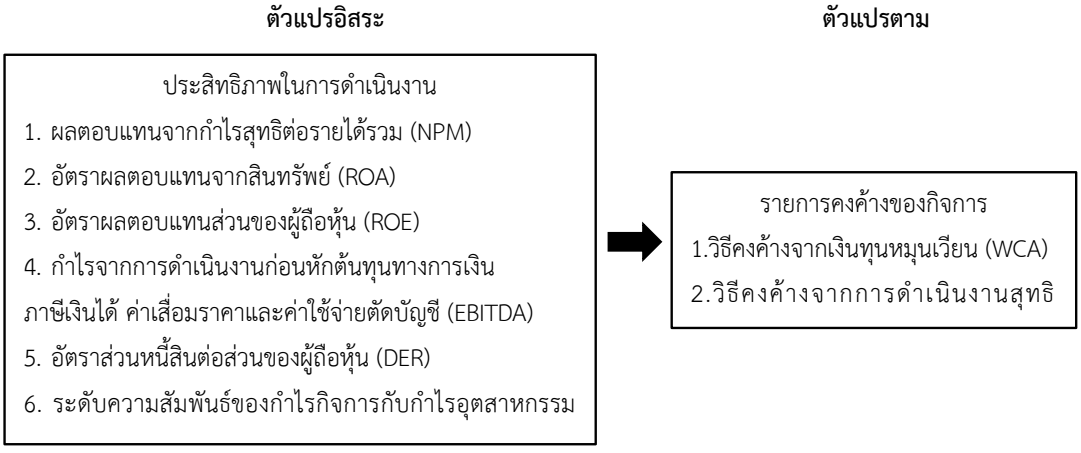

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเปิดเผยจากฐานข้อมูล SETSMART ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563 รวมระยะเวลา 3 ปี ทั้งในส่วนของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมุ่งเน้นวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ โดยใช้เครื่องมือดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวย่อ	ตัวแปร	วัดค่าโดย	พิจารณาจาก
ตัวแปรอิสระ			
NPM	ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม	กำไรสุทธิ x 100 (ร้อยละ) / ยอดขาย	ความสามารถในการทำกำไรจากการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่าย
ROA	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	กำไรสุทธิ x 100 (ร้อยละ) / สินทรัพย์รวม	ความสามารถในการทำกำไรจากการลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการ
ROE	อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น	กำไรสุทธิ x 100 (ร้อยละ) / ส่วนของผู้ถือหุ้น	ความสามารถในด้านผลตอบแทนจากเงินทุนที่ผู้ถือหุ้นนำมาลงทุน
EBITDA	กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี	รายได้ – ค่าใช้จ่าย (ร้อยละ) (ไม่รวมต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี) / รายได้รวม	ความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนิน งานที่แท้จริง
DER	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	หนี้สินรวม (เท่า) / ส่วนของผู้ถือหุ้น	ความเสี่ยงด้านหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
COR	ระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม	กำไรสุทธิกิจการ x 100 (ร้อยละ) / กำไรสุทธิของอุตสาหกรรม	กิจการที่มีลักษณะเป็นผู้นำของอุตสาหกรรม
ตัวแปรตาม			
WCA	วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน	การเพิ่มขึ้นในบัญชีลูกหนี้ +การเพิ่มขึ้นของสินค้าคงเหลือ +การลดลงในบัญชีเจ้าหนี้และค้างจ่าย +การลดลงในภาษีค้างจ่าย +การเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ๆ +การลดลงหนี้สินหมุนเวียนอื่น ๆ (ร้อยละ) / สินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย	รายการคงค้างพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์หมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นและหนี้สินหมุนเวียนที่ลดลง

ตารางที่ 1 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวย่อ	ตัวแปร	วัดค่าโดย	พิจารณาจาก
ตัวแปรตาม (Dependent Variables)			
NOA	วิธีคงค้างจาก การดำเนินงานสุทธิ	กำไรก่อนรายการพิเศษ – กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (ร้อยละ) / สินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย	องค์ประกอบที่ใช้ในการปรับปรุงกำไรก่อนรายการพิเศษที่จัดทำตามหลักเกณฑ์คงค้าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พิจารณาโดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ ถ้าหากมีค่ามากกว่า 0.80 แสดงว่าจะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (Multicollinearity) (Field, 2000) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือมีนัยสำคัญทางสถิติ และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คือมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างสูง โดยแสดงเป็นตัวแบบสมการ Regression เพื่อทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

$$WCA_{it} = \beta 0 + \beta_1 NPM_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 EBITDA_{it} + \beta_5 DER_{it} + \beta_6 COR_{it} + \varepsilon$$
$$NOA_{it} = \beta 0 + \beta_1 NPM_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 EBITDA_{it} + \beta_5 DER_{it} + \beta_6 COR_{it} + \varepsilon$$

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ค่าทางสถิติ	NPM	ROA	ROE	EBITDA	DER	COR	WCA	NOA
Minimum	-125.13	-31.38	-85.29	-123.91	0.06	-15.70	-11.88	-43.32
Maximum	51.13	59.98	174.55	60.27	8.78	22.99	46.34	67.07
Mean	7.04	7.95	10.27	10.45	0.80	0.64	1.76	-1.50
Std. Deviation	16.26	9.22	19.11	17.97	0.86	3.52	5.43	7.52

ตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัวแปร ประกอบด้วย ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -125.13% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 51.13% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 7.04% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 16.26% อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -31.38% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 59.98% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 7.95% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 9.22% อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุด อยู่ที่ -85.29% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 174.55% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 10.27% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ ที่ 19.11% กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี (EBITDA) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -123.91% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 60.27% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 10.45% และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ ที่ 17.97% อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.06 เท่า มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 8.78 เท่า มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 0.80 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 0.86 เท่า และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -15.70% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 22.99% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 0.64% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ ที่ 3.52%

ตัวแปรตามมีจำนวน 2 ตัวแปร ประกอบด้วย วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -11.88% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 46.34% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ 1.76% และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 5.43% และวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -43.32% มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 67.07% มีค่าเฉลี่ยของข้อมูลอยู่ที่ -1.50% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลอยู่ที่ 7.52%

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

Variable		NPM	ROA	ROE	EBITDA	DER	COR
NPM	Pearson Correlation	1					
ROA	Pearson Correlation	0.701**	1				
ROE	Pearson Correlation	0.516**	0.766**	1			
EBITDA	Pearson Correlation	0.978**	0.688**	0.550**	1		
DER	Pearson Correlation	-0.145*	-0.079	0.309**	-0.046	1	
COR	Pearson Correlation	0.104	0.087	0.075	0.129	0.063	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก จึงเกิดปัญหา Multicollinearity คือ กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี (EBITDA) กับผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .978 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกตัวแปรอิสระ นั่นคือ ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) เข้าสู่สมการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และทำการตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันในระดับมากออกจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ นั่นคือ กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี (EBITDA)

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ หลังตัด Multicollinearity ประกอบด้วย ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR) ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง นั่นคือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง -0.145-0.766 ซึ่งน้อยกว่า 0.80 ซึ่งไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงนำตัวแปรอิสระที่กล่าวข้างต้นเข้าสมการถดถอย เพื่อวิเคราะห์การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการวัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน

Variable	Coefficients			t	Sig.	Coefficients	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.259	0.667		.387	.699		
NPM	0.060	0.031	0.178	1.947	.053	0.497	2.013
ROA	0.002	0.078	0.004	.031	.975	0.240	4.163
ROE	-0.019	0.035	-0.067	-0.543	.588	0.276	3.626
DER	1.256	0.506	0.199	2.480	.014	0.649	1.541
COR	0.399	0.100	0.259	3.972	.000	0.981	1.019
ค่าสำคัญทางสถิติ R = 0.355 R^2 = 0.126 ค่า Adjusted R Square = 0.105 ค่า Durbin-Watson = 2.310							

$$WCA_{it} = \beta_0 + \beta_1 NPM_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 DER_{it} + \beta_5 COR_{it} + \varepsilon$$

จากการวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระกับรายการคงค้างของกิจการวัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) พบว่ามีค่า VIF น้อยกว่า 10 กล่าวคือ อยู่ระหว่าง 1.019-4.163 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ไม่มีอัตตะสัมพันธ์ในข้อมูล (Autocorrelation) เนื่องจากค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.310 ดังนั้นจึงนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบสมการการถดถอยตารางที่ 4 ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระจะสามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงของวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) คิดเป็นร้อยละ 35.50 และมีอำนาจการตัดสินใจ (R square) มีค่าเท่ากับ .126 ตัวแบบนี้สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงของวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) คิดเป็นร้อยละ 12.60

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .014 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. < .05) ส่วนระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. < .01) อย่างไรก็ตามผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .053, .975 และ .588 ตามลำดับ มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. > .05)

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการวัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ

Variable	Coefficients			t	Sig.	Coefficients	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	1.560	0.891		1.750	.082		
NPM	0.076	0.041	0.165	1.872	.063	0.497	2.013
ROA	-0.223	0.104	-0.273	-2.152	.033	0.240	4.163
ROE	0.116	0.047	0.294	2.480	.014	0.276	3.626
DER	-3.404	0.676	-0.389	-5.032	.000	0.649	1.541
COR	-0.468	0.134	-0.219	-3.491	.001	0.981	1.019
ค่าสำคัญทางสถิติ R = 0.432 R^2 = 0.187 ค่า Adjusted R Square = 0.167 ค่า Durbin-Watson = 2.225							

$$NOA_{it} = \beta_0 + \beta_1 NPM_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 DER_{it} + \beta_5 COR_{it} + \varepsilon$$

จากการวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระกับรายการคงค้างของกิจการวัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) พบว่ามีค่า VIF น้อยกว่า 10 กล่าวคือ อยู่ระหว่าง 1.019-4.163 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรอิสระอยู่ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ไม่มีอัตตะสัมพันธ์ในข้อมูล (Autocorrelation) เนื่องจากค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.225 ดังนั้นจึงนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบสมการการถดถอยตารางที่ 5 ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระจะสามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงของวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) คิดเป็นร้อยละ 43.20 และมีอำนาจการตัดสินใจ (R square) มีค่าเท่ากับ 0.187 ตัวแบบนี้สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงของวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) คิดเป็นร้อยละ 18.70 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .014 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. < .05) ส่วนอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .033 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. < .05) ส่วนอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (COR) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .000 และ .001 ตามลำดับ มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. < .01) อย่างไรก็ตามผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม (NPM) ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ .063 มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. > .05)

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กิจการที่มีลักษณะเป็นผู้นำของอุตสาหกรรม ถึงแม้ว่าประสบภาวะขาดทุนหรือผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามภาวะของอุตสาหกรรม มีแนวโน้มสูงในการปรับปรุงรายการคงค้าง

สำหรับผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น และกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและไม่สามารถร่วมพยากรณ์ความสัมพันธ์กับรายการ คงค้างของกิจการได้ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กำไรสุทธิของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และการวัดมูลค่าของผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของกิจการยังไม่มีความครอบคลุมสินทรัพย์บางส่วน ยกตัวอย่างเช่น ความสามารถของบุคลากร ความรับผิดชอบของบุคลากร เป็นต้น เนื่องจากสินทรัพย์ดังกล่าวไม่มีการวัดมูลค่าที่น่าเชื่อถือ ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์นั้นมีความคลาดเคลื่อน

2. อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า การระดมทุนที่ได้รับส่วนหนึ่งมาจากนักลงทุนที่สนใจลงทุนในกิจการที่มีผลการดำเนินงานที่ดี และมีผลตอบแทนจากการนำสินทรัพย์ไปลงทุนสูง

สำหรับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กิจการดังกล่าวพยายามบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เพื่อรักษาสถานะของกิจการในการเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมและจูงใจให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุนในกิจการ หรือบุคคลอื่น อาทิ เจ้าหนี้ในการพิจารณาให้สินเชื่อ

ส่วนผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวมและกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้ วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ และไม่สามารถร่วมพยากรณ์ความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการได้ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าการเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงจากเศรษฐกิจในปัจจุบัน เป็นผลทำให้กำไรสุทธิ และรายได้มีความผันผวนเป็นอย่างมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฐมชัย กรเลิศ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร

พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไรตามแนวคิด Kothari et al (2005) เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาของ Park and Ro (2004) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกิจการ กำไรอุตสาหกรรม ระยะเวลาการประกาศผลการดำเนินงานของกิจการและรายการคงค้างที่ผู้บริหารควบคุมได้ พบว่า กิจการที่ความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมสูงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะมีการจัดการรายการคงค้างของกิจการ มากกว่ากิจการในลักษณะอื่น ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กิจการที่มีลักษณะเป็นผู้นำของอุตสาหกรรม ถึงแม้ว่าประสบภาวะขาดทุนหรือผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามภาวะของอุตสาหกรรมมีแนวโน้มสูงในการปรับปรุงรายการคงค้าง ถ้ากิจการที่มีระดับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมสูง จะส่งผลให้องค์ประกอบของรายการคงค้าง วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนสูง ถ้ากิจการทีมีระดับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมต่ำ จะส่งผลให้องค์ประกอบของรายการคงค้างวิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนต่ำ เป็นไปตามหลักทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดย Jensen and Meckling (1976) เนื่องจากผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายการบัญชี รวมถึงการปรับปรุงรายการต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและองค์กรจึงอาจใช้ข้อสมมติทางการบัญชีปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการ

นอกจากนี้ยังพบว่าผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวม อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น และกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียนและไม่สามารถร่วมพยากรณ์ความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรวรรณ เชื้อเมืองพาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และนโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร พบว่า ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวมไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ สุดารัตน์ หอมกลิ่น (2558) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อตัวแบบรายการคงค้างของกิจการ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กำไรสุทธิของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และการวัดมูลค่าของผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของกิจการยังไม่มีความครอบคลุมสินทรัพย์บางส่วน ยกตัวอย่างเช่น ความสามารถของบุคลากร ความรับผิดชอบของบุคลากร เป็นต้น เนื่องจากสินทรัพย์ดังกล่าวไม่มีการวัดมูลค่าที่น่าเชื่อถือ ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์นั้นมีความคลาดเคลื่อน

2. อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการ คงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดารานาถ พรหมอินทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและคุณภาพกำไรต่อราคาหลักทรัพย์ พบว่า อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า การระดมทุนที่ได้รับส่วนหนึ่งมาจากนักลงทุนที่สนใจลงทุนในกิจการที่มีผลการดำเนินงานที่ดี และมีผลตอบแทนจากการนำสินทรัพย์ไปลงทุนสูง ถ้าอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าต่ำจะส่งผลให้องค์ประกอบของรายการคงค้างวิธี คงค้างจากการดำเนินงานสุทธิต่ำ สะท้อนถึงราคาตลาดหลักทรัพย์ที่สูงขึ้นตามคุณภาพกำไร ถ้าอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าสูง จะส่งผลให้องค์ประกอบของรายการคงค้างวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิสูงขึ้น สะท้อนถึงราคาตลาดหลักทรัพย์ที่ต่ำลงตามคุณภาพกำไรเป็นไปตามหลักทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis) ซึ่งไม่มีใครสามารถทำกำไรเกินปกติได้ ผลกำไรที่ได้รับจะเป็นกำไรในระดับปกติเท่านั้น กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การเปลี่ยนแปลงในราคาหลักทรัพย์จะสอดคล้องกับข่าวสารข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยพื้นฐานของกิจการ

นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดารานาถ พรหมอินทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและคุณภาพกำไรต่อราคาหลักทรัพย์ พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ เป็นไปทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ ปฐมชัย กรเลิศ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไรตามแนวคิด Kothari et al (2005) ในทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ จิรบุษ สันโดด (2548) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ พบว่า ระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อรายการคงค้างของกิจการ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กิจการดังกล่าวพยายามบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เพื่อรักษาสถานะของกิจการในการเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมและจูงใจให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุนในกิจการ หรือบุคคลอื่น อาทิ เจ้าหนี้ในการพิจารณาให้สินเชื่อ ถ้าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมมีค่าสูง จะส่งผลให้องค์ประกอบของรายการคงค้างวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิต่ำ ถ้าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมมีค่าต่ำ จะส่งผลให้องค์ประกอบของรายการคงค้างวิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวมและกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ และไม่สามารถร่วมพยากรณ์ความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรวรรณ เชื้อเมืองพาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และนโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร พบว่า ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่อรายได้รวมไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า การเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงจากเศรษฐกิจในปัจจุบัน เป็นผลทำให้กำไรสุทธิ และรายได้มีความผันผวนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า กิจการควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์ต่อรายการคงค้างของกิจการ ประกอบด้วย รายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม รายการคงค้างของกิจการ วัดค่าโดยใช้วิธีคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม เนื่องจากประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานเป็นกลไกสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรด้านต่าง ๆ เพิ่มมูลค่าแก่กิจการ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและทำให้มีผลประกอบการที่ดีในระยะยาว เป็นปัจจัยพื้นฐานที่นักลงทุน นักวิเคราะห์ และผู้ใช้ งบการเงินทั่วไปนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ นำมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และการให้กู้ยืม แต่อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นนั้นต้องไม่เกิดจากการจัดการกำไรโดยการใช้รายการคงค้าง เนื่องจากรายได้หรือค่าใช้จ่ายจะมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงชั่วคราว เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้กำไรของกิจการไม่อยู่ในรูปของกระแส

เงินสด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเป็นข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้นควรนำข้อมูลดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ด้านการกำกับดูแลกิจการ ประวัติและประสบการณ์ของผู้บริหารหรือการขยายกลุ่มตัวอย่างในอุตสาหกรรมอื่น ๆ และเพิ่มตัวแปรอิสระให้มากขึ้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในครั้งนี้และ ในอนาคตต่อไป

2. เทคนิคการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยรายการคงค้างมีหลายวิธี ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาจากแบบจำลองของ Kothari et al (2005) และแบบจำลอง Dechow sloan and Sweeney (1995) เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในครั้งนี้และในอนาคตต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งความอนุเคราะห์ อย่างดียิ่งจาก ดร.เบญจพร โมกขะเวส อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จและมีความสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

จิรบุษ สันโดด. **ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ดารานาถ พรหมอินทร์. **ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและคุณภาพกำไรต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2560.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **ข้อมูลเปรียบเทียบหมวดอุตสาหกรรม 2561.** (ออนไลน์) 2564 (อ้างเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564). จาก https://www.setsmart.com/ism/sectorComparisonFinancial.html.

ปฐมชัย กรเลิศ. “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมประเภทสินค้าอุปโภคและบริโภคในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,” **มหาวิทยาลัยพายัพ.** 26, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559): 167-183.

พรรณทิพย์ อย่างกลั่น. "ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย," **ผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.** การประชุมวิชาการระดับชาติประจำปี 2558; 22 ธันวาคม 2558; มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2558. หน้า 388-398.

วิษณุ ภูมิพานิช. “ปัจจัยด้านคุณภาพของกำไรที่มีผลต่อการวัดผลการดำเนินงานด้วยเกณฑ์คงค้าง,” **มหาวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์.** 4, 2 (เมษายน 2553): 75-92.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **รายงานภาวะเศรษฐกิจในประเทศรายไตรมาส.** (ออนไลน์) 2564 (อ้างเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564). จาก https://www.nesdc.go.th/main.php?file name.

สุดารัตน์ หอมกลิ่น. “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI),” **วิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.** 10, 1 (มกราคม-เมษายน 2558): 69-75.

อรวรรณ เชื้อเมืองพาน. “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และนโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร,” **ราชมงคลล้านนา.** 3, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558): 22-31.

Al-Fayoumi, N., B. Abuzayed and D. Alexander “Ownership Structure and Earnings Management in Emerging market: The Case of Jodan,” **Journal of Finance and Economics.** 38 (2010): 28-47.

Banderlipe M.R. “The impact of select corporate governance variable in mitigating earning management in Philippines,” **DLSU Business & Economics Review.** 19 (2009): 17-29.

Dechow, P. M., R.G. Sloan and A.Sweeney. “Detecting earnings management,” **The Accounting Review.** 70 (1995): 193-225.

Field, A. **Discovering statistic using SPSS for windows.** London: Sage, 2000.

Jensen, M. C. and W.H. Weckling. “Theory of the firm : Managerial behavior, agency costs and ownership structure,” **Journal of Financial Economics.** 3, 4 (1976): 305-360.

Kothari, S. P. et at. “Performance matched discretionary accrual measures,” **Journal of Accounting & Economics.** 39 (2005): 163-197.

Park, Myung Seok and Byung T. Ro. “The effeect of firm-industy earnings correlation and announcement timing on firms' accrual decision,” **The British Accounting Review.** 36 (2004): 269-289.

Sloan, R. G. “Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings?,” **The Accounting Review.** 71 (1996): 289-315.

โรคสมาธิสั้นในเด็กนักเรียน: บทบาทครูและแนวทางการช่วยเหลือในโรงเรียน
Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Students: The Teachers' Roles and Guidelines for Helping Schools

บุญเลี้ยง ทุมทอง
Boonleang Thumthong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Faculty of Education, Surindra Rajabhat University
E-mail: boonleang4848@gmail.com
Received: June 19, 2021; Revised: July 30, 2021; Accepted: August 3, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีอาการของโรคสมาธิสั้นในสถานศึกษา โดยสาระสำคัญของบทความเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น ซึ่งเป็นกลุ่มอาการที่แสดงให้เห็นได้ตั้งแต่วัยเด็ก เกิดจากความผิดปกติในการทำงานของสมอง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ การเข้าสังคม และการเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วย 3 กลุ่มอาการหลัก คือ อาการขาดสมาธิ (Inattention) อาการซนอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) และอาการหุนหันพลันแล่น (Impulsiveness) โดยเริ่มแสดงอาการตั้งแต่ในวัยเด็กและส่วนใหญ่มักเป็นต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่หากไม่ได้รับการรักษาช่วยเหลือที่ดีอาการความผิดปกติที่เป็นจะทำให้เกิดผลกระทบทั้งในด้านการเรียน อาชีพ ครอบครัว และสังคม การรักษาโรคสมาธิสั้นต้องอาศัยการช่วยเหลือหลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การให้คำแนะนำแก่พ่อแม่ การช่วยเหลือทางด้านจิตใจ การช่วยเหลือในด้านการเรียน และการใช้ยาจากแพทย์

บทบาทครูในการช่วยแก้ปัญหาในการเรียน ครูต้องหาสาเหตุและได้รับการแก้ไขในแนวทางที่ถูกต้องก็จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและเหมาะสมตามวัยสมาธิสั้น โรงเรียนควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร การเป็นต้นแบบที่ดี (Role model) ในการเคารพความเป็นมนุษย์ การเห็นคุณค่าในความพยายามเปลี่ยนแปลง การรู้จักชื่นชมในจุดดีมากกว่าจ้องจับผิดของครูแต่ถ้าปล่อยทิ้งไว้ก็จะส่งผลกระทบอย่างมากมายได้เช่นกันเนื่องจากสมาธิเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตประจำวันต่อไป

คำสำคัญ: โรคสมาธิสั้น การให้การช่วยเหลือ บทบาทครู

Abstract

This article aimed to present guidelines for teachers to help students with attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) symptoms in schools. The theme of the article was a presentation on ADHD, a syndrome that had been manifested since the children were in the childhood. It was caused by abnormalities in the brain functions affecting the children's behavior, the children's emotion, the children's social participation, and the children's learning. It consisted of 3 main symptoms: inattention, hyperactivity, and impulsiveness. Those symptoms had started

showing since the children were in the childhood, and most of them had the symptoms continuously until they were in the teenagers or adults. If they did not receive proper treatments, the abnormality from the symptoms would affect their learning, their careers, their families, and their societies. The treatment of the attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) needed to use various ways together to help treat the children. They included giving advice to parents, helping the children's psychology, helping the children's learning, and using drugs based on the physicians' prescriptions.

The teachers' roles to assist the students to solve the learning problems were that the teachers needed to find the causes and the students received proper ways to help them to be able to learn according to their potential and their appropriate ages having ADHD, the teachers in the schools should create good relationship between teachers and students, the friendly learning atmosphere should be created, the teachers should be good role models in respecting to the human rights, the teachers should realize in the values of the students' transformational attempt, the teachers should admire the students who performed the good manners more than try to catch their bad manners. If the teachers did not pay attention to the ADHD students, the bad effects could occur because the attention was the key factor used in the students' learning and in their everyday lives.

Keywords: Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), Assistance, Roles of Teachers.

บทนำ

เด็กถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ จึงควรได้รับการเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละวัยอย่างเหมาะสมให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป จากข้อมูลประชากรคาดประมาณ ณ กลางปี 2561 พบสัดส่วนประชากรวัยเด็กมีเกือบ 1 ใน 4 ของประชากรไทยทั้งหมด (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) ในจำนวนนี้มีเด็กวัยเรียนอายุระหว่าง 6–12 ปี ที่เป็นช่วงวัยสำคัญในการเรียนรู้ทักษะชีวิต และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา มีการทำงานของสมองมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเต็มที่ (เบญจรัตน์ นุชนาฏ์ 2561) หากพบอุปสรรคต่อพัฒนาการดังกล่าวในช่วงวัยนี้ เด็กอาจมีพัฒนาการที่ไม่เหมาะสมตามวัย โดยเฉพาะการมีปัญหาด้านสุขภาพจิตกลุ่มพัฒนาการและการเรียนรู้ ได้แก่ สมาธิสั้น สติปัญญาบกพร่อง และออทิสติก

โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) เป็นกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก (ก่อนอายุ 12 ปี) ที่เกิดจากพัฒนาการที่บกพร่องของสมอง (Neurodevelopment disorder) โดยมีกลุ่มอาการประกอบด้วย อาการขาดสมาธิ (Attention deficit) อาการหุนหันพลันแล่น วู่วาม (Impulsivity) อาการซนอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ป่วยมีความผิดปกติของพฤติกรรม อารมณ์ การเรียนรู้ รวมทั้งการเข้าสังคมกับผู้อื่น ซึ่งอุบัติการณ์ของโรคสมาธิสั้นในเด็กและวัยรุ่นทั่วโลกพบประมาณ ร้อยละ 5.29 (Polanczyk et al, 2007) สำหรับการสำรวจในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2555 พบความชุกของโรคสมาธิสั้น ประมาณร้อยละ 8.1 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือ เด็กอายุระหว่าง 8-11 ปี ซึ่งพบความชุกสูงสุดในเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) ร้อยละ 9.4 (ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน และคณะ, 2557) และพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง 4-6 เท่า (Piyasil and Katumarn, 2007) การที่เด็กป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นได้รับการตรวจวินิจฉัยและรักษาอย่างเหมาะสมตั้งแต่ตั้งแต่อายุ

ยังน้อยหรือเริ่มมีอาการมักจะได้ผลดี แต่หากไม่ได้รับการรักษาอาจส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและผลกระทบในแง่ลบด้านต่าง ๆ ต่อตัวเด็ก ครอบครัว และสังคมได้ในอนาคต โดยผลกระทบต่อตัวเด็กนั้นอาจจะมีความล้มเหลวด้านการเรียน หรือก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น หนีเรียน เกิดอุบัติเหตุเนื่องจากมีพฤติกรรมซุกซนผิดปกติ เล่นโลดโผน บางรายจะมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจนขาดความมั่นใจ และเสี่ยงต่อการเป็นโรคซึมเศร้า (ชาญวิทย์ พรนภดล และคณะ, 2557) สำหรับผลกระทบต่อครอบครัว พบว่าจะมีปัญหาทางสุขภาพจิตตามมา เช่น มีภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล และความเครียด รวมทั้งมีการใช้ความรุนแรงระหว่างพี่น้องในครอบครัว (Harpin, 2005) ทางด้านสังคม พบว่า เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นเมื่อเติบโตเป็นวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่จะมีการใช้สารเสพติด ก่ออาชญากรรม และเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน (ADHD Institute, 2018) ในประเทศไทย พบรายงานการศึกษาเด็กที่ต้องคดีในสถานพินิจกรุงเทพมหานคร อายุ 11-18 ปี เป็นกลุ่มโรคสมาธิสั้นอย่างเดียวร้อยละ 28 และเป็นกลุ่มที่เป็นโรคสมาธิสั้นร่วมกับภาวะเกเร ก้าวร้าว ถึงร้อยละ 82 (Puthisri and Yingsaree, 2003) ทั้งนี้ โรคสมาธิสั้นสามารถคัดกรองเบื้องต้นเพื่อค้นหากลุ่มเสี่ยงได้ โดยใช้แบบคัดกรองโรคสมาธิสั้น Swanson, Nolan and Pelham-IV Questionnaire หรือ SNAP-IV ซึ่งข้อคำถามจะยึดตามเกณฑ์วินิจฉัยโรคตาม DSM-IV ทำให้สามารถแยกอาการของโรคสมาธิสั้นได้ (ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน และคณะ, 2557) ซึ่งการค้นหากลุ่มเสี่ยงในระยะแรกเริ่มของการเกิดโรคจะนำไปสู่การดูแลรักษาที่เหมาะสมต่อไป การรักษาทางจิตสังคม (Psychosocial interventions) เป็นวิธีการรักษาที่ใช้ร่วมกับการรักษาด้วยยาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการรักษาโรคสมาธิสั้น (Attention deficit hyperactivity disorder-ADHD) ให้สูงขึ้น เด็กสมาธิสั้นมักประสบปัญหาการเรียนและปัญหาการเข้าสังคมที่โรงเรียน ด้วยเหตุนี้การให้ความช่วยเหลือในโรงเรียน (School-based interventions) จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กสมาธิสั้นควรได้รับจากครู ครูควรมีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก มีความอดทน มีความรู้และความเข้าใจข้อจำกัดของโรคสมาธิสั้น มีแนวทางการดูแลเด็ก และเข้าใจเทคนิคการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน สิ่งเหล่านี้ทำให้ครูสามารถช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้เรียนรู้และใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนทั่วไปได้ดีต่อไป

โรคสมาธิสั้น

โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) คือกลุ่มโรคทางประสาทวิทยาพัฒนาการ (Neurodevelopment Disorder) ชนิดหนึ่งที่ผู้ป่วยมักแสดงอาการ ขาดสมาธิ (Inattention) วอกแวกง่าย (Distractibility) อยู่ไม่นิ่ง (Restlessness Over activity) หุนหันพันแล่น (Impulsiveness) และการทำงานของสมองด้านการจัดการ (Executive Function) ลดลง (Plan your work and Work your plan Deficits) ในทางการวินิจฉัยแพทย์จะจำแนกโรคสมาธิสั้นออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มขาดสมาธิ (Inattention) และกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง/ หุนหันพันแล่น (Hyperactivity/ Impulsivity) การวินิจฉัยผู้ป่วยอาจมีอาการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรืออาจเข้าได้กับทั้งสองกลุ่มอาการก็ได้

สาเหตุโรคสมาธิสั้น

เชื่อว่าโรคสมาธิสั้นมีสาเหตุเป็นได้จากหลายปัจจัย โดยมีปัจจัยทางพันธุกรรมเป็นสาเหตุหลักในส่วนใหญ่ของผู้ป่วย ในปัจจุบันได้มีการค้นพบยีนหลายตัวที่น่าจะเกี่ยวข้องกับสาเหตุของโรคสมาธิสั้น ได้แก่ Dopamine 4 and 5 receptor gene, dopamine transporter gene, dopamine beta-hydroxylasegene, และ Serotonin transporter gene นอกจากนี้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมบางอย่างอาจมีส่วนทำให้เกิดโรคสมาธิสั้น เช่น ภาวะพิษจากสารตะกั่ว การสูบบุหรี่ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ การคลอดก่อนกำหนด และภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ของการตั้งครรภ์และการคลอด ส่วนปัจจัยด้านการเลี้ยงดู เช่น การเลี้ยงดูที่ขาดระเบียบหรือการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์

มากเกินไป ไม่ได้เป็นสาเหตุ แต่อาจมีส่วนทำให้อาการของโรคสมาธิสั้นเป็นมากขึ้นได้ (วิฐารณ บุญสิทธิ, 2555)

ความจำเป็นในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

จากพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 มีผลบังคับใช้วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองประชาชนให้ได้รับการสร้างเสริมสุขภาพจิต การป้องกันเพื่อควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิต การคุ้มครองสิทธิผู้ป่วยให้ได้รับการบำบัดรักษาตามมาตรฐานทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมทุกภาคส่วน มีส่วนที่เกี่ยวข้องที่สำคัญคือ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

1. หมวด 2 สิทธิผู้ป่วย

1.1 ได้รับการรักษาตามมาตรฐานทางการแพทย์และการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 15 (1))

1.2 ได้รับการคุ้มครองในการปกปิดข้อมูลไว้เป็นความลับ (มาตรา 15 (2))

1.3 ได้รับการคุ้มครองจากการวิจัย (มาตรา 15 (3))

1.4 ได้รับการคุ้มครองในระบบประกันสุขภาพ ประกันสังคมและระบบอื่น ๆ อย่างเสมอภาค (มาตรา 15 (4))

2. หมวด 3 การบำบัดรักษาทางสุขภาพจิต ลักษณะผู้ป่วยตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิตฯ (มาตรา 22)

บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

การสังเกตพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียนและที่บ้านมีความสำคัญที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคัดกรองและให้การช่วยเหลือเด็กได้เร็วยิ่งขึ้น แม้ว่าแบบสอบถามที่ใช้คัดกรองเด็กสมาธิสั้นจะมีหลากหลาย เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ), แบบคัดกรอง KUS-SI, Conner’s rating scale, THASS ฯลฯ แต่ที่ใช้ได้ง่ายในครูและผู้ปกครอง สำหรับหลักสูตรนี้ ได้แก่ SNAP-IV ซึ่งมีข้อคำถามใกล้เคียงกับเกณฑ์การวินิจฉัยโรคโดยแบบสอบถาม SNAP-IV ที่ถูกพัฒนาขึ้นในปี 1992 โดย Swanson, Nolan และPelham เพื่อใช้ในการคัดกรองโรคสมาธิสั้นและโรคดื้อต่อต้าน (Oppositional Defiant Disorder) ซึ่งเป็นโรคร่วมที่พบได้บ่อยในเด็กสมาธิสั้น

แบบสอบถาม SNAP-IV ฉบับภาษาไทยมีการแปลโดย ผศ.นพ.ณัทธร พิทยรัตน์เสถียร ประกอบด้วยข้อคำถาม 26 ข้อจำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านขาดสมาธิ 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-9 (SNAP-Inattention)
2. ด้านซน อยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่น 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 10-18 (SNAP-Hyperactivity/Impulsivity)
3. ด้านดื้อ/ต่อต้าน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 19-26 (SNAP-ODD)

แนวทางการช่วยเหลือและส่งต่อเพื่อการรักษา

1. การช่วยเหลือด้านการเรียน

1.1 การจัดกิจกรรมประจำวัน ควรจัดกิจกรรมในแต่ละวันต้องมีลักษณะคงที่ มีตารางเรียนแน่นอน ต้องบอกล่วงหน้าและย้ำเตือนความจำทุกครั้งก่อนมีการเปลี่ยนแปลง เด็กที่เป็นสมาธิสั้น มักไม่สามารถทำงานได้ต่อเนื่องนาน จึงควรมีการย่อยงานเป็นขั้นย่อย ๆ แล้วให้เด็กเตรียมตัวทำงานหรือสอบ ดังนี้ (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา,

2560)

- ให้งานทีละอย่าง ตรวจดูบ่อย ๆ ว่าทำงานอยู่หรือไม่ ทำมากขนาดไหน พร้อมคอยให้กำลังใจ
- ปรับเปลี่ยนงานให้ดูง่ายขึ้น โดยเฉพาะถ้ารู้จุดอ่อนจุดแข็งในความสามารถของเด็กจะช่วยทำให้การเรียนการสอนไปได้เร็ว ซึ่งบางรายอาจต้องใช้ครูการศึกษาพิเศษช่วยในบางด้าน
- การสอบเพื่อวัดระดับความรู้ ไม่ใช่เพื่อวัดระดับความตั้งใจ เนื่องจากเด็กทำงานช้า จึงควรให้เวลานานขึ้น แล้วค่อย ๆ ลดเวลาลงมา ไม่ควรปรับหรือหักคะแนนในการทำงานช้า สมุดจดการบ้าน พร้อมลายเซ็นคุณครูและผู้ปกครอง เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งใช้ดูการทำงาน และเป็นช่องทางติดต่อกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง

1.2 การจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก อาทิเช่น

การจัดห้องเรียน

ในการจัดห้องเรียนควรหาป้าย ข้อความ สัญลักษณ์ หรือช่วยเหลือความจำเด็ก จัดหาที่วางของห้องเรียนในตำแหน่งเดิม เพื่อให้เด็กจำง่าย วางให้เป็นที่เป็นทางซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้ขอบเขตความประพฤติของตนเอง และอาจช่วยเด็กจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ ภายในห้องเรียนควรหลีกเลี่ยงการตกแต่งด้วยสีสันสวยหรู เพราะจะทำให้เด็กสมาธิสั้นสนใจสิ่งเร้าเหล่านั้น มากกว่าสนใจการสอนของครู

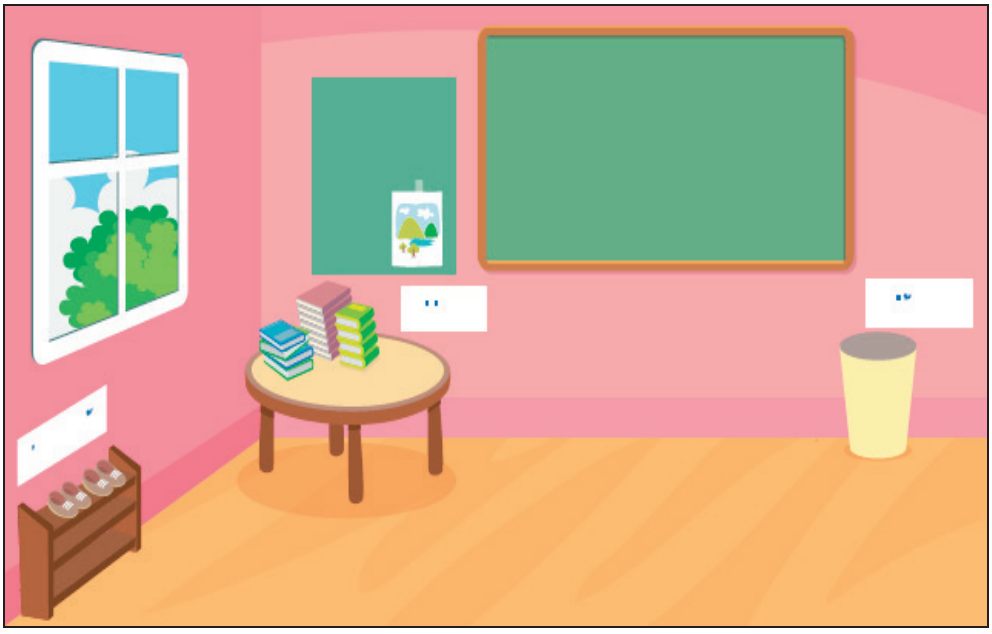

ภาพที่ 1 การจัดห้องเรียน

การจัดที่นั่ง

สำหรับการจัดที่นั่งในห้องเรียนนั้นอาจจัดให้นั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง ไม่อยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน จัดให้นั่งใกล้ครูเพื่อดูแลได้อย่างใกล้ชิด และไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนเล่นนั่งอยู่ใกล้ ๆ จัดให้มีเด็กเรียบร้อยนั่งขนาบข้าง

ภาพที่ 2 การจัดที่นั่ง

1.3 วางกฎระเบียบในห้องเรียน

การออกกฎระเบียบในห้องต้องมีความชัดเจน ไม่เขียนขึ้นมาลอย ๆ โดยไม่ผลใด ๆ ครูควรย้ำหลักเกณฑ์บ่อย ๆ ก่อนเริ่มเรียนทุกคน กฎระเบียบในห้องใช้กับคนทุกคนไม่เพียงแต่เด็กสมาธิสั้นเท่านั้น เพราะจะช่วยลดความรู้สึกว่า กำลังจ้องจับผิดแต่ตัวเองอยู่ กฎต้องชัดเจน เช่น ยกมือก่อนตอบคำถาม ทิ้งขยะในถังขยะ เก็บรองเท้าไว้ตรงชั้นรองเท้า เข้าห้องน้ำชั่วโมงละครั้ง เป็นต้น

กฎในห้องเรียนจะศักดิ์สิทธิ์หรือไม่นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของเด็กทุกคนและต้องปฏิบัติแนวทางเดียวกันข้อแนะนำสำหรับการเขียนกฎระเบียบ คือ เขียนให้ชัดเจน อ่านแล้วไม่ต้องตีความ หากเด็กอ่านลำบากสามารถใช้การวาดรูปหรือสัญลักษณ์แทนได้

- ตัวอย่างการเขียนให้ชัดเจน เช่น“ไม่โยกโต๊ะไม่โยกเก้าอี้ เก็บของเมื่อเล่นเสร็จแล้ว”
- ตัวอย่างการเขียนที่ไม่ชัดเจน คือ“ต้องเป็นเด็กดี ไม่เกเร” อะไรคือ เด็กดี อะไรคือเด็กเกเร ข้อความไม่ชัดเจนและมีความหมายกว้างเกินไป

1.4 จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและช่วงความสนใจของเด็ก

การเตรียมการสอน

สำหรับงานที่มอบหมายให้เด็กทำต้องเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็ก แบ่งงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้เหมาะสมกับช่วงสมาธิของเด็ก ให้เด็กทำทีละขั้น เมื่อเสร็จแล้วจึงให้ทำขั้นต่อ ๆ ไปตามลำดับ ในการจัดกิจกรรมควรมีช่วงเวลาให้เด็กเปลี่ยนอิริยาบถ และเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่เด็กทำได้ เพื่อช่วยลดความเบื่อของเด็ก ทำให้เรียนได้นานขึ้น เช่น มอบหมายหน้าที่ให้ช่วยครูเดินแจกสมุดให้เพื่อน ๆ ในห้อง ลบกระดาน เป็นต้น โดยในระหว่างการสอนครูควรเขียนงานที่เด็กต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดานพยายามสั่งงานด้วยวาจาให้น้อยที่สุด มีการตรวจสมุดงานของเด็กเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กจดงานได้ครบถ้วน ใช้การสอนแบบ ตัวต่อตัว เพื่อควบคุมให้เด็กมีสมาธิ โดยสามารถยืดหยุ่นการเรียนการสอนให้เข้ากับความพร้อมของเด็ก โดยเฉพาะในรายวิชาหลักหรือวิชาที่ยาก ให้เด็กทำงานเป็นขั้นตอน ฝึกเด็กให้ทำงานทีละอย่างให้สำเร็จ ให้เด็กทำงานตามเวลาที่กำหนด

ให้ ฝึกให้เด็กจัดระเบียบการเรียน การทำตามคำสั่ง การตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก และการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ หาวิธีการช่วยให้เด็กสนใจบทเรียน โดยใช้สีระบายคำสำคัญ ข้อความสำคัญ วงรอบหรือตีกรอบข้อความสำคัญที่ครูเน้น มีการใช้วิธีเตือนหรือเรียกให้เด็กกลับมาสนใจบทเรียนโดยไม่ทำให้เด็กเสียหน้า เช่น เคาะที่โต๊ะเด็ก หรือแตะไหล่เด็กเบา ๆ ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้เด็กรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษเด็กรุนแรง เช่น การตี และใช้วิธีการตัดคะแนน งดเวลาพัก ทำเวร หรืออยู่ต่อหลังเลิกเรียน (เพื่อทำงานที่ค้างอยู่ให้เสร็จ) เมื่อเด็กทำผิด

การมอบหมายงาน

ครูควรใช้คำพูดให้น้อยลง พูดช้า ๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม ไม่ใช้คำสั่งคลุมเครือ ไม่บ่น ตำหนิติเตียนจนเด็กแยกไม่ถูกว่าครูให้ทำอะไร ให้เด็กสมาธิสั้นพูดทบทวนที่ครูสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กเข้าใจในสิ่งที่ครูพูด อีกทั้งเป็นการฝึกให้เด็กพูดถ่ายทอดความคิดของตนเอง และในกรณีที่เด็กมีสมาธิสั้นมากควรมอบหมายงานที่มีระยะเวลาการทำงานสั้นลงเพื่อให้เด็กสามารถใช้เวลาไม่นานนัก พยายามเน้นในเรื่องความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ

1.5 การช่วยเหลือด้านทักษะเฉพาะในการเรียน

โดยทักษะในการอ่านหนังสือ อาจเลือกหนังสือที่เด็กชอบมาให้เด็กอ่านเสริม ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเรียน จากนั้นควรพูดคุยสอบถามถึงสิ่งที่อ่าน ให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุปตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการอ่านหนังสือที่ดี และชมเชยเป็นระยะ ทักษะการเขียนหนังสือ เช่น ฝึกให้เขียนสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เขียนบรรยายความรู้สึกต่อพ่อแม่ เขียนแผนที่คาดว่าจะทำในช่วงปิดเรียน จนในที่สุดสามารถเขียนเรื่องราวที่มีคำขึ้นต้น เนื้อหาและสรุปได้ ทักษะในการฟังและจับประเด็น การฝึกเด็กให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลองทำตาม จะเป็นรากฐานที่ดีในการช่วยฝึกสมาธิ ถ้าทำซ้ำ ๆ จะคล่องขึ้นและช่วยการเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้ และทักษะในการวางแผนทำงาน โดยเป็นงานที่ต้องการการวางแผนและมีการบริหารจัดการจึงจะได้ผลดี ทันเวลา การฝึกฝนให้ทำงานหลาย ๆ อย่างที่มีแผนการชัดเจนและฝึกซ้ำ ๆ ในหลากหลายกิจกรรมจะช่วยให้ระบบการทำงานคล่องขึ้นรวมถึงการเรียงลำดับงานสำคัญก่อน-หลัง ตั้งสมาธิกับงานและลงมือทำ เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตาหรือการลงมือปฏิบัติ เช่น การสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติ ใช้สื่อทางสายตา อาจใช้เป็นรูปภาพประกอบ เพื่อให้เด็กจับประเด็นได้ง่าย

สำหรับการบ้าน การแบ่งงานให้พอเหมาะจัดแบ่งการบ้านออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำจนสามารถทำสำเร็จได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ เมื่อเด็กทำเสร็จเองบ่อย ๆ จะทำให้เด็กอารมณ์ดี พอใจในตนเอง เรียงลำดับความสำคัญและความยากง่ายของงานโดยช่วยจัดลำดับความง่ายไว้ข้อแรก ๆ หรือให้เริ่มทำจากงานด่วนก่อน มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ ทำทุกวันสม่ำเสมอจนเกิดความเคยชินและติดเป็นนิสัย และสอนเทคนิคในการเรียนและการเตรียมตัวสอบ สอนให้เด็กใช้เทคนิคช่วยจำ เช่น การใช้แถบปากกาสี การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ การย่อประเด็นสำคัญการจดสูตรหรือคำยาก ๆ ในสมุดบันทึก รวมทั้งควรฝึกสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ

1.6 ช่วยเด็กจัดการเกี่ยวกับเวลา

ในการช่วยเด็กจัดการเกี่ยวกับเวลาครูควรเตือนให้เด็กตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน การช่วยให้เด็กจัดทำกำหนดเวลาหรือปฏิทินงาน ทำลงกระดาษแล้วติดไว้ที่โต๊ะเรียนของเด็ก อาจใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิการะบบสั่นสะเทือน เพื่อป้องกันการรบกวน และให้แรงเสริมทางบวกเมื่อเด็กส่งงานตามเวลา

2. การพัฒนาทักษะทางสังคมให้เด็กสมาธิสั้น

2.1 การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้มีเพื่อน

ในการค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหน โดยอาศัยการสังเกต การเล่นของเด็ก ทักษะต่าง ๆ ที่เด็กใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน ครูควรจัดให้เด็กมีโอกาสและหาแบบฝึกหัดได้ฝึกฝนทักษะ การฝึกทักษะต่าง ๆ ควรเป็นแบบฝึกหัดที่หลากหลาย เพื่อฝึกให้เด็กเกิดความชำนาญ ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยกิจกรรมเหล่านั้นต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ และขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ปล่อยให้เด็กดูแลกันเอง หรือในกรณีที่เด็กได้รับมอบหมายงานให้แสดงตนต่อหน้าสาธารณชน ครูควรช่วยเด็กฝึก ซ้อมขั้นตอน การปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเด็กเกิดความชำนาญ และทำได้คล่องในวันที่ต้องปฏิบัติจริง โดยแบบอย่างที่ดีนั้นครูสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งการแสดงท่าทาง คำพูด การฟัง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน เป็นต้น และอาจจัดเพื่อนช่วยดูแลเด็กสมาธิสั้น โดยครูควรจัดเพื่อนที่เด็กสนิทหรือเพื่อนที่อาสาช่วยดูแล คอยเตือนเมื่อเด็กไม่มีสมาธิ ช่วยสอนการบ้าน โดยอาจจัดเป็นคู่ หรือจัดเป็นกลุ่ม เพื่อนร่วมดูแลเด็กเหล่านี้ควรเป็น คนที่เด็กชอบพอ เข้าอกเข้าใจกันและทำอะไรด้วยกันได้ ทั้งนี้ครูควรช่วยติดตามปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดกับเพื่อนผู้ช่วยดูแล เนื่องจากของเด็กอาจสร้างความลำบากใจให้กับเพื่อนที่ช่วยดูแลเด็กได้

2.2 สอนให้เด็กควบคุมตนเอง

โดยงานที่เด็กจะต้องทำครูควรมีการวางแผนอย่างชัดเจน และดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีกติกาที่ชัดเจน เช่น ไม่พูดเสียงดังขณะครูสอน ให้ยกมือขออนุญาตก่อนพูด เป็นต้น และพูดคุยกันว่าถ้าเด็กทำตามข้อตกลงจะได้รับสิทธิพิเศษอย่างไร หรือหากเด็กไม่ทำตามข้อตกลงจะถูกตัดสิทธิพิเศษ อะไรบ้าง จัดตารางเวลากิจกรรมการเรียนต้องชัดเจนให้รู้ว่าเวลาไหนต้องทำอะไร หัดให้เด็กดูนาฬิกาหรือมีนาฬิกาไว้กับตัวโดยอาจใช้ระบบสั่นเพื่อลดเสียงที่อาจรบกวนสมาธิเพื่อนในชั้นเรียน หากจำเป็นต้องเปลี่ยนตารางกิจกรรมควรพูดคุยกับเด็กให้เข้าใจ ฝึกให้เด็กระบายอารมณ์โกรธอย่างเหมาะสมโดยเข้าไปพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าถึงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ขัด แสดงความเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของเด็ก และจัดกิจกรรมช่วยให้เด็กจัดการอารมณ์อย่างเหมาะสม โดยให้เด็กจัดการกับอารมณ์โกรธอย่างเป็นขั้นตอนและฝึกจนเป็นนิสัย

อย่างไรก็ตามหากเด็กแสดงอารมณ์รุนแรงบ่อย ๆ ทั้งที่ครูพยายามช่วยเหลือด้วยวิธีดังกล่าวแล้ว ภาวะอารมณ์ดังกล่าวอาจเกิดจากปัญหาภายในครอบครัวครูควรพิจารณาเยี่ยมบ้านเพื่อประเมินครอบครัวและสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา กรณีที่ครูต้องการคำปรึกษาหรือความช่วยเหลือสามารถติดต่อบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งทั่วประเทศ

การสื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

1. การสื่อสารระหว่างคุณครูกับผู้ปกครอง

เมื่อเด็กมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ การสื่อสารระหว่างคุณครูและผู้ปกครองเพื่อหาทางแก้ไขจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่เมื่อเป็นปัญหาเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นอาจเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวต่อผู้ปกครองค่อนข้างสูง ในบางรายจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นระบบเพื่อสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยอาศัยเทคนิคการสื่อสารเพื่อลดแรงต่อต้านที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ปกครองยอมรับไม่ได้

การสื่อสารกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็ก ควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้เข้าใจและยอมรับกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนแรกก่อนที่จะเริ่มการสนทนานั้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือมีทัศนคติที่สำคัญบางประการ ดังนี้ (สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, 2560)

1. การยอมรับและให้เกียรติ หมายถึง การยอมรับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลตามที่เขาเป็น มีความเป็นมิตร

2. การเข้าใจข้อมูลและความรู้สึก หมายถึง การเข้าใจในเนื้อหาสาระของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกัน และเข้าใจใน ความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเขา

3. มีความจริงใจ หมายถึง การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกและทัศนคติของตนเอง จากหลักการข้างต้น ครูควรหาช่องทางที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อพบว่า เด็กมีอาการของโรคสมาธิสั้น ที่ยังไม่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ เพื่อให้ผู้ปกครองพาเด็กไปรับการวินิจฉัยและรักษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

การสื่อสารอาจทำได้หลายช่องทางและหลายวิธี เช่น การพูดคุยต่อหน้า หรือทางโทรศัพท์ โดยมีประเด็นการสนทนา ดังนี้

1. พูดคุยทักทายผู้ปกครองเพื่อสร้างสัมพันธภาพ

2. พูดคุยเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กในทางบวกและพูดถึงพฤติกรรมดี ๆ ที่เด็กปฏิบัติได้ดีในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป เช่น เด็กแข็งแรง เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น

3. เริ่มสนทนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการไม่มีสมาธิในการเรียนของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน และแสดงถึงความห่วงใย กำลังหาทางช่วยเหลือ เช่น สังเกตเห็นว่าเด็กไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียนผลการเรียนไม่ค่อยดี เหม่อลอย ชอบเล่นรุนแรงกับเพื่อน ๆ ไม่ส่งการบ้าน เป็นต้น

4. ให้ผู้ปกครองเล่าพฤติกรรม อาการไม่มีสมาธิของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน เป็นอย่างที่คุณครูสังเกตเห็นหรือไม่

2. การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กสมาธิสั้น

การสื่อสารที่เหมาะสมระหว่างครูกับเด็ก ทำได้หลายวิธีทั้งภาษาพูดที่แสดงออกถึงความห่วงใย สีหน้าท่าทางของครูที่บ่งบอกถึงความรักความเมตตา ไม่รังเกียจ หรือดูหมิ่นทำให้เด็กรู้สึกถึงความอบอุ่นและปลอดภัยจากคุณครูโดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณาม ที่ทำให้เด็กอับอายขายหน้า

2. ไม่ลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง (เช่น การตี) หากเป็นพฤติกรรมจากสมาธิสั้น เช่น ซุ่มซ่าม ทำของเสียหาย หุนหันพลันแล่น เพราะเด็กไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ควรเตือนและอบรมสั่งสอนโดยให้ความเมตตา

3. ไม่ดุเด็กต่อหน้าเพื่อน ๆ เพราะเด็กจะรู้สึกอับอาย จะเป็นบาดแผลในใจของเด็ก

4. ใช้ทักษะการสัมผัสโดยคอยแตะที่ไหล่เด็ก เมื่อเห็นเด็กเหม่อ ใจลอย หรือไม่ตั้งใจฟังหรือทำงาน พูดเสริมเพียงเล็กน้อยว่า “เดี๋ยวครูจะช่วยหนู” เด็กจะเชื่อฟังครูและพยายามทำตามที่คุณครูบอกจนเต็มความสามารถ

การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของครูต่อเด็กที่มีปัญหาโรคสมาธิสั้น

เด็กสมาธิสั้น จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากคุณครูด้วยเสมอ เนื่องจากเด็กต้องปรับตัวกับการเรียนและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน รวมถึงปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การยอมรับจุดอ่อนของเด็กสมาธิสั้นและช่วยลดผลกระทบจากจุดอ่อนนั้น รวมถึงการพัฒนาจุดเด่นของเด็กสมาธิสั้น จะช่วยพัฒนาเด็กสมาธิสั้น ให้สามารถปรับตัวในสังคม และประสบความสำเร็จได้

การปฏิเสธความช่วยเหลือมักเกิดจากการมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องจากความไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น รวมถึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ปกครอง และมีมุมมองที่ไม่ดีต่อตนเองทั้งนี้ทัศนคติทางลบจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทำให้มีความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง การปรับเปลี่ยนมุมมองที่ไม่ถูกต้องไปสู่มุมมองที่ถูกต้องจะช่วยให้มีความเข้าใจเด็กสมาธิสั้นได้ มากขึ้นอีกทั้งยังลดความคาดหวัง และมุ่งเป้าหมายการดูแลเด็กตามความเป็นจริง ไม่ตำหนิตัวเองมองปัญหาเดิม เป็นเพียงการทำหน้าที่บกพร่องหรือ ความไม่รู้ อันจะทำให้เกิดพลังที่จะจัดการปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, 2560)

ควรปรับทัศนคติที่มีต่อเด็กให้เป็นบวก ครูต้องเข้าใจก่อนว่าโรคสมาธิสั้นเป็นความผิดปกติของการทำงานของสมอง พฤติกรรมที่ก่อปัญหาของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจที่จะก่อกวนให้เกิดปัญหา แต่เกิดขึ้นเนื่องจากเด็กไม่สามารถควบคุมตนเองได้ การมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องจากความไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น ทำให้มีความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง ส่งผลให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครู และมีมุมมองที่ไม่ดีต่อตนเอง ดังนั้นการปรับเปลี่ยนไปสู่มุมมองที่ถูกต้องจะช่วยให้มีความเข้าใจเด็กสมาธิสั้นได้ มากขึ้น อีกทั้งยังลดความคาดหวัง และมุ่งเป้าหมายการดูแลเด็กตามความเป็นจริง มองปัญหาเดิมเป็นเพียงการทำหน้าที่บกพร่องหรือความไม่รู้ อันจะทำให้เกิดพลังที่จะจัดการปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ในการให้ความช่วยเหลือความรู้สึกเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ เช่น รู้สึกผิดหวังที่ทุ่มเทเต็มที่แล้วแต่ผลตอบแทนกลับพบแต่ปัญหา หรือช่วยเหลือเด็กไม่ได้ หรือรู้สึกหมดหนทางที่จะควบคุมพฤติกรรมให้เด็กสงบลงได้ หรือคิดว่าปัญหาเกินความสามารถของตนเองหากครูรู้สึกเช่นนี้ อาจใช้วิธีสร้างความรู้สึกดี ๆ มองหากำลังใจให้ตนเองจากสิ่งดี ๆ เช่น การประสบความสำเร็จของเด็ก หรือความสุขจากการที่เด็กสามารถเรียนได้ เป็นต้น ตัวอย่างทัศนคติของครูต่อเด็กที่มีปัญหาโรคสมาธิสั้นดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างทัศนคติของครูที่ไม่ถูกต้องและถูกต้อง

ทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง	ทัศนคติที่ถูกต้อง
มองว่าปัญหาพฤติกรรมที่เด็กทำเพราะเป็นเด็กเกเร ไม่เชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ไม่ตั้งใจเรียนตั้งใจสร้างปัญหาต่าง ๆ โดยเจตนาเพื่อเรียกร้องความสนใจ	ปัญหาพฤติกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของโรคที่เด็กเป็น และเกินการควบคุมของเด็ก ซึ่งต้องร่วมมือกันช่วยเหลือเด็ก
เด็กสมาธิสั้นควรจะมีพฤติกรรมเหมือนเด็กคนอื่น ๆ ได้ โดยครูไม่จำเป็นต้องสอนว่าเขาควรประพฤติตนอย่างไร	ไม่คาดหวังต่อพฤติกรรมของเด็ก แต่เด็กจำเป็นต้องได้รับการสอนให้มีพฤติกรรมเหมาะสมกว่านี้
มองว่าครอบครัวของเด็กเลี้ยงลูกไม่เป็นขาดการฝึกระเบียบวินัย ไม่มีเวลาดูแลเด็ก	ยอมรับสิ่งที่เขาเป็น ครูจะมุ่งดูแลจุดแข็งไม่สนใจจุดอ่อนและความล้มเหลวของเขา
มองว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือเด็กได้	เปิดใจรับฟังข้อมูลพฤติกรรมของเด็กจากครู และร่วมหาทางออกในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ อย่างเหมาะสม เลิกโทษผู้อื่น ให้อภัยตัวเองได้และพร้อมเริ่มต้นใหม่

สรุป

โรคสมาธิสั้นคือโรคทางประสาทพัฒนาการ ชนิดหนึ่งที่พบได้มากในเด็กวัยอนุบาลและเด็กวัยเรียน ผู้ปกครองอาจจะต้องพาบุตรหลานมาตรวจที่คลินิกจิตเวชเด็กหรือคลินิกพัฒนาการเด็กด้วยปัญหาการเรียน เช่น ขาดสมาธิ เหม่อลอย ทำงานไม่เสร็จ หรือปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียน เช่น ก่อกวนเพื่อน เล่นรุนแรง พูดโพล่ง รอคอยไม่ได้ ในกรณีที่มีอาการมากอาจพบปัญหาดื้อต่อต้านและอารมณ์รุนแรงก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Conduct Problem) ได้ตามมา การรักษาสามารถทำได้ทั้งการปรับพฤติกรรม การจัดการเกี่ยวกับการเรียน และการใช้ยารักษา ซึ่งเด็กสมาธิสั้นอาจมีข้อจำกัดบางประการในการเรียนรู้ แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ การที่ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก มีความอดทน มีความรู้และเข้าใจข้อจำกัดของโรคสมาธิสั้น มีแนวทางการดูแลเด็กและเข้าใจ

เทคนิคการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน เป็นสิ่งช่วยเหลือให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สามารถปรับตัวกับเพื่อนและลดการประสบปัญหาในโรงเรียนช้าลง ซึ่งจะลดโอกาสให้เด็กออกจากระบบโรงเรียนกลางคัน (Drop out)

โดยหลักการที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การดูแลช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร การเป็นต้นแบบที่ดี (Role model) ในการเคารพความเป็นมนุษย์ การเห็นคุณค่าในความพยายามเปลี่ยนแปลง การรู้จักชื่นชมในจุดดีมากกว่าจ้องจับผิดของครู เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูสามารถช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้เรียนรู้และใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนทั่วไปได้ดี เมื่อรักษาและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีแล้วเด็กสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติ ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ชาญวิทย์ พรนภดล และคณะ. “การพัฒนาแบบคัดกรองโรคสมาธิสั้นในเด็กและวัยรุ่นไทย อายุระหว่าง 3-18 ปี,” **สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.** 59, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2557): 335-344.

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. **สมาธิสั้น.** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อ 5 มิถุนายน 2550). จากhttp://www.happyhome clinic.com/sp03-adhd.htm

ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน และคณะ. “ความชุกโรคสมาธิสั้นในประเทศไทย,” **สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.** 21, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2557): 66–75.

เบญจรัตน์ นุชนาฏ์. **พัฒนาการของเด็กวัยเรียน 6–12 ปี.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 5 ธันวาคม 2563). จาก https://www.gotoknow.org/posts/305008.

พัฒนาการเด็กราชนครินทร์, สถาบัน. **คู่มือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น และบทบาทของครูในการดูแลเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น.** กรุงเทพฯ: สยามพิมพ์นานา, 2560.

วิจัยประชากรและสังคม, สถาบัน. **ประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2561.** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2563). จาก http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/gazette.aspx.

วิฐารณ บุญสิทธิ. (2555). “โรคสมาธิสั้น: การวินิจฉัยและรักษา,” **สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2555.** 57, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2555): 373-386.

สุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, กรม. **พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562.** กรุงเทพฯ: ละม่อม จำกัด, 2563.

ADHD Institute. **Burden of ADHD 2018.** (online) 2018 (cited 5 June 2018). Available from: http:// adhd-institute.com/burden-of-adhd/impact-of-adhd/social-impact/.

Harpin, VA. (2005). “The effect of ADHD on the life of an individual, their family, and community from preschool to adult life,” **Archives of Disease in Childhood.** 90, 3 (May 2007): i2-i7.

Puthisri, S. and S. Yingsaree. “The prevalence of psychiatric disorders,” **Journal of the Psychiatric Association of Thailand.** 49, 1 (March 2003): 213-222.

Piyasil, V. and P. Katumarn. **Textbook of child and adolescent psychiatry.** 2nd ed. Bangkok: Tana Press, 2007.

Polanczyk, G. Et al. “The worldwide prevalence of ADHD: a systematic review and metaregression analysis,” **The American Journal of Psychiatry.** 164, 6 (July 2007): 942-948.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

Leadership of School Administrators affecting the Professional Learning Community of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 22

ธีระนันต์ โมธรรม วาโร เพ็งสวัสดิ์ และเอกลักษณ์ เพียสา
Theeranan Motham Waro Phengsawat and Akkaluck Pheasa

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Faculty of EducationSakon Nakhon Rajabhat University
Email: theerananpop@gmail.com
Received: June 20, 2021; Revised: September 2, 2021; Accepted September 6, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) เพื่อศึกษาอำนาจการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 6) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 434 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 49 คน และครู จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การทำงานเป็นทีม 3) การมีภาวะผู้นำ 4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ และ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล มีอำนาจพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 47.00 และ

6. ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components on being the professional learning community, 2) to study the levels of the leadership of the school administrators, 3) to study the levels on being the professional learning community, 4) to study the relationship between the leadership of the school administrators and on being the professional learning community, 5) to study the predictive power of the administrator leadership affecting being the professional learning community, and 6) to find guidelines for developing the leadership of the school administrators affecting being the professional learning community in the schools under the Secondary Educational Service Area Office 22. The samples used in the research randomized by multi-stage sampling were 434 participants: 49 school administrators and 385 teachers. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient of Pearson, and multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. Being the professional learning community consisted of 5 components: 1) having shared visions, 2) teamwork, 3) having leadership, 4) learning to develop profession, and 5) friendship communities.

2. The leadership of the school administrators in the overall and in aspects was at a high level.

3. Being the professional learning community in the overall and in aspects was at a high level.

4. The leadership of the school administrators had the positive relationship at the moderate level with statistical significance at the level of .01.

5. The leadership of the school administrators in the aspects of the participatory encouragement and the individual consideration had the predictive power on being the professional learning community with statistical significance at the level of .01 by having the predictive power at 47%.

6. The development of the leadership of the school administrators affecting being the professional learning community consisted of 2 aspects: the participatory encouragement and the individual consideration.

Keywords: Leadership, Leadership of School Administrators, Professional Learning Community

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนด้านสังคมและวัฒนธรรม การจะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้านั้น สิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องพัฒนาประการหนึ่งคือ ทรัพยากรมนุษย์ เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกลไกการพัฒนา อันจะเป็นพลังผลักดันให้ชาติเจริญก้าวหน้าไปในทิศทางอันพึงประสงค์ โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในชาติ ผู้บริหารโรงเรียนเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษาที่จะสามารถบันดาลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนในกระบวนการ เพราะผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้นำที่จะชี้นำ สั่งการและวางกรอบทิศทางการ บริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นไปตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ ครูยุคใหม่ที่กำลังทำการปฏิรูปการเรียนรู้ย่อมปรารถนาผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ ที่มีแนวการบริหารตอบสนองต่อการปฏิรูปการเรียนรู้เช่นเดียวกัน ผู้บริหารยุคใหม่จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการบริหารโรงเรียนตามแนวการบริหารแบบใหม่ มีปรัชญา แนวคิด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พระมหาสมบูรณ์ สุธมฺโม, 2557)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนเป็นแนวทางที่พัฒนาการศึกษาทุกระดับโดยหัวใจสำคัญของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ เครื่องมือในการดำรงชีวิตที่ดีของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่การเรียนรู้ในโรงเรียนต้องเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “ครูสอน” (Instructor) มาเป็น “ครูฝึก” (Coach) หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Learning Facilitator) ห้องเรียนต้องเปลี่ยนจากห้องสอน (Classroom) มาเป็นห้องทำงาน (Studio) และหากมองอีกมุมหนึ่งการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ เครื่องมือสำหรับให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชน ครูช่วยกันขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิรูปการเรียนรู้เป็นการปฏิรูปที่เกิดจากภายใน คือครูร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนาน และเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก (เอกพล อยู่ภักดี, 2560)

จากการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น แต่เมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่าสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นวิชาภาษาไทย และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกกลุ่มสาระ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 2563) ซึ่งจากปัญหาที่พบทำให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่จะขาดมิได้ก็คือจะต้องมี“ชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ Professional community” เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้นเพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ของมวลสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพครูของโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องการให้ความดูแลและพูดถึงการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน ตลอดจนงานทางวิชาการของโรงเรียนและเนื่องจากครูส่วนใหญ่ในแทบ ทุกประเทศ มักเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของตน ดังนั้นการมี“ชุมชนแห่งวิชาชีพ”เกิดขึ้นในโรงเรียนจึงช่วยคลี่คลายปัญหาดังกล่าว เพราะทำให้ครูมีโอกาสพูดคุยกับบุคคลผู้มีส่วนได้เสียกับงานของครู (เช่น) ผู้ปกครอง สมาชิกอื่น ๆ ของชุมชน เป็นต้น) แต่แน่นอนว่าเหตุการณ์ทำนองนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้องมีการเปลี่ยนด้านโครงสร้างของโรงเรียนตลอดจนจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของโรงเรียนอีกด้วย โดยกิจกรรมของชุมชนแห่งวิชาชีพในโรงเรียนควรประกอบด้วย 1) การมีโอกาสเสวนาใคร่ครวญ (Reflective dialogue) ระหว่างกัน 2) การเปิดกว้างให้มีการปฏิสัมพันธ์ในหมู่ครูผู้สอนมากขึ้นเพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครู 3) การรวมกลุ่ม เพื่อเน้นเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียน 4) การร่วมมือร่วมใจกันในหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 5) การแลกเปลี่ยนในประเด็นที่เป็นค่านิยมและบรรทัดฐาน (Shared values and norms) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17, 2560)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีหลายปัจจัย โดย ศรสวรรค์ เพชร์มี (2558) พบว่ามี 4 ปัจจัย 1) โครงสร้างองค์กร 2) พลวัตด้านบุคคลและสังคม 3) อิทธิพลของบริบท และ 4) ภาวะผู้นำ และ เอกพล อยู่ภักดี (2560) พบว่ามี 4 ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) ระบบขององค์การ 3) โครงสร้างขององค์การ และ 4) การบริหารจัดการ ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งผลให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งหมด ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำและสามารถใช้ภาวะผู้นำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้บรรยากาศของโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของบุคลากรทุกฝ่าย ซึ่งถ้าโรงเรียนใดได้ปฏิบัติให้บรรยากาศในโรงเรียนดีแล้วจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนนั้นด้วย (อมรา จำรูญศิริ, 2555) และบรรยากาศของโรงเรียนสนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนด้วย สำหรับในโรงเรียนครูทุกคนทำงานร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน การรับรู้ความสามารถร่วมกันของครูเป็นความเชื่อร่วมกันของผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ดังนั้นการรับรู้ความสามารถร่วมกันของครูจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน (อมรา จำรูญศิริ, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีส่วนผลักดันการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จึงศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำเป็นอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และบุคคลทั่วไป ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
3. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
5. เพื่อศึกษาอำนาจการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
6. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 81 คน ครู จำนวน 3,142 คน รวมทั้งสิ้น 3,223 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, 2563)

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 353 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่าง จำนวน 434 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551) และวิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุราชการ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ประกอบไปด้วย 6 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การสร้างบารมี 3) การกระตุ้นการใช้ปัญญา 4) การดลใจ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ 6) การคำนึงถึงเอกบุคคล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ทำงานเป็นทีม 3) การมีภาวะผู้นำ 4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ และ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการและทฤษฎี จากหนังสือ เอกสาร ตำราต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์แนวความคิด แล้วร่างเป็นข้อคำถามที่ครอบคลุม ในเนื้อหาภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เมื่อร่างเสร็จนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนตรวจสอบเนื้อหาให้ครอบคลุม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นและให้คะแนน

4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC รายข้อ คัดข้อคำถามที่มีค่า ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตั้งแต่ .80–1.00 และ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตั้งแต่ .80–1.00

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 40 คน

7. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .26 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตั้งแต่ .41–.84 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตั้งแต่ .56–.91 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98

8. ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเรียนผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เพื่อให้ออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างให้ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับโรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้ และส่งทางออนไลน์ พร้อมทั้งใส่ซองเปล่าติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

3. ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนและ ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เขต 22 จำนวน 434 ฉบับ ได้รับกลับคืนทั้งหมด 434 ฉบับ ได้ตรวจความสมบูรณ์และความถูกต้องของ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ 434 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาองค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาลักษณะการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 4 ขึ้นไป หรือร้อยละ 40 ขึ้นไป และได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		T	R^2	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
	B	B			
Y_1	0.52(0.02)	0.84	20.96	0.71	0.24
Y_2	0.57(0.02)	0.89	22.84	0.79	0.37
Y_3	0.57(0.02)	0.94	25.12	0.89	0.80
Y_4	0.54(0.02)	0.87	21.95	0.76	0.10
Y_5	0.44(0.02)	0.78	18.84	0.60	0.19
χ^2= 2.44 df = 2 p =.30 GFI = 1.00 AGFI = 0.98 RMR = 0.002					

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าโมเดลความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 2.44 df = 2 P-value = .30 แสดงว่าค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือมีค่าความน่าจะเป็นมากกว่า .05 มีความสอดคล้องเชิงประจักษ์ โดยดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) เท่ากับ .98 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ส่วนดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Root mean square error of approximation: RMR) เท่ากับ .002

2.2 ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกมัธยมศึกษา เขต 22 โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

ตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวม

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	**ค่าสถิติ**		**ระดับความคิดเห็น**
	$\bar{X}$	S	
1. การมีวิสัยทัศน์	4.35	.58	มาก
2. การสร้างบารมี	4.33	.65	มาก
3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.32	.64	มาก
4. การดลใจ	4.35	.67	มาก
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม	4.32	.65	มาก
6. การคำนึงถึงเอกบุคคล	4.35	.66	มาก
เฉลี่ย	**4.34**	**.58**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เขต 22 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ การดลใจ การคำนึงถึงเอกบุคคล ($\bar{X}$ = 4.35) การสร้างบารมี ($\bar{X}$ = 4.33) และการกระตุ้นการใช้ปัญญา การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.32)

2.3 ศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

ตารางที่ 3 ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 โดยรวม

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ค่าสถิติ		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{x}$	S	
1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.35	.62	มาก
2. การทำงานเป็นทีม	4.37	.64	มาก
3. การมีภาวะผู้นำ	4.38	.61	มาก
4. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ	4.39	.62	มาก
5. ชุมชนกัลยาณมิตร	4.44	.57	มาก
เฉลี่ย	**4.39**	**.55**	**มาก**

จากตารางที่ 3 ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เขต 22 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X}$ = 4.44) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ ($\bar{X}$ = 4.39) การมีภาวะผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.38) การทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ = 4.37) และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.35)

2.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22

ตัวแปร	X	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5
X	1.00												
X_1	0.85**	1.00											
X_2	0.92**	0.77**	1.00										
X_3	0.92**	0.75**	0.80**	1.00									
X_4	0.93**	0.71**	0.84**	0.85**	1.00								
X_5	0.92**	0.73**	0.80**	0.80**	0.84**	1.00							
X_6	0.92**	0.71**	0.80**	0.81**	0.82**	0.86**	1.00						
Y	0.66**	0.53**	0.58**	0.57**	0.61**	0.64**	0.68**	1.00					
Y_1	0.61**	0.49**	0.53**	0.48**	0.54**	0.61**	0.64**	0.89**	1.00				
Y_2	0.57**	0.44**	0.50**	0.50**	0.54**	0.53**	0.59**	0.91**	0.79**	1.00			
Y_3	0.62**	0.50**	0.56**	0.54**	0.58**	0.58**	0.62**	0.94**	0.79**	0.84**	1.00		
Y_4	0.62**	0.48**	0.55**	0.53**	0.57**	0.59**	0.62**	0.92**	0.74**	0.77**	0.88**	1.00	
Y_5	0.57**	0.45**	0.49**	0.50**	0.54**	0.54**	0.59**	0.85**	0.67**	0.68**	0.73**	0.77**	1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง (r_{xy}=.662) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำขอผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีอำนาจในการพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวม R^2

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	R	R^2	Adj R^2	b	S.E.	β	t	Sig
1. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม (X_5)	.68	.46	.46	.17	.06	.20	2.97**	.00
2. ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล (X_6)	.69	.47	.47	.42	.06	.50	7.34**	.00
ค่าคงที่	-	-	-	1.82	.13	-	13.51**	.00

ค่าคงที่ = 1.82 $S.E._{est}$ = .40

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่นำมาวิเคราะห์ 6 ตัวแปร พบว่า มี 2 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 คือ . ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม (X_5) และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล (x_6) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .69 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 47.00 แสดงว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเท่ากับ .47 หรือร้อยละ 47.00 เคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .40

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y = 1.82 + .17X_5 + .42X_6$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_y = .20Z_5 + .50Z_6$$

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การทำงานเป็นทีม 3) การมีภาวะผู้นำ 4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ และ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ การดลใจ การคำนึงถึงเอกบุคคล และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ

การมีภาวะผู้นำ และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 2 ตัวดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ .69 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 47.00 แสดงว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเท่ากับ .47 หรือร้อยละ 47.00 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .40

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y = 1.82 + .17X_5 + .42X_6$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_y = .20Z_5 + .50Z_6$$

6. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า กรอบแนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างหลากหลายและรัดกุม ดังนั้น ผลการวิจัยจึงทำให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม (2553) พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน 2) การปฏิบัติที่มีเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การร่วมมือรวมพลัง 4) การสนทนาที่มุ่งสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และ 5) การเปิดรับการชี้แนะการปฏิบัติงาน

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ การดลใจ การคำนึงถึงเอกบุคคล การสร้างบารมี การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน โน้มน้าวให้บุคลากรทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย เพื่อนำมากำหนดทิศทางของโรงเรียน มีการประพฤติตัวเป็นแบบอย่างให้ผู้ตามนับถือในฐานะที่ผู้นำ ทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับ ดังนั้นจึงทำให้ภาวะผู้นำของผู้นำของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรสวรรค์ เพชร์มี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่าระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามความคิดของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมาก

3. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ การมีภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมในสร้างค่านิยมและกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันเกี่ยวกับด้านการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน เน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพและโรงเรียนมีประสิทธิผล มีการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพล อยู่ภักดี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามความคิดของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .662 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรสวรรค์ เพชร์มี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์ (r) = .78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 6 ตัวแปร พบว่ามี 2 ตัวแปรย่อยที่สามารถพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล เมื่อใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 2 ตัวดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ .685 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 46.90 แสดงว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเท่ากับ .469 หรือร้อยละ 46.90 อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนางานบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และนอกเหนือจากนั้นผู้บริหารยังแสดงออกถึงความสนใจและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการปฏิบัติต่อผู้ตามความแตกต่างกันไปตามความต้องการและความสามารถของผู้ตามในแต่ละคน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถ คอยดูแลให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพล อยู่ภักดี (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสามารถพยากรณ์ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเป็นปัจจัยแรก ซึ่งมีอำนาจทำนายร้อยละ 55.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการมี ส่วนร่วม และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล อาจจะเป็นเพราะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ และด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล ถ้าผู้บริหารรู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน จะทำให้การปฏิบัติงานนั้นเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประธาน ยศรุ่งเรือง (2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและด้านการคำนึงถึง

เอกบุคคล เป็นด้านที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร (2563) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เชียงราย พบว่า ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคลเป็น 1 ด้านที่เหมาะสมต่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในเชิงลึก

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.เอกลักษณ์ เพียสา กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เมตตา ดูแล เอาใจใส่และให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีตลอดเวลา โดยการให้แนวคิดให้คำปรึกษาคำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร. “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย,” **การบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น.** 6, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2563): 1-15.

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17, สำนักงาน. **แนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0 สพม.** 17. จันทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17, 2560.

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, สำนักงาน. **ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา.** (ออนไลน์) 2563 (อ้างเมื่อ 10 พฤษภาคม 2563). จาก https://data.boppobec.info/emis/school.php?Area_CODE=101722.

ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. **การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ประธาน ยศรุ่งเรือง. **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559.

พระมหาสมบูรณ์ สุธมฺโม. “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา,” **ครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ.** 1,1 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2557): 89-102.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. **วิธีวิทยาการวิจัย.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2551.

ศรสวรรค์ เพชร์มี. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558.

อมรา จำรูญศิริ. **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2555.

เอกพล อยู่ภักดี. "ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30," **วิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.** 5, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 36-45.

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนสำหรับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

Development of a Model of the Morning Assembly Activities in front of the Flag Pole and the Dressing up Student Uniforms for the Students at Mahasarakham University Demonstration School (Secondary)

ฉันชัย จันทะเสน
Chunchai Juntsen

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จ.มหาสารคาม 44150
Mahasarakham University Demonstration School (Secondary), Mahasarakham 44150
E-mail: chunchai@msu.ac.th
Received: July 2, 2021; Revised: September 3, 2021; Accepted: September 6, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) และ 2) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการรูปแบบการเข้าแถวหน้าเสาธงและการแต่งกายที่เหมาะสมโดยการศึกษาเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบออนไลน์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form จำนวน 885 คน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเข้าแถวหน้าเสาธงและการแต่งกาย โดยใช้การประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อหาข้อสรุป ระยะที่ 3 นำรูปแบบที่ได้จากข้อสรุปของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนไปทดลองใช้ 1 เดือน แล้วสำรวจความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form จำนวน 552 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดที่โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธง 3 วัน/สัปดาห์ เวลาเริ่มทำกิจกรรมหน้าเสาธงที่เหมาะสมคือ 8.00 น. และเริ่มเรียนในชั่วโมงแรกของวันเวลา 8.30 น. เห็นด้วยมากที่สุดที่ให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียน 3 วัน อีก 2 วัน เป็นชุดสุภาพกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) พบว่าข้อสรุปจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเห็นด้วยให้ปรับเวลาเข้าแถวหน้าเสาธง จาก 07.45 น. เป็น 07.55 น. และลดกิจกรรมหน้าเสาธงลงเพื่อให้นักเรียนได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาในช่วงเช้าเป็นลักษณะกลุ่มย่อย และเห็นด้วยให้นักเรียนสามารถแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้สัปดาห์ละ 1 วัน และหลังจากทดลองใช้รูปแบบการเข้าแถวและการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่บอกว่าการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้ สามารถสร้างแรงจูงใจในการมาโรงเรียนของนักเรียนได้ และเป็นการเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และไม่เห็นด้วยที่มองว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี ทำให้ผู้ปกครองต้องเพิ่มรายจ่ายมากขึ้น และทำให้เกิดการแบ่งแยก

ชนชั้นระหว่างคนรวยกับคนจน และเห็นด้วยน้อยมากที่บอกว่าการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน ทำให้วินัยนักเรียนแย่ลง

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง การแต่งเครื่องแบบนักเรียน วินัยในตนเอง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study needs of a model of the morning assembly activities in front of the flag pole and the dressing up student uniforms for the students at Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) and 2) to develop a model of the morning assembly activities in front of the flag pole and the dressing up student uniforms for the students at Mahasarakham University Demonstration School (Secondary). The research was conducted into 3 phases. The first phase was to study the needs of the model of the morning assembly activities in front of the flag pole and the dressing up appropriate student uniforms by using a survey form. The research instrument was an online questionnaire. The respondents were asked to answer the online questionnaire through Google Form in a total of 885 respondents. The second phase was to develop the model of the morning assembly activities in front of the flag pole and the dressing up student uniforms by using the conclusion drawn from the meetings of the school administrator committees. The third phase was to try out the model developed from the conclusion of the meetings of the school administrator committees for 1 month. After trying out the developed model, the survey to ask for the respondents' opinions was conducted via online by using Google Form in a total of 552 respondents. The data were analyzed by using mean, standard deviation, and percentage.

The research findings were as follows.

1. The findings of the study of the needs of the model of the morning assembly activities in front of the flag pole and the dressing up student uniforms at Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) showed that the respondents agreed at the highest level for the following performance. The school should arrange the morning assembly activities in front of the flag pole for 3 days per week, the appropriate starting time to perform the morning assembly activities in front of the flag pole was 8.00, and the first learning hour was 8.30 at the highest level. They also agreed at the highest level for the dressing up the student uniforms for 3 days and the polite shirts, long pants, and shoes for 2 days.

2. The findings of the development of the model of the morning assembly activities in front of the flag pole and the dressing up student uniforms at Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) showed that according to the conclusion from the meetings of the school administrator committees, the school administrator committees agreed that the times of the morning assembly activities in front of the flag pole were adjusted from 07.45 to be 07.55 and the morning assembly activities in front of the flag pole were reduced, so the students could meet with their consulting teachers in the morning in the small group. They also agreed that the students could dress up the polite shirts, pants, and shoes to go to the schools for 1 day

per week. After trying out to use the model of the morning assembly activities front of the flag pole and the dressing up the polite shirts, pants, and shoes to go to the schools for 1 month, the researcher did the survey by asking for the respondents' opinions. The findings from the survey showed that the respondents agreed that the students could dress up the polite shirts, pants, and shoes to go to the schools at a high level because dressing up the polite shirts, pants, and shoes could motive the students to come to the school and increase the creative thinking for the students. However, the respondents did not agree that dressing up the polite shirts, pants, and shoes gave disadvantages more than advantages because the parents would spend more money and the discrimination between the rich students and the poor students would occur. The respondents also agreed at the lowest level with the dressing up the polite shirts, pants, and shoes to go to school causing worse disciplines for the students.

Keywords: A Model of Morning Assembly Activities in front of the Flag Pole, Dressing up Student Uniforms, Self-Disciplines

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ไม่ได้เน้นที่เนื้อหาวิชา (Content) เพียงอย่างเดียว แต่เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความคิดแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นต้น พร้อมทั้งจะต้องทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสมรรถนะต่าง ๆ ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ย่อมส่งผลต่อการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและความต้องการ แสวงหาแนวคิด แนวทาง และวิธีการใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้สภาพปัญหานั้นหมดไป (ทิศนา แขมมณี, 2552) เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาควรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะที่สำคัญในการใช้ชีวิต เช่น มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ มีความตรงต่อเวลา มีวินัยในตัวเอง (Self-Discipline) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ การมีวินัยในตนเองนอกจากจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต และยังส่งผลให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติมีความสงบสุขเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมที่มีคุณภาพ ในการสร้างวินัยให้กับผู้เรียนมีหลากหลายแนวทาง แนวทางหนึ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ การกำหนดเครื่องแบบให้กับนักเรียน และกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธงในตอนเช้าก่อนเข้าเรียนโดยสถานศึกษาจะทำกิจกรรมดังกล่าวอย่างมีระบบระเบียบ ตามแนวปฏิบัติของสถานศึกษานั้น ๆ โดยหวังว่าผู้เรียนจะได้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมดังกล่าว แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแต่งเครื่องแบบนักเรียนและกิจกรรมการเข้าแถวหน้าเสาธงก็ยังมีค่อนข้างน้อย และไม่ค่อยแน่ชัดว่าสามารถทำให้นักเรียนเกิดวินัยในตนเอง และรูปแบบที่เหมาะสมของกิจกรรมเหล่านี้ควรเป็นอย่างไร ที่ไม่ใช่กิจกรรมที่บังคับหรือทำด้วยความจำยอม แต่เป็นการทำโดยมองเห็นคุณค่าและความภูมิใจกับสิ่งเหล่านั้น ซึ่งพฤติกรรมของแต่ละคนเป็นผลที่เกิดจากความคิดของเขาคนนั้น หากจะแก้ไข

พฤติกรรมที่ไม่ดี หรือจะเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดี ๆ สามารถทำได้โดยการเปลี่ยนความคิด และเมื่อคนเราเปลี่ยนความคิดแล้วก็จะเปลี่ยนพฤติกรรม (ฆนัท ธาตุทอง, 2554) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไรจึงได้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนสำหรับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) และสำรวจความคิดเห็นหลังทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง และการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เสร็จแล้วนำผลการสำรวจที่ได้จากแบบสอบถาม มาหาข้อสรุปจากคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนและทดลองใช้รูปแบบเป็นระยะเวลา 1 เดือน แล้วสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบผสานวิธี (Mixed-Method Methodology) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการรูปแบบการเข้าแถวหน้าเสาธงและการแต่งกายที่เหมาะสมโดยการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study)

ระยะที่ 2 นำผลที่ได้จากระยะที่ 1 มาออกแบบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยสร้างโมเดลชั่วคราว (Tentative Model) และสร้างแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำแบบประเมินพร้อมรูปแบบการ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.43) เสร็จแล้วนำรูปแบบที่ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมบริหารโรงเรียนเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

ระยะที่ 3 นำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ 1 เดือนสำรวจความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form

ประชากร

ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 3,620 คน จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกได้ดังนี้ ครูจำนวน 120 คน นักเรียนจำนวน 1,750คน และผู้ปกครองจำนวน 1,750 คน

ตัวอย่าง

ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป Krejcie and Mogan (สายชล สินสมบูรณ์ทอง, 2560) ได้จำนวนตัวอย่าง 359 คน เป็นอย่างต่ำ เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงใช้ตัวอย่างทั้งหมดที่เข้ามาตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

ระยะที่ 1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 885 คน โดยจำแนกได้ดังนี้ ครูจำนวน 67 คน นักเรียนจำนวน 657 คน ผู้ปกครองจำนวน 161 คน

ระยะที่ 2 ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เป็นประธาน มีรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการพิเศษ และหัวหน้ากลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และหัวหน้างาน จำนวน 15 คน เป็นกรรมการ ซึ่งลักษณะการประชุม เป็นลักษณะการหารือร่วมกัน (Focus group) เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการเข้าแถวหน้าเสาธงและการแต่งกายของนักเรียน

ระยะที่ 3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 552 คน โดยจำแนกได้ดังนี้ ครูจำนวน 44 คน นักเรียนจำนวน 323 คนผู้ปกครองจำนวน 185 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนสำหรับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนสำหรับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด

ระยะที่ 2 ใช้แบบบันทึกผลการประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

ระยะที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดลองใช้ในแบบการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์และสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล รวม 5 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งพบว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 – .00 ซึ่งมากกว่า .5 สามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไปของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์และสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย

3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการบริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม และจำนวนข้อคำถาม แล้วนำมาแก้ไข

4. นำแบบสอบถามไปสร้างเป็นแบบสอบถามออนไลน์ จาก Google Form

5. สร้าง Link แบบสั้น และสร้าง QR Code สำหรับแจกจ่ายให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

7. ทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น เป็นระยะเวลา 1 เดือนหลังจากนั้นดำเนินการตามข้อที่ 1-6 เพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นจากตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในระยะที่ 1 และระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google Form มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนสำหรับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งได้แบ่งเป็น 5 ระดับ และแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ระดับความคิดเห็น	มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 4.51-5.00 คะแนน
ระดับความคิดเห็น	มาก	มีค่าเท่ากับ 3.51-4.50 คะแนน
ระดับความคิดเห็น	ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 2.51-3.50 คะแนน
ระดับความคิดเห็น	น้อย	มีค่าเท่ากับ 1.51-2.50 คะแนน
ระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1.00-1.50 คะแนน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์เห็นด้วยมากที่สุดที่โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธง 3 วัน/สัปดาห์ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 30.51 รองลงมาคือ 2 วัน/สัปดาห์ จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 27.91 เห็นด้วยมากที่สุดที่จะเริ่มทำกิจกรรมหน้าเสาธงเวลาคือ 8.00 น. จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 40.23 รองลงมาคือ 7.50 คิดเป็นร้อยละ 24.97 เห็นด้วยมากที่สุดที่ให้เริ่มเรียนในชั่วโมงแรกเวลา 8.30 น. จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 41.02 รองลงมาคือ 8.50 จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 24.97 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดให้นักเรียนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน 3 วัน อีก 2 วันเป็นชุดสุภาพกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 รองลงมาคือแต่งกายด้วยชุดนักเรียน 2 วัน อีก 3 วันเป็นชุดสุภาพกางเกงขายาว รองเท้า

หุ้มส้น จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 22.03 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของความต้องการรูปแบบการเข้าแถวหน้าเสาธงและการแต่งกายของนักเรียน

ส่วนที่ 1 การจัดกิจกรรมหน้าเสาธง	**จำนวน (n = 885)**	**ร้อยละ**
1. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธงกี่วันต่อสัปดาห์		
- 1 วัน/สัปดาห์	233	26.33
- 2 วัน/สัปดาห์	247	27.91
- 3 วัน/สัปดาห์	270	30.51
- 4 วัน/สัปดาห์	14	1.58
- 5 วัน/สัปดาห์	121	13.67
2. ท่านคิดว่าระยะเวลาเริ่มกิจกรรมหน้าเสาธงที่เหมาะสมคือ		
- 7.45 น.	143	16.16
- 7.50 น.	221	24.97
- 8.00 น.	356	40.23
- 8.04 น.	13	1.47
- 8.10 น.	152	17.18
3. ท่านคิดว่าระยะเวลาเริ่มเรียนในชั่วโมงแรกของวันที่เหมาะสมคือ		
- 8.20 น.	20	2.26
- 8.30 น.	363	41.02
- 8.40 น.	175	19.77
- 8.45 น.	106	11.98
- 8.50 น.	221	24.97
4. ถ้าโรงเรียนจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายของนักเรียนท่านคิดว่ารูปแบบใดมีความเหมาะสมมากที่สุด		
- แต่งกายด้วยชุดนักเรียน 5 วันอย่างเดิม	195	22.03
- แต่งกายด้วยชุดนักเรียน 3 วัน อีก 2 วันเป็นชุดสุภาพกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น	377	42.60
- แต่งกายด้วยชุดนักเรียน 2 วัน อีก 3 วันเป็นชุดสุภาพกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น	169	19.10
- ยกเลิกชุดนักเรียนให้นักเรียนสามารถแต่งกายด้วยชุดสุภาพมาเรียนได้ทั้งสัปดาห์	144	16.27

2. ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=4.27) ที่มีการปรับเวลาเข้าแถวหน้าเสาธง จาก 07.45 น. เป็น 07.55 น. เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.84) ที่โรงเรียนมีกิจกรรมให้นักเรียนได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาในช่วงเช้า เป็นลักษณะกลุ่มย่อย เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=4.44) ที่โรงเรียนพยายามลดกิจกรรมหน้าเสาธงลง เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.77) จากภาคเรียนที่แล้ว ที่โรงเรียนได้ทดลองให้นักเรียนแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน และเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.73) ที่จะสามารถแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้สัปดาห์ละ 1 วัน ต่อไป

ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยน้อย ($\bar{X}$=2.27) การให้นักเรียนแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้ มีผลเสียมากกว่าผลดี เห็นด้วยน้อย ($\bar{X}$=2.32) การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนทำให้ผู้ปกครอง ต้องเพิ่มรายจ่ายมากขึ้น เห็นด้วยน้อย ($\bar{X}$=2.33) การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นระหว่างคนรวยกับคนจน และ เห็นด้วยน้อยมาก ($\bar{X}$=1.96) การแต่งชุดสภาพมาโรงเรียน ทำให้วินัยนักเรียนแย่ลง นอกไปจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามยังเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.39) การที่สามารถแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้ สามารถสร้างแรงจูงใจในการมาโรงเรียนของนักเรียนได้ และเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.62) การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน เป็นการเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งกายของนักเรียนเป็นระยะเวลา 1 เดือน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรูปแบบกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งกายของนักเรียน	$\bar{X}$	S	**ระดับความคิดเห็น**
1. โรงเรียนมีการปรับเวลาเข้าแถวหน้าเสาธง จาก 07.45 น. เป็น 07.55 น. ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่	4.27	.92	มาก
2. โรงเรียนมีกิจกรรมให้นักเรียนได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาในช่วงเช้าเป็นลักษณะกลุ่มย่อย	3.84	1.13	มาก
3. โรงเรียนพยายามลดกิจกรรมหน้าเสาธงลง	4.44	.82	มาก
4. จากภาคเรียนที่แล้ว โรงเรียนได้ทดลองให้นักเรียนแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน	3.77	1.33	มาก
5. เห็นควรให้โรงเรียนสามารถแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้สัปดาห์ละ 1 วัน ต่อไป	3.73	1.41	มาก
6. การให้นักเรียนแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้ มีผลเสียมากกว่าผลดี	2.27	1.29	น้อย
7. การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนทำให้ผู้ปกครอง ต้องเพิ่มรายจ่ายมากขึ้น	2.32	1.30	น้อย
8. การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นระหว่างคนรวยกับคนจน	2.33	1.37	น้อย
9. การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน ทำให้วินัยนักเรียนแย่ลง	1.96	1.16	น้อยมาก
10. การที่สามารถแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้ สามารถสร้างแรงจูงใจในการมาโรงเรียนของนักเรียน	3.39	1.30	มาก
11. การแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน เป็นการเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน	3.62	1.24	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันโรงเรียนได้เริ่มกิจกรรมหน้าเสาธงที่เวลา 07.45 ซึ่งอาจจะเป็นช่วงเวลาที่เร็วเกินไป เนื่องจากผู้ปกครองบางส่วนอยู่ไกลเดินทางมาส่งบุตรหลานที่โรงเรียนไม่ทัน และอยากให้เริ่มเรียนวิชาแรกที่เวลา 08.30 แทนที่จะเริ่มที่เวลา 08.20 อย่างเช่นในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมาแถวสายเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมากจากสภาพการจราจรในช่วงเช้าซึ่งเป็นช่วงเวลาเร่งด่วนมีความหนาแน่นมาก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดที่โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธง 3 วัน/สัปดาห์และให้นักเรียน

แต่งกายด้วยชุดนักเรียน 3 วัน อีก 2 วันเป็นชุดสุภาพกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น อาจเนื่องมาจาก นักเรียนหรือผู้ปกครองบางส่วนอยากลองวิธีการใหม่ ๆ ถึงแม้จะมองว่าการบังคับให้นักเรียนทำกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งเครื่องแบบนักเรียนจะเป็นการสร้างวินัยให้กับนักเรียน แต่กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมในลักษณะการบังคับ ถึงแม้การส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัยเป็นสิ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคม โรงเรียนจึงต้องแนะนำแนวทางให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีวินัย แต่วินัยในตนเองของเด็กเกิดจากการเรียนรู้แบบอย่างรอบตัวและต้องใช้เหตุผล โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนและในโรงเรียน ให้โอกาสผู้เรียนใช้ความอิสระในการปฏิบัติที่ปราศจากการควบคุม สร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนเข้าใจความสำคัญของพลังงานในตัวเอง เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งบุคคลมีสมรรถนะในการสร้างความรับผิดชอบและควบคุมชีวิตของตนได้ด้วยตนเอง (นิราศ จันทรจิตร, 2558) การเสริมสร้างวินัยควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น พูดคุย ทำความรู้จักผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถขอคำแนะนำและการสนับสนุนจากบุคคลอื่น (ชวนพิศ ชุ่มวัฒนะ และกิตติมา โมะเมน 2549) วินัยในตนเองจึงเกิดจากแรงจูงใจจากภายในตัวบุคคลจูงใจตนเองให้ปฏิบัติ ควบคุมตนเองเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตามความต้องการของตนเองภายในขอบเขตที่สังคมยอมรับโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากภายนอก (Bergin and Bergin, 1999) และรู้จักการควบคุมตนเองปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความใส่ใจ (Aydin, 2009)

2. ข้อสรุปจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเห็นด้วยให้ปรับเวลาเข้าแถวหน้าเสาธง จาก 07.45 น. เป็น 07.55 น. และลดกิจกรรมหน้าเสาธงลงเพื่อให้นักเรียนได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาในช่วงเช้าเป็นลักษณะกลุ่มย่อย และเห็นด้วยให้นักเรียนสามารถแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้สัปดาห์ละ 1 วัน และหลังจากทดลองใช้รูปแบบการเข้าแถวและการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่บอกว่าการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนได้ สามารถสร้างแรงจูงใจในการมาโรงเรียนของนักเรียน และเป็นการเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และไม่เห็นด้วยที่มองว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี ทำให้ผู้ปกครองต้องเพิ่มรายจ่ายมากขึ้น และทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นระหว่างคนรวยกับคนจน และเห็นด้วยน้อยมากที่บอกว่าการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน ทำให้วินัยนักเรียนแย่ลง

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในช่วงที่มีการทดลองให้นักเรียนได้แต่งกายด้วยชุดสุภาพมาโรงเรียน นักเรียนได้แสดงออกถึงตัวตนของตนเอง ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการแต่งตัวด้วยตนเอง นักเรียนมีความคิดแบบยืดหยุ่น (Flexibility) ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง การแต่งกายด้วยชุดสุภาพมาโรงเรียนด้วยชุดที่นักเรียนเลือกเอง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับนักเรียน นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น (Afari, Ward and Khine, 2012) คุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่ออารมณ์และความสำนึกตนซึ่งเป็นความสามารถภายในจิตใจของนักเรียนคุณค่าในตนเองที่นักเรียนได้ปฏิบัติจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญสำหรับนักเรียนในการสร้างรูปแบบการกำกับพฤติกรรม (Kepalaitė, 2011) และเป็นปัจจัยจูงใจในการกำกับตนเอง (Self-regulate) นักเรียนที่มีคุณค่าในตนเองจึงรู้จักความถนัด ความสามารถจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น โดยการสำรวจตนเอง เช่น สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ไม่ชอบ ความถนัดความสามารถจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เพื่อนคิดกับตนเองอย่างไร เลือกปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ ไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใด ๆ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537) สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองให้ถูกต้องและสมเหตุผล (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542)

การให้นักเรียนได้มีทางเลือกในการแต่งกายด้วยชุดสุภาพ 1 วันในหนึ่งสัปดาห์ และลดกิจกรรมหน้าเสาธงลง อาจจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งกาย และลดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนนั้นมีความรู้สึกถึงความอึดอัดที่โรงเรียนนั้นได้สร้างให้กับนักเรียน แต่ถึงอย่างไร ผู้วิจัยยังมองว่าชุดนักเรียนนั้นก็ยังเป็นสิ่งที่สร้างอัตลักษณ์ให้กับโรงเรียนและนักเรียน และก็ยังมีข้อดีของการใส่ชุดนักเรียนอยู่ ดังนั้น

ถ้าโรงเรียนสามารถผสมผสาน จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการที่ผู้วิจัยได้ร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและได้เห็นชอบให้มีการปรับเวลาเข้าแถวหน้าเสาธง จาก 07.45 น. เป็น 07.55 น. และลดกิจกรรมหน้าเสาธงลงเพื่อให้นักเรียนได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาในช่วงเช้า เป็นลักษณะกลุ่มย่อย พร้อมทั้งทดลองให้นักเรียนแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน ดังนั้น โรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเอง ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการวิจัย เช่น ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนมีความเห็นแตกต่างหรือไม่อย่างไร เกี่ยวกับรูปแบบการการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงและการแต่งชุดสุภาพมาโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร ครู–อาจารย์และนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ที่กรุณาคัดเลือกงานวิจัยฉบับนี้ให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2561

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ตันติผลาชีวะ. “การฝึกวินัยเด็ก,” **การศึกษาปฐมวัย.** 3, 2 (2542): 15-25.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **การสร้างเสริมวินัย คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537.

ฆนัท ธาตุทอง. **สอนคิด : การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด.** นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, 2554.

ชวนพิศ ชุ่มวัฒนะ และกิตติมา โมะเมน. **เทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อสอนทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, 2549.

ทิศนา แขมมณี. **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

นิราศ จันทรจิตร. **การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์, 2558.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2553.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ปี พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

สายชล สินสมบูรณ์ทอง. **สถิติเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2560.

Afari, E., G. Ward and M. Khine. “Global Self-esteem and Self-efficacy Correlates: Relation of Academic Achievement and Self-esteem among Emirati Students,” **International Education Studies.** 5, 2 (April 2012): 49-57.

Aydin, B. “Teacher Concepts on Students’ Obtaining Self-control,” **Procedia Social and Behavioral Sciences.** 1 (January 2009): 1244-1248.

Bergin, C. and D.A. Bergin. “Classroom Discipline that Promotes Self-control,” **Journal of Applied Developmental Psychology.** 20, 2 (June 1999): 189-206.

Kepalaitė, A. “Changes in the Self-esteem and Anxiety of Older Adolescents Resulting from the Application of Psychological Intervention,” **Specialusis Ugdymas.** 2, 25 (2011): 16-24.

ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

Effectiveness of the Well-Being Promotion Program for the Pre-School Children in the Pre-School Children Development Center of the Mahachanachai Sub-District Administration Organization, Mahachanachai District, Yasothon Province

ปพิชญา วงศาลา[1] มณฑิชา รักศิลป์[2] และนพรัตน์ ส่งเสริม[2]

Papitchaya Wongsala[1], Monthicha Ruksil[2] and Nopparat Songserm[2]

สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[1]

Public Health, Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University[1]

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[2]

Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University[2]

E-mail: papitchaya_wongsala@yahoo.com, monthicharuk@gmail.com, nopparat.s@ubru.ac.th

Received: July 3, 2021; Revised: August 6, 2021; Accepted: August 24, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ใช้รูปแบบการดำเนินงานการวิจัยกึ่งทดลอง แบบสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลอง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 64 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ในการกำหนดกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 32 คนกลุ่มทดลอง 32 คน โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยการส่งเสริมสุขภาวะ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์–จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากตัวแบบของแบนดูรา และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม การทดลองใช้ระยะเวลา 3 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมโดยใช้แบบประเมินสุขอนามัยเด็กก่อนวัยเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของ Cronbach’s Alpha Coefficient และแบบทดสอบความรู้การส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การส่งเสริมสุขภาวะ เด็กก่อนวัยเรียน

Abstract

The objective of the research was to study effectiveness of the well-being promotion program for the pre-school children in the pre-school children development center of the Mahachanachai Sub-District Administration Organization, Mahachanachai District, Yasothon Province. The research was conducted by using the quasi-experimental designs with two groups measured by pretest and posttest. The samples used in the research were 64 pre-school students in the pre-school children development center of the Mahachanachai Sub-District Administration Organization, Mahachanachai District, Yasothon Province in the academic year of 2021. They were randomized by multi-stage sampling and simple random sampling to determine an experimental group in a total of 32 students and a control group in a total of 32 students. The well-being promotion program for the pre-school children used in the research consisted of the well-being promotion in 4 aspects: physical, mental-emotional, social, and intelligent aspects from applying the Bruner's learning theory, the learning theory from the Bandura's model, and the social support theory. The duration of the experiment was 3 months. The data were collected before and after participating the program by using the pre-school children evaluation form and the observation form for the well-being promotion behavior of the pre-school children. They were calculated to find Alpha Coefficient according to the Cronbach's Alpha Coefficient. The test of the knowledge on well-being pre-school children promotion was used and the findings of the test were collected as data analyzed to find mean, percentage, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The pre-school children receiving the well-being promotion program of the pre-school children had the mean scores of the hygiene, the knowledge, and the well-being promotion behavior of the pre-school children after the experiment higher than that before the experiment with the statistical significance.

2. The mean score of the hygiene, the knowledge, and the well-being promotion behavior of the pre-school children receiving the well-being promotion program of the pre-school children was higher than that of the pre-school children who did not receive the well-being promotion program of the pre-school children with the statistical significance.

Keywords: Well-Being Promotion, Pre-School Children

บทนำ

เด็กก่อนวัยเรียนตามนิยามขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2019) หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี หรือ 36.0–59.9 เดือน เป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายและมีความรู้ความเข้าใจอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสมองและร่างกายมีการเจริญเติบโตและพัฒนาตลอดเวลาจึงทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาที่ก้าวหน้าทุกด้าน ต้องการการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

(ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2560) จึงเป็นช่วงวัยของการสร้างรากฐานสำหรับการเติบโตและการเรียนรู้ต่อไปในชีวิต การเลี้ยงดูปลูกฝังที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญ อย่างมากในช่วงวัยนี้ ซึ่งการให้ความสำคัญด้านสุขภาพจะทำให้เด็กสามารถเริ่มต้นชีวิตได้อย่างดี

ปัจจุบันพบปัญหาสุขภาวะในเด็กสูงขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีปริมาณเด็กลดลง โดยเด็กมีแนวโน้มเสียชีวิตจากโรคที่ป้องกันได้ ได้แก่ โรคอุจจาระร่วง โรคไข้หวัดใหญ่ โรคมือเท้าปาก โรคปอดบวม ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อมูลจากองค์การยูนิเซฟ พบว่าในแต่ละปีมีเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีทั่วโลก เสียชีวิตจากโรคอุจจาระร่วงประมาณ 3.5 ล้านคน และโรคปอดบวมประมาณร้อยละ 25 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ 2561) และพบว่า เด็กมีน้ำหนักเทียบกับส่วนสูงแล้วต่ำกว่าเกณฑ์ 49.5 ล้านคน หรือ ร้อยละ 7.3 และมีน้ำหนักเกิน 40 ล้านคน หรือร้อยละ 5.9 (World Health Organization, 2019) ในแอฟริกามีเด็กน้ำหนักเกินหรืออ้วนขึ้นเกือบเท่าตัว เพิ่มขึ้นจาก 5.4 ล้านในปี 2533 เป็น 10.3 ล้าน ใน 2557 (World Health Organization, 2016) และจากการการศึกษาภาระโรคทั่วโลกประจำปี พ.ศ. 2558 พบปัญหาฟันแท้ผุเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 2.3 พันล้านคน และอันดับที่ 12 ฟันน้ำนมผุจำนวน 560 ล้านคน (World Health Organization, 2019) ถึงแม้จะได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานในการช่วยกันแก้ไขปัญหาก็ตามก็ยังพบปัญหาที่สามารถป้องกันได้ในเด็ก

สถานการณ์ปัญหาสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย ได้พบโรคที่สามารถป้องกันได้ในเด็กก่อนวัยเรียน โดยจากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคในเด็กปฐมวัยของกองระบาดวิทยา ปี 2561 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 1 ตุลาคม 2561 พบว่า มีผู้ป่วยอุจจาระร่วง 946,483 รายและมีผู้ป่วยไข้หวัดใหญ่ 130,488 ราย เสียชีวิต 21 ราย และโรคมือเท้าปากมีผู้ป่วย 55,070 ราย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561) และในปี 2562 พบผู้ป่วยโรคมือเท้าปากในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 60,422 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 1,765 ต่อแสนประชากร และมีผู้เสียชีวิตโดยเฉลี่ย ปีละ 3 ราย ป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ จำนวน 44,029 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 1,286 ต่อแสนประชากร และมีผู้เสียชีวิตโดยเฉลี่ยปีละ 2 ราย และป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง จำนวน 267,934 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 7,827 ต่อแสนประชากร และมีผู้เสียชีวิตโดยเฉลี่ยปีละ 3 ราย (สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ, 2562) และจากการวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในระดับประเทศ ปี พ.ศ.2552 พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนมีภาวะโภชนาการเกินเพิ่มขึ้น ส่วนมากติดรสหวานและได้รับปริมาณน้ำตาลไม่เหมาะสม โดยพบว่าเด็ก 3 ปี และ 5 ปี มีน้ำหนักมากเกินเกณฑ์ร้อยละ 8.7 และ 7.1 และมีภาวะฟันผุร้อยละ 51.8 และ 78.5 ตามลำดับ มีพัฒนาการล่าช้าด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กด้านการช่วยเหลือตนเอง และด้านสังคม ตามลำดับ (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2560) จากรายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 พบว่า เด็กอายุ 1-5 ปี มีปัญหาน้ำหนักเกินและอ้วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 5.8 ในปี 2538 เป็นร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2557 หรือ 2 เท่า ในรอบ 19 ปี (วิชัย เอกพลากร และคณะ, 2557) จากการประเมินพัฒนาการพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนร้อยละ 34 มีพัฒนาการล่าช้า ปัจจัยสำคัญคือความล่าช้าทางด้านภาษา ซึ่งส่งผลให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์เด็กเล็กที่พ่อแม่นำไปฝากเลี้ยง และภาษาที่ 2 ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่าคือเด็กที่ถูกพ่อแม่ทิ้งให้ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูอย่างขาดความรู้ สอดคล้องกับหลักฐานที่ระบุว่าพัฒนาการล่าช้าส่วนใหญ่เป็นผลกระทบจากความเครียดรุนแรง (Toxic Stress) ที่เกิดจากการที่เด็กถูกทอดทิ้งหรือทำร้ายร่างกาย (กระทรวงสาธารณสุข, 2560) และจากสถานการณ์ระดับสุขภาวะการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (0-8 ปี) จากการสุ่มสำรวจ ปี 2560 พบว่า 1 ใน 4 ของเด็กทุกช่วงวัยมีพัฒนาการสงสัยว่าล่าช้าโดยพัฒนาการด้านที่ล่าช้าที่พบมากในเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการด้านภาษาและการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสติปัญญา และในปี 2559 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ได้สนับสนุนการวิจัยในโครงการพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กมีคะแนนพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร โดยรวมล่าช้ากว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อยไปจนถึงล่าช้ามาก ประมาณร้อยละ 30 และพบว่า เด็กวัย 2-6 ปีที่เริ่มมีปัญหาพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

เล็กน้อยจนถึงมีปัญหาอย่างชัดเจนมีมากกว่าร้อยละ 30 ส่งผลต่อการควบคุมตนเองลำบาก หุนหันพลันแล่น ใจร้อน รอคอยไม่เป็น สมาธิสั้น วอกแวกง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการลำดับความสำคัญของหัวข้อวิจัยด้านสุขภาพสำหรับประเทศไทย ปี พ.ศ.2557 พบว่าปัญหาพัฒนาการด้านความบกพร่องในการเรียนรู้/สมาธิสั้นเป็นปัญหาสุขภาวะที่สำคัญของเด็กปฐมวัย 3 ลำดับแรกที่ยังพบในปัจจุบัน (สำนักข่าว Hfocus, 2562)

สถานการณ์ปัญหาสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดยโสธร จากรายงานสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดยโสธรมีรายงานการคัดกรองสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในปี 2559, 2560, และ 2561 พบว่า เด็กมีแนวโน้มพัฒนาการสงสัยล่าช้าเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 9.73, 12.09 และ 16.03 ตามลำดับ โดยเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นและติดตามให้มารับการตรวจประเมินซ้ำภายใน 1 เดือน ร้อยละ 60.98, 67.15 และ 83.26 ตามลำดับ เด็กพัฒนาการล่าช้าหลังการติดตาม 1 เดือนที่ต้องส่งต่อ ร้อยละ 0.30, 0.21 และ 0.36 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าเด็กมีพัฒนาการล่าช้าด้านการใช้ภาษามากที่สุดร้อยละ 69.09 รองลงมาคือด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ร้อยละ 49.09 และด้านเข้าใจภาษา ร้อยละ 43.63 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร, 2562) และในปี พ.ศ. 2560 ยังพบการระบาดโรคมือ เท้า ปาก ในกลุ่มอายุ 0-5 ปี ร้อยละ 90 คิดเป็นอัตราป่วย 56.19 ต่อประชากรแสนคน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร, 2560)

สถานการณ์ปัญหาสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอมหาชนะชัย พบว่า จากข้อมูลการรายงานสภาวะสุขภาพของโรงพยาบาลมหาชนะชัยในเด็กก่อนวัยเรียน ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2563 พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 5 ในด้านการใช้ภาษาและเข้าใจภาษา และด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ซึ่งพบข้อบ่งชี้ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ ผู้เลี้ยงดูเด็กให้เด็กดูโทรศัพท์โดยไม่มีการควบคุมและติดตามการใช้โทรศัพท์ของเด็ก ไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาการอย่างสมวัย ซึ่งพบว่ามีเด็กที่ต้องได้รับการกระตุ้นพัฒนาการจำนวน 16 คน ส่วนสุขภาวะด้านร่างกาย พบว่า เด็กมีภาวะน้ำหนักเกิน ร้อยละ 13.23 (โรงพยาบาลมหาชนะชัย, 2563) และในปี 2563 ได้พบการระบาดของโรคมือเท้าปากในเด็กก่อนวัยเรียนในตำบลฟ้าหยาด คิดเป็นอัตราป่วย ร้อยละ 61 (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเหมือด, 2563) ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาวะที่จะตามมานั้นควรจะส่งเสริมให้เด็กมีความรู้และมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะที่ดี

การเข้าเรียนในระดับปฐมวัยถือเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ที่สำคัญของเด็กทุกคน การไม่ได้เข้าเรียนในระดับปฐมวัยจะทำให้เสี่ยงต่อการมีพัฒนาการล่าช้าได้ สำหรับประเทศไทย มีอัตราการเข้าเรียนในระดับปฐมวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี สูงถึงร้อยละ 85 (Unicef, 2013) โดยธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนเน้นการเรียนรู้จากการลงมือกระทำผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าให้เด็กฝึกปฏิบัติจริงในการดูแลสุขภาพเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงถ่ายทอดเรื่องราวจากสิ่งที่เรียนรู้ และเชื่อมโยงประสบการณ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner) (นภเนตร ธรรมบวร, 2549) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่การค้นพบการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 3 วิธี คือ การเรียนรู้โดยการกระทำ การเกิดภาพในใจ และการใช้สัญลักษณ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากตัวแบบของแบนดูรา (Bandura) ที่ว่า ผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบผลจากการสังเกตจะทำให้ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ หรือพฤติกรรมใหม่ได้ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาแห่งแรกสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ที่อยู่ภายใต้การบริหารงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2537) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่ที่มีเด็กอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เมื่อเด็กเจ็บป่วยเชื้อโรคจึงสามารถแพร่กระจายและติดต่อระหว่างกันได้ง่าย โดยเฉพาะโรคติดต่อที่สำคัญ และพบบ่อย ได้แก่ โรคหวัด อุจจาระร่วง มือ เท้า ปาก คางทูม อีสุกอีใส และหัด เนื่องจากเด็กเล็กมีภูมิคุ้มกันต่ำจึงมีโอกาสป่วยได้บ่อย (สำนักโรคติดต่อทั่วไป, 2554)

จากข้อมูลปัญหาสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนดังข้างต้นซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็ก เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาทักษะสุขภาวะให้มีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาวะของเด็กวัยก่อนเรียนให้สมวัย โดยมีผู้ปกครองและครูที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาวะที่ดี และช่วยให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัยเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi–Experimental Research) แบบการวิจัยแบบ Pretest–Posttest Two–Group Design โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษา 12 สัปดาห์

ประชากร

ประชากร เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 882 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่าง เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 64 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เลือกเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2564 แล้วสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลากเลือกกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ได้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างบ้านโนนธาตุ องค์การบริหารส่วนตำบลฟ้าหยาด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองตุ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้จากตัวแบบของแบนดูรา (Bandura) และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support Theory) ประกอบด้วยเรื่องการส่งเสริมสุขภาวะ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จำนวน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในด้านความตรงตามจุดประสงค์และความเหมาะสมของกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .0.5 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .82 และนำไปทดลองใช้กับเด็กก่อนวัยเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่าง จำนวน 3 ราย เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ของภาษาที่ใช้

ความเหมาะสมในเรื่องการจัดกิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม หรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของเด็ก จำนวน 10 ข้อ และข้อมูลทั่วไปของผู้เลี้ยงดูหลัก จำนวน 10 ข้อ แบบประเมินสุขอนามัยเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าคะแนน 3 ระดับ คือ 3 หมายถึง ไม่พบความผิดปกติ 2 หมายถึง พบความผิดปกติเล็กน้อย และ 1 หมายถึง พบความผิดปกติมาก แบบทดสอบความรู้การส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น ด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ ด้านอารมณ์-จิตใจ จำนวน 5 ข้อ ด้านสังคม จำนวน 5 ข้อ และด้านสติปัญญา จำนวน 5 ข้อ คำถามเป็นแบบเลือกตอบใช่และไม่ใช่ เป็นคำถามด้านบวก 10 ข้อ และด้านลบ 10 ข้อ โดยแบ่งคะแนน เป็น 3 ระดับ คือ คะแนนระหว่าง 16-20 คะแนน หมายถึง มีความรู้การส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนระดับสูง คะแนนระหว่าง 13-15 คะแนนหมายถึง มีความรู้การส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนระดับปานกลาง และคะแนนต่ำกว่า 12 คะแนน หมายถึง มีความรู้การส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนระดับน้อย และแบบสังเกตพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น ด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ ด้านอารมณ์-จิตใจ จำนวน 5 ข้อ ด้านสังคม จำนวน 5 ข้อ และด้านสติปัญญา จำนวน 5 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด มีทั้งหมด 4 ตัวเลือก ได้แก่ ไม่เคยปฏิบัติ ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง และปฏิบัติสม่ำเสมอ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง ที่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ในด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาตรวจสอบด้วยเทคนิค IOC (Index of Items Objective Congruence) และนำไปทดลองใช้กับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบทดสอบความรู้การส่งเสริมสุขภาวะที่ดีสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนโดยหาค่า KR-20 ของ Kuder–Richardson ได้ค่า KR-20 เท่ากับ 0.845 และวิเคราะห์แบบประเมินสุขอนามัยเด็กก่อนวัยเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach’s Alpha Coefficient โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .895 และ .889 ตามลำดับ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมในด้านเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์เสนอต่อประธานที่ปรึกษา และกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาหัวข้อการวิจัย เมื่อโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านการอนุมัติ จึงเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์เพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ติดต่อประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้าไปดำเนินการทดลอง ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การวัด และประเมินผลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คัดเลือกตัวอย่างตามคุณลักษณะที่กำหนด และนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ประชุม ชี้แจง ผู้ปกครอง ตัวอย่าง จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สื่อ–อุปกรณ์ และสถานที่ในการใช้ทำกิจกรรม

ระยะการทดลอง

สัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 12

1. สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนการทดลองโดยการตรวจประเมินสุขอนามัย วัดความรู้ สังเกตพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบประเมินสุขอนามัย แบบทดสอบความรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำผลการตรวจประเมินของเด็กก่อนวัยเรียนของทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบที (Independent Sample t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมส่งเสริมสุข

ภาวะเด็กก่อนวัยเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มทดลองตามโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน ๆ ละ 60 นาที โดยเรียนรู้ผ่านสื่อวีดีทัศน์และโปสเตอร์ ซึ่งสัปดาห์ที่ 1 เป็นกิจกรรมสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรง สัปดาห์ที่ 2 เป็นกิจกรรมให้ความรู้ สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติการตรวจร่างกาย 10 ท่า ความสำคัญของการนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ มารยาททางสังคม การไหว้ การแบ่งปันสิ่งของ สอนร้องเพลง Head Shoulders Knee & Toes และให้ฝึกปฏิบัติร้องเพลงประกอบท่าเต้น และทดสอบการลากเส้นจับคู่ภาพที่เหมือนกัน รูปภาพ–เงารูปภาพ สัปดาห์ที่ 5 ให้ความรู้ สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติการล้างมือ 7 ขั้นตอน (ผู้ปกครองและเด็ก) สอนและให้ฝึกปฏิบัติร้องเพลงประกอบท่าเต้น โดยใช้เพลง ล้างมือก่อน จะปลอดภัย (จากโควิด-19) ให้ความรู้ สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติเรื่อง พฤติกรรมการใช้ส้วมที่ถูกต้อง สอน และทดสอบเรื่องการบอกตำแหน่ง และรูปทรงเรขาคณิต สัปดาห์ที่ 8 ให้ความรู้ เรื่อง ความสำคัญของฟันน้ำนมและผลกระทบของฟันผุ (ผู้ปกครองและเด็ก) สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติการแปรงฟันเด็ก (ผู้ปกครองและเด็ก) สอนและให้ฝึกปฏิบัติร้องเพลงประกอบท่าเต้น โดยใช้เพลง แปรงฟันกันเถอะ ให้ความรู้ สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติ เรื่อง การทิ้งขยะให้ถูกที่ ถูกถัง และในทุกสัปดาห์ที่จัดกิจกรรมเสร็จสิ้นผู้วิจัยและคุณครูจะช่วยทบทวนและสรุปกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน แก่เด็ก สัปดาห์ที่ 11 ให้ความรู้เรื่องโภชนาการสมวัย สาธิตการเลือกรับประทานอาหารให้สมวัย ให้ความรู้ สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติ ความสำคัญของการออกกำลังกาย สาธิต และให้ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกาย (ผู้ปกครองและเด็ก) เรื่อง มารยาททางสังคม (การเข้าคิวต่อแถว) สอน และทดสอบการจดจำพยัญชนะภาษาอังกฤษให้ดู และฟังนิทานเรื่องน้องไข่เจียวทานอาหาร 5 หมู่ สัปดาห์ที่ 12 ทบทวน และสรุปกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2–สัปดาห์ที่ 11 และกิจกรรม “เปิดใจ” โดยเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นว่าชอบหรือไม่ชอบกิจกรรมอะไรบ้าง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

ระยะหลังการทดลอง

สัปดาห์ที่ 12

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหลังการทดลองโดยการตรวจประเมินสุขอนามัย วัดความรู้ สังเกตพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้แบบประเมินสุขอนามัย แบบทดสอบความรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที Paired Sample t-test และ Independent Sample t-test ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=32)		กลุ่มควบคุม (n=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	15	46.9	16	50
หญิง	17	53.1	16	50
2. อายุ (ปี)	$\bar{X}$ = 3.6, S =.53 Max=4.8 , Min=3		$\bar{X}$ = 3.7, S =.668 Max=5 , Min=3	
3. น้ำหนัก (กิโลกรัม)	$\bar{X}$ = 16.32, S =2.74 Max=22.60,Min=12.70		$\bar{X}$ = 14.33, S =1.95 Max=18, Min=12	
4. น้ำหนักตามเกณฑ์อายุ				
น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์	0	0.0	1	3.1
น้ำหนักค่อนข้างน้อย	2	6.3	6	18.8
น้ำหนักตามเกณฑ์	23	71.9	24	75
น้ำหนักค่อนข้างมาก	6	18.8	1	3.1
น้ำหนักมากเกินเกณฑ์	1	3.1	0	0.0
5. ส่วนสูง (เซนติเมตร)	$\bar{X}$ =102.41, S =7.29 Max=118 , Min=90		$\bar{X}$ =105.50, S=9.83 Max=120 , Min=87	
6. ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ				
เตี้ย	0	0.0	4	12.5
ส่วนสูงตามเกณฑ์	23	71.9	6	18.8
ค่อนข้างสูง	3	9.4	3	9.4
สูง	6	18.8	19	59.4
7. น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง				
ผอม	2	6.3	16	50
ค่อนข้างผอม	3	9.4	2	6.3
สมส่วน	25	78.1	13	40.6
เริ่มอ้วน	2	6.3	1	3.1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=32)		กลุ่มควบคุม (n=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. เส้นรอบศีรษะ (เซนติเมตร)	$\bar{X}$ = 51.16, S = 2.23 Max=57 , Min=47		$\bar{X}$ = 50.75, S = 1.76 Max=54 , Min=48	
9. โรคประจำตัว				
ไม่มี	31	96.9	31	96.9
มี	1	3.1	1	3.1
10. สถานภาพของครอบครัว				
บิดา มารดาอยู่ด้วยกัน	24	75	28	87.5
บิดา มารดาหย่าร้าง	8	25	3	9.4
บิดา มารดาคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต	0	0.0	1	3.1
บิดา มารดา เสียชีวิตทั้งคู่	0	0.00	0	0.00

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลองด้วยการทดสอบที (Paired Sample t-test)

ตารางที่ 2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัยภายในกลุ่มทดลองทั้งก่อนและหลังการทดลอง

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Mean Difference	t	df	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S				
กลุ่มทดลอง	32	2.04	.27	2.86	.17	.04	19.03	31	.00

ตารางที่ 2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การส่งเสริมสุขภาวะภายในกลุ่มทดลองทั้งก่อนและหลังการทดลอง

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Mean Difference	t	df	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S				
กลุ่มทดลอง	32	9.88	3.63	17.72	1.46	7.84	15.68	31	.000

ตารางที่ 2.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะภายในกลุ่มทดลองทั้งก่อนและหลังการทดลอง

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Mean Difference	t	df	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S				
กลุ่มทดลอง	32	1.60	.55	2.57	.17	.97	11.95	31	.00

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบที (Independent Sample t-test)

ตารางที่ 3.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

หลังการทดลอง	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง	3	32	2.86	.17	17.20	31	.00
กลุ่มควบคุม	3	32	2.02	.21		31	

ตารางที่ 3.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การส่งเสริมสุขภาวะระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

หลังการทดลอง	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง	20	32	17.72	1.46	14.99	31	.000
กลุ่มควบคุม	20	32	11.72	1.73		31	

ตารางที่ 3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมหลังการทดลอง

หลังการทดลอง	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S	t	df	p
กลุ่มทดลอง	3	32	2.57	.17	11.13	31	.000
กลุ่มควบคุม	3	32	1.78	.35		31	

สรุปผลการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้รูปแบบการทดลองที่กำหนดไว้ และใช้ระยะเวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. โปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน ส่งผลให้หลังการทดลองเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนมีการเปลี่ยนแปลงระดับสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะก่อนและหลังการทดลองของเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า

2.1 ก่อนการทดลองเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัย เท่ากับ 2.04 คะแนน คือ มีสุขอนามัยอยู่ในระดับพบความผิดปกติเล็กน้อย หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขอนามัย เท่ากับ 2.86 คะแนน คือ มีสุขอนามัยอยู่ในระดับไม่พบความผิดปกติ โดยค่าเฉลี่ยคะแนนสุขอนามัยของเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05)

2.2 ก่อนการทดลองเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การส่งเสริมสุขภาวะเท่ากับ 9.88 คะแนน คือ มีความรู้การส่งเสริมสุขภาวะระดับน้อย หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การส่งเสริมสุขภาวะ เท่ากับ 17.72 คะแนน คือ มีความรู้การส่งเสริมสุขภาวะระดับสูง โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การส่งเสริมสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05)

2.3 ก่อนการทดลองเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน เท่ากับ 1.60 คะแนน คือ มีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติดี หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน เท่ากับ 2.57 คะแนน คือ มีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะระดับปฏิบัติดีมาก โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน ส่งผลให้ระดับสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะสูงขึ้น โดยเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะส่งผลให้ระดับสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะ และพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะมีระดับสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาวะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กล่าวว่า “กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะมีระดับสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะแตกต่างจากกลุ่มควบคุม” การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เนื่องมาจาก โปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการสร้างองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาวะ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์–จิตใจ ด้านสังคม

และด้านสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้ชุดการสอนที่มีรูปลักษณ์แบบสื่อผสม (Multi media) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยวิธีการทางสุขศึกษา ประกอบด้วย การบรรยาย การสาธิตการฝึกปฏิบัติจริง (Hands on) การให้สิ่งสนับสนุน การเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมดังกล่าวเด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544) ที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองทั้งนี้โดยมีพื้นฐานอยู่บนประสบการณ์หรือความรู้เดิม โดยการบูรณาการประสบการณ์ใหม่ไปสู่โครงสร้างทางสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้จากสิ่งที่ตนรู้อยู่ก่อนแล้วเป็นการเรียนรู้แบบค้นพบ (Discovery learning) ได้เห็นตัวแบบในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา (สุขุมาลย์ คำหว่าน, 2543) ที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการสังเกตและการเลียนแบบคนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราอยู่เสมอและการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้โดยตัวแบบและการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ผลการกระทำคำบอกเล่า การเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนจึงเกิดขึ้นได้จากกระบวนการต่าง ๆ ของการเลียนแบบของเด็ก และได้รับการสนับสนุนทางสังคม จากผู้วิจัย ผู้ปกครอง และครู โดยให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมไปพร้อมกับเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลอง ในขณะจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้ให้แรงเสริมด้านบวก พูดถึงข้อดีเมื่อเราดูแลสุขภาพตนเองให้เด็กก่อนวัยเรียนเกิดแรงจูงใจปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนแล้วมอบให้ผู้ปกครองและคุณครูสำหรับเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นให้เด็กก่อนวัยเรียนได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเมื่อการจัดกิจกรรมสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยและคุณครูจะช่วยทบทวนและสรุปกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support Theory) (สรงค์กฎณ์ ดวงคำสวัสดิ์, 2539) ที่ว่าสิ่งที่ผู้รับได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัตถุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน และเป็นผลให้ผู้รับได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมการมีสุขภาพดี แรงสนับสนุนทางสังคมอาจมาจากบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สอดคล้องกับการศึกษาของเสกสรร มาตวังแสง และคณะ (2560) ศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเด็กปฐมวัยโดยวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมสุขภาพ สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ RAPC กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเด็กปฐมวัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ RAPC ประกอบด้วย ขั้นทบทวนประสบการณ์ (Review of Experience: R) ขั้นปฏิบัติการเรียน (Active leaning: A) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice: P) ขั้นสรรค์สร้างความรู้ (Creation of Idea: C โดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura) ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ (Skinner) ศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเด็กปฐมวัย โดยมีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่าคะแนนเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวมและรายด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสำเนียง ทองทิพย์ และสมคิด ปราบภัย (2559) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลของการสอนแบบอิงประสบการณ์เพื่อการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กก่อนวัยเรียน ใช้รูปแบบการดำเนินงานการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ศึกษากับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒองครักษ์

อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วย แผนการสอนแบบอิงประสบการณ์สำหรับการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กก่อนวัยเรียน และแผนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบความรู้และทักษะเกี่ยวกับโรคอุจจาระร่วง และแบบสังเกตพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยในเรื่องของความรู้และทักษะสำหรับการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กก่อนวัยเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.05) และคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสำหรับการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กก่อนวัยเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.05) สอดคล้องกับการศึกษาของยุภารัตน์ ทุมแก้ว (2561) ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกัน โรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎี การเรียนรู้ของบลูม และการสนับสนุนทางสังคมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรม ต่าง ๆ ได้แก่การจัดมุมความรู้เกี่ยวกับ ทันตสุขภาพ “ ฟ.ฟันในชั้นเรียน” บรรยายประกอบสื่อ การ นำเสนอตัวแบบ การอภิปรายกลุ่ม การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ การสนับสนุนทางสังคม จาก ผู้วิจัย ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ได้แก่ การกระตุ้นเตือน การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา ให้รางวัล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบบันทึกการตรวจสุขภาพช่องปาก ผลการวิจัยพบว่า หลังทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคเหงือก อักเสบ ทัศนคติและการปฏิบัติตัวในการ ป้องกันโรคเหงือกอักเสบ มากกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value<0.001) สอดคล้องกับการศึกษาของทัดตา สุภากูลย์ (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ทุรกันดาร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมสุขภาพของเด็กนักเรียนตามชุดความรู้การดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียนแบบ 2 ภาษา (ไทย-กะเหรี่ยง) ที่ได้รับการพัฒนาจาก NuPETHS หลังการใช้รูปแบบค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และในกลุ่มทดลองหลังการใช้รูปแบบค่าเฉลี่ยคะแนน สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของวัลธณี ยังแหยม (2560) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมสุขอนามัยในเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนอง เทศบาลตำบลตลุก โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสังเกตพฤติกรรมโดยสังเกตก่อนการใช้นวัตกรรมและหลังการใช้นวัตกรรมในแต่ละสัปดาห์ จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 3 เรื่อง 1. นิทานหนูนิดมอมแมมครูแหม่มอาบน้ำให้หน่อย 2. นิทาน ก๋งกิ้งปวดฟัน 3. นิทาน ผลจากการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยในเด็กปฐมวัย ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนอง จำนวน 5 คน มีพฤติกรรมในการรักษาสุขอนามัยอยู่ในระดับที่สูงมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอด 3 สัปดาห์ จากระดับค่าร้อยละ 58.6 , 92 , 66.6 , 93.3 , 80 และ 97.3 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐทิญาภรณ์ การะเกตุ (2563) ศึกษาเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน (t=50.764, Sig =. 00) ในแต่ละด้านด้านการแบ่งปัน (t=27.922, Sig=.00) ด้านการ ช่วยเหลือ (t=17.811, Sig =.00) และด้านร่วมมือ (t=21.176, Sig=.00)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า โปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนทำให้เด็กก่อนวัยเรียนมีสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมในระดับที่สูงขึ้นนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดูแลสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียน ครูและผู้เลี้ยงดูหลักควรให้ความรู้การดูแลสุขภาวะให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนไปพร้อมกับการดูแลสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. โปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองมีสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมในระดับที่สูงขึ้นกว่าก่อน การทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมนั้น บุคลากรทางการศึกษาควรนำโปรแกรมนี้ไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กก่อนวัยเรียนต่อไป

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า โปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนทำให้เด็กก่อนวัยเรียน มีสุขอนามัย ความรู้ และพฤติกรรมในระดับที่สูงขึ้นนั้น บุคลากรทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในงานส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนระดับบุคคล (Individual) เพื่อขยายจากงานในระดับบุคคลสู่ครอบครัวและเชื่อมโยงในระดับชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสุขภาพอื่นในการสร้างโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียน

2. ควรมีการศึกษาโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่อื่น

3. ควรมีการศึกษาโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กก่อนวัยเรียนกับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน

4. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ดูแลหลักกลุ่มทดลอง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สำนักงาน. **“ล้างมือ” ช่วยลดการระบาดของโรคติดต่อในเด็ก.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 10 ตุลาคม 2561). จาก https://www.thaihealth.or.th/Content/45114.html

คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2537.

ณัฐทิญาภรณ์ การะเกตุ. “การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์,” **Journal of Modern Learning Development.** 5, 2 (มีนาคม-เมษายน 2563): 40.

ทัดตา สุภากูลย์. **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ทุรกันดาร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, 2561.

นภเนตร ธรรมบวร. **หลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.

ยุภารัตน์ ทุมแก้ว. "ผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น," **ทันตาภิบาล.** 29, 1 (1 มกราคม – มิถุนายน 2561): 38.

ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. **คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอน เด็กวัยอนุบาล 3-6 ปี.** กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2560.

โรคติดต่อทั่วไป, สำนัก. **คู่มือการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค.** นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.

โรงพยาบาลมหาชนะชัย. **การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอำเภอมหาชนะชัย.** เอกสารประกอบการประชุมติดตามการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร; 19 มิถุนายน 2563; องค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง, ยโสธร.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเหมือด. **JHCIS. รายงาน 506.** ยโสธร: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเหมือด, 2563.

วัลธนี ยังแหยม. **การส่งเสริมสุขอนามัยในเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนอง เทศบาลตำบลตลุกโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2560.

วิชัย เอกพลากร และคณะ. **รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557.** นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2557.

สรงค์กฏณ์ ดวงคำสวัสดิ์. **การประยุกต์กระบวนการกลุ่มและให้แรงสนับสนุนจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของแม่บ้าน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2539.

สาธารณสุข, กระทรวง. **คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2560.

สาธารณสุขจังหวัดยโสธร, สำนักงาน. **รายงานประจำปี 2562 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร.** ยโสธร: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร, 2562.

———. **รายงานประจำปี 2560 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร.** ยโสธร: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร, 2560.

สุขุมาลย์ คำหว่าน. **การลดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยเทคนิคตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

สุรางค์ โค้วตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เสกสรร มาตรวังแสง และคณะ. "การศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเด็กปฐมวัย," **การพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.** 5, 1 (มกราคม-มีนาคม 2560): 57.

สำนักข่าว Hfocus. **ม.มหิดลจับมือ สวรส.วิจัยหาทางแก้ปัญหา 'วิกฤตสุขภาวะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21'.** (ออนไลน์) 2562 (อ้างเมื่อ 6 มกราคม 2562). จาก https://www.hfocus.org/ content/2019/01/16718?fbclid=IwAR1PNGrSZF7wKQBvPDj6g6X1F6zMOjLBZzNl_dvfhyzI6IhfzpvRk_M1B_A

สื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. สำนักงาน. **กรมควบคุมโรค จับมือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นร่วมบูรณาการป้องกันควบคุมโรคในกลุ่มเด็กปฐมวัย.** (ออนไลน์) 2562(อ้างเมื่อ 12 ธันวาคม 2562). จาก https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=10604&deptcode=brc&news_views=354

สำเนียง ทองทิพย์ และสมคิด ปราบภัย. "ประสิทธิผลของการสอนแบบอิงประสบการณ์เพื่อการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในเด็กก่อนวัยเรียน," **การแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ.** 23, 3 (ธันวาคม 2559): 16.

Unicef. **A World Ready to Learn: Prioritizing quality early childhood education.** (online) 2019 (Cited 4 August 2019). Available from: https://data.unicef.org/resources/a-world-ready-to-learn-report/

World Health Organization. **Guidelines on physical activity, sedentary behavior and sleep for children under 5 years of age.** World Health Organization, 2019.

———. **Ending childhood obesity.** World Health Organization, 2016

การพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Development of Motion Infographics to Enhance the Learning of the Hearing Impaired Students in the Special Education Program, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ชัชวาล ขันติคเชนชาติ[1] อรรถพร วรรณทอง[2] และยุทธศักดิ์ ทองแสน[1]
Chatchawan Kantikachenchart[1] Attaporn Wannathong[2] and Yuttasak Thongsan[1]

คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์[1] คณะครุศาสตร์[2] มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Computer Science[1] Faculty of Education[2] Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: chatchawan.k@ubru.ac.th
Received: June 3, 2021; Revised: September 8, 2021; Accepted: September 14, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิก และ 2) สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา ตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยอาจารย์ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะเจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สื่อโมชันอินโฟกราฟิก มีเนื้อหาในรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิกและมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้เรื่องสีกับงานออกแบบงานกราฟิก และคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิก มีค่าเท่ากับ 1.19 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 จึงกล่าวได้ว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพตามเกณฑ์ของเมกุยแกนส์ และผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญของสื่อโมชันอินโฟกราฟิก พบว่า ด้านของภาพประกอบ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ด้านเนื้อหา ด้านของตัวอักษร ด้านของภาพเคลื่อนไหว และด้านของการปฏิสัมพันธ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: โมชันอินโฟกราฟิก ความบกพร่องทางการได้ยิน สื่อส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop and find the quality of the motion infographics and 2) to inquire the students' satisfaction. The samples used to study consisted of lecturers and students from the special education program at Ubon Ratchathani Rajabhat University in a total of 5 people and 9 experts. They were selected by purposive sampling. The research instruments were a quality evaluation form and a questionnaire asking for the students'

satisfaction. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows.

1. The contents of the motion infographics were in the courses of the computer graphics and multimedia courses for learning on the color and graphic designs. The quality of the motion infographics was 1.19 which was higher than 1, so the motion infographics developed had the quality according to the Merguigans' criteria. The findings of the evaluation of the quality by the motion infographic experts showed that the aspect of the illustrating pictures had the quality at the best level, the aspects of the contents, alphabets, animation, and interaction had the quality at a good level, and in the overall, the motion infographics had the quality at a good level.

2. The findings of the evaluation of the students' satisfaction towards the motion infographics to enhance the learning of the hearing-impaired students in the special education program, Ubon Ratchathani Rajabhat University showed that in the overall, the students were satisfied at a high level.

Keywords: Motion Infographics, The Hearing Impaired, Learning Enhancement Media

บทนำ

การจัดการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการถือเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คนพิการได้รับถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคมจนสามารถช่วยเหลือตนเองได้และยังอาจสามารถช่วยเหลือสังคมได้อีกด้วย (สำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2550) และสามารถเข้าถึงสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการตลอดจนเพื่อส่งเสริมและเพิ่มโอกาสให้คน พิการได้รับบริการทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) โดยเฉพาะผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่บ้าง สามารถได้ยินได้ไม่ว่าจะใช้เครื่องช่วยฟังหรือไม่ใช้เครื่องช่วยฟังหรือไม่ก็ตาม หากตรวจการได้ยินจะพบว่ามีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล กลุ่มที่ 2 กลุ่มหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใช้หรือไม่ใช้เครื่องช่วยฟังก็ตาม โดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะพบว่ามีการสูญเสียการได้ยินประมาณ 90 เดซิเบลขึ้นไปไม่สามารถได้ยินเสียงพูดดัง ๆ อาจรับรู้เสียงบางเสียงได้จากการสั่นสะเทือนไม่สามารถใช้การได้ยินให้เป็นประโยชน์เต็มประสิทธิภาพ คนหูหนวกอาจสูญเสียการได้ยินมาตั้งแต่กำเนิดหรือสูญเสียการได้ยินภายหลัง ดังนั้นอุปสรรคที่สำคัญในการรับรู้คือความพิการของประสาทหูจึงต้องอาศัยการรับรู้ทางสายตาแทนและยังต้องอาศัยการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ รวมไปถึงการศึกษาอาชีพ และสังคมประกอบไปพร้อมกัน (ภาวินี ภาวนันทาพุฒิ, 2554)

ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นระดับได้ยินเสียงน้อยกว่าทั่วไป (หูตึง) หรือไม่ได้ยินเสียงเลย (หูหนวก) ต่างมีข้อจำกัดในการพัฒนาการเรียนรู้เนื่องจากการสูญเสียการได้ยินซึ่งเป็นอุปสรรค โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาจึงทำให้ผู้พิการกลุ่มนี้มีพัฒนาการทางภาษาล่าช้ากว่าปกติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียน โดยเฉพาะผู้ที่หูตึงระดับมากหรือหูหนวกซึ่งจะใช้การแสดงออกทางภาษาด้วยการใช้ภาษามือและภาษาเขียนในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากการเขียนเป็นวิธีการที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดของผู้สื่อสารโดยการถ่ายทอดผ่านสัญลักษณ์ คือ ตัวอักษรและเครื่องหมายต่าง ๆ (ดารณี ศักดิ์ศิริผล, 2553) และสื่อที่รับรู้ได้ดีควรจะต้องเป็นสื่อที่เป็นภาพ

จากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้พิการเหล่านี้จากความต้องการใช้สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมและทดแทนการได้ยินโดยยึดหลัก โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยพัฒนาความรู้ ผู้วิจัยนำโมชันอินโฟกราฟิกเป็นสื่อที่นำภาพ แผนภูมิ การ์ตูน มาพัฒนาผสมผสานเป็นภาพเคลื่อนไหว และต้องคำนึงถึง 3 อย่าง คือ คอนเทนท์ การเล่าเรื่อง และดีไซน์ ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของมนุษย์ที่แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ การเรียนรู้จากการดู (Visual) การฟัง (Auditory) การสัมผัส (Kinesthetic) และการอ่านและเขียน (Read/Write) (Ojazzy, 2014) ความสามารถและศักยภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินด้านต่าง ๆ จากการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเทคโนโลยีส่งผลให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการติดต่อสื่อสารด้วยการวิจัยและการพัฒนาสื่อ โดยเฉพาะสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สามารถผสมผสานสถานการณ์ จำลองที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการเหล่านี้ ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาและเรื่องราวบทเรียนของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเป็นกลุ่มที่การเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาปกติในเรื่องของการออกแบบกราฟิก และเป็นปัญหาในการถ่ายทอดความรู้อย่างยากลำบาก จึงมีการพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการสนับสนุนเสริมการเรียนรู้ เพื่อเป็นเครื่องมือหรือสื่อการสอนช่วยให้นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถนำความรู้และเข้าใจสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่นำเสนอออกมาทางจอภาพแทนการได้ยินอย่างเป็นรูปธรรมด้วยตนเองส่งผลให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถพัฒนาศักยภาพได้ทัดเทียมกับคนปกติทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 3 กลุ่มดังนี้

1.1 อาจารย์ผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิกและมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 3 คน คัดเลือกแบบเจาะเจง ซึ่งเป็นอาจารย์ในหลักสูตรมีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2 ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพสื่อโมชันโมชันอินโฟกราฟิก จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทด้านสื่อการเรียนการสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.3 ผู้เชี่ยวชาญรับรองคุณภาพสื่อโมชันอินโฟกราฟิก จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือ วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางด้านสื่อการสอนหรือการศึกษา และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. นักศึกษา เป็นนักศึกษาผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. แบบประเมินคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

สถิติในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่อง ของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. การวิเคราะห์คุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน ตามเกณฑ์ของเมกุยแกนส์ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินที่พัฒนาขึ้น

การทดสอบกลุ่มทดลอง	$\bar{x}$	S	**ค่าคุณภาพตามเกณฑ์เมกุยแกนส์**
คะแนนทดสอบก่อนเรียน	3.58	1.08	1.19
คะแนนทดสอบหลังเรียน	8.23	.95	

2. การวิเคราะห์ของสื่อโมชันอินโฟกราฟิก ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านของภาพประกอบโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้านเนื้อหา ด้านของตัวอักษร ด้านของภาพเคลื่อนไหว และด้านของการปฏิสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับดี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S	**ระดับคุณภาพ**
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหาและวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน	4.66	.47	ดีมาก
1.2 เนื้อหาที่นำเสนอสามรถสื่อความหมายได้ถูกต้อง	4.33	.47	ดี
1.3 ปริมาณเนื้อหาในแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.33	.47	ดี
1.4 การจัดแบ่งและเรียงลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม	4.33	.47	ดี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S	ระดับคุณภาพ
1.5 ภาษาที่ใช้ในเนื้อหามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.66	.47	ดีมาก
ผลการประเมิน	**4.46**	**.47**	**ดี**
2. ด้านของภาพประกอบ			
2.1 ขนาดของภาพมีความเหมาะสม	4.66	.47	ดีมาก
2.2 ความชัดเจนของภาพที่ใช้ในการนำเสนอ	4.66	.47	ดีมาก
2.3 ความน่าสนใจของภาพที่ใช้ประกอบบทเรียน	4.66	.47	ดีมาก
2.4 การจัดตำแหน่งและความสมดุลของภาพกับจอ	4.33	.47	ดี
2.5 ความสามารถในการสื่อความหมายชัดเจน	4.33	.47	ดี
ผลการประเมิน	**4.53**	**.47**	**ดีมาก**
3. ด้านของตัวอักษร			
3.1 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.66	.47	ดีมาก
3.2 รูปแบบของตัวอักษรสวยงามและอ่านง่าย	4.33	.47	ดี
3.3 สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.66	.47	ดีมาก
3.4 การจัดวางตำแหน่งตัวอักษรที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสม	4.33	.47	ดี
3.5 ความถูกต้องของข้อความตามหลักภาษา	4.33	.47	ดีมาก
ผลการประเมิน	**4.46**	**.47**	**ดี**
4. ด้านของภาพเคลื่อนไหว			
4.1 ขนาดของภาพมีความเหมาะสม	4.66	.47	ดีมาก
4.2 ความชัดเจนของภาพ	4.66	.47	ดีมาก
4.3 การสื่อความหมายชัดเจน	4.33	.47	ดี
4.4 ความต่อเนื่องของภาพเคลื่อนไหว	4.33	.47	ดี
4.5 ความสมดุลของภาพกับหน้าจอ	4.33	.47	ดี
ผลการประเมิน	**4.46**	**.47**	**ดี**
5. ด้านของการปฏิสัมพันธ์			
5.1 ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับบทเรียนได้อย่างสะดวก	4.33	.47	ดี
5.2 การควบคุมบทเรียนทำได้ง่ายและสะดวก	4.33	.47	ดี
5.3 การเชื่อมโยงเนื้อหาหน่วยการเรียน	4.66	.47	ดีมาก
5.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความเหมาะสม	4.33	.47	ดี
5.5 เวลาในการนำเสนอบทเรียนมีความเหมาะสม	4.66	.47	ดีมาก
ผลการประเมิน	**4.46**	**.47**	**ดี**
สรุปผลการประเมิน	**4.47**	**.47**	**ดี**

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิก พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

รายการประเมินผล	$\bar{X}$	S	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.65	.52	มากที่สุด
2. เนื้อหาน่าติดตาม	4.30	.55	มาก
3. การนำเสนอเนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน	4.40	.53	มาก
4. เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักศึกษา	4.65	.52	มากที่สุด
5. การใช้รูปภาพ กราฟิกที่นำเสนอตรงตามเนื้อหา	4.40	.53	มาก
6. องค์ประกอบและความน่าสนใจของภาพ	4.30	.55	มาก
7. การจัดวางตำแหน่งของข้อความมีความสัมพันธ์กับภาพประกอบ	4.40	.53	มาก
8. ความเหมาะสมของสีและกราฟิก	4.65	.52	มากที่สุด
9. คุณภาพโดยรวมของการออกแบบข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพวิดีทัศน์	4.40	.53	มาก
10. สื่อช่วยเหลือนักศึกษา ช่วยให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น	4.40	.53	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.46**	**.53**	**มาก**

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ดังนี้

1. สื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิก ตามเกณฑ์ของเมกุยแกนส์ มีค่าเท่ากับ 1.19 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 จึงกล่าวได้ว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพตามเกณฑ์ของ เมกุยแกนส์ และมีเนื้อหาในรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิกและมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง สีกับงานออกแบบงานกราฟิก รหัสวิชา 1111603 จำนวน 3 หน่วยกิต (2-2-5) ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษและคอมพิวเตอร์ (หลักสูตร 5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 ซึ่งผู้วิจัยได้รับผิดชอบในการสอนผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหลักสูตรเดิมในเทอม 2/2560 และ 2/2561 ซึ่งมีเนื้อหาดังภาพนี้

ภาพที่ 1 แสดงหน้าปกของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

ภาพที่ 2 แสดงหน้าจอหัวข้อ ทฤษฎีสี และการใช้สี

ภาพที่ 3 แสดงหน้าจอหัวข้อ แม่สีขั้นที่ 1 สีปฐมภูมิ

ภาพที่ 4 แสดงหน้าจอหัวข้อ แม่สีขั้นที่ 2 สีทุติยภูมิ

ภาพที่ 5 แสดงหน้าจอหัวข้อ แม่สีขั้นที่ 3 สีตติยภูมิ

ภาพที่ 6 แสดงหน้าจอหัวข้อ วรรณะของสี

2. ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ด้านของภาพประกอบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.53, S = .47) ด้านเนื้อหา ด้านของตัวอักษร ด้านของภาพเคลื่อนไหว และด้านของการปฏิสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.46, S = .47) โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.47, S = .47)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 5 คน มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

($\overline{X}$ = 4.46, S = .53)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และเมื่อนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพสื่อโมชันอินโฟกราฟิก โดยปรับปรุงมาจากแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) พบว่า สื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้านพบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านของภาพประกอบ ระดับดี ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านของตัวอักษร ด้านของภาพเคลื่อนไหว และด้านของการปฏิสัมพันธ์ ผลการศึกษาการประเมินคุณภาพสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยดีที่สุด ได้แก่ เนื้อหาและวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน ภาษาที่ใช้ในเนื้อหามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ขนาดของภาพมีความเหมาะสม ความชัดเจนของภาพที่ใช้ในการนำเสนอ ความน่าสนใจของภาพที่ใช้ประกอบบทเรียน ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม ความถูกต้องของข้อความตามหลักภาษา ขนาดของภาพมีความเหมาะสม ความชัดเจนของภาพ การเชื่อมโยงเนื้อหาหน่วยการเรียน และเวลาในการนำเสนอบทเรียนมีความเหมาะสมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้กำหนดเนื้อหาจากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยเลือกหัวเรื่องสำคัญและน่าสนใจ เนื้อหาสามารถเข้าใจง่ายและการบรรยายเนื้อหาอย่างชัดเจน สามารถเข้าถึงสื่อได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโชค เนียนไธสง และคณะ (2561) ที่พบว่า มีความ เหมาะสมในด้านองค์ประกอบศิลป์ ด้านการวางโครงเรื่องและเทคนิคการเล่าเรื่อง

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโมชันอินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อมูลบางประการที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้ ความพึงพอใจของนักศึกษาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ เนื้อหาเข้าใจง่าย เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักศึกษา ความเหมาะสมของสีและกราฟิก ทั้งนี้กล่าวได้ว่า สื่อที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้กำหนดเนื้อหาจากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิกและมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ โดยเลือกหัวเรื่อง สีกับงานออกแบบงานกราฟิก นำมาพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อให้นักศึกษาได้ความพึงพอใจ ทั้งนี้เนื้อหาที่สามารถเข้าใจง่ายและออกแบบให้เหมาะสมกับนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรวัฒน์ สุขเกษม (2563) ที่พบว่า มีการจำกัดกรอบแนวคิดได้อย่างชัดเจนว่าจะพัฒนาสื่อ เพื่อวัตถุประสงค์อะไร จะใช้สารสนเทศแบบใด ใช้ในสภาพแวดล้อมอย่างไร มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการผลิตและเผยแพร่ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ นำไปสู่การสร้างสื่อได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิก เป็นสื่ออย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนกับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหลังจากเรียนโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิก

3. ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิก สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในรายวิชาอื่น ๆ

4. ควรจัดอบรมบุคลากรทางการศึกษา ในเรื่องการพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิก เพื่อให้สามารถผลิตและใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกในการเรียนการสอนได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุน ประจำปีงบประมาณ 2563 จากคณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้แทนหน่วยงานเครือข่ายของคณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเรื่องนี้จนสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

ดารณี ศักดิ์ศิริผล. **การพัฒนาความสามารถอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ของนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Map) ร่วมกับแบบฝึกประกอบภาษามือ.** กรงุเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, สำนักงาน. **สภาพปัญหาและความต้องการใช้ สื่อการศึกษาของครู และนักศึกษาหูหนวกระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2550.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: สุวีรียาสาส์น, 2553.

ภาวินี ภาวนันทาพุฒิ. **การออกแบบชุดสื่อประสมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานประดับอัญมณีแบบไข่ปลา (สำเร็จรูป) สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2554.

พีรวัฒน์ สุขเกษม. “การพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกในการเสริมจิตสำนึกเพื่อการต่อต้านและป้องกันต้านการทุจริตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเพชรบูรณ์,” **วิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.** 11, 1 (2563): 75-87.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **การเสวนาการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 22 มกราคม 2563). จาก http://www.thaigov.go.th/th/news-ministry

สมโชค เนียนไธสง และคณะ. “การพัฒนาสื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อป้องกันการเกิดภาวะโรคอ้วนในเด็กช่วงอายุ 6-12 ปี: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดดอนเสลา (ปาน พูน รัฐราษฎร์บำรุง),” **วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,** 5, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561); 187-201.

Ojazzy. **Why the Infographic is an online marketer.** (online) 2014 (Quote When 22 January 2020). retrieved from http://ojazzy.tumblr.com/tagged.

การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

A Synthesis of Theses on Academic Affairs Administration, Master of Education, in Educational Administration, Hatyai University

ปิยะ หมานอีน[1] สุกรี สุระคำแหง[1] ธานินทร์ แก้วจุรัตน์[1] และนิรันดร์ จุลทรัพย์[2]
Piya Marn-in[1] Sukree Surakhamhaeng[1] Thanin Kaewjurat[1] and Niran Chullasap[2]

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่[1]
Educational Administration, Hatyai University[1]
คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่[2]
Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University[2]
E-mail: sukree88mumin@gmail.com
Received: July 17, 2021; Revised: September 9, 2021; Accepted: September 28, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2553-2562 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 20 เล่ม โดยใช้แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีค่าความตรงอยู่ระหว่าง .60-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย พบว่า เรื่องที่มีผู้สนใจศึกษาและนำมาทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ เรื่องระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ปีที่มีการพิมพ์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการมากที่สุด ได้แก่ ปี พ.ศ. 2561

2. ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ มีเนื้อหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ประชากรและตัวอย่างในงานวิจัยที่พบมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา วิธีการสุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุด ได้แก่ การเลือกแบบเจาะจง ชนิดของเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ แบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ การหาค่าความตรง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการ 13 ขั้นตอน การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีกระบวนการ 9 ขั้นตอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้มีกระบวนการ 12 ขั้นตอน การนิเทศการศึกษา มีกระบวนการ 9 ขั้นตอน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษามีกระบวนการ 11 ขั้นตอน และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีกระบวนการ 6 ขั้นตอน ผลการสังเคราะห์ ผลการวิจัยโดยรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงมาก ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objective of this research was to synthesize theses on academic affairs administration, Master of Education, in Educational Administration, Hatyai University during 2010-2020. The population used in the research included 20 theses on academic affairs administration, Master of Education, in Educational Administration, Hatyai University. The data were collected by using a record form to record the research characteristics with the validity between 0.60-1.00. The data were analyzed by using frequency, percentage, and content analysis.

The research findings were as follows.

1. The basic information of the research was found showed that the most interesting field the researchers studied and worked on the theses was the internal quality assurance systems and educational standards. The year the theses were published on the academic affairs administration at the highest level was 2018.

2. The information of the contents used to synthesize at the highest level was the development of the internal quality assurance systems and educational standards. The population and the samples used in the researches found at the highest level were the school administrators. The method used to random the samples found at the highest level was the selection of the purposive sampling. The research instrument used in the researches found at the highest level was a questionnaire. The inspection of the research instruments used in the researches found at the highest level was the validity. The statistics used to analyze data found at the highest level were mean and standard deviation.

3. The information of the research findings was that the academic affairs administration consisted of 13 procedures of the development of the school curriculum, 9 procedures of the measurement and evaluation and the operation of the transferring of the academic results, 12 procedures of the development and the enhancement to have learning resources, 9 procedures of the academic supervision, 11 procedures of the development of the internal quality assurance systems and educational standards, and 6 procedures of the development and the use of the technology media for education. The findings of the synthesis in the overall showed that the conditions on the operation were at the highest level, the conditions of the problems of the operation were at the lowest level, the appropriateness was at a high level up to the highest level, and the possibility was at a high level up to the highest level.

Keywords: Synthesis of Theses, Academic Affairs Administration

บทนำ

วิทยานิพนธ์ คือ งานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต เป็นงานวิจัยที่มีกระบวนการวิจัยที่มีความซับซ้อนและศึกษาเฉพาะด้านอย่างลุ่มลึกกว่างานวิจัยทั่วไป สอดคล้องกับกูด (Good, 1973) บุญชม ศรีสะอาด (2546) และศรีสุดา ปรุงหอม (2550) ที่กล่าวว่า งานวิทยานิพนธ์ คือ งานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของ

การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตและหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิตในมหาวิทยาลัย ภายใต้การควบคุมของผู้ทรงคุณวุฒิ อีกทั้งวิทยานิพนธ์ยังมีความสำคัญต่อการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นการแสดงออกถึงภูมิรู้ของผู้ศึกษาว่า ได้ผ่านขั้นตอนของการวางแผน ศึกษาวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและเรียบเรียงองค์ความรู้ถ่ายทอดสู่สาธารณะได้อย่างน่าสนใจ ดังนั้นผลการวิจัยในวิทยานิพนธ์จึงเป็นองค์ความรู้อันเป็นข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยที่ลุ่มลึก นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากการบริหารงานวิชาการนับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยมีประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสาระความรู้และสมรรถนะเรื่องการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2553) อีกทั้งการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2554)

เนื่องจากวิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีจำนวนมากและมีประเด็นเนื้อหาที่หลากหลาย อีกทั้งในการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์นั้น จำเป็นต้องเลือกวิทยานิพนธ์ที่มีประเด็นเดียวกันมาสังเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับนงลักษณ์ วิรัชชัย (2551) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันมีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน โดยใช้รูปแบบ วิธีการวิจัย และตัวอย่างต่างกัน ผลการวิจัยเหล่านั้นมีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกัน เป็นผลให้ผู้ทำการวิจัยสืบเนื่องและผู้ต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกิดความสับสน ไม่สามารถสรุปเป็นข้อยุติได้ ด้วยเหตุนี้นักวิจัยจึงให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยและพยายามพัฒนาวิธีการวิเคราะห์ให้มีระบบ ให้มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยสืบเนื่อง นำผลการวิจัยไปสร้างความเจริญให้กับสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งผู้วิจัยได้มุ่งที่จะสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหาร งานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2553-2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นการใช้กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย หาดใหญ่ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ผลสรุปของข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย ได้แก่ ชื่องานวิจัย ปีที่พิมพ์ 2) ผลสรุปของข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหาที่ทำการวิจัย ประชากร และตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ชนิดของเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) ผลสรุปของข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัย ได้แก่ ผลการวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและการดำเนิน การเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการวิจัย

สำหรับขั้นตอนในการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามแนวคิดของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2551); ทิศนา แขมมณี (2546) ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) รัตนะ บัวสนธ์ (2555) และ Dooley (1990) นำมาสรุปเป็นแนวทางการสังเคราะห์งานวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายและปัญหาที่จะใช้ศึกษา 2) กำหนดขอบเขตของงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ 3) สืบค้น และคัดเลือกงานวิจัยที่จะใช้ศึกษา 4) วิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย และ 5) สรุปผลการสังเคราะห์และนำเสนอผลการสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายและปัญหาที่จะใช้ศึกษา โดยผู้วิจัยมุ่งประเด็นไปที่การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัจจุบันมีข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของไทย ซึ่งกระจายอยู่ตามรายงานวิจัยจำนวนมาก หากได้มีการสังเคราะห์ข้อค้นพบดังกล่าวเข้าด้วยกันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) อีกทั้งประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสาระความรู้และสมรรถนะ เรื่อง การบริหารงานวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2553) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดปัญหาที่จะใช้ศึกษาไปที่การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2562 ว่ามีผลการวิจัยโดยรวมเป็นอย่างไร

2. กำหนดขอบเขตของงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ ซึ่งในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกมล ภู่ประเสริฐ (2545) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554) สรุปเป็นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 งาน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4) การนิเทศการศึกษา 5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 6) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. สืบค้นและคัดเลือกงานวิจัยที่จะใช้ศึกษา โดยผู้วิจัยได้สำรวจและเก็บรวบรวมเอกสารงานวิจัย ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2562 และคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษาในการวิจัยของผู้วิจัย โดยเน้นการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 งาน จนได้งานวิจัยที่มีคุณสมบัติครบตามกำหนด 20 เล่ม

4. วิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยอย่างละเอียดอีกครั้ง และจดบันทึกในแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย

4.2 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมเสร็จแล้วไปวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

4.3 ในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564

5. สรุปผลการสังเคราะห์และนำเสนอผลการสังเคราะห์ รายละเอียดดังปรากฏในบทที่ 4 และบทที่ 5

ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2562 จำนวน 20 เล่ม โดยพิจารณาคัดเลือกงานวิจัยเพื่อนำมาศึกษา ตามข้อกำหนดต่อไปนี้

1. เป็นวิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2562

2. เป็นวิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากสาระสำคัญในบทคัดย่อและเนื้อหาในบทที่ 2 ของวิทยานิพนธ์แต่ละเล่ม โดยมุ่งประเด็นไปที่การบริหารงานวิชาการใน 6 งาน คือ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

2.3 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.4 การนิเทศการศึกษา

2.5 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2.6 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อกำหนดเป็นประเด็นที่ใช้ในการศึกษา และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

2. ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ โดยมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อศึกษาถึงวิธีการและกระบวนการในการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ เพื่อนำมาออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยให้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย โดยใช้กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัยตามแนวทางของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) และทิศนา แขมมณี (2546) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) และดูเลย์ (Dooley, 1990) สรุปเป็นแนวทางการสังเคราะห์งานวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายและปัญหาที่จะใช้ศึกษา 2) กำหนดขอบเขตของงานวิจัยที่จะนามาสังเคราะห์ 3) สืบค้นและคัดเลือกงานวิจัยที่จะใช้ศึกษาโดยกำหนดเป็นกรอบที่ชัดเจน 4) วิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย และ 5) สรุปผลการสังเคราะห์และนำเสนอผลการสังเคราะห์ จากนั้นจึงพัฒนารูปแบบเครื่องมือซึ่งมีผู้วิจัยทำไว้แล้ว คือ แบบบันทึก กาญจนา โป๊ะประนม (2551) และคัมภีรพจน์ สายเพ็ชร (2551) นำมาพัฒนาเป็นแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย ได้แก่ ชื่อเรื่องวิจัย ปีที่พิมพ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหางานวิจัย ประชากรและตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง ชนิดของเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัย ได้แก่ ผลการวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ให้ตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีคุณสมบัติ คือ ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก และมีความรู้ด้านการบริหาร

งานวิชาการ โดยแต่ละท่านตรวจสอบความตรงและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างเนื้อหาของงานวิจัยกับหัวข้อในเครื่องมือของการวิจัย

5. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเครื่องมือแล้ว จึงสรุปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งในตอนที่ 1 และ 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 สำหรับตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัยในหัวข้อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 หากแต่ในหัวข้อการประกันคุณภาพสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0-1.00 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงหัวข้อเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษาทั้งหมดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงปรับเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยแก้ไขประเด็น ข้อคำถามในตอนที่ 3 หัวข้อการประกันคุณภาพสถานศึกษา จำนวน 12 ข้อ

6. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและเครื่องมือในการวิจัยที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยตัดหัวข้อที่ซ้ำซ้อนออกเพื่อให้กระชับชัดเจน หัวข้อที่ผู้วิจัยตัดออก ได้แก่ ตอนที่ 2 หัวข้อการตั้งสมมติฐาน และนำหัวข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นพื้นฐาน และหัวข้อสถิติทดสอบสมมติฐาน มารวมเข้าด้วยกัน ให้เป็นหัวข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จนได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพตามต้องการ

7. เมื่อได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพตามต้องการแล้ว จึงนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2553-2562 ทั้งหมดได้จำนวน 136 เล่ม

2. พิจารณาคัดเลือกวิทยานิพนธ์ที่มีคุณสมบัติครบตามกำหนด คือ วิทยานิพนธ์ด้านการบริหาร งานวิชาการ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2562 ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยของผู้วิจัย โดยเน้นการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 งาน จนได้งานวิจัยที่มีคุณสมบัติตรงตามกำหนดเป็นวิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2553-2562 จำนวน 20 เล่ม

3. ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดของวิทยานิพนธ์แต่ละเล่ม ได้แก่ ชื่อเรื่องวิจัย ปีที่พิมพ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหางานวิจัย ประชากร และตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง ชนิดของเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งจดบันทึกข้อมูลของวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มลงในแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้นั้นไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ หลังจากที่ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ทั้ง 20 เล่ม ครบถ้วนแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดทำการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และ

การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย พบว่า วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารวิชาการเรื่องที่มีผู้สนใจศึกษาและนำมาทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ เรื่องระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีจำนวน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาเรียงตามลำดับ ได้แก่ เรื่องหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 25 และเรื่องการนิเทศการศึกษา จำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ ส่วนปีที่มีการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการมากที่สุด ได้แก่ ปี พ.ศ. 2561 มีวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมาได้แก่ ปี พ.ศ. 2556 2559 และ 2560 มีวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 15 และปี พ.ศ. 2557 2558 และ 2562 มีวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย พบว่าวัตถุประสงค์ที่มีการทำวิจัยมากที่สุด ได้แก่ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ มีจำนวน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา ได้แก่ เพื่อพัฒนา แนวทางการปฏิบัติและบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับด้านอื่น ซึ่งในสองประเด็นมีจำนวนประเด็นละ 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 30 และเพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตร เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศการศึกษา และเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งใน สามประเด็นนี้มีจำนวนประเด็นละ 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 25 และน้อยที่สุด ได้แก่ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรกับองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการนิเทศของโรงเรียนแกนนำกับโรงเรียนทั่วไป เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้กับด้านอื่น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อสารสนเทศกับด้านอื่น เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร เพื่อศึกษาบทบาทที่ควรแสดงในการบริหารหลักสูตร จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5 ประชากร และตัวอย่างในงานวิจัยที่พบมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 16 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา ได้แก่ ครู มีจำนวน 11 เล่มคิดเป็นร้อยละ 55 และที่น้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครอง จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 10 วิธีการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยมากที่สุด ได้แก่ แบบเจาะจง มีจำนวน 12 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาได้แก่ แบบง่าย มีจำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20 และแบบแบ่งชั้นมีจำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 15 จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ มีเครื่องมือ 2 ชุด มีจำนวน 13 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 65 และน้อยที่สุด คือ มีเครื่องมือ 1 ชุด จำนวน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 35 ชนิดของเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ แบบสอบถาม มีจำนวน 18 เล่ม คิดเป็น ร้อยละ 90 รองลงมาได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20 และอื่น ๆ 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 35 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ ความตรงมีจำนวน 20 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา ได้แก่ ความเชื่อมั่นมีจำนวน 13 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 65 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีจำนวนประเด็นละ 20 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา ได้แก่ ร้อยละ มีจำนวน 18 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 90 และ t-test มีจำนวน 18 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 90

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการ โดยสรุป คือ การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการ 13 ขั้นตอน การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีกระบวนการ 9 ขั้นตอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้มีกระบวนการ 12 ขั้นตอน การนิเทศการศึกษามีกระบวนการ 9 ขั้นตอน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษามีกระบวนการ 11 ขั้นตอน และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีกระบวนการ 6 ขั้นตอน

ผลการสังเคราะห์ผลการวิจัยโดยรวมสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงมาก ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด รายละเอียดแยกสรุปในแต่ละประเด็น ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูรสถานศึกษา คือ 1) จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) กำหนดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 4) กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา 5) กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา 6) กำหนดกิจกรรมในหลักสูตร 7) กำหนดคาบเวลาเรียน 8) กำหนดเกณฑ์วัดและประเมิน 9) จัดทำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา 10) ตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร 11) นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ 12) ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา และ 13) ปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากสภาพปัญหาการพัฒนา หลักสูตรอยู่ในระดับน้อยถึงมากและความเป็นไปได้ของแนวทาง การพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า กระบวนการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) กำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลการเรียนเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่าย ถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่ให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน 5) นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ 6) การประเมินผลที่ใช้เทคนิคหลากหลาย 7) ใช้วิธีการประเมินโดยประเมินจากสภาพจริง และประเมินจากแฟ้มสะสมงาน 8) ดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติผลการเทียบโอนผลการเรียน และ 9) การกำกับติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินการ ผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมากความเหมาะสมของแนวทางการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ของแนวทางในการวัดผลประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบว่า กระบวนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) การวางแผนปฏิบัติงานโดยทำการศึกษาหลักสูตร นโยบายและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงาน 3) กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย โครงการและกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) สำรวจแหล่งเรียนรู้และจัดทำสารสนเทศรวมไปถึงสำรวจความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ 6) ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้องคำนึงถึงการออกแบบ รูปแบบและวิธีการ 7) ส่งเสริมให้นักเรียนและครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณค่า 8) ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา 9) จัดกิจกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 10) ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ 11) สรุปและจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 12) นำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาโดยวิเคราะห์ผลและนำข้อมูลการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปวางแผนแก้ไขปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัย โดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากความเหมาะสมของแนวทาง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดการนิเทศการศึกษา พบว่า กระบวนการการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา 2) จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษา 3) วางแผนการนิเทศไว้อย่างเป็นระบบ 4) กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการนิเทศ 5) วิธีการควรเป็นแบบกัลยามิตร และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นสำคัญ 6) ดำเนินการนิเทศตามแผนที่วางไว้ 7) ใช้กิจกรรมการนิเทศอย่างเหมาะสม 8) มีวิธีการนิเทศที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริง และ 9) ประเมินผลการนิเทศพร้อมทั้งเก็บเป็นข้อมูลเพื่อใช้พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก สภาพปัญหาการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับน้อยถึงมาก ความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ของแนวทาง การนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า กระบวนการ

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) วางแผนเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยเน้นไปที่ยุทธศาสตร์เชิงรุก 3) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 4) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 5) ดำเนินงานตามแผนต่าง ๆ ที่วางไว้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกด้าน 6) ประสานความสัมพันธ์ในทุกระดับให้ระบบภายในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ 7) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 8) จัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 9) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 10) จัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน และ 11) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัย โดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด สภาพปัญหาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพอยู่ในระดับมากการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่ากระบวนการการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้กำหนดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข 2) ออกแบบเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพมีความเหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 4) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการพัฒนาบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 5) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา และ 6) ประเมินผลและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษา ผลการวิจัยโดยรวมสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด สภาพปัญหาการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงมาก ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาวิทยานิพนธ์ด้านการบริหารวิชาการ เรื่องที่มีผู้สนใจศึกษาและนำมาทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ เรื่องระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีจำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30 โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย พบว่า วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารวิชาการเรื่องที่มีผู้สนใจศึกษาและนำมาทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ เรื่องระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 47 ระบุให้มีการประกนคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยมีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก และตามมาตรา 18(2) กล่าวว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมันใจให้กับผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์อยู่ในช่วง ปี พ.ศ. 2553-2562 ที่มีการเริ่มใช้พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ จึงมีนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่เลือกทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวข้องกับเรื่องประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาเป็นจำนวนมาก เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเรื่องใหม่จำเป็นต้องหาองค์ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ที่มีการทำวิจัย พบว่าวัตถุประสงค์ที่มีการทำวิจัยมากที่สุด ได้แก่ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 47 ระบุให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยมี

ระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เริ่มประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2542 ดังนั้น เมื่อเริ่มใช้ระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาระยะแรกก็จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพทำให้นักศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยประเด็นนี้มากที่สุด เนื้อหาของงานวิจัย พบว่า เนื้อหาของงานวิจัยที่นำมาทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 47 ระบุให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยมีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่นำมาสังเคราะห์อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2562 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระราชบัญญัติฉบับนี้เริ่มประกาศใช้จึงส่งผลให้วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาประชากร และตัวอย่างในงานวิจัย พบว่า ประชากร และตัวอย่างในงานวิจัยมากที่สุดได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภนา สุดสมบูรณ์ (2552) ที่ได้สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540-2549 โดยมตัวอย่างที่พบมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต ในระยะแรกจึงเน้นที่ผู้บริหารเพราะมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาดังนั้นวิทยานิพนธ์ที่ผลิตขึ้นโดยนักศึกษาหลักสูตรนี้ จึงเลือกประชากรและตัวอย่างในงานวิทยานิพนธ์ของตนเป็นผู้บริหารสถาน ศึกษาวิธีการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัย พบว่า วิธีการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยมากที่สุด ได้แก่ การเลือกแบบเจาะจง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภนา สุดสมบูรณ์ (2552) ที่ได้สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540-2549 พบว่ามีการเลือกแบบเจาะจงอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากนักศึกษาที่อยู่ภายในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมีประชากรไม่มากนัก จึงทำการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ผู้บริหารตามที่ได้กำหนดคุณสมบัติไว้ และนอกจากนี้วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เน้นกระบวน การพัฒนาแนวทางในการบริหาร งานวิชาการด้านต่าง ๆ ซึ่งจะแบ่งขั้นตอนเป็นการสร้างแนวทางการบริหาร ขั้นตอนการหาความเหมาะสมของแนวทางและขั้นตอนการหาความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามกำหนด จึงต้องเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการคำนวณเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ เครื่องมือจำนวน 2 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภนา สุดสมบูรณ์ (2552) ที่ได้สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2549 โดยพบว่าจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยจำนวน 2 ชุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการทำวิทยานิพนธ์จำนวนเครื่องมือต้องสอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษาที่ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการวิจัย เนื่องจากผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีวัตถุประสงค์ที่มีการทำวิจัยมากที่สุด ได้แก่ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ มากที่สุดจึงมีเครื่องมือ 2 ชุด ชนิดของเครื่องมือ พบว่าชนิดของเครื่องมือที่พบมากที่สุด ได้แก่ แบบสอบถามสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพรรณ ทิพยศุภลักษณ์ และชิดชนก เชิงเชาว์ (2554) สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2552 ที่พบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนมาก คือ แบบสอบถาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งต้องใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามการตรวจ สอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่า การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่พบมากที่สุด ได้แก่ ความตรง และความเชื่อมั่นสอดคล้องกับงานวิจัยฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2554) ที่ได้ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ซึ่งผลการสังเคราะห์ พบว่ามีการหาค่าความตรงและความเชื่อมันเพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีการหาคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นค่าความตรงและความเชื่อมันเป็นสิ่งสำคัญ ก่อนนำไปใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกบงานวิจัยของฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2554) ที่ได้ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าสถิติที่ใช้ในมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาเป็นวิทยานิพนธ์เชิงปริมาณและใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลสถิติที่ใช้จึงต้องเป็นสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการบรรยายข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการ 13 ขั้นตอน การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีกระบวนการ 9 ขั้นตอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีกระบวนการ 12 ขั้นตอน การนิเทศการศึกษามีกระบวนการ 9 ขั้นตอน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษามีกระบวนการ 11 ขั้นตอน และการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีกระบวนการ 6 ขั้นตอน ผลการสังเคราะห์ผลการวิจัย โดยรวมสรุปว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงมากความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพาพรรณ จงพิพัฒนสุข (2552) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยด้านการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของโสภนา สุดสมบูรณ์ (2550) สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่สาขาวิชาการบริหารในประเทศไทย พบว่า งานวิชาการที่สำคัญในสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกนคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังกล่าวนี้ ถ้าได้ดำเนินการโดยใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพแล้วย่อมส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีคุณภาพตามไปด้วย สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาอย่างทันทีมีแนวทางในการนิเทศติดตามส่งเสริมประสิทธิภาพในการทางานทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เป็นภารกิจหลักที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่โดยรวมสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ความเหมาะสมอยู่ระดับมากและระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ดังนี้ อาจเป็นเพราะว่าการบริหาร งานวิชาการต้องเป็นไปตามหลักขอบข่ายการบริการงานวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้และมีการนำมาใช้ในการวิจัยมากที่สุด 6 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและในแต่ละงานจะใช้หลักการบริหารงานเป็นกระบวนการ ที่ประกอบไปด้วย วางแผน การลงมือปฏิบัติ การวัดผลประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา ซึ่งในแต่ละงานอาจมีรายละเอียดคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไป โดยรายละเอียดของการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 งาน มีดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ 1) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) กำหนดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 3) กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา 4) กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา 5) กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตร 6) กำหนดคาบเวลาเรียนกำหนดเกณฑ์วัดและประเมิน 7) จัดทำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพ 8) การใช้หลักสูตร 9) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ 10) ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาและปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยโดยสรุป

คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาการพัฒนาหลักสูตรอยู่ตรงในระดับน้อยถึงมาก และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดำเนิน ธรรมไชย (2554) ที่กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้กระบวนการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในการพัฒนา อีกทั้งชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นที่กำหนดทิศทางที่จะให้ผู้เรียนหรือผู้บริการไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษา หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่มีความต้องการกำหนด ให้ผู้เรียนเป็นเช่นไร มีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะเป็นเช่นไรย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามกระบวนการที่ได้กล่าวข้างต้นจึงจำเป็นยิ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษานั้นแต่ละโรงเรียนมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยค้นพบด้วยว่าหลักสูตรสถานศึกษา ถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาถ้าหากสถานศึกษาใดมีหลักสูตรสถาน ศึกษาที่มีคุณภาพแล้ว ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีประสิทธิภาพตามไปด้วย การวัดผลประเมินผลการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน กระบวนการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) กำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลการเรียนเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่ให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสิน ผลการเรียนของผู้เรียน 5) นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ 6) การประเมินผลใช้เทคนิคหลากหลาย 7) ใช้วิธีการประเมินโดยประเมินจากสภาพจริงและประเมินจากแฟ้มสะสมงาน 8) ดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติผลการเทียบโอนผลการเรียน และการกำกับติดตามประเมินและการรายงานผล 9) การดำเนินการผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของแนวทางการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ของแนวทางในการวัดผลประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพาพรรณ จงพิพัฒนสุข (2552) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยด้านการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2544-2548 จำนวน 32 ฉบับ ซึ่งได้ข้อค้นพบเกี่ยวกบการวัดผลประเมินผลการเรียนและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีกระบวนการ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผู้วิจัยค้นพบอาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการวัดผลประเมินผล การเรียนและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ การวัดผลประเมินผล การเรียนและเทียบโอนผลการเรียน เป็นงานหลักที่สำคัญของการบริหารวิชาการ อันจำเป็นจะต้องดำเนินการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการอย่างมีคุณภาพ อีกด้วยเพราะถ้ากระบวนการวัดผลประเมินผลการเรียนและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษา มีการดำเนินการอย่างมีคุณภาพแล้วยอมส่งผลให้เกิด ความเชื่อมันในคุณภาพของการจัดการศึกษา ชุมชนและสังคมจะยอมรับว่าสถานศึกษาแห่งนั้นมีคุณภาพ ทำให้ผู้ปกครองจะส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในสถานศึกษานั้นมากขึ้น ด้วยเชื่อมันในคุณภาพของสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้พบวากระบวนการการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) การวางแผนปฏิบัติงานโดยทำ การศึกษาหลักสูตรนโยบายและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบและมอบหมายงานต่าง ๆ 3) กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย โครงการและกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) สำรวจแหล่งเรียนรู้และจัดทำสารสนเทศรวมถึง สำรวจความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ 5) ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้โดยสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงการออกแบบรูปแบบและวิธีการ 6) ส่งเสริมให้นักเรียนและครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณค่า 7) ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา 8) จัดกิจกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 9) ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ 10) สรุปและจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 11) นำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาโดยวิเคราะห์ผลและนำข้อมูลการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปวางแผนแก้ไขปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ความเหมาะสมของแนวทาง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับธีระพร อายุวัฒน์ (2552) และทรงรัตน์ ศรีสารคาม (2553) กล่าวว่า กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ประกอบไปด้วย ประเด็นต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้นั้น จำเป็นต้องใช้กระบวนการดังกล่าวจึงจะทำให้การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้กระบวนการดังกล่าวเหมือนกัน ถ้าสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้และสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้แล้ว ย่อมส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายโดยใช้แหล่งเรียนรู้นั้น ๆ อีกทั้งนักเรียนยังได้เข้าใจว่าการเรียนรู้นั้นมิได้อยู่แต่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น เราสามารถหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้ ถ้านักเรียนเข้าใจในหลักแล้ว แม้จะจบการศึกษาเขายังสามารถหาความรู้ได้ตลอดชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การนิเทศการศึกษา พบว่ากระบวนการการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา 2) มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษาวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ 3) กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการนิเทศ 4) วิธีการควรเป็นแบบกัลยาณมิตรและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นสำคัญ 5) ดำเนินการนิเทศตามแผนที่วางไว้ใช้ 6) กิจกรรมการนิเทศอย่างเหมาะสม 7) มีวิธีการนิเทศที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริง และ 8) ประเมินผลการนิเทศพร้อมทั้งเก็บเป็นข้อมูลเพื่อใช้พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงาน นิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมากความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพาพรรณ จงพิพัฒนสุข (2552) สังเคราะห์งานวิจัยด้าน การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่า ประเด็นที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยที่ได้ทำการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ด้วยว่าการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ดังนั้นการนิเทศการศึกษา คือ การที่พัฒนาครูที่จำเป็นต้องใช้กระบวนการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพถ้าสถานศึกษาดำเนินการใช้กระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้ครูในสถานศึกษานั้นมีคุณภาพตามไปด้วยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่ากระบวนการการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) วางแผนเพื่อประกนคุณภาพการศึกษาโดยเน้นยุทธศาสตร์เชิงรุก จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนต่าง ๆ ที่วางไว้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกด้าน 5) ประสานความสัมพันธ์ในทุกระดับให้ระบบภายในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ 6) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) จัดการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 8) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 9) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นการรายงานการประเมินคุณภาพภายใน 10) และจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยโดยสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด สภาพปัญหาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภนา สุดสมบูรณ์ (2550) สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2529-2548 ที่พบว่ากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาต้องใช้กระบวนการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยการวางแผน การลงมือปฏิบัติการวัดผลประเมินผล

และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการที่กล่าวแล้วข้างต้น จึงจะส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีคุณภาพและผ่านการรับรองมาตรฐานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษากระบวนการการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการ สถานศึกษาและการจัด การเรียนรู้กำหนดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข 2) ออกแบบเทคโนโลยีการศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 4) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการพัฒนาบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี 5) ประเมินผลและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษา ผลการวิจัยโดยรวมสรุป คือ สภาพการดำเนินงานพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ระดับปานกลางถึงมากที่สุด สภาพปัญหาการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงมากความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของไชยยศ เรืองสุวรณ (กนิษฐรินทร์ เนื่องน้อย, 2554; ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2551) และปราณี ชาญเชาว์ (2552) ที่กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการซึ่งต้องมีกระบวนการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาดังที่กล่าวข้างต้น จึงจะทำให้การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพตามต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ เพื่อจะได้มีประเด็นเกี่ยวกับการบริหาร งานวิชาการที่หลากหลายและครอบคลุมทุกเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2. สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร งานวิชาการในสถานศึกษาของตน เพื่อเพิ่มคุณภาพในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดยใช้สถิติอื่นในการสังเคราะห์นอกจากที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแล้ว เช่น การวิเคราะห์อภิมาณ หรือการสังเคราะห์ อภิมาณเชิงคุณภาพ

2. ควรสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในด้านอื่น เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและงบประมาณการบริหารทั่วไป เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์ ที่เป็นผู้มอบหมายให้ผู้วิจัยฝึกการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยซึ่งเจ้าหน้าที่ทุกท่านล้วนมีส่วนให้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐรินทร์ เนื่องน้อย. **การศึกษาสภาพปัญหาและการใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนบางบัว (เพ่งตั้งตรงจิตรวิทยาคาร) เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2554.

กมล ภู่ประเสริฐ. **รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

กาญจนา โป๊ะประนม. **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยวิธีวิเคราะห์อภิมาน.** อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2550.

คัมภีรพจน์ สายเพ็ชร. **การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการใช้นวัตกรรมกับการสอนปกติโดยใช้วิธีวิเคราะห์อภิมาณ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.

จารุพรรณ ทิพยศุภลักษณ์ และชิดชนก เชิงเชาว์. **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2552.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2554.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสีนเพรส, 2539.

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. **การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2554.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. **การบริหารงานวิชาการ.** ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. **เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2551.

ทรงรัตน์ ศรีสารคาม. **กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

ทิศนา แขมมณี. **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ธีระพร อายุวัฒน์. **แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. **การวิเคราะห์อภิมาน.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

บุญชม ศรีสะอาด. **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2546.

ปราณี ชาญเชาว์. **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานเทคโนโลยีการศึกษาของถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนวัดทำใหม่โรงเรียนวัดศรีภวังค์และโรงเรียนวัดลาดระโหง.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2552.

ยุพาพรรณ จงพิพัฒนสุข. **การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2544-2548.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2552.

รัตนะ บัวสนธ์. **วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน.** กรุงเทพฯ: บริษัท วีพริ้นท์ (1991), 2555.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **รูปแบบเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน เขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง. วิ**ทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2554.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **การศึกษาสภาพการดำเนินงานเทียบโอนผลการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2553.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. **รวมกฎหมายกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ยงพลเทรดดิ้ง, 2553.

ศรีสุดา ปรุงหอม. **วิเคราะห์วิธีวิทยาการวิจัยของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการวิจัยทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2538-2547.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

โสภนา สุดสมบูรณ์. **การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

Dooley, D. **Social Research Methods.** 2nd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice -Hall, 1990.

Good, C.V. **Dictionary of Education.** 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 1973.

ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

Teachers' Leadership Affecting Learners' Quality in the 21st Century in the Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1

นพวรรณ พรหมศิริ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และวันเพ็ญ นันทะศรี
Noppawan Promsiri Suphirun Jantarak and Wanphen Nanthasri

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University
Email: Tuynuy091135@gmail.com
Received: July 30, 2021; Revised: September 22, 2021; Accepted: September 28, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 3) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 5) เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และ 6) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 351 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียรสัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำครูมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านสติปัญญาและความสามารถ และ 4) ด้านสังคมตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

4. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ภาวะผู้นำครู ด้านสังคม และด้านสติปัญญาและความสามารถ มีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .64 มีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 41.00

6. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านสติปัญญาและความสามารถ และด้านสังคม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำครู คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of the research were to study 1) to study components of teachers' leadership affecting learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study levels of teachers' leadership affecting learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, 3) to study levels of learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, 4) to study relationship between the teachers' leadership and the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, 5) to study the predictive power of the teachers' leadership affecting the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, and 6) to find guidelines for developing the teachers' leadership affecting the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1. The samples used in the research were 351 teachers in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year of 2020. They were randomized by multistage sampling. The research instrument used in the research was a questionnaire. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. According to the synthesis of the documents and the related researches, the components of the teachers' leadership affecting the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 4 aspects: 1) the physical aspect, 2) the personality aspect, 3) the intelligent and ability aspect, and 4) the social aspect, respectively.

2. The leadership of the teachers in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 in the overall and in aspects was at a high level.

3. The quality of the learners in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 in the overall and in aspects was at a high level.

4. The relationship of the teachers' leadership and the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 was in the positive relationship at a moderate level with the statistical significance at the level of .01.

5. The teachers' leadership in the social aspect and the intelligent and ability aspect had the predictive power to predict the teachers' leadership affecting the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 with the statistical significance at the level of .01, and the multiple correlation coefficient was .64 with the predictive power at 41%.

6. The guidelines for developing the teachers' leadership affecting the learners' quality in the 21st century in the schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 2 aspects: the intelligent and ability aspect and the social aspect.

Keywords: Leadership, Teachers' Leadership, Learners' Quality in the 21st Century

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาโดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พร้อมกับสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาคนไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีสุขภาวะ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมดุลในการดำรงชีวิต สิ่งที่คาดหวังนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานของวิชาการของสถานศึกษานั้น การบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นที่ต้องการของสังคมต่อไป จึงถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ความมุ่งหวังของสังคมบรรลุจุดหมายปลายทางการบริหารงานวิชาการจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพการที่จะบริหารหรือจัดการงานวิชาการของโรงเรียนให้สัมฤทธิ์ผลจำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารรูปแบบกระบวนการที่เหมาะสมถึงภาระหน้าที่ของงานวิชาการอย่างละเอียด จงถือว่าการบริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ผู้ปกครองตั้งความหวังไว้อย่างสูง เพื่อเป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อบรมบ่มนิสัยลูกหลานให้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่ครอบครัวจนถึงประเทศชาติ ดังนั้นโรงเรียนทุกโรงเรียนจึงต้องพยายามสร้างความเป็นมาตรฐานของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โดยหันมาเน้นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน เพราะหัวใจของการศึกษาก็คือ นักเรียนนั่นเอง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาขึ้นอย่างมากมายหลายประการ โดยเฉพาะการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องเร่งพัฒนาจัดกระบวนการการเรียนการสอนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีคุณภาพทั้งมาตรฐานคุณภาพของนักเรียน และคุณภาพกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนและที่สำคัญก็คือจะทำอย่างไรจึงจะให้โรงเรียนเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง (จุฬารัตน์ เปี้ยเหมย, 2550)

การพัฒนาประเทศให้เจริญในด้านต่าง ๆ ควรพัฒนาด้านการศึกษาเป็นอันดับแรก เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองจนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษา แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 โดยสาระหมวดนี้ครอบคลุมหลักการ สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วม สร้างสรรค์ สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” โดยนิยามของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวหาความรู้ที่หลากหลายสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง จิตใจ มือ และสุขภาพองค์รวมความหลากหลายทางสติปัญญา การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน (นเรศ ปู่บุตรชา, 2561)

ภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือการทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ตามเป้าหมายขององค์การ ภาวะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหาร เพราะผู้นำมีความสำคัญสำหรับองค์การเพราะเพราะเป็นผู้นำพาองค์การสู่ความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่เป็นเลิศให้กับองค์การ ซึ่งในภาพรวมแล้ว ผู้นำต้องสามารถโน้มน้าวและสร้างอิทธิพลต่อคนผ่านสายสัมพันธ์อันดีและการสนับสนุนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์การ (พัชรา วาณิชวคิน, 2560) ภาวะผู้นำของครูจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอน เพราะถ้าข้าราชการครูมีภาวะผู้นำที่ดีมีความรู้ ความสามารถรวมถึงมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ มีภาวะผู้นำ ก็สามารถทำให้คุณภาพของผู้เรียนดีขึ้น ภาวะผู้นำการเรียนการสอนเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำให้ครู ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรภาวะผู้นำครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะครูมีบทบาทสำคัญใน การขับเคลื่อนและพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะที่นำไปเป็นแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาองค์กรหรือนักเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพนั้นครูต้องแสดงถึงความมีภาวะผู้นำที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและทุกคนในองค์กร เพื่อให้ทุกคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการออกแบบการขับเคลื่อนนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ ครูจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ และเกิดการออกแบบการจัดการเรียนการสอนและจากการศึกษาเอกสารของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นโรงเรียนที่ยังขาดการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านวิชาการแก่นักเรียนอย่างไรก็ตาม ช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาโรงเรียนดังกล่าว กลับได้รับการพัฒนาขึ้นในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการโดยมีภาพแห่งความสำเร็จ คือความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่สรุปได้ว่า เป็นโรงเรียนชั้นดีมีคุณภาพ มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นเป็นต้นแบบของการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงซึ่งเกิดจากการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา สนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องและสังคมซึ่งปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยด้านสภาพ ของโรงเรียน 2) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 3) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 4) ปัจจัยด้านชุมชน และ 5) ปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจของการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนางานให้ก้าวหน้าได้มาตรฐานตามเกณฑ์ต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

เขต 1, 2562)

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อศึกษาว่า ภาวะผู้นำครูมีอิทธิผลหรือส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตลอดจนมีความสัมพันธ์กันอย่างไรซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางและเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้มีคุณภาพทางการศึกษาที่ดียิ่งขึ้นต่อไป รวมทั้งเพื่อรองรับการตรวจประเมินคุณภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
5. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
6. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,952 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1967) ได้ตัวอย่างจำนวน 325 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่าง จำนวน 351 คน การได้มาของตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 กำหนเกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการและทฤษฎีจากหนังสือ เอกสาร ตำราต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูและคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์แนวความคิดแล้วร่างเป็นข้อคำถามที่ครอบคลุมในเนื้อหาภาวะผู้นำครูและคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เมื่อร่างเสร็จนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนตรวจสอบเนื้อหาให้ครอบคลุม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ขององค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำครูความถี่ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	139	39.6
- หญิง	212	60.4
2. อายุ		
- ไม่เกิน 30 ปี	173	49.3
- 31–40 ปี	91	25.9
- 41–50 ปี	43	12.3
- 51 ปีขึ้นไป	44	12.5
3. ระดับการศึกษา		
- ระดับปริญญาตรี	275	78.3
- ระดับปริญญาโท	72	20.5
- ระดับปริญญาเอก	4	1.1
4. ประสบการณ์การทำงานในด้านการสอน		
- น้อยกว่า 5 ปี	155	44.2
- 6–10 ปี	62	17.7
- 11–15 ปี	40	11.4
- 16 ปี ขึ้นไป	94	26.8
5. ขนาดโรงเรียน		
- เล็ก	100	28.5
- กลาง	119	33.9
- ใหญ่	91	25.9
- ใหญ่พิเศษ	41	11.7
6. สถานภาพการทำงาน		
- ข้าราชการครู	351	100.0
9. วิทยฐานะ		
- ไม่มีวิทยฐานะ	154	43.9
- ครูชำนาญการ	63	17.9
- ครูชำนาญการพิเศษ	134	38.2
รวม	**351**	**100.0**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 ส่วนใหญ่มีสถานะภาพการทำงานเป็นข้าราชการครู จำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 และส่วนใหญ่ไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ข้อที่	ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S	ความหมาย
1	ด้านกายภาพ	3.97	.72	มาก
2	ด้านบุคลิกภาพ	3.86	.81	มาก
3	ด้านสติปัญญาและความสามารถ	3.89	.80	มาก
4	ด้านสังคม	4.00	.80	มาก
ภาพรวม		3.93	.78	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.93) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม ($\bar{X}$=4.00) รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ($\bar{X}$=3.97) ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($\bar{X}$=3.89) และด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}$=3.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ข้อที่	คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S	ความหมาย
1	ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา	4.01	.74	มาก
2	ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.92	.81	มาก
3	ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม	3.95	.68	มาก
4	ด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ	3.88	.81	มาก
ภาพรวม		3.94	.76	มาก

จากตาราที่3 พบว่า คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.94) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา ($\bar{X}$=4.01) รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$=3.95) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}$=3.92) และด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X}$=3.88) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ของความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ตัวแปร	TL	TLX_1	TLX_2	TLX_3	TLX_4	CS	CSL_1	CSL_2	CSL_3	CSL_4
TL	1.00									
TLX_1	0.701**	1.00								
TLX_2	0.451**	0.663**	1.00							
TLX_3	0.401**	0.573**	0.588**	1.00						
TLX_4	0.717**	0.485**	0.546**	0.482**	1.00					
CS	0.594**	0.420**	0.417**	0.423**	0.575**	1.00				
CSL_1	0.560**	0.391**	0.444**	0.443**	0.649**	0.802**	1.00			
CSL_2	0.472**	0.356**	0.412**	0.377**	0.575**	0.472**	0.578**	1.00		
CSL_3	0.407**	0.429**	0.442**	0.473**	0.467**	0.507**	0.566**	0.595**	1.00	
CSL_4	0.292**	0.387**	0.473**	0.460**	0.369**	0.487**	0.328**	0.331**	0.409**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง (r= 0.594) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม (r= 0.575) ด้านสติปัญญาและความสามารถ (r= 0.423) ด้านกายภาพ (r= 0.420) และด้านบุคลิกภาพ) (r= 0.417) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ตัวแปร		R	R^2	Adj R^2	B	S.E.	**β**	t	Sig
ค่าคงที่(Constant)					.35	.25	-	1.39	.16
ด้านสติปัญญาและความสามารถ (TLX_3)		.64	.41	.41	.18	.05	.16	3.50**	.00
ด้านสังคม (TLX_4)		.63	.39	.39	.27	.07	.24	3.91**	.00
SEE = .52; F = 83.39**; Sig = .00									

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณหาผลอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .64 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 41.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำตัวแปรพยากรณ์มาวิเคราะห์ทั้ง 4 ตัวแปร ตามวิธีการ Stepwise พบว่า มี 2 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 คือ ด้านสังคม (TLX_4) (Beta = .24) รองลงมาคือ ด้านสติปัญญา

และความสามารถ (TLX_3) (Beta=.16) โดยองค์ประกอบของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว มีอำนาจสัมประสิทธิ์ร่วมกันในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adj R^2=.414) และเกิดจากความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SEE=.528)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มี 4 ด้าน เรียงลำดับค่าน้ำหนักมาตรฐานจากมากไปน้อย คือ ด้านกายภาพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญาและความสามารถ และด้านสังคม

2. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.93) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม ($\bar{X}$=4.00) รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ($\bar{X}$=3.97) ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($\bar{X}$=3.89) และด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}$=3.86) ตามลำดับ

3. คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.94) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา ($\bar{X}$=4.01) รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$=3.95) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}$=3.92) และด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X}$=3.88) ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง (r=0.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม (r=0.57) ด้านสติปัญญาและความสามารถ (r=0.42) ด้านกายภาพ (r=0.42) และด้านบุคลิกภาพ (r=0.41) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .64 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 41.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำตัวแปรพยากรณ์มาวิเคราะห์ทั้ง 4 ตัวแปร ตามวิธีการ Stepwise พบว่า มี 2 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 คือ ด้านสังคม (Beta=.24) รองลงมาคือ ด้านสติปัญญาและความสามารถ) (Beta=.16) โดยองค์ประกอบของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว มีอำนาจสัมประสิทธิ์ร่วมกันในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adj R^2=.41) และเกิดจากความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SEE=.52)

6. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย ด้านสติปัญญาและความสามารถ และด้านสังคมเป็น ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ในครั้งนี้ได้มาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำครู มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านสติปัญญาและความสามารถ และ 4) ด้านสังคม ทั้งนี้อาจจะเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน สามารถอธิบายการเป็นภาวะผู้นำครูได้และเป็นองค์ประกอบที่นักวิชาการและนักวิจัยได้ศึกษา ยืนยันได้จากการศึกษาจากนักวิชาการและนักวิจัยทั้ง 11 คน มีการกล่าวถึงที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชญา ศรีอริยะกุล (2558) พบว่า มีองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) คุณลักษณะทางกาย 2) คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 3) คุณลักษณะทางภูมิหลังสังคม 4) คุณลักษณะทางสังคม และ 5) คุณลักษณะทางสติปัญญา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรา สุวรรณวงศ์ (2560) พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้ 1) ความมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวิจารณญาณ 2) ความสามารถในการนำการคิดอย่างสร้างสรรค์ 3) ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ 4) ความสามารถในการกำหนดอนาคตภาพอย่างมีวิสัยทัศน์ 5) ความสามารถในการสื่อสารอย่างสรรค์ และ 6) ความสามารถในการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

2. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.93) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม ($\bar{X}$=4.00) รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ($\bar{X}$=3.97) ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($\bar{X}$=3.89) และด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}$=3.86) ตามลำดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำครูมีอิทธิพลและแรงจูงใจในผลักดันให้ครูในสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์ในการตัดใจด้านต่าง ๆ เป็นแบบอย่างที่ดีสามารถปรับตัวและปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ยุคปัจจุบันได้ มีการวางแผนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล คิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บ และค้นคว้าองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็ว สนับสนุนและกระตุ้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และเป็นผู้นำส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ ที่มีความหลายให้แก่เพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชญา ศรีอริยะกุล (2558) เรื่องคุณลักษณะผู้นำกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ($\bar{X}$=4.53) คุณลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$=4.51) คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ($\bar{X}$=4.50) คุณลักษณะทาง ภูมิหลังและสังคม ($\bar{X}$=4.49) คุณลักษณะทางสังคม ($\bar{X}$=4.48) และคุณลักษณะทางสติปัญญา ($\bar{X}$=4.47) ตามลำดับ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Trewatha and Newport (1982) ได้แบ่งลักษณะของผู้นำออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. คุณลักษณะทางกายภาพ ประกอบด้วย ความสูง รูปร่างหน้าตา น้ำหนัก ความมีพลัง ความทนทานร่างกาย 2. ลักษณะทางบุคลิกภาพ มีความทะเยอทะยาน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง 3. คุณลักษณะทางสังคม การมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ 4. คุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นผู้มีความสามารถในการพูดสื่อสารมีความรอบรู้

3. คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.94) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา ($\bar{X}$=4.01) รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$=3.95) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}$=3.92) และด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X}$=3.88) ตามลำดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์งานที่อยู่บน พื้นฐานความรู้และความคิดของผู้เรียน ส่งเสริมทักษะการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มแก่ผู้เรียน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีความรู้สึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้นำพากลุ่มปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จจะมีการกล่าวชมเชยและสอนให้ผู้เรียนจัดทำรายงานผลการศึกษาด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ เช่น คลิปวิดีโอสั้น ๆ เป็นต้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างอิสระ ภายใต้การดูแลของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหงียน ถิ ทู ฮ่า (2561) ได้ศึกษาการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาวบั่ง ประเทศเวียดนาม ผลการวิจัย พบว่า 1. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาวบั่ง ประเทศเวียดนาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.58) 2. นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีทักษะการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 3. นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. แนวทางในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ฝึกความคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา ควรจัดให้มีการอบรมหรือการแข่งขันที่เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศา ชัยวรรณวรรต (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.88) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความ เมตากรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม ($\bar{X}$=4.34) ด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ($\bar{X}$=4.18) ด้านอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X}$=4.13) ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ($\bar{X}$=4.02) ด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X}$=4.02) ด้านการสื่อสาร สารสรเทศและรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X}$=3.89) ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}$=3.73) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ($\bar{X}$=3.72) ด้านการอ่าน ($\bar{X}$=3.60) ด้านการเขียน ($\bar{X}$=3.58) และด้านทักษะทางคณิตศาสตร์ ($\bar{X}$=3.55) ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง (r=0.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม (r=0.57) ด้านสติปัญญาและความสามารถ (r=0.42) ด้านกายภาพ (r=0.42) และด้านบุคลิกภาพ (r=0.41) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4 ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำครูเป็นพื้นฐาน คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการเรียน การสอน การบริหารงานวิชาการและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางภาวะผู้นำระหว่างครู นักเรียน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนา

การเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนและให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รินนา ราชชารี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพงศ์ อุปทุม (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วศิน ชูชาติ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .64 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 41.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำตัวแปรพยากรณ์มาวิเคราะห์ทั้ง 4 ตัวแปร ตามวิธีการ Stepwise พบว่า มี 2 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 คือ ด้านสังคม) (Beta=.24) รองลงมาคือ ด้านสติปัญญาและความสามารถ (Beta=.16) โดยองค์ประกอบของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว มีอำนาจสัมประสิทธิ์ร่วมกันในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adj R^2=.41) และเกิดจากความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SEE=.52) จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและเมตตาถ่ายทอดความรู้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผศ.ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เมตตา ดูแล เอาใจใส่และให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีตลอดเวลา โดยการให้แนวคิดให้คำปรึกษาคำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, สำนักงาน. **แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561-2564.** สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2562.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล.** กรุงเทพ: คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553.

จุฬารัตน์ เปี้ยเหมย. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกให้บุตรเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง.** การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

ทศา ชัยวรรณวรรต. **การรับรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5, การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง(Research to Make A CHANGE).** อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี, 2563.

ธีรพงศ์ อุปทุม. **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2562.

นเรศ ปู่บุตรชา. **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะครูที่ส่งต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2561.

พัชรา วาณิชวศิน. **การพัฒนาภาวะผู้นำ จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา Leadership Development: Theories, Best Practices and Casc Study.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, 2560.

รินนา ราชชารี. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2559.

วศิน ชูชาติ. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2559.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2552.

สุชญา ศรีอริยะกุล. **คุณลักษณะผู้นำกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2558.

อนุสรา สุวรรณวงศ์. “องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง,” **ปัญญาภิวัฒน์.** 9, ฉบับพิเศษ (กรกฎาคม 2560): 204-216.

ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์. **ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการ เรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2559.

เหงียน ถิ ทู ฮ่า. “การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาวบั่ง ประเทศเวียดนาม,” **วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 6, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561): 14-24.

Yamane, Taro. Statistic: **An introductory analysis.** 2nd ed. New York: Harper & Row, 1967.

การรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

Perception and Expectation towards Service Quality of the Civil Registration Section at the Muang District Office in Loei Province

สุมิตรา สายแวว[1] อโณทัย หาระสาร[2] และอัยรดา พรเจริญ[2]
Sumitra Saiwaew[1] Anothai Harasarn[2] andIrada Phorncharoen[2]

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย[1]
Office of Province Election Commission Of Loei[1]
คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[2]
Faculty of Business Administration and Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University[2]
Email: nammiiezz@gmail.com
Received: August 23, 2021; Revised: November 2, 2021; Accepted: November 2, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้ ความคาดหวัง และคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย 2) ศึกษาปัจจัยการรับรู้และความคาดหวังที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย และ 3) เปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับตัวอย่างจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน คือ การการวิเคราะห์ค่าถดถอยเชิงพหุคูณ โดยใช้วิธี Stepwise การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ ความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย การรับรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวบุคคล และการประชาสัมพันธ์ ความคาดหวังโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสถานที่ และคุณภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่น ต่อผู้รับบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมของบริการ และการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ

2. ปัจจัยการรับรู้ ความคาดหวัง และคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย คือ ด้านกระบวนการ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า 1) เพศชายและเพศหญิงมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน

และผู้รับบริการที่มี ช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกัน โดยรับรู้ต่อคุณภาพการบริการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน แตกต่างกัน และ 2) ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกันคาดหวังต่อคุณภาพการบริการด้านบุคลากร แตกต่างกัน และผู้รับบริการที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกัน โดยคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การรับรู้ ความคาดหวัง คุณภาพการให้บริการ งานทะเบียนราษฎร

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the levels of the perception, the expectation, and the service quality of the civil registration section at the Muang District Office in Loei Province, 2) to study the factors of the perception and the expectation affecting the service quality of the civil registration section of the Muang District Office in Loei Province, and 3) to compare the perception and the expectation affecting the service quality of the civil registration section of the Muang District Office in Loei Province classified by genders, ages, education levels, careers, and the averages of the income per month. The research instrument used to collect data from 400 samples was a questionnaire. The statistics used in the research were descriptive and inference statistics. The descriptive statistics included percentage, mean, and standard deviation. The inference statistic included multiple regression analysis based on the Stepwise's method, t-test, one-way analysis of variance, and multiple comparison based on the LSD method.

The research findings were as follows.

1. The perception and the expectation affecting the service quality of the civil registration section at the Muang District Office in Loei Province in the overall were at the highest level. When each aspect was considered, the findings of the organization of the mean score of each aspect from the highest to the lowest mean scores showed that the perception of the information and news from mass media news sources had the mean score at the highest level, followed by the perception of the information and news from individuals and public relation, respectively. The expectation in the overall was at the highest level. When each aspect was considered, the findings of the organization of the mean score of each aspect from the highest to the lowest mean scores showed that the process was at a high level, the personnel was at the highest level, and the place and the service quality were at the highest level. When each aspect was considered, the findings of the organization of the mean score of each aspect from the highest to the lowest mean scores showed that knowing and understanding the service recipients had the highest mean score, followed by making the service recipients trust the service providers, responding the service recipients, making the services to be concrete, and knowing and understanding the recipients.

2. The factors of the perception, the expectation and the service quality of the registration section at the Muang District Office in Loei Province were the process, the personnel, the place, and the perception of the information and the news from the mass media news sources.

3. The findings of the comparison of the perception and the expectation affecting the service quality of the registration section at the Muang District Office in Loei Province showed that 1) the males and the females perceived the service quality differently, and the service recipients with the differences of the duration of their ages, the education levels, the careers, and the income per month perceived the service quality in the perception of the information and the news from the mass media news sources differently, and 2) the service recipients with the different genders had the expectation towards the service quality in the personnel differently, and the service recipients with the differences of the ages, the education levels, the careers, and the income per month had the expectation towards the service quality in the place, the personnel, and the process differently.

Keywords: Perception, Expectation, Service Quality, Civil Registration Section

บทนำ

การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลที่จะเข้ามาบริหารประเทศจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ พยายามพัฒนาการบริการให้มีคุณภาพและเพิ่มช่องทางในการบริกการเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการและสวัสดิการของรัฐได้อย่างทั่งถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของประชาชนมาเป็นอันดับแรก ภายพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ในเชิงภารกิจของรัฐ (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทัน ต่อสถานการณ์ (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, 2546) ดังนั้นส่วนราชการต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับปรุงระบบการทำงานหรือกระบวนการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าว

กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ดังนี้ (1) สำนักนายกรัฐมนตรี (2) กระทรวงหรือทบวง ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง (3) ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง (4) กรม หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีกระทรวงหรือทบวงสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นกระทรวงส่วนราชการตาม (1) (2) (3) และ (4) มีฐานะเป็นนิติบุคคล (พระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534) กรมการปกครองจัดเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนกลางซึ่งมีที่ทำการปกครองจังหวัดและที่ทำการปกครองอำเภอจำนวน 878 แห่งอยู่ในสังกัด ดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในการบริหารปกครองท้องที่ในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน การดำเนินการและพัฒนาระบบงานทะเบียนราษฎรและการขออนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมาย และมีภารกิจที่สำคัญของหน่วยงานคือ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2545)

งานทะเบียนราษฎร เป็นงานบริการสาธารณะของรัฐที่มีความสำคัญอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยที่มอบหมายให้สำนักทะเบียนอำเภอซึ่งจัดเป็นการบริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาคตามพระราชบัญญัติบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2534 มาตรา 51 บัญญัติไว้ว่าให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ดังนี้ (1) จังหวัด (2) อำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบและอีกส่วนหนึ่งคือสำนักทะเบียนท้องถิ่นอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2534 มาตรา 70 บัญญัติไว้ว่าให้จัดระเบียบบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล (3) สุขาภิบาล (4) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด เช่น เทศบาลเมือง เทศบาลนครเมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

งานทะเบียนราษฎรเป็นงานที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประชาชน อาทิ การแจ้งเกิด การแจ้งตาย การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน การแจ้งย้ายที่อยู่ การทำบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งในแต่ละวันมีประชาชนมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก สำนักงานทะเบียนจึงจำต้องพัฒนาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้อง และตลอดสนองความต้องการของประชาชนที่เข้ารับการบริการ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนากระบวนการ ขั้นตอนการบริการที่เป็นระบบและรูปธรรม การสร้างความน่าเชื่อถือในการบริการเอกสารและการบริการด้านข้อมูล การตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มาใช้บริการ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการ ที่จะได้รับการบริการอย่างมีมาตรฐานและเท่าเทียม มีอัธยาศัยไมตรีและจิตบริการที่พร้อมให้บริการกับประชาชน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่สร้างความประทับใจกับประชาชนผู้รับบริการเป็นสะท้อนถึงการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของเจ้าพนักงาน

อำเภอเมืองเลย มีพื้นที่ทั้งหมด 1,480.49 ตารางกิโลเมตร โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 100,726 คน จำแนกเป็นเพศชาย 51,213 คน เพศหญิง 49,513 คน โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออก 14 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลกุดป่อง ตำบลเมืองเลย ตำบลนาอ้อ ตำบลกกดู่ ตำบลนาโป่ง ตำบลนาดินดำ ตำบลน้ำสวย ตำบลชัยพฤกษ์ ตำบลน้ำหมาน ตำบลเสี้ยว ตำบลนาอาน ตำบลนาแขม ตำบลศรีสองรัก และตำบลกกทอง (แผนพัฒนาจังหวัดเลย พ.ศ. 2561-2564) โดยทั้ง 14 ตำบลที่กล่าวมาข้างต้นอยู่ในพื้นที่การบริการของสำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่ให้บริการเกี่ยวกับงานด้านงานทะเบียนราษฎรของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในแต่ละวันมีประชากรเดินทางมาใช้บริการจำนวนมาก กระทั่งอาจก่อให้เกิดข้อร้องเรียนและความไม่สะดวกในการให้บริการที่ส่งผลต่อความไม่พึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าพนักงาน ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจของบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่น ต่อผู้รับบริการ และการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ

จากประเด็นความสำคัญและปัญหาของการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย สำรวจความคิดเป็นของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอเมือง ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานทะเบียนราษฎร อันเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำไปประกอบการพัฒนาคุณภาพการบริการและกระบวนการบริการให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถสร้างความประทับใจให้กับประชาชนผู้รับบริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ ความคาดหวัง และคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

2. เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้และความคาดหวังที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

3. เปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมโดยสังเคราะห์ตัวแปรการรับรู้และความคาดหวัง และทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ ตลอดจนงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ตัวแปรการรับรู้และความคาดหวังมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งบุคคล ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ด้านสถานที่ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ (พงษ์ชัย ทวีพานิช, 2545; ยุพดี สันติวุฒน์, 2548; สมพร ภูชำนิ, 2552; สัจจา โสภา, 2556; สาริณี ช้างเจริญ, 2557; บุญยณัฐ ฉัตรเสาวภัณฑ์, 2560; ฉันทนา ปาปัดถา และคณะ, 2561) ส่วนตัวแปรคุณภาพการให้บริการ 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจของบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ผู้รับบริการ (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1985)

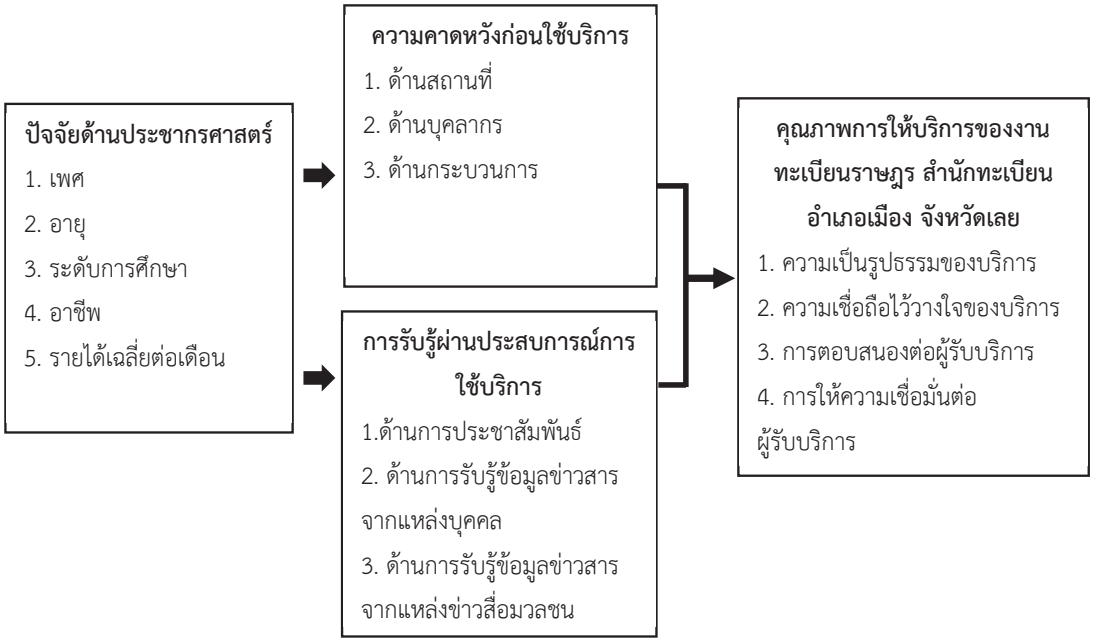

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่เดินทางมาใช้บริการงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ระหว่างเดือนพฤศจิกายน–ธันวาคม พ.ศ. 2563 ทั้งนี้จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพบว่า งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ไม่มีการเก็บข้อมูลสถิติจำนวนของผู้ที่มารับบริการ จึงส่งผลให้ไม่ทราบจำนวนของประชากรที่มาใช้บริการ

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตรของ Cochran (1953) จำนวน 384 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลจึงเก็บจำนวน 400 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 400 ฉบับ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.2 การรับรู้ที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในประเด็น ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งบุคคล และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน

1.3 ความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในประเด็น ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ

2. ตัวแปรตาม

2.1 คุณภาพการบริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในประเด็น ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจของบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1985)

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดลำดับ เนื้อหา ออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 การรับรู้ที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ส่วนที่ 4 คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

2. การทดสอบเครื่องมือ

2.1 การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยทำการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ปรากฏว่าข้อคำถาม 59 ข้อ มีเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

2.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำไปทดสอบกับตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งได้ค่าอยู่ที่ .98

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายกับประชาชนที่เดินทางมาใช้บริการงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย แบบบังเอิญ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน–ธันวาคม พ.ศ. 2563

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไว้เพื่อทำการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้วิธี Stepwise เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร (t-test) และความแปรปรวนทางเดียว (F-test) วิธีการแบบ LSD

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับการรับรู้ ความคาดหวัง และคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศหญิงมีสัดส่วนสูงกว่าเพศชาย เพศหญิง ร้อยละ 56.25 และเพศชาย ร้อยละ 43.75 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 30.25 รองลงมาคือต่ำกว่า 21 ปี ร้อยละ 20.75 และอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 18.00 มีสถานะสมรส ร้อยละ 60.0 รองลงมา คือสถานะโสด ร้อยละ 30.25 และสถานะหย่าร้าง ร้อยละ 5.75 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 32.00 รองลงมาคือเกษตรกร/ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 18.50 และข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ร้อยละ 14.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 43.75 รองลงมาคือ ระหว่าง 10,001–15,000 บาท ร้อยละ 26.50 และระหว่าง 5,001–10,000 บาท ร้อยละ 14.75

1.1 การรับรู้คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้ของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

การรับรู้ของผู้รับบริการ	$\bar{x}$	S	ระดับการรับรู้
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.34	.71	มากที่สุด
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวบุคคล	4.37	.70	มากที่สุด
3. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน	4.41	.64	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{x}$=4.37, S=.65) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน โดยมีการรับรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีการรับรู้เรียงลำดับดังนี้ ระดับการรับรู้มากที่สุดคือ รับรู้ข้อมูลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอจากสื่อสังคมออนไลน์ รองลงมาคือจากรายการวิทยุ จากวารสาร หนังสือพิมพ์ จากรายการโทรทัศน์ และหอกระจายข่าว

ลำดับที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวบุคคล โดยมีการรับรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีการรับรู้เรียงลำดับดังนี้ ระดับการรับรู้มากที่สุดคือ จากบุคลากรของที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเลย รองลงมาคือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากสมาชิกในครอบครัว และจากเพื่อน

ลำดับที่ 3 การประชาสัมพันธ์ โดยมีการรับรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีการรับรู้เรียงลำดับดังนี้ ระดับการรับรู้มากที่สุดคือ จากทางเว็บไซต์ของสำนักงานทะเบียนอำเภอ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ จากแผ่นพับ จากการจัดกิจกรรมอำเภอเคลื่อนที่ และจากป้ายประชาสัมพันธ์ และจากการจัดกิจกรรมจังหวัดเคลื่อนที่

1.2 ความคาดหวังคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ตารางที่ 2 ระดับความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ความคาดหวังของผู้รับบริการ	$\bar{x}$	S	ระดับความคาดหวัง
1. ด้านสถานที่	4.49	.55	มากที่สุด
2. ด้านบุคลากร	4.53	.53	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการ	4.55	.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.52	.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{x}$=4.52, S=.50) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านกระบวนการ โดยมีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีความคาดหวังเรียงลำดับดังนี้ ระดับความคาดหวังมากที่สุดคือ ระบบการให้บริการมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานและเชื่อถือได้ รองลงมาคือ ระบบการให้บริการมีลำดับที่ชัดเจน เช่น การรับบัตรคิวการเข้าใช้บริการ ก่อน-หลัง ระบบการให้บริการมีความรวดเร็ว ระบบการให้บริการข้อมูลมีความถูกต้อง เชื่อถือได้และระบบ การให้บริการมีความพร้อมและแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันที

ลำดับที่ 2 ด้านบุคลากร โดยมีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีความคาดหวังเรียงลำดับดังนี้ ระดับความคาดหวังมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีกิริยาที่สุภาพและมีมารยาทดี รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีความเสมอภาคในการให้บริการประชาชนแต่ละคนเท่าเทียมกัน เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพและ การแต่งกายที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่มีความเต็มใจที่จะบริการ และเจ้าหน้าที่สามารถใช้ข้อมูลและอธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้เป็นอย่างดี

ลำดับที่ 3 ด้านสถานที่ โดยมีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีความคาดหวังเรียงลำดับดังนี้ ระดับความคาดหวังมากที่สุดคือ ความคาดหวังต่อช่วงเวลาเปิด-ปิดทำการ มีความเหมาะสม รองลงมาคือ คาดหวังต่อความสะดวกสบายในการเดินทางมาใช้บริการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกรับรองประชาชนที่มาใช้บริการอย่างพอเพียง เช่น น้ำดื่ม เก้าอี้ เป็นต้น มีสาธารณูปโภคที่สะอาดและเพียงพอ เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ และความสะอาดของสำนักทะเบียนอำเภอ

1.3 คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

คุณภาพการของผู้รับบริการ	$\bar{x}$	S	ระดับความคิดเห็น
1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.53	.52	มากที่สุด
2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้	4.51	.55	มากที่สุด
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.55	.53	มากที่สุด
4. การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ	4.58	.46	มากที่สุด
5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ	4.59	.48	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{x}$=4.55, S=.46) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 1 การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ โดยมีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีคุณภาพการให้บริการเรียงลำดับดังนี้ ระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่เต็มใจที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัย ไมตรีจิตที่ดี เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจเมื่อเกิดปัญหา เจ้าหน้าที่เข้าใจถึงความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการแต่ละบุคคล เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ในการบริการอย่างเท่าเทียมกัน และเจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็น/ปัญหาของผู้รับบริการ

ลำดับที่ 2 การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ โดยมีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีคุณภาพการให้บริการเรียงลำดับดังนี้ ระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุดคือเจ้าหน้าที่สร้างความเชื่อมั่นว่าข้อมูลจะไม่ถูกเปิดเผย และเก็บเป็นความลับ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่สามารถสร้างความมั่นใจว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจะได้รับการแก้ไขและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่สามารถตอบข้อสงสัยที่ท่านซักถามได้อย่างละเอียด และเจ้าหน้าที่สร้างความเชื่อมั่นว่าจะปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

ลำดับที่ 3 การตอบสนองต่อผู้รับบริการ โดยมีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีคุณภาพการให้บริการเรียงลำดับดังนี้ ระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือเจ้าหน้าที่บริการผู้รับบริการอย่างเต็มใจและให้บริการอย่างสม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่มีการตอบสนองต่อคำร้องขอของผู้รับบริการอย่างรวดเร็วและทันท่วงที รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ให้ปรึกษา คำแนะนำต่อผู้รับบริการได้ทันท่วงทีและถูกต้อง เจ้าหน้าที่มีความพยายามที่จะทำตามสิ่งที่ผู้รับบริการต้องการ เจ้าหน้าที่บริการผู้รับบริการได้อย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่ให้บริการในแต่ละขั้นตอนด้วยระยะเวลาที่เหมาะสมไม่นานเกินไป

ลำดับที่ 4 ความเป็นรูปธรรมของบริการ โดยมีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีคุณภาพการให้บริการเรียงลำดับดังนี้ ระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือสำนักทะเบียนอำเภอจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่นั่ง ป้ายแสดงลำดับให้บริการ รองลงมา คือมีการจัดลำดับคิวก่อน-หลัง ให้ผู้รับบริการอย่างชัดเจน มีป้ายประชาสัมพันธ์บอกจุดในการให้บริการต่าง ๆ อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำขั้นตอนการใช้บริการต่าง ๆ แก่ผู้รับบริการได้ดี สำนักทะเบียนอำเภอ

มีเครื่องมือ อุปกรณ์ และเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่พร้อมต่อการ และมีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน

ลำดับที่ 5 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยมีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 หากแยกตามรายข้อพบว่ามีคุณภาพการให้บริการเรียงลำดับดังนี้ ระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลการบริการกับผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รวมถึงการปฏิบัติงานอื่น ๆ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่บริการผู้รับบริการโดยยึดถือกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายเป็น สำนักทะเบียนอำเภอมีเวลาในการให้บริการชัดเจน เจ้าหน้าที่มีความตรงต่อเวลาในการให้บริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และเจ้าหน้าที่บริการและแก้ปัญหาให้กับผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

2. ปัจจัยการรับรู้และความคาดหวังที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

การทดสอบความสัมพันธ์ของการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยใช้ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ โดยการเทคนิคการวิเคราะห์แบบ Stepwise ซึ่งตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่า VIF น้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มากกว่า 0.1 (Menard, 1995)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ค่าถดถอยเชิงพหุคูณปัจจัยการรับรู้และความคาดหวังที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	P	VIF	Tolerance
คุณภาพการให้บริการ	ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน	.154	.214	5.750**	.000	2.949	.339
	ด้านสถานที่	.201	.238	5.341**	.000	4.235	.236
	ด้านบุคลากร	.208	.239	5.601**	.000	3.895	.257
	ด้านกระบวนการ	.260	.290	6.366**	.000	4.424	.226
Content = 1.522 R = .903 R^2 = .815 R^2_{adj} = .813 SEE = .199 F = 434.151** sig = .000							

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณโดยวิธี Stepwise เพื่อการพยากรณ์คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลยตัวแปร 6 ตัวแปร จำแนกเป็นปัจจัยด้านการรับรู้ 3 ตัวแปร คือด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวบุคคล และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ปัจจัยด้านความคาดหวัง 3 ตัวแปร คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ โดยตัดทอนตัวแปรอิสระ ที่ต่ำออก ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวบุคคล โดยมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 ปรากฏว่า ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ สามารถร่วมกับพยากรณ์คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลยได้ร้อยละ (R^2_{adj} = 0.813) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ (R = 0.903) การวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วมค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง .226 - .339 และค่า VIF มีค่า อยู่ระหว่าง 2.949 - 4.424

สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อนำตัวแปร 2 ตัว ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ดังนี้

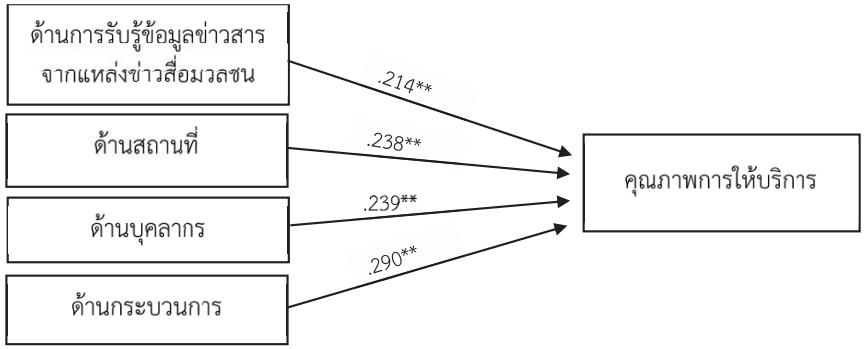

ภาพที่ 2 สมการการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณปัจจัยการรับรู้และความคาดหวังที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย

3. เปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

3.1 เพศ พบว่า ผู้รับบริการที่มีเพศต่างกัน รับรู้และความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านบุคลากร แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.2 อายุ พบว่า ผู้รับบริการที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน รับรู้และความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.3 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน รับรู้และความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.4 อาชีพ พบว่า ผู้รับบริการที่มีอาชีพที่ต่างกัน รับรู้และความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.5 รายได้ พบว่า ผู้รับบริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน รับรู้และความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการ ในภาพรวมด้านบุคลากร และด้านกระบวนการแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยให้ความเห็นว่า รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชนอยู่ในระดับมากที่สุด รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด และการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทนา ปาปัดถา และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษา

เรื่อง การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของนักศึกษาของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษามีการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก โดยรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อบุคคล สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทพูดชี้แจงเป็นทางการ และสื่อมวลชนประเภทโฆษณา สอดคล้องกับอภิชัจ พุกสวัสดิ์ และกุลทิพย์ ศาสตระรุจิ (2556) กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นรูปแบบการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับในปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในงานประชาสัมพันธ์และมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยมสูงขึ้นในอนาคต องค์กรใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์องค์กร สินค้าและ การบริการเพื่อช่วยเสริมสื่อประชาสัมพันธ์แบบดั้งเดิมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นการประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อสังคมออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานประชาสัมพันธ์การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งประเด็นเนื้อหาที่นำเสนอ ตลอดจนรูปแบบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ นำมาซึ่งชื่อเสียงภาพลักษณ์และการสนับสนุนองค์กร

ความคาดหวังคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยให้ความเห็นว่า ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สิริวรรณ ละพิมาย (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการเป็นอันดับแรก ซึ่งควรมีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมและรวดเร็วมากขึ้น ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการเป็นอันดับสอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรมีความ เอาใจใส่กระตือรือร้น และพร้อมที่จะให้บริการกับผู้รับบริการมากขึ้น และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอันดับ สามซึ่งควรมีการประชาสัมพันธ์/คู่มือและเอกสารให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรให้ชัดเจน

คุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยให้ความเห็นว่า 1) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) การให้ความเชื่อมั่น ต่อผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ความเป็นรูปธรรมของบริการอยู่ในระดับมากที่สุด 5) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ รัชนู ภูวัด (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการงานทะเบียน ด้านทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่า คุณภาพการให้บริการงานทะเบียน ด้านทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาทโดยเรียงลำดับตามความแตกต่างจากมากไปน้อยคือด้านการให้ความมั่นใจของบริการด้านการให้บริการด้วยความเอาใจใส่ ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ของบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ

2. การรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ประเด็นที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการคือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับ พจนีย์ สุวรรณโพธิ์ (2561) ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพของสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพของสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การให้บริการลูกค้าที่น่าเชื่อถือ บุคลากรมีความน่าเชื่อถือ กระบวนการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว ด้านภาพลักษณ์ของสำนักงานบัญชี และด้านประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า

3. เปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า 1) เพศชายและเพศหญิงมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการแตกต่างกันและผู้รับบริการที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกันมีการรับรู้ที่มี ต่อคุณภาพการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง

กับ เสาวนีย์ สอดสี (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังคุณภาพบริการของผู้ใช้บริการ ศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม (ศาลาสร้างสุข) ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้คุณภาพการบริการต่างกัน เนื่องจากระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้คุณภาพการบริการที่หลากหลายช่องทางมากยิ่งขึ้น 2) ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกันคาดหวังต่อคุณภาพการบริการด้านบุคลากรแตกต่างกัน และผู้รับบริการที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่ต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุพิชญา เพิ่มพูล (2556) ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพให้บริการท่าเทียบเรือประมงสงขลา 2 (ท่าสะอ้าน) พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกันมีความคาดหวังคุณภาพการให้บริการของท่าเทียบเรือประมงสงขลา 2 (ท่าสะอ้าน)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชน ควรจัดให้มีการรับรู้ข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชนให้หลากหลายช่องทาง เช่น การจัดรายการวิทยุ เสียงตามสาย ทุกวันจันทร์ เพื่อให้ข้อมูลหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นต้น

2. ด้านสถานที่ ควรจัดเตรียมที่จอดรถที่สะดวกสบายมีพื้นที่กว้างขว้าง มีสาธารณูปโภคที่สะอาด เพียงพอต่อการใช้บริการของประชาชน เช่น การให้บริการห้องน้ำสาธารณะ มีการกำหนดจุดทิ้งขยะที่ชัดเจน มีบริการเก้าอี้สำหรับ นั่งรอลำดับคิวใช้บริการที่เพียงพอต่อผู้รับบริการ เป็นต้น

3. ด้านบุคลากร ควรจัดให้มีการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากร รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับเสียงชื่นชมจากประชาชน

4. ด้านกระบวนการ ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านระบบปฏิบัติการ ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานดูแลด้านนี้โดยเฉพาะ และอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านนี้ให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อการให้บริการคุณภาพ งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียน ของสำนักทะเบียนอื่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้

2. ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดเลย เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2545.

ฉันทนา ปาปัดถา และคณะ. “การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร,” **Journal of Administrative and Management.** 6, 2 (พฤษภาคม–สิงหาคม 2561): 10-15.

บุญยณัฐ ฉัตรเสาวภัณฑ์. **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดผ่านโซเชียลมีเดียสำหรับรายการโทรทัศน์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2560.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546, 9 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก. หน้า 1-15.

พงษ์ชัย ทวีพานิช. **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อส่วนประสมการตลาดของสถาบันพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ : กรณีศึกษาศูนย์คุมอง จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

พจนีย์ สุวรรณโพธิ์. **องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพของสานักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.

ยุพดี สันติวุฒน์. **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาของนักศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร.** การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

รัชนู ภูวัด. **คุณภาพการให้บริการงานทะเบียน ด้านทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558.

สิริวรรณ ละพิมาย. **คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557.

สัจจา โสภา. **ความคาดหวังและความพึงพอใจนักเรียนต่อการบริการ ที่ศูนย์เตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์.** ค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.

สาริณี ช้างเจริญ. **การรับรู้ข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557.

สุพิชญา เพิ่มพูล. **ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการให้บริการท่าเทียบเรือประมงสงขลา 2 (ท่าสะอ้าน).** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2556.

เสาวนีย์ สอดสี. **การรับรู้และความคาดหวังคุณภาพบริการของผู้ใช้บริการ ศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม (ศาลาสร้างสุข) ตำบลเอกสาร อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

สมพร ภูชำนิ. “ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการให้บริการของงานบริการการศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,” **วิจัยรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 12, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2552): 74-82.

อภิชัจ พุกสวัสดิ์ และกุลทิพย์ ศาสตระรุจิ. “การประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อสังคมออนไลน์,” **การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา.** 6, 2 (กรกฎาคม–ธันวาคม 2556): 24-38.

Cochran, W.G. **Sampling Techiques.** New York: John Wiley & Sons, 1953.

Menard, S. **Applied logistic regression analysis.** Thousand Oaks: Department of Social Sciences, Sag Univercity, 1995.

Parasuraman, A., V.A. Zeithaml and L.L. Berry. “A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research,” **Journal of Marketing.** 49 (January, 1985): 41-50.

ศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว เขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

Potential of Local Food to Create Tourism Advantages in Muang District, Ubon Ratchathani Province

มณีกาญจน เขียวรัตน์ บุรินทร์ ศิริเนตร์ รฐา จันทวารา และสถาพร ยังประยูร
Maneekarnchana Kiawrat Burin Sirinet Ratha Chantawara andSathaporn Yungprayoon

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: maneekarn.mk@gmail.com
Received: October 19, 2021; Revised: November 12, 2021; Accepted: November 16, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่ออาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี และเสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาอาหารท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามสำหรับประชากรในท้องถิ่น จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนที่เป็นผู้ประการอาหารท้องถิ่นจำนวน 5 ร้าน สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

ตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าความคุ้มค่าของราคามีศักยภาพมากที่สุดคือ ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพ รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณภาพของอาหารมีรสชาติอาหารที่อร่อย ด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นมีการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบ ด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่น มีการตกแต่งร้านและสร้างบรรยากาศของร้านได้น่าสนใจ ส่วนด้านลักษณะของผู้ให้บริการควรต้องมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนา อีกทั้งเป็น การช่วยสนับสนุนและประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการยกระดับและช่วยเพิ่มมูลค่าร้านอาหารท้องถิ่นให้มีศักยภาพ รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์อาหารท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นอีกด้วย ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพอาหารท้องถิ่น คือควรมีการสร้างอัตลักษณ์โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งเพื่อสร้างความแตกต่าง มีการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับร้านอาหารเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับอาหารท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงอาหาร อาหารท้องถิ่น ศักยภาพ ความได้เปรียบ

Abstract

The objectives of the research were to study potential of local food in Ubon Ratchathani Province, to study consumer behavior affecting local food in Ubon Ratchathani Province, and to propose guidelines for promoting the development of the local food in Muang District, Ubon Ratchathani Province. The research was conducted by using a mixed method. The research

instruments were a questionnaire used to ask 400 local residents to answer the questions and an in-depth interview form used to interview 5 representatives of the local food entrepreneurs. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows.

Most of the samples thought that the worthy of the prices had the potential at the highest level-the price that was suitable the product quality, followed by food quality-the food tasted delicious, identity that the local food was made of local ingredients, and decoration designs of local restaurants that were decorated and created the interesting atmosphere. The characteristics of the service providers should be improved to be better, so the service providers were ready to provide the services. Therefore, gastronomic tourism was important to help support tourism to be developed and to help support and publicize local cultures in the areas. At the same time, the local restaurants were upgraded, increased the values of the potential, and were more well known. Therefore, the researchers proposed guidelines to promote the potential of the local food. This meant that the identity should be created by using the local wisdom to be a part of the creation to make the local food different from other food and arrange travel routes linking to the restaurants, so the tourists had more chances to taste the local food.

Keywords: Gastronomic Tourism, Local Food, Potential, Advantages

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกในช่วงหลายปีที่ผ่านมารวมถึงการท่องเที่ยวไทยด้วยโดยในปี 2019 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้า มาไทยจำนวน 39,916,215 คน กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ทำให้ประเทศไทยมีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจำนวนสูงถึง 1.76 ล้านล้านบาท (หรือคิดเป็นสัดส่วน 12% ของ GDP) นับว่าเป็นปัจจัยหนุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทยช่วยกระจายรายได้ลงสู่ระบบเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจ ในท้องถิ่นพื้นที่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวและตามเส้นทางท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นมีความหลากหลายและซับซ้อน เป็นเหมือนกระบวนการเชื่อมโยงและส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่นให้มากขึ้น

ในปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม ส่งผลให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทาง ไปยังจุดหมายปลายทาง เนื่องจากอาหารเป็นองค์ประกอบหลักของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์การท่องเที่ยวของ แต่ละท้องถิ่นจึงทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Food Tourism หรือเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอาหาร” คือ การเดินทางเพื่อได้สัมผัสถึงประสบการณ์ทางด้านอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือความบันเทิงและสันทนาการ นอกจากประสบการณ์การรับประทานอาหารแล้วการท่องเที่ยวเชิงอาหารยังรวมถึงการเยี่ยมชมสถานที่ทำอาหาร เทศกาลอาหาร ตลาด งานแสดงและสาธิตการทำอาหาร หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับอาหาร นอกจากนี้ประสบการณ์การเดินทางประเภทนี้

ยังเกี่ยวเนื่องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบลองเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ แต่ละท้องที่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคุณภาพและรูปลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสินค้าด้านการท่องเที่ยวรวมถึงอาหารท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคผ่านการบริโภค ดังนั้นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงสามารถเกิดขึ้นในสถานที่เฉพาะที่ใดที่หนึ่งก็ได้ในปัจจุบัน การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นมีความหลากหลายและซับซ้อน เป็นเหมือนกระบวนการเชื่อมโยง และส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่น อย่างไรก็ตามด้วยการแข่งขันที่มีเพิ่มมากขึ้น รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลานักท่องเที่ยวต่างเรียกร้องต้องการที่จะได้สัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยส่วนใหญ่จะเป็นประสบการณ์บนรากฐานของเอกลักษณ์เฉพาะและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่พวกเขาได้ไปเยือนในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา อาหารกลายเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตของผู้คน จากรูปภาพที่ 1 แสดงข้อมูล เปรียบเทียบรายได้จากอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์การท่องเที่ยวกับการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มเป็นสิ่งที่ควบคู่กันที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ นอกเหนือจากที่พักการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยวนิยมใช้เวลาในการทำกิจกรรมทางด้านอาหารขณะเดินทางท่องเที่ยว

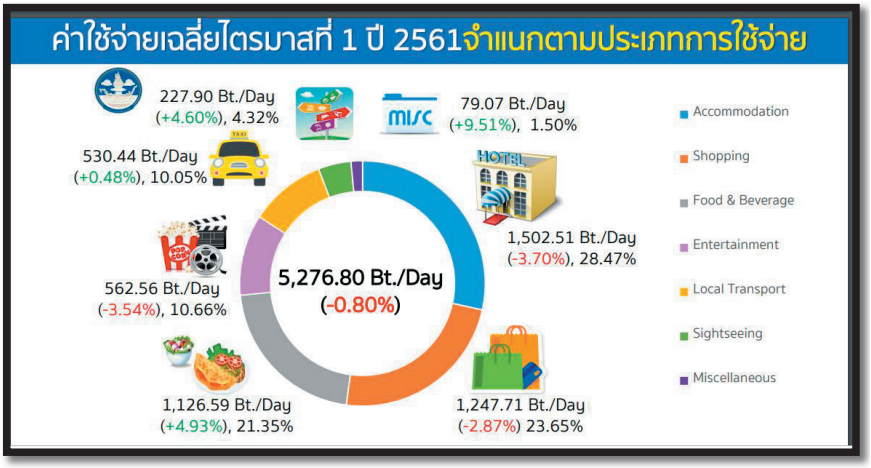

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบรายได้จากอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทย ปี พ.ศ. 2561
ที่มา: กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2563

จากภาพข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในด้านอาหารจะอยู่ในลำดับต้น ๆ จากการใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในด้านที่พักมากที่สุดคิดเป็น 28.47% รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายด้านชอปปิงคิดเป็น 23.65% และลำดับที่สามคือค่าจ่ายด้านอาหาร คิดเป็น 21.35% ถือเป็นโอกาสดีที่จะสนับสนุนการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวเชิงอาหารซึ่งมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ โดยการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–พ.ศ. 2564 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563) มีเป้าหมาย ในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศผ่านการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรแบบฟาร์มอัจฉริยะภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารร่วมกับการสัมผัสประสบการณ์และบรรยากาศท้องถิ่นด้วยกรรมวิธีการผลิตแบบการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเกษตรแบบออร์แกนิกและการส่งเสริมอาหารสุขภาพ เป็นต้น

จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากขึ้นชื่อเรื่องแหล่งท่องเที่ยวแล้วอุบลราชธานียังมีชื่อเสียงด้านอาหารท้องถิ่นที่มีอาหารความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ทั้งอาหารไทย อาหารอีสาน อาหารเวียดนาม รวมถึงอาหารจากหลากหลายวัฒนธรรม มีสิ่งอำนวยความสะดวก ทางด้านอาหารการกิน ที่พร้อมสำหรับการต้อนรับผู้มาเยือนที่เดินทางมาไม่ว่าจะเป็นร้านอาหารที่มีมาตรฐานให้เลือกหลายระดับหลายประเภททั้งอาหารไทย อาหารเวียดนาม อาหารแบบตะวันตก และอาหารพื้นเมือง ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ส้มตำ ก๋วยจั๊บญวน ปากหม้อญวน แหนมเนือง ไข่กระทะ

จากแนวโน้มดังกล่าวข้างต้น ควรมีการผลักดันให้การท่องเที่ยวท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีมีการสร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในเชิงวัฒนธรรมด้านอาหาร ที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจะก่อให้เกิดการอัตลักษณ์ความโดดเด่นของอาหารท้องถิ่นเกิดเป็นสัญลักษณ์ ในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอาหารท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบท้องถิ่นของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี และสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยวให้แตกต่างจากที่อื่นได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่ออาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอาหารการท่องเที่ยวอาหาร (Food Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเนื่องจาก “อาหาร” ของแต่ละท้องถิ่นเป็นภาพรวมของประเทศนั้น มีศักยภาพที่จะทำให้เกิดกระบวนการแข่งขันทางการตลาดอย่างยั่งยืนได้ Du Rand and Heath (2006) ดังนั้นการพัฒนาและการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอาหารให้สามารถไปสู่การปฏิบัติใช้ได้จริงจะท้าให้เกิดผลดีต่อประเทศและท้องถิ่นในระยะยาว โดยเฉพาะประเทศไทย เป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ทางด้านอาหารที่สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้เป็นอย่างดี Boniface (2003) มีการกล่าวว่าการท่องเที่ยวอาหารนั้นเป็นประสบการณ์ที่สามารถสัมผัสได้ที่สำคัญ Long (2003) กล่าวว่า Culinary Tourism การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเพื่อสำรวจหรือเข้าร่วมสัมผัสวิถีการกิน (Food way) ในวัฒนธรรมอื่น เช่น เข้าร่วมรับประทานอาหารทำกิจกรรมในขั้นตอนการปรุงและประกอบอาหารตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ การปรุง การจัดตกแต่งจานจนกระทั่งการนำเสนอบนโต๊ะ จากความสำคัญดังกล่าวมีการสรุปความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร ไว้ดังนี้ Hall (2003)

1. ทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. เป็นองค์ประกอบของการส่งเสริมการตลาดทางด้านการท่องเที่ยว
3. เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจของท้องถิ่น
4. เป็นส่วนสำคัญในการแข่งขันทางการตลาดกับคู่แข่ง
5. เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของความเจริญทั้งระดับโลก ประเทศ และท้องถิ่น
6. เป็นสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว

ในภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารมีชื่อเรียกได้หลายอย่าง เช่น Food Tourism, Culinary Tourism, Gastronomy Tourism, Cuisine Tourism, Gourmet Tourism หรือ Tasting Tourism ซึ่งงานวิจัยนี้จึงเลือกใช้คำว่า Gastronomy Tourism เพราะเป็นคำที่ครอบคลุมศาสตร์ด้านอาหารทั้งหมด มีความหมายละเอียดซับซ้อนมากกว่าคำอื่น ๆ เน้นความสนใจของนักท่องเที่ยวในเรื่องอาหารเป็นภาพรวมนอกจากนี้ยังมีความหมายรวมไปถึงองค์ประกอบอื่นของแหล่งท่องเที่ยวด้วย เช่น วัฒนธรรมท้องถิ่น

แนวคิดปัจจัยดึงดูด และผลักดัน (Push and Pull Factor)

แนวคิดของ Dann (1981: 187-219) เรื่องปัจจัยผลักดันและดึงดูด (Push and Pull Factor) เป็นแนวคิดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย “นามธรรม” หรือ “ปัจจัยภายใน”(ความต้องการของนักท่องเที่ยว) และปัจจัย “รูปธรรม” หรือ “ปัจจัยภายนอก”(คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว)

ปัจจัยผลักดัน (Push Factor) คือความต้องการ ความจำเป็นหรือแรงปรารถนาในการเดินทางท่องเที่ยว หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ปัจจัยผลักดัน คือสภาพซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ผลักดันให้เกิดความต้องการอยากเดินทางท่องเที่ยว หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ปัจจัยผลักดัน คือสภาพซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ผลักดันให้เกิดความต้องการอยากเดินทางท่องเที่ยว งานวิจัยของ Tinsley and Eldredge (2013) พบว่า ประสบการณ์นันทนาการส่งผลต่อความพึงพอใจด้านจิตวิทยาของมนุษย์อย่างไร พบว่า มนุษย์มีความต้องการหลากหลายเกี่ยวกับกิจกรรมการพักผ่อน การนันทนาการและการท่องเที่ยว ยกตัวอย่าง เช่น ความต้องการหลีกหนีจากความซ้ำซากเจในชีวิตประจำวัน ความต้องการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความต้องการปฏิสังสรรค์กับสังคม หรือความต้องการค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่ชีวิตหรืออาจกล่าวในอีกแง่หนึ่งว่ามนุษย์เดินทางเนื่องจากเล็งเห็นประโยชน์ของการท่องเที่ยวข้อค้นพบนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เข้าใจว่าการเดินทางท่องเที่ยวต้องได้รับการกระตุ้นปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) หมายถึง ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาสัมผัส Uysal and Hagan (1983) กลไกการทำงานของปัจจัยดึงดูนี้จะทำผ่านกระบวนการสื่อสารด้านการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทางสื่อประเภทต่าง ๆ

ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงอาหารความต้องการหรือแรงผลักของนักท่องเที่ยวจึงเกิดจากภายในของนักท่องเที่ยวเอง เช่น ความต้องการสัมผัสหรือทดลองรับประทานอาหารที่มีความแปลก อร่อยที่แตกต่างจากสิ่งที่ตนเองรับประทานอยู่เป็นประจำ ความต้องการการเรียนรู้กรรมวิธีการปรุงและวัฒนธรรมการกินอยู่หรือเพื่อต้องการตอบสนองความต้องการในการแสดงออกฐานะทางสังคมในการรับประทานอาหารชื่อดังในฝรั่งเศสหรืออังกฤษ ในทางตรงกันข้ามความน่าสนใจของอาหารไม่ว่าจะเป็น รูป รส กลิ่น สี อุณหภูมิและสัมผัสที่แปลกตาและแตกต่างของเครื่องปรุง ส่วนผสม วิธีการรับประทาน รวมทั้งเรื่องราวประวัติความเป็นมาของอาหารชนิด ๆ นั้นในแหล่งท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งเร้าหรือสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวสนใจหรือเลือกเดินทางเช่นกัน

แนวคิดปัจจัยการบริโภคอาหารในการท่องเที่ยว

Cohen and Avieli (2004: 755-778) การบริโภคอาหารในการท่องเที่ยวและการรับประทานอาหารนอกบ้านมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งและไม่ได้ถูกกล่าวถึงเช่นกัน การทบทวนวรรณกรรมการท่องเที่ยวได้กล่าวถึงคุณลักษณะ พฤติกรรมของการบริโภคอาหารในการท่องเที่ยว และได้พัฒนาด้านวรรณกรรมของการบริโภค อาหารในการท่องเที่ยวมีมุมมองที่แตกต่างออกไป 4 มุมมองคือ 1) อาหารเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นการมุ่งเน้นในด้านอาหารและผลิตภัณฑ์จากการปรุงอาหารสามารถใช้เป็นแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์และสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว 2) พฤติกรรมและรูปแบบการบริโภคอาหารของนักท่องเที่ยว เกี่ยวข้องกับประเภทของ อาหาร ความชอบด้านการรับประทานอาหารและการบริโภคของนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว การรับรู้ถึงประโยชน์และสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงอาหารรวมถึงการเลือกรับประทานอาหารและปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคของนักท่องเที่ยว 3) ประสบการณ์ในการรับประทานอาหารของนักท่องเที่ยว เป็นการศึกษา นักท่องเที่ยวเพื่ออธิบายถึงประสบการณ์การรับประทานอาหาร ซึ่งในบางกรณีอาจรวมถึงคุณภาพ การให้บริการคุณลักษณะของร้านอาหาร การนำเสนออาหารที่หลากหลาย ประสบการณ์โดยรวม ของนักท่องเที่ยวและปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความพึงพอใจ

ของนักท่องเที่ยว 4) ความน่าสนใจเป็นพิเศษของนักท่องเที่ยวด้าน ในอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์และกิจกรรมในการรับประทานอาหารในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวอาหาร การท่องเที่ยวเครื่องดื่ม ประเภทไวน์ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อาหาร เป็นต้น แรงจูงใจหลักของนักท่องเที่ยวในด้านอาหารและเครื่องดื่มสำหรับ การเข้าเยี่ยมชมสถานที่สำคัญหรือความเกี่ยวข้องของอาหารกับเหตุการณ์และกิจกรรมในสถานที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น ทั้งในด้านวิธีการรับประทานการท่องเที่ยวและการปรุงอาหาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

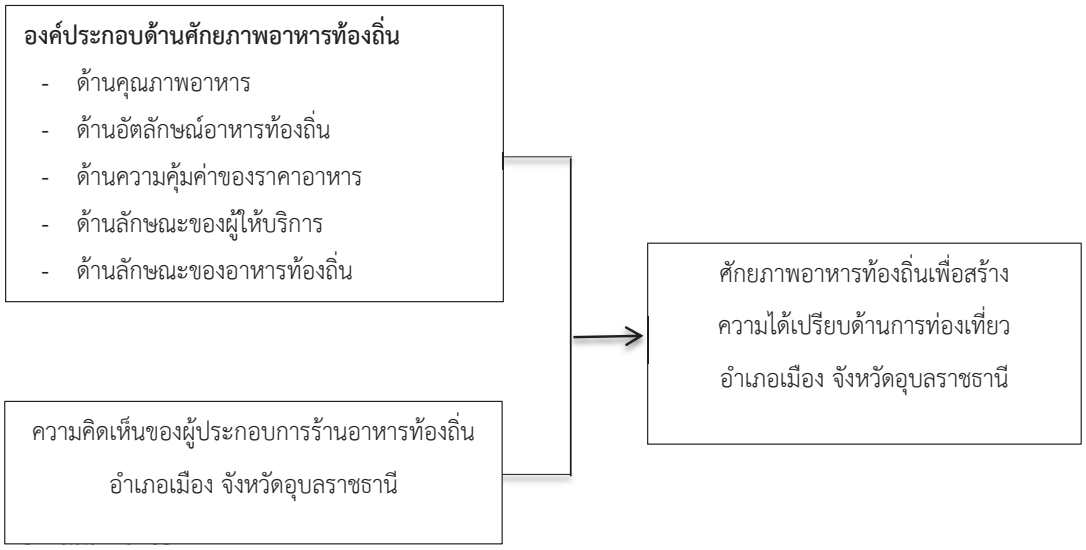

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสาน (Mixed Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรและตัวอย่าง ผู้วิจัยได้มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวอย่างที่เป็นบุคคลทั่วไป ในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 คน มาจากตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้ตารางการหาตัวอย่างโดยไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้ประกอบการร้านอาหารท้องถิ่น จำนวน 5 ร้าน โดยเลือกจากร้านที่มีประวัติยาวนานเป็นร้านดั้งเดิมที่ขายอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้แบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพของอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาศักยภาพของอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ศักยภาพอาหารท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี จากร้านอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงและเป็นร้านดั้งเดิม มีศักยภาพ 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพของอาหาร

มีการใช้วัตถุดิบที่ดีมีคุณภาพ ใหม่ สด ได้มาตรฐาน 2) ด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นมีความเป็นอาหารแบบดั้งเดิม ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบ 3) ด้านความคุ้มค่าของราคาอาหารคุณภาพและประมาณที่ลูกค้าได้รับ มีความเหมาะสมกับราคาที่ต้องจ่าย 4) ด้านลักษณะของผู้ให้บริการอาหารมีความพร้อมในการให้บริการลูกค้าด้วยความเต็มใจ 5) ด้านลักษณะของร้านอาหารมีการตกแต่งร้านที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นเน้นในเรื่อง ความสะอาด ไม่แออัด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่ออาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาความคิดเห็นเรื่องศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20–30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสดมีรายได้ 10,000–20,000 บาท มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดว่าศักยภาพอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านความคุ้มค่าของราคาอาหารมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณภาพอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ส่วนด้านลักษณะของผู้ให้บริการ มีศักยภาพน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.50

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาหารท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ควรมีการอบรมเรื่องสุขาภิบาลด้านธุรกิจอาหารผู้ประกอบการร้านอาหารควรสร้างเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ที่น่าสนใจและแตกต่างควรมีการสร้างสรรค์ดัดแปลงนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบ และมีการรวมกลุ่มร้านอาหารท้องถิ่นประเภทเดียวเพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง มีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 และเพศชายมีจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ตามลำดับ

2. อายุ พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี มีจำนวน 142 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.5 รองลงมาคือ อายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 อายุ 36 - 40 ปี มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 อายุ 31–35 ปี มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมา ได้แก่ การศึกษาระดับปวส. หรืออนุปริญญา มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 การศึกษาระดับ ปวช. หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ตามลำดับ และสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5

4. สถานภาพ พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมา ได้แก่ สถานภาพสมรส 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 และสถานภาพ/หย่าร้าง มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2

5. รายได้ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ มีรายได้ 10,000–20,000 บาท จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมา มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 และมีรายได้ 20,001–30,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

6. อาชีพ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมา ได้แก่ นักเรียน /นักศึกษา จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ลูกจ้างเอกชน/พนักงานบริษัท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 และน้อยที่สุด คือ เกษตรกร จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพอาหารท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	ความหมาย
ด้านคุณภาพอาหาร			
1. รสชาติของอาหาร	4.15	.57	มาก
2. คุณภาพของวัตถุดิบและความสดใหม่ของอาหาร	4.00	.66	มาก
3. ความสะอาดของอาหาร	3.75	.60	มาก
4. การจัดตกแต่งจานอาหาร	3.58	.83	มาก
รวม	**3.87**	**.54**	**มาก**
ด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น			
5. มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากอาหารทั่วไป	3.82	.73	มาก
6. มีรสชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	3.77	.75	มาก
7. มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ แตกต่างจากที่อื่น	3.52	.77	มาก
8. ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบ	3.92	.74	มาก
9. รายการอาหารมีให้เลือกหลากหลาย	3.85	.71	มาก
รวม	**3.77**	**.60**	**มาก**
ด้านความคุ้มค่าของราคาอาหาร			
10. ราคาอาหารเหมาะสมกับคุณภาพ	4.02	.60	มาก
11. ราคาอาหารเหมาะสมกับคุณค่าที่ได้รับ	3.92	.61	มาก
12. ราคาอาหารเหมาะสมเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น	3.92	.72	มาก
13. ราคาอาหารเหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณ	3.88	.69	มาก
รวม	**3.93**	**.56**	**มาก**
ด้านลักษณะของผู้ให้บริการ			
14. การแต่งกายของพนักงานให้บริการ ดูดี สะอาด เรียบร้อย	3.58	.76	มาก
15. ความรวดเร็วในการให้บริการของพนักงาน	3.35	.80	ปานกลาง
16. พนักงานสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	3.55	.85	มาก
17. พนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ	3.53	.83	มาก
รวม	**3.50**	**.70**	**ปานกลาง**
ด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่น			
18. ชื่อเสียงของร้านและความน่าเชื่อถือของร้าน	3.53	.83	มาก
19. สภาพแวดล้อม การตกแต่งและบรรยากาศของร้าน	4.05	.68	มาก
20. ความสะดวกในการเดินทางไปยังร้านอาหาร	3.80	.63	มาก
21. ความชัดเจนของแผนที่หรือป้ายบอกทางไปร้านอาหาร	3.77	.60	มาก

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพอาหารท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ)

ศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	ความหมาย
22. ความสะอาดของร้านอาหาร	3.70	.77	มาก
23. ความสะอาดของอุปกรณ์ที่ให้บริการ จาน ช้อน ส้อม แก้วน้ำ	3.50	.68	มาก
รวม	**3.71**	**.52**	**มาก**

จากการศึกษาความคิดเห็นเรื่องศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าประชากรส่วนใหญ่คิดว่ามีศักยภาพด้านความคุ้มค่าของราคาอาหารมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณภาพอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ส่วนด้านลักษณะของผู้ให้บริการมีศักยภาพน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.50

ด้านคุณภาพอาหาร

ศักยภาพด้านคุณภาพอาหาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รสชาติอาหารมีศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา ได้แก่ คุณภาพของวัตถุดิบและความสดใหม่ของอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ความสะอาดของอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และการจัดตกแต่งจานอาหาร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.58

ด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น

ศักยภาพด้านความเป็นอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบมีศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมา ได้แก่มีรายการอาหารให้เลือกหลากหลายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากอาหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 มีรสชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ แตกต่างจากที่อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.52

ด้านความคุ้มค่าของราคาอาหาร

ศักยภาพด้านความคุ้มค่าของราคาอาหาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ราคาเหมาะสมกับคุณภาพมีศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ ราคาอาหารเหมาะสมกับคุณค่าที่ได้รับ และราคาอาหารเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และราคาอาหารเหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.88

ด้านลักษณะของผู้ให้บริการ

ศักยภาพด้านลักษณะของผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแต่งกายของพนักงานให้บริการ ดูดี สะอาด เรียบร้อยมีศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 รองลงมา ได้แก่ พนักงานสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ความรวดเร็วในการให้บริการของพนักงาน และ พนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.53

ด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่น

ศักยภาพด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชื่อเสียงของร้านและความน่าเชื่อถือของร้านมีศักยภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมา ได้แก่ สภาพแวดล้อม การตกแต่งและบรรยากาศของร้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ความสะดวกในการเดินทางไปยัง

ร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ความชัดเจนของแผนที่หรือป้ายบอกทางไปร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ความสะอาดของร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และความสะอาดของอุปกรณ์ที่ให้บริการ จาน ช้อน ส้อม แก้วน้ำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.45

ผลการสัมภาษณ์ผู้ประการร้านอาหารท้องถิ่น

ด้านคุณภาพ

ร้านอาหารท้องถิ่นแต่ละร้านจะเลือกใช้วัตถุดิบที่ดี มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน วัตถุดิบบางอย่างก็ทำเอง เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นของที่ดีมีคุณภาพ วัตถุดิบต้องใหม่ สด สะอาด เน้นสุขภาพเป็นหลัก มีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น มีการปรับรสชาติให้เหมาะกับลูกค้า มีการจัดตกแต่งจานเพื่อความสวยงานก่อนเสิร์ฟให้ลูกค้าเพื่อให้อาหารดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น และสามารถเพิ่มมูลค่าของอาหารได้

ด้านอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น

สิ่งสำคัญที่เป็นอัตลักษณ์ของร้านอาหารคือ รสชาติที่มีความเป็นดั้งเดิม วัตถุดิบในการประกอบอาหาร บางอย่างทำเองทำให้มีความแตกต่างจากที่อื่นมีความหลากหลายของเมนูให้เลือก ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบ

ด้านความคุ้มค่าของราคาอาหาร

ลูกค้าจะได้รับประทานอาหารที่คุ้มค่ากับราคา ทั้งคุณภาพและปริมาณของวัตถุดิบที่นำมาใช้ ราคาที่ตั้งไว้ไม่แพงเหมาะสมกับคุณภาพที่ลูกค้าจะได้รับ

ด้านลักษณะของให้ผู้บริการอาหาร

มีพนักงานที่ให้บริการเพียงพอต่อจำนวนลูกค้าที่มาใช้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกค้าได้อย่างทั่วถึง พนักงานมีความรวดเร็ว มีความพร้อมในการให้ข้อมูลลูกค้า พนักงานที่ให้บริการจะบริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม ยินดีให้บริการ

ด้านลักษณะของร้านอาหาร

การตกแต่งร้านจะตกแต่งแต่งตามความชอบส่วนตัวที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความเรียบง่าย สะอาด เน้นความกว้างไม่แออัด ชื่อเสียงของแต่ละร้านเป็นที่รู้จักของทั้งคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น เพราะขายมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถ้านักท่องเที่ยวมาต้องมาชิมอาหารท้องถิ่น เป็นการบอกต่อจากลูกค้าในท้องถิ่นบางคนรู้จักจากสื่อโซเชียลต่าง ๆ จากคนที่มาเช็คอินและถ่ายรูปลงสื่อทำให้เป็นที่รู้จักมายิ่งขึ้น การทำความสะอาดร้าน และอุปกรณ์มีการทำความสะอาดและเก็บถูกต้องตามหลักสุขอนามัย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาศักยภาพอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาศักยภาพ พฤติกรรมผู้บริโภค และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาหารท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้ ในภาพรวมของผู้บริโภคเห็นว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีเพียงด้านลักษณะของผู้ให้บริการที่อยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะของอาหารที่ผู้บริโภคต้องการต้องการในภาพรวม โดยผู้บริโภคมองเห็นว่าศักยภาพอาหารท้องถิ่นของ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีศักยภาพด้านความคุ้มค่าของราคามากที่สุด รองลงมาคือด้านคุณภาพของอาหาร

ด้านคุณภาพอาหาร

ศักยภาพด้านคุณภาพอาหาร อยู่ในระดับมาก พบว่า รสชาติอาหารมีศักยภาพมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ คุณภาพของวัตถุดิบและความสดใหม่ของอาหาร ความสะอาด การใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ เจริญชัย เอกไพศาล, วรวุฒิ ปัญญาภู และวริศ เชาวนศิลป์ (2562) ที่ศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของ

ประเทศไทยผ่านมุมมองจากผู้ให้บริการ โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพอาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเพื่อให้ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับความคุ้มค่าและประสบการณ์อันดีจากการรับประทานอาหารในประเทศไทย และสอดคล้องกับการศึกษาของ Seo et al (2015) ที่ศึกษาภาพลักษณ์ของอาหารเกาหลีใต้ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน ชาวญี่ปุ่นและชาวจีน โดยผลงานวิจัยชี้ว่า คุณภาพอาหารเป็นภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังคิดว่าคุณภาพอาหารที่ดีสอดคล้องกับมุมมองด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการรับประทานอาหาร นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมองว่าอาหารจะต้องถูกปรุงด้วยวัตถุดิบที่มีคุณภาพ สด สะอาด และปลอดภัยอีกด้วย

ด้านอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น

ศักยภาพด้านอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบมีศักยภาพมากที่สุด มีรายการอาหารให้เลือกหลากหลาย มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความแตกต่างจากอาหารท้องถิ่นจังหวัดอื่น ซึ่งสอดคล้องกับเณรัญชรา กิจวิกรานต์ (2557) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้เกี่ยวกับ ภาพลักษณ์อาหารไทยด้านความแปลกใหม่ ในระดับมาก คือ อาหารไทยมีความแตกต่างจากอาหาร นานาชาติ อาหารไทยมีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ อาหารไทยมีรูปลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ จากผลการวิจัยของ กชกร จุลศิลป์ (2561) พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีพฤติกรรมในการรับประทานอาหารท้องถิ่นเพื่อลิ้มลองรสชาติและมีกระบวนการในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการเลือกรับประทานอาหารท้องถิ่น คือมีการตกแต่งอาหารที่สวยงาม การตกแต่งอาหารมีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบ

ด้านความคุ้มค่าของราคาอาหาร

ศักยภาพด้านความคุ้มค่าของราคาอาหาร อยู่ในระดับมาก พบว่า ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ มีศักยภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ราคาอาหารเหมาะสมกับคุณค่าที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับเณรัญชรา กิจวิกรานต์ (2557) ที่พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้เกี่ยวภาพลักษณ์อาหารไทยด้านความคุ้มค่าเงินในระดับมาก ได้แก่ ราคาอาหารไทย มีความเหมาะสม ราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับอาหารท้องถิ่นอื่นๆ และราคาอาหารไทยมีคุณค่าที่จะซื้อ จากผลการวิจัยของ หทัยชนก ฉิมบ้านไร่ (2558) พบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจที่ราคาเหมาะสมกับคุณภาพมากที่สุด ราคาเหมาะสมกับคุณค่าที่ได้รับ นอกจากนี้กชกร จุลศิลป์ (2561) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่านักท่องเที่ยวมีตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ เลือกรับประทานอาหารท้องถิ่น คือราคาอาหารมีความเหมาสมกับคุณภาพ และมีความเหมาะสมกับปริมาณอาหาร

ด้านลักษณะของให้ผู้บริการอาหาร

ศักยภาพด้านลักษณะของให้ผู้บริการอาหารอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การแต่งกายของพนักงานให้บริการดูดี สะอาด เรียบร้อยมีศักยภาพมากที่สุด ได้แก่ พนักงานสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน และถูกต้อง ความรวดเร็วในการให้บริการของพนักงาน และพนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพิสมัย สุตะวงศ์ (2561) เรื่องปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรเชินวายในการท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นเมืองในจังหวัดเชียงราย ที่พบว่าปัจจัยดึงดูดของนักท่องเที่ยวในการเลือกรับประทานอาหารพื้นเมือง คือการให้บริการที่มีประสิทธิภาพของพนักงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นเมืองมีผลต่อการเลือกของนักท่องเที่ยวเจนเนอเรเชินวาย และสอดคล้องกับได้ศึกษาเรื่องพบว่าปัจจัยด้านบุคลากรของร้านอาหารพื้นถิ่นได้ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารพื้นถิ่นของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญในเรื่องบุคลิกภาพของพนักงานบริการในเรื่องของความอ่อนน้อมสุภาพ

ด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่น

ศักยภาพด้านลักษณะของร้านอาหารท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก พบว่าชื่อเสียงของร้านและความน่าเชื่อถือของร้านมีศักยภาพมากที่สุดและมีผลต่อการเลือกใช้บริการของลูกค้ารวมถึงสภาพแวดล้อมการตกแต่งและบรรยากาศของร้านมีความสะดวกในการเดินทางไปยังร้านอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนันทิยา ตันตราสืบ (2561)

ศึกษาเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวอาหารพื้นถิ่นเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญด้านลักษณะทางกายภาพของร้านอาหาร คือ ความสะอาดและได้มาตรฐานของน้ำซึ่งเป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญของร้านอาหาร และการเลือกร้านอาหารที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ได้รับรางวัลหรือมาตรฐานรับรองความอร่อยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดอบรม ให้ความรู้เรื่องสุขาภิบาลด้านธุรกิจอาหาร เพื่อสร้างความตระหนักให้ผู้ประกอบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวในการรับประทานอาหาร

2. ผู้ประกอบการร้านอาหารควรมีการสร้างเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ ให้มีความแตกต่างเพื่อสร้างเรื่องราวให้กับอาหารทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการร้านอาหารนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ เพื่อช่วยกระจายรายได้และเศรษฐกิจในท้องถิ่น

4. หน่วยงานภาครัฐควรมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อร่วมกันวางแผน และพัฒนาร้านอาหารให้ไปในทิศทางเดียวกัน

5. มีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวอาหารท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงร้านอาหารกับการท่องเที่ยว

6. หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมด้านการตลาด เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ร้านอาหารต่าง ๆ เป็นที่รู้จักมากขึ้น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โซเชียลต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

7. ควรฝึกอบรมพนักงานบริการ ให้พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นเพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง

8. พัฒนาทักษะด้านการบริการ ของพนักงานให้ได้มาตรฐาน และมีความสามารถในการทำงาน ที่สามารถตอบสนองลูกค้าหรือผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว

9. ส่งเสริมด้านการพัฒนาอาหารให้มีความคิดสร้างสรรค์และมีความแตกต่างมากขึ้น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง

10. มีการจัดกิจกรรมงานเทศกาลอาหารท้องถิ่น เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ประกอบการร้านอาหารมีการพัฒนามากขึ้น เช่น การประกวดอาหารท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

2. ควรมีการศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ของอาหารท้องถิ่นเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพอาหารในท้องถิ่น ในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

กชกร จุลศิลป์. **กลยุทธ์การจัดการการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2561.

เจริญชัย เอกไพศาล, วรวุฒิ ปัญญาภู และวริศ เชาวนศิลป์. “ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทยผ่านมุมจากผู้ให้บริการ,” **วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์.** 2, 3 (กันยายน–ธันวาคม 2562): 37–59.

เณรัญชรา กิจวิกรานต์. “ภาพลักษณ์อาหารไทย การรับรู้คุณภาพอาหารไทยและแนวโน้มพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ,” **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ.** 10, 12 (มกราคม–มิถุนายน 2557): 55-74.

ท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง (2563). **สรุปรายได้และค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ครั้งที่ 1/2562.** ออนไลน์ 2563 อ้างเมื่อ (2564). จากhttps://www.mots.go.th/more_news.php?cid=528&filename=index

นันทิยา ตันตราสืบ. **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นถิ่นเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2561

พิสมัย สุตะวงศ์. **ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในการท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นเมืองในจังหวัดเชียงราย.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2561

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ, 2563. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564).** กรุงเทพฯ: 2563.

หทัยชนก ฉิมบ้านไร่. **ศักยภาพอาหารพื้นเมืองและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมืองจังหวัดน่าน.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2558.

Dann, Graham M.S. “Tourist Motivation: An Appraisal,” **Annals of Tourism Research.** 8, 2 (October 1981): 187-219

Cohen, E., and N. Avieli. “Food in Tourism Attraction and Impediment,” **Annals of Tourism Research.** 31, 4 (February 2004): 755-778.

Du Rand, G. E. and Heath, E. “Towards a framework for food tourism as an element of destination marketing,” **Current Issues in Tourism.** 9, 3 (2006): 206-234.

Hall, C.M. **Wine food and tourism marketing.** New York: Routledge, 2003.

Krejcie, R. V. and D. W. Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities,” **Educational and Psychological Measurement.** 30, 3 (October 1970): 607-610.

Long, L. (ed.). **Culinary Tourism: Food, Eating and Otherness.** Lexington: University of Kentucky Press, 2003.

Seo, S. et al. “Influence of informational and experiential familiarity on image of local foods,” **International Journal of Hospitality Management.** 34, 1 (2015): 295–308.

Tinsley, H. E. A., and B.D. Eldredge. “Psychological benefits of leisure participation: A taxonomy of leisure activities based on their need-gratifying properties,” **Journal of Counseling Psychology.** 42, 2 (2013): 123–132.

Uysal, M. and L.E.R. Hagan. **Motivation of Pleaseure travel and Tourism.** In M.A.O. Khan, T. Var&Van Nostrand Reinhold, 1993.

สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

Conditions of the Operation on Using Information Technology in the Student Care and Help Systems in the Schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3

ยุภาวดี ชำนาญเวช ภาณุพงศ์ บุญรมย์ และนเรศ ขันธะรี
Yupawadee Chamnanwech Phanuphong Boonrom and Naret Khantharee

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: kruyu30@gmail.com
Received: October 2, 2021; Revised: November 4, 2021; Accepted: November 7, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 338 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้มาโดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และ การทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาข้อเสนอแนะการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่าต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องครอบคลุมทั้ง 5 กิจกรรมของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยดำเนินการในหลายรูปแบบ ประกอบด้วยการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การใช้แอปพลิเคชัน การจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ในการบันทึกการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา ใช้โทรศัพท์มือถือหรือสื่อสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ ความเข้าใจโดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศได้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิด ผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of the research were 1) to study conditions of the operation on using information technology in the student care and help systems, 2) to compare the operation on using information technology in the student care and help systems classified by positions, performance experiences, and the school sizes, and 3) to study recommendations in the operation on using information technology in the student care and help systems in the schools under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. The samples used in the research were 338 participants consisting of school administrators and teachers who were heads of the student care and help systems. They were randomized by stratified sampling. The research instruments were a questionnaire with five rating scales. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings were as follows.

1. The conditions of the operation on using information technology in the student care and help systems of the schools under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3 in the overall were at the highest level.

2. The comparison of the opinions of the school administrators and the teachers who were heads of the student care and help systems classified by positions in the overall was different with the statistical significance at the level of .01, but the comparison of the opinions of the school administrators and the teachers who were heads of the student care and help systems classified by performance experiences and the school sizes in the overall was not different.

3. The study of the recommendation on using information technology in the student care and help systems showed that the operation should be conducted systematically and continuously to cover all of 5 activities of the student care and help systems by using information technology to help operate in various ways: filing electronic documents, using applications, arranging online activities to record basic advice that could be used to analyze guideline for solving problems, and using mobile phones or online social media to contact to people or organizations involving, and recording other recommendations. The recommendations were that the school administrators should develop personnel responding to give knowledge and understanding to the students by providing materials and equipment used to enhance information technology to develop the student care and help systems successfully and effectively.

Keywords: Technology, Information Technology, Student Care and Support Systems

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งอยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิต ความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น นับเป็นจังหวะเวลา ที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการวิจัย และพัฒนาและนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้น การพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีรวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวดที่ 9 กล่าวถึง เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การยกระดับความสามารถของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาและส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษาจึงต้องจัดเตรียมคนที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิตการศึกษาพัฒนาบุคคลและสังคมด้วยการถ่ายทอดความรู้การฝึกอบรม การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพที่สอดคล้องกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทางการศึกษาเป็นหนึ่งในมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วยสาระความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้การออกแบบสร้างการนำไปใช้การประเมิน และการปรับปรุงนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและสมรรถนะ การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อเกิดการเรียนรู้ที่ดี แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงสมรรถนะด้านการประยุกต์ใช้และประเมินสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร พัฒนากำลังคนให้ มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณญาณและรู้เท่าทันอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อร่วมขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้และนวัตกรรมอย่างยั่งยืนและมั่นคง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ความว่า "นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพคือทั้งเก่งทั้งดี มาเป็นกำลังบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคองหนุนนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์” ความตอนหนึ่งในหนังสือคู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม เส้นทางสู่ครูมืออาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

เป็นระบบที่สำคัญมากที่สุดและการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์จากหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ อันได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูประจำชั้น และครูแนะแนวเป็นหลัก เพื่อที่จะขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการประสานงานดำเนินนโยบายและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (ขวัญชนก เอียดด้วง, 2563)

เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นรูปธรรมไม่ว่าจะเป็นการติดตาม การร่วมมือกันของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แม้กระทั่งการบันทึกหลักฐานต่าง ๆ การเก็บรวมรวมข้อมูลเป็นระบบจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเป็นระบบที่สำคัญมากที่สุดและการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยปัจจัยความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์จากหลาย ๆ ด้าน ซึ่งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยมีประโยชน์เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาเสริมสร้าง และพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย น้อยกว่า 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และ 3) ขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาและด้านการส่งต่อ

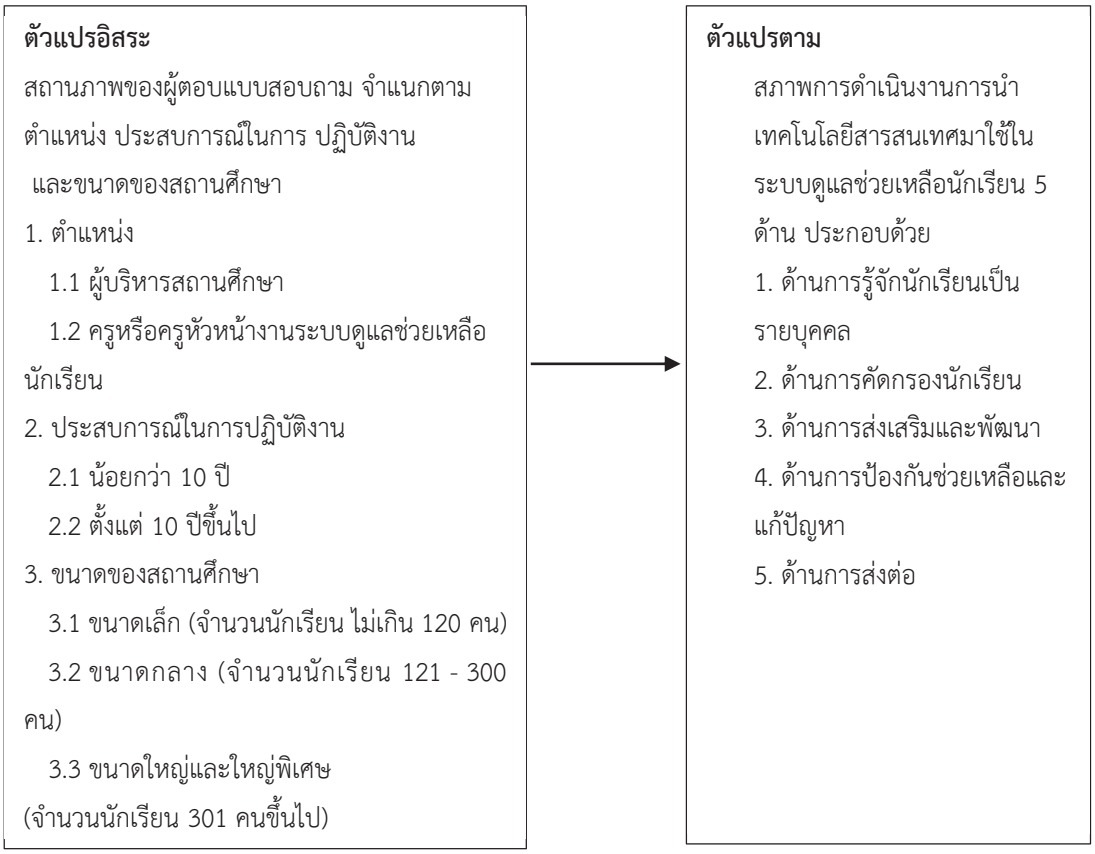

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 209 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 2,748 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็ก 104 แห่ง จำนวน 830 คน โรงเรียนขนาดกลาง 104 แห่ง จำนวน 1,835 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษหนึ่งแห่ง จำนวน 83 คน

ตัวอย่าง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 338 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นฐานเทียบสัดส่วนประชากรและตัวอย่างแยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน ครูและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 51 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 109 คน ครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 117 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 10 คน

ขอบเขตของเนื้อหา ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นด้านตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาด

ของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 39 ข้อ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบ่งเป็นรายด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวม 5 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่าง ๆ แล้วนำมาหาค่า IOC มีค่าตั้งแต่ .80-1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 27 คน จากนั้นนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach’s alpha coefficient;) (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .88 และนำแบบสอบถามที่ทดลองและได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 338 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 โดยครอบคลุมด้านตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง	ผู้บริหารสถานศึกษา	161	48
	ครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	177	52
	รวม	338	100
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	น้อยกว่า 10 ปี	127	38
	ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป	211	62
	รวม	338	100
ขนาดของสถานศึกษา	ขนาดเล็ก (นักเรียน 1-120 คน)	102	30
	ขนาดกลาง (นักเรียน 121-300 คน)	226	67
	ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)	10	3
	รวม	338	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 48 และครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร้อยละ 52 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางคิดเป็นร้อย 67 รองลงมาปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 30 และปฏิบัติงาน

อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 62 และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.58	.38	มากที่สุด
2	ด้านการคัดกรอง	4.59	.37	มากที่สุด
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.52	.41	มากที่สุด
4	ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา	4.49	.40	มากที่สุด
5	ด้านการส่งต่อ	4.52	.40	มากที่สุด
รวม		4.54	.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.54) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงสุดคือด้านการคัดกรอง ($\bar{X}$=4.59) ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานรองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$=4.58) และด้านที่มีสภาพการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา ($\bar{X}$=4.49)

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา แสดงดังตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	**ตำแหน่ง**						t	p
	ผู้บริหารสถานศึกษา		**ครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**		**รวม**			
	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.55	.42	4.61	.33	4.58	.38	-1.41	.16
2. ด้านการคัดกรอง	4.58	.40	4.59	.33	4.58	.37	-.36	.72
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.55	.48	4.72	.31	4.63	.41	-3.76**	.00
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา	4.53	.46	4.69	.30	4.61	.40	-3.76**	.00
5. ด้านการส่งต่อ	4.42	.78	4.62	.61	4.67	.40	-2.57**	.01
รวม	4.53	.51	4.64	.31	4.61	.39	- 3.35**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาและด้านการส่งต่อ มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						t	p
	น้อยกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		รวม			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	.43	4.61	.35	4.58	.39	-1.55	.12
2. ด้านการคัดกรอง	4.55	.40	4.62	.35	4.59	.38	-1.58	.12
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.67	.45	4.62	.39	4.64	.42	1.04	.29
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา	4.61	.43	4.62	.39	4.61	.41	-.19	.85
5. ด้านการส่งต่อ	4.67	.44	4.67	.39	4.67	.42	-129	.89
รวม	4.61	.43	4.63	.37	4.62	.40	- .53	.59

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	.83	.04	.28	.76
	ภายในกลุ่ม	319	47.39	.15		
	รวม	321	47.47			
2. ด้านการคัดกรอง	ระหว่างกลุ่ม	2	.55	.27	2	.14
	ภายในกลุ่ม	319	43.65	.14		
	รวม	321	44.20			
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2	.78	.39	2.28	.1
	ภายในกลุ่ม	319	54.71	.17		
	รวม	321	55.49			

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

สภาพการดำเนินงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2	.54	.27	1.65	.19
	ภายในกลุ่ม	319	51.98	.16		
	รวม	321	52.51			
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม	2	.719	.36	2.16	.11
	ภายในกลุ่ม	319	53.13	.17		
	รวม	321	53.88			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.4	.202	2.45	.08
	ภายในกลุ่ม	319	26.28	.082		
	รวม	321	26.68			

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงสุด คือด้านการคัดกรอง ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานรองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านที่มีสภาพการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือ และแก้ปัญหาและด้านการ

ส่งต่อมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องครอบคลุมทั้ง 5 กิจกรรมของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยดำเนินการในหลายรูปแบบ ประกอบด้วยการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การใช้แอปพลิเคชันการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ ในการบันทึกการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาใช้โทรศัพท์มือถือหรือสื่อสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา และด้านการส่งต่อ ทำให้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเป็นระบบ เป็นปัจจุบันและสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนได้ โดยสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง จัดประชุมผู้ปกครองรูปแบบออนไลน์ การบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อให้คำปรึกษาและประสานความร่วมมือในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยใช้ Google Docs ในการบันทึกการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการติดต่อประสานงานการดำเนินงาน กับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสืบค้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้แบบรอบด้านสอดคล้องกับแนวการศึกษาของอัญญารัตน์ ไชยรักษ์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) กรณีศึกษาโรงเรียนนาสะไมพิทยาคม ผลการศึกษาพบว่าระบบมีประสิทธิภาพการทำงานอยู่ในระดับดีมากและสอดคล้องกับข้อเสนอแนะทางการวิจัยของวิไล รัตนทิพย์ และชัยยุทธ์ ศิริสุทธิ์ (2562) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือและการเพิ่มขีดความสามารถการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกด้าน สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้จริงจนประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลเป็นรายข้อดังนี้

2.1 สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีบริบทการทำงานที่แตกต่างกัน ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานจึงต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาสนองต่อนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้กับสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบ ส่วนครูหรือครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารกำหนดไว้และดำเนินงานกับนักเรียนโดยตรงจึงคิดว่าตนเองสามารถดำเนินงานได้ดีกว่าผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับวิจัยของวีระพงษ์ วันทา (2555) ได้วิจัยศึกษาผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อุบลราชธานี-อำนาจเจริญพบว่า ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีส่วนร่วมแม้ว่าจะมีประสบการณ์การปฏิบัติงานที่ต่างกัน แต่มีความเข้าใจในทิศทางดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกันและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการเรียนรู้และเข้ารับการอบรมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศมาในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล มะลิวัลย์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และอัญทลียา ยอดมั่น (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3.สภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาแต่ละขนาดได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบที่นิยมใช้ในยุคปัจจุบันซึ่งมีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของราม โสวัน (2558) ได้วิจัยศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรที่ศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและสังกัดขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรวุฒิ หลำจะนะ, เชาวนี แก้วมโนและอริสรา บุญรัตน์ (2563) ได้ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน เอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามบุคคลด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันด้านอายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และขนาดโรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานด้านการบริหารงานทั่วไปในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาข้อเสนอแนะการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องครอบคลุมทั้ง 5 กิจกรรมของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยดำเนินการในหลายรูปแบบ ประกอบด้วยการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การใช้แอปพลิเคชัน การจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ในการบันทึกการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา ใช้โทรศัพท์มือถือหรือสื่อสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ ความเข้าใจ โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศได้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิด ผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับถวัลย์ พอกประโคน (2557) ได้ศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรมีระบบสารสนเทศพื้นฐาน เช่น ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา การบริหาร งานธุรการ การจัดการอาคารสถานที่ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบปรับข้อมูลในระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้น

1. ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดระบบการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน อย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

2. ควรพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและต้องสนับสนุนการทำงานอย่างเต็มที่และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนทุกขนาดโรงเรียนได้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องต่อไปนี้

1. ควรศึกษาและพัฒนาโปรแกรมที่ใช้ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อสร้างนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก เอียดด้วง. **ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2563.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤติสังคม.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546.

ถวัลย์ พอกประโคน. “สภาพการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1,” **วิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.** 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 86-101

นฤมล มะลิวัลย์. **สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จังหวัดตรัง.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลา, 2552.

ราม โสวัน. **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2558.

วรวุฒิ หลำจะนะ, เชาวนี แก้วมโน และอริสรา บุญรัตน์. “สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง,” ใน: วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์, บรรณาธิการ. **การประชุมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11;** 17 กรกฎาคม 2563; มหาวิทยาลัยหาดใหญ่: คณะศึกษาศาสตร์และศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2563. หน้า 224-236

วิไล รัตนทิพย์ และชัยยุทธ ศิริสุทธิ์. กลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม,” **บัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น.** 6, 4 (ตุลาคม–ธันวาคม 2562): 716-729

วีระพงษ์ วันทา. **การศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2555.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.** (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 4 ธันวาคม 2563). จาก http://www.thailibrary.in .th/2014/07/28/ict-moe-master- plan/

อัญญารัตน์ ไชยรักษ์. **ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) กรณีศึกษาโรงเรียนนาสะไมพิทยาคม.** การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2553.

อัญทลียา ยอดมั่น. “สภาพปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1,” **Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences.** 1, 3 (October-December 2017): 22-33

Cronbach, L.J. **Essentials of Psychological Testing.** 5th ed. New York: Harper Colins, 1990.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. **Educational and Psychological Measurement.** New York: Minnisota University, 1970.

อิทธิพลของการรับรู้การใช้นวัตกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19

Influence of Perception in Using Innovation Affecting the Intention in Using Online Banking of the Residents in Bangkok during COVID-19

หนึ่งฤทัย ผ่องศรี และวีรพงษ์ พวงเล็ก
Nungruthai Pongsri and Weerapong Pounglek

สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
K. M.Com.Arts (Strategic Communications), School of Communication Arts, Bangkok University.
E-mail: Nungrithai.pong@bumail.net
Received: September 17, 2021; Revised: November 15, 2021; Accepted: November 17, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานวัตกรรมที่รับรู้ของผู้ใช้บริการธนาคารออนไลน์ เขตกรุงเทพมหานคร 2) ตรวจสอบความตั้งใจที่จะใช้ผู้ใช้บริการธนาคารออนไลน์ในกรุงเทพฯ ในยุคโควิด-19 และ 3) คาดการณ์ความตั้งใจใช้ของผู้ใช้บริการธนาคารออนไลน์ในเขตกรุงเทพฯ โดยวิเคราะห์ผ่านการรับรู้ของนวัตกรรม ซึ่งรวมถึงปัจจัยการรับรู้ที่หลากหลาย (ความง่ายในการใช้งาน ความเสี่ยง ประโยชน์ และความไว้วางใจ) งานวิจัยนี้ประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อความรู้ความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้บริการธนาคารออนไลน์ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงพยากรณ์ ผ่านการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อทำนายความตั้งใจ ใช้ธนาคารออนไลน์ให้ โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 345 คน ที่เป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเองผ่านแบบสอบถามออนไลน์

ผลการศึกษาพบว่า

ความตั้งใจของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้บริการธนาคารออนไลน์ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากผลประโยชน์ที่รับรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.34 รองลงมาคือการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีค่าเฉลี่ย 3.30 และการรับรู้ความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ย 3.24 ตามลำดับ สุดท้ายผลสัมฤทธิ์ทางการวิจัยได้สร้างแบบจำลองการทำนายโดยใช้แบบจำลองการถดถอยพหุคูณเป็น Y (ความตั้งใจใช้บริการ) = .641 + .322 (การรับรู้ความง่าย) + .329 (การรับรู้ประโยชน์) +.152 (การรับรู้ความไว้วางใจ) โดยปัจจัยทั้งสามที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์อยู่ที่ ได้ร้อยละ 53.70 (R-Square = .537)

คำสำคัญ: ธนาคารออนไลน์ การรับรู้นวัตกรรม ความตั้งใจในการใช้งาน การรับรู้ความง่าย การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้เสี่ยง การรับรู้ความไว้วางใจ โควิด-19

Abstract

The objectives of the research were 1) to study innovation that the users perceived the online banking services in Bangkok, 2) to investigate intention in using online banking services of the residents in Bangkok during COVID-19, and 3) to expect the intention in using online banking services of the residents in Bangkok by analyzing through the perception of the innovation and

various perception factors: the ease, the risk, the benefits, and the reliability in using the innovation. This research consisted of the quantitative research and the predictive research. The quantitative research was used to study in-depth knowledge and understanding Bangkok residents in using the online banking services. The data were analyzed by using the statistics: percentage, mean, and standard deviation. The predictive research was used to predict the intention in using online banking. The data were analyzed by using multiple regression analysis and collected from 345 samples who answered an online questionnaire by themselves.

The research findings were as follows.

Most of the residents in Bangkok using online banking services were influenced from the benefits perceived with the mean score of 3.34, followed by the perception of the ease in using the innovation with the mean score of 3.30, and the perception of the reliability with the mean score of 3,24, respectively. Finally, the research achievement was used to create a predictive model by using a multiple regression model to be Y (the intention to use the services) = .641 + .322 (the perception of the ease) + .329 (the perception of the benefits) + .152 (the perception of the reliability). The three factors influenced the prediction at 53.70% (R-Square = .537).

Keywords: Online Banking, the Perception of the Innovation, Intention in Using, the Perception of the Ease, the Perception of the Benefits, the Perception of the Risk, the Perception of the Reliability, COVID-19

บทนำ

ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันกลาง มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ทำหน้าที่ระดมเงินฝากจากผู้ที่มีออมมาปล่อยสินเชื่อให้แก่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตและการจ้างงาน อันเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจไหลเวียน เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม โดยหากระบบสถานบันการเงินมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมให้ระบบการเงิน สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

โดยในอดีตที่ผ่านมาการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ ต้องผ่านการทำธุรกรรมที่สาขาของธนาคารเป็นหลัก ซึ่งแต่ละธนาคารจะมีการขยายสาขา ไปตามแหล่งชุมชนหรือแหล่งธุรกิจสำคัญ เพื่อขยายฐานลูกค้ารายใหม่ให้มาใช้บริการกับทางธนาคารมากยิ่งขึ้น โดยก่อนช่วงปี 2550 สาขาของธนาคาร จะแยกออกมาเป็นอาคารเดียวโดยรวมบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ในสาขาเดียวกัน ทำให้ต้องการพื้นที่ใช้สอยในการใช้งานและให้บริการลูกค้าค่อนข้างมาก แต่หลังจาก พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา จึงเริ่มมีการเปิดสาขาในศูนย์การค้า เพื่อให้บริการกับลูกค้าบุคคลที่มาทำธุระตามห้างสรรพสินค้า ทำให้เวลาทำการของสาขาธนาคารต้องเปลี่ยนตามพฤติกรรมลูกค้าที่เปลี่ยนไป หรือแม้กระทั่งบางธนาคารมีการให้บริการแบบ 24 ชม.

แต่จากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปจากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต และจำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน เพิ่มความสะดวกสบายในการทำสิ่งต่าง ๆ มีนวัตกรรมใหม่ ๆ ทำให้ลูกค้าสามารถทำธุรกรรมบางอย่างได้เอง ทำให้จำนวนลูกค้าที่มาใช้บริการที่สาขาลดลง โดยจากปี 2559-2563 จำนวนธนาคารพาณิชย์ที่ขึ้นทะเบียนขอเปิดสาขาใหม่กับธนาคารแห่งประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง สวนทางกับปริมาณการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงบริการของธนาคารได้อย่างรวดเร็ว และสามารถแข่งขันกับทั้งกับธนาคารด้วยกันเอง หรือแม้แต่คู่แข่งอื่นที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-Bank) (ธนาคาร

แห่งประเทศไทย, 2564)

ธนาคารออนไลน์ หรือบริการ Mobile Banking จึงเป็นช่องทางที่แต่ละธนาคารให้ความสำคัญมากขึ้น โดยช่วงแรกเป็นการให้บริการพื้นฐาน เช่น การโอนเงิน ชำระเงินเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันหลายธนาคารฯ พัฒนาการใช้งานให้ใกล้เคียงกับการทำธุรกรรมได้เองที่สาขา นอกจากนี้หลายธนาคารฯ ยังได้พัฒนาให้เข้ากับชีวิตประจำวันหรือไลฟ์สไตล์ ของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น โดยมีบริการอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น การจองตั๋วภาพยนตร์ การเป็นตลาดกลางให้คนซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ เป็นต้น ถึงแม้การใช้ธนาคารบนมือถือหรือ Mobile Banking จะได้รับความนิยมสูงขึ้นตามข้อมูลที่กล่าวมานั้น แต่ก็ยังมีผู้บริโภคบางส่วนก็ยังมีความกังวลใจในความปลอดภัยในการทำธุรกรรม

ในช่วงเดือนมกราคม 2563 เริ่มมีโรคระบาดโรคโควิด 19 ที่มีการนำเชื้อจากประเทศจีนเข้ามายังในประเทศไทยเป็นช่วงแรก ๆ และมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม 2563 ในช่วงการระบาดรุนแรงของโรคโควิด19 ยิ่งทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตอยู่จากแบบเดิมสู่ วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ลดการออกจากบ้าน ทำงานหรือเรียนหนังสือจากที่บ้าน ซื้อของผ่านช่องทางออนไลน์ และชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารออนไลน์ ตลอดจนมีนโยบายช่วยเหลือและกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ ของภาครัฐ เช่น คนละครึ่งยิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในการใช้งานธนาคารออนไลน์มากยิ่งขึ้น (สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย, 2563)

อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบัน ในยุคโควิด-19 ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมพบการวิจัยที่คล้ายคลึงแต่ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของการรับรู้การใช้นวัตกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการของธนาคารออนไลน์ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นการศึกษาว่าปัจจัยทางด้านการรับรู้นวัตกรรมของผู้ใช้บริการที่อาจจะส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการธนาคารออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อบ่งชี้และจำแนกปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรม โดยตัวแปรหรือปัจจัยที่ใช้ในการศึกษานี้ได้อ้างอิงจากกรอบการวิจัยอื่น ๆ นำมาประยุกต์ โดยสามารถแบ่งได้เป็นตัวแปรอิสระ และ ตัวแปรตาม

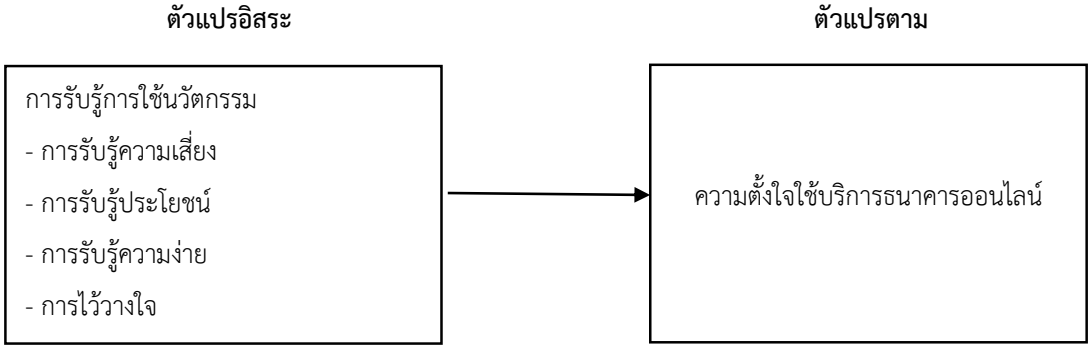

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การใช้นวัตกรรมธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาความสามารถของการรับรู้การใช้นวัตกรรมอันประกอบไปด้วย การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย และการรับรู้การไว้วางใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงยุคโควิด-19

วิธีการดำเนินงาน

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรบุคคลทั้งชายและหญิงที่ใช้บริการธนาคารออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงโควิด-19 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปบนคอมพิวเตอร์ G*Power ซึ่งโปรแกรม โดยประมาณค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) ในระดับกลาง (Cohen, 1977) และกำหนดค่าต่าง ๆ เพื่อใช้คำนวณขนาดตัวอย่างดังนี้

Input Effect Size f2	=	0.15
α err prob	=	0.05
Power (1-β err prob	=	0.95
Number of Predictors	=	4
Output Total Sample size	=	117

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คำนวณตัวอย่างที่เหมาะสมได้จำนวน 117 คน แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับขนาดตัวอย่างจำนวน 345 คน เพื่อให้มีความคลาดเคลื่อนที่น้อยลง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาตามประเภทของตัวแปรออกเป็น 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ตัวแปรอิสระ และ ตัวแปรตาม

1. ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ธนาคารออนไลน์หลักที่ใช้และเขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรับรู้การใช้นวัตกรรมธนาคารออนไลน์ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ความเสี่ยงของการใช้บริการธนาคารออนไลน์ การรับรู้ประโยชน์การใช้ธนาคารออนไลน์ การรับรู้ความง่ายของธนาคารออนไลน์ และการรับรู้การไว้วางใจของธนาคารออนไลน์

3. ตัวแปรตาม ได้แก่ความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 2 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน–15 เมษายน 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ให้ตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self–Administered Questionnaire) ของการวิจัยโดยทำการแจกแบบสอบถามผ่านทาง Google Form ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Social Network เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้ง่ายและสร้างความสะดวกสบายให้แก่ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามลดระยะเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมโดยแบ่งเป็น

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การใช้นวัตกรรมและศึกษาความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19 ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการศึกษาโดย

1.1 ทำการวัดตัวแปรด้านคุณสมบัติของตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนสำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนร้อยละของตัวอย่าง

1.2 ใช้มาตรวัดตัวแปรแบบอันตรภาค (Interval Scale) เพื่อทราบลักษณะจำนวน ค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับ ความคิดเห็น ดังนั้นสถิติที่ใช้จึงประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาขน ในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงยุคโควิด-19 ในการศึกษานี้จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของตัวอย่างของที่ศึกษา

เพศ	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
ชาย	133	38.55
หญิง	212	61.45
อายุ	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
ต่ำกว่า 18	28	8.12
18 – 24 ปี	134	38.84
25 – 35 ปี	119	34.49
35 – 45 ปี	40	11.59
46 – 60 ปี	16	4.64
60 ปีขึ้นไป	8	2.32
อาชีพ	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
นักเรียน	119	34.49
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	34	9.86
พนักงานเอกชน	101	29.28
ค้าขาย	50	14.49
อาชีพอิสระ	41	11.88

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของตัวอย่างของที่ศึกษา (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าระดับปริญญาตรี	55	15.94
กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี	91	26.34
จบการศึกษาระดับปริญญาตรี	172	49.86
จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี	27	7.83
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
น้อยกว่า9,000	60	17.39
9,000 – 15,000	71	20.58
15,001 – 30,000	152	44.06
30,001 – 60,000	51	14.78
มากกว่า 60,000	11	3.19
ธนาคารออนไลน์หลัก	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
ธนาคารกสิกรไทย	118	34.2
ธนาคารไทยพาณิช	65	18.84
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	34	9.86
ธนาคารกรุงไทย	69	20
ธนาคารกรุงเทพ	21	6.09
ธนาคารทหารไทย	12	3.48
ธนาคารออมสิน	8	2.32
ธนาคารยูโอบี	1	0.29
ธนาคารซิตี้แบงค์	6	1.74
ธนาคารเกษตรและสหกรณ์	3	0.87
ธนาคารซีไอเอ็มบี	6	1.74
ธนาคารแลนด์แอนด์เฮ้าส์	2	0.58
ที่อยู่อาศัย	**จำนวนคน**	**ร้อยละ**
เขตพญาไท	148	42.9
เขตตลิ่งชัน	112	32.46
เขตบางขุนเทียน	85	24.64
รวม	345	100

ผลการวิเคราะห์ด้านคุณสมบัติของตัวอย่าง

ข้อมูลด้านคุณสมบัติของตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามของคนที่ใช้ธนาคารออนไลน์ จำนวน 345 คน ในงานศึกษานี้

1 เพศหญิง (ร้อยละ 61.45)

2. มีอายุระหว่าง 18–24 ปี (คิดเป็นร้อยละ 38.84)

3. อาชีพเป็นนักศึกษา (คิดเป็นร้อยละ 34.49)

4. จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (คิดเป็นร้อยละ 49.86)

5. มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,001–30,000 บาท (คิดเป็นร้อยละ 44.06)

6. ธนาคารออนไลน์หลักคือธนาคารกสิกรไทย (คิดเป็นร้อยละ 34.20) รองลงมาคือธนาคารกรุงไทย (คิดเป็นร้อยละ 20.00) ลำดับที่สามธนาคารไทยพาณิชย์ (คิดเป็นร้อยละ 18.84)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยการรับรู้การใช้นวัตกรรมใช้ของธนาคารออนไลน์ในด้านต่าง ๆ

การรับรู้การใช้นวัตกรรมใช้ของธนาคารออนไลน์	$\bar{x}$	ระดับ	S
1. ด้านการรับรู้ความความเสี่ยงในบริการของธนาคารออนไลน์	3.17	มาก	.46
2. ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์	3.34	มากที่สุด	.44
3. ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์	3.30	มากที่สุด	.46
4. ด้านการรับรู้ความไว้วางใจในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์	3.24	มาก	.47

การรับรู้การใช้นวัตกรรมใช้ของธนาคารออนไลน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19

จากงานศึกษานี้ พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์ และด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์ ส่งผลในระดับมากที่สุดต่อการรับรู้การใช้นวัตกรรมใช้ของธนาคารออนไลน์ รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ความไว้วางใจในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์ และด้านการรับรู้ความเสี่ยงในบริการของธนาคารออนไลน์ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19

ความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19	**ระดับความคิดเห็น**				$\bar{x}$	S
	มากที่สุด (4)	**มาก (3)**	**น้อย (2)**	**น้อยที่สุด (1)**		
1. ท่านตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ในการโอนชำระเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการผ่านร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Shopee, Lazada เป็นต้น	117 (33.91)	194 (56.23)	32 (9.28)	2 (0.58)	3.23 (มาก)	.63
2.ท่านตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ในการโอนชำระเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการผ่านร้านค้าที่ขายในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, IG เป็นต้น	121 (35.07)	181 (52.46)	35 (10.14)	8 (2.32)	3.20 (มาก)	.71
3. ท่านตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ในการโอนเงินระหว่างบุคคล	150 (43.48)	174 (50.43)	21 (6.09)	0 (0)	3.37 (มากที่สุด)	.60
4.ท่านตั้งจะใช้บริการธนาคารออนไลน์ในการโอนชำระเงินค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์	122 (47.83)	163 (47.25)	17 (4.93)	0 (0)	3.21 (มาก)	.69
5. ท่านมีความตั้งใจที่จะทำธุรกรรมอื่นผ่านธนาคารออนไลน์	136 (35.36)	180 (52.17)	38 (11.01)	5 (1.45)	3.31 (มากที่สุด)	.62
6. ท่านมีความตั้งใจที่จะใช้บริการธนาคารออนไลน์ต่อไป	145 (42.03)	182 (52.75)	18 (5.22)	0 (0)	3.37 (มากที่สุด)	.58
7. ท่านจะแนะนำการใช้บริการธนาคารออนไลน์ให้แก่บุคคลใกล้ตัว	136 (39.42)	188 (54.49)	20 (5.80)	1 (.29)	3.33 (มากที่สุด)	.60
รวม					3.29 (มากที่สุด)	.45

ความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19 จากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มดังกล่าวมีพฤติกรรมที่จะใช้บริการธนาคารออนไลน์ ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการใช้งานซ้ำ ๆ โดยพบว่าตัวอย่างมีความตั้งใจใช้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29) ซึ่งมีเหตุผลมาจากตัวอย่างมีความตั้งใจใช้การโอนเงินระหว่างบุคคล รองลงมาคือมีการการแนะนำการใช้บริการธนาคารออนไลน์ให้แก่บุคคลใกล้ตัว และความตั้งใจที่จะทำธุรกรรมอื่นผ่านธนาคารออนไลน์ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

	การรับรู้ความความเสี่ยง	**การรับรู้ประโยชน์**	**การรับรู้ความง่าย**	**การรับรู้ความไว้วางใจ**	**ความตั้งใจใช้บริการ**
การรับรู้ความความเสี่ยง	1	.615**	622**	684**	557**
การรับรู้ประโยชน์		1	745**	684**	673**
การรับรู้ความง่าย			1	724**	682**
การรับรู้ความไว้วางใจ				1	616**
ความตั้งใจใช้บริการ					1

อิทธิพลของการรับรู้การใช้นวัตกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19

ในการทดสอบสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้การใช้นวัตกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ ครั้งนี้จำเป็นต้องตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นคือการวิเคราะห์ Multicollinearity (ตารางที่4.) เพื่อทดสอบว่าตัวแปรที่นำมาศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างโดยมีค่าระหว่าง .557 ถึง .745 (ไม่เกิน .85) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรที่นามาศึกษาทั้งหมด 5 ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

จากสมมุติฐานที่ว่า การรับรู้การใช้นวัตกรรม อันประกอบไปด้วย การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย และการับรู้การไว้วางใจ สามารถร่วมกันทำนายความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงยุคโควิด-19 ได้ นำไปสู่การการวิเคราะห์เชิงถดถอยพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพื่อทำนายความตั้งใจการใช้บริการ ได้ตามที่เห็นในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์เชิงถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความตั้งใจใช้บริการ

ตัวแปร	R	R Square	Adjusted R Square	สัมประสิทธิ์ถดถอย		t
				B	Beta	
การรับรู้ความง่าย	.631	.398	.396	.322	.330	5.363
การรับรู้ประโยชน์	.666	.444	.441	.329	.318	5.469
การรับรู้ความไว้วางใจ	.676	.456	.452	.152	.159	2.823
Constant				.641		4.738

R-Square = .537, Adjusted R-square = .537

จากตารางที่ 5 ตัวแปรที่นำมาพิจารณาในรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ในระดับค่อนข้างดีโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (r) มากกว่า 0.5 ทุกตัวแปร โดยพบว่าตัวแปรด้านการรับรู้ความง่ายมีอิทธิพล ร้อยละ 32.9 การรับรู้ประโยชน์อยู่ที่ 32.2 และการรับรู้ความไว้วางใจอยู่ที่ 15.2 ต่อความตั้งใจการใช้บริการ โดยเราสามารถนำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยมาสร้างเป็นสมการเพื่อทำนายความตั้งใจใช้บริการธนาคารออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคโควิด-19 ได้ดังนี้

Y (ความตั้งใจใช้บริการ) = .641 + .322 (การรับรู้ความง่าย) + .329 (การรับรู้ประโยชน์) +.152 (การรับรู้ ความไว้วางใจ) โดยปัจจัยทั้งสามที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์อยู่ที่ ได้ร้อยละ 53.7 (R-Square = .537)

อภิปรายผลการวิจัย

จากงานศึกษานี้พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำนายความตั้งใจใช้บริการ ประกอบไปด้วย การรับรู้ความง่ายการรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความไว้วางใจ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความเสี่ยงไม่สามารถที่จะเข้ามาร่วมทำนายได้เพราะว่าระบบความปลอดภัยของธนาคารออนไลน์ที่ผู้บริโภคใช้งานมีการรักษาความปลอดภัยของแอปพลิเคชันธนาคารออนไลน์ซึ่งเป็นหน้าที่ของธนาคารที่ควรดูแล ทำให้ผู้บริโภคไม่คำนึงถึงด้านความเสี่ยงที่จะได้รับจากการใช้งานธนาคารออนไลน์ และธนาคารได้สร้างความเชื่อมั่น เชื่อใจให้กับผู้บริโภคจึงทำให้ผู้บริโภคไม่ได้สนใจมองข้ามในด้านนความเสี่ยง และเกิดความตั้งใช้ธนาคารออนไลน์ที่น้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยเกริดา โคตรชารี และวิฎราธร จิรประวัติ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยนำ ของการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรเชินเอ็กซ์และ เจนเนอเรเชินวายพบว่าความเสี่ยงทั้งด้านการรักษาความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวของข้อมูลคือสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ โดยกลุ่มตัวอย่างเจนเนอเรเชินเอ็กซ์ จะตัดสินใจว่าจะซื้อสินค้า จากเว็บไซต์ดังกล่าวหรือไม่โดยการพิจารณาปัจจัยข้างต้นเป็นสำคัญ โดยจะต้องมั่นใจว่าเว็บไซต์ดังกล่าวจะรักษาข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าเป็นอย่างดี เพราะผู้บริโภคเจนเนอเรเชินเอ็กซ์ไม่ต้องกังวลว่าข้อมูลส่วนตัวจะรั่วไหลออกไปภายนอก

ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์ จากผลการวิจัยพบว่าการรับรู้การใช้นวัตกรรมใช้ของธนาคารออนไลน์ ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.34 หมายความว่าระดับมากที่สุดอาจจะเป็นเพราะว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ทำให้ผู้บริโภคใช้ชีวิตในชีวิตประจำที่สะดวกสบายอำนวยความสะดวก ตอบสนองความต้องการในด้านการใช้งาน และสร้างความพึงพอใจเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคในการตั้งใจธนาคาร ในช่วงโควิด -19 สอดคล้องกับ พบงานวิจัยของ Zhang Dan ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครที่ได้สรุปได้ว่าการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และความตั้งใจใช้เงื่อนไขการอำนวยความสะดวก และอิทธิพลสังคมมีอิทธิพลทางบวกต่อการใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้บริการของธนาคารออนไลน์ อยู่ในระดับที่รองลงอาจจะเป็นมาเมื่อมีการรับรู้ถึงความ ง่ายในการใช้งานแล้วจะมีความตั้งใจใช้ธนาคารออนไลน์ในทุก ๆ ครั้ง โดยเป็นเรื่องแอปพิเคชั่นที่ใช้งานในรูปแบบที่ง่ายและไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งานธนาคารออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ Hanafizadeh et al. (2014) ได้ศึกษา การยอมรับการใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือของคนอิหร่าน พบว่าการรับรู้ความง่ายในการใช้ ส่งผลเชิงบวกต่อ ความตั้งใจที่จะใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือแสดงให้เห็นว่าหากผู้ใช้งานชาวอิหร่านเห็นว่าการใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือสามารถใช้งานได้ง่าย จะทำให้ผู้ใช้งานมีความตั้งใจในการใช้บริการนี้มากขึ้น

ด้านการรับรู้ความไว้วางใจในการบริการธนาคารออนไลน์ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.24 หมายความว่าระดับมากอาจจะเป็นเพราะว่าทางแบรด์ของธนาคารเองที่สร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจให้ผู้บริโภคได้ จึงทำให้ผู้บริโภคเห็นได้ว่าการใช้ธนาคารออนไลน์ตามแบรด์ของธนาคารสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ และในการทำธุรกรรมทางการเงินของธนาคารออนไลน์มีมาตรฐานะบบธนาคารออนไลน์มีมาตรฐานให้บริการที่ถูกต้องจึงทำให้ผู้บริโภคเห็นถึงความตั้งใจใช้และไว้วางใจธนาคารออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของ Pornte, Trujillo and Rodriguez ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของความไว้วางใจ และการรับรู้ถึงความตั้งใจที่จะซื้อการท่องเที่ยวทางออนไลน์ พบว่า ความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ขึ้นอยู่กับความรู้สึกและความไว้วางใจ ตัวทำนายหลักของการรับรู้ความไว้วางใจคือการรับรู้คุณภาพข้อมูล และการรับรู้ความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัยของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของผู้จัดจำหน่ายการลงทุนในเว็บไซต์การรับรองความถูกต้องของบุคคลที่สามความเข้าใจเรื่องตราประทับบุคคลที่สามนโยบายความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยความคุ้นเคยกับเว็บไซต์ความเป็น ส่วนตัวด้านข้อมูลอินเทอร์เน็ตและการจำหน่ายต่อการรับรองของบุคคลที่สาม

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการรับรู้ความความเสี่ยงในบริการที่อยู่ในระดับที่น้อย ดังนั้นธนาคารมีควรการเพิ่มช่องการติดต่อที่มากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้บริโภคที่ต้องการที่ติดหากมีปัญหาได้ตลอด 24 ชั่วโมงและมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภครับทราบ ถึงขยายช่องทางบริการที่เพิ่มมากขึ้น โดยธนาคารอาจพิจารณาเพิ่มพนักงานในการช่วยตอบทางโซเชียลมีเดียต่าง เช่น เฟซบุ๊ก ,line OA โดยกำหนด (Service Level Agreement: SLA) ให้ช่วยตอบลูกค้าภายใน 24 ชม.ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ในกรณีที่มีการปรับปรุงระบบต่าง ๆ ทั้งของธนาคารเองและกับต่างธนาคารเพื่อลดปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้นให้มากที่สุด

2. ด้านการรับรู้ความง่ายเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงการใช้งานในการออกฟีเจอร์ใหม่ ๆ จะมีการให้ตัวอย่างทดลองก่อนออกใช้งานจริง และมี VDO แนะนำการใช้งานใหม่ทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

3. ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้บริการธนาคารออนไลน์อยู่ในระดับมากดังนั้น ทางระบบธนาคารออนไลน์จึงควรใช้โอกาสนี้ในการทำกิจกกรมทางตลาดและธนาคารมีการตั้งเตือน และส่งรายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะเป็นประโยชน์กับลูกค้ารายนั้น จากฐานข้อมูลของธนาคารในหน้าแรกของการใช้งานเพื่อให้ลูกค้าทราบถึงผลิตภัณฑ์และสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับอย่างต่อเนื่องอีกทั้งคอยปรับปรุงและพัฒนาระบบธนาคารออนไลน์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์และมีสะดวกสบายมากไม่ซับซ้อนต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ

4. การรับรู้ความไว้วางใจ ธนาคารมีการสำรวจความพึ่งพอใจการใช้งานอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงการใช้งานจนได้รับรางวัลด้านความมิตรในการใช้งานจากสถานบันต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างความใจให้กับผู้บริโภค

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่กำลังทำศึกษาที่คาดว่าจะมีผลต่อการตั้งใช้ธนาคารออนไลน์ เช่น การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นแนวโน้มในการผลต่อการตั้งใช้ธนาคารออนไลน์ และเกิดข้อสรุปที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะนิเทศศาสตร์และคณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย ตลอดจนพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ และอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพงษ์ พวงเล็ก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบข้อผิดพลาด ของผู้วิจัยทำให้งานวิจัยฉบับนี้ผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณไว้อย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

เกริดา โคตรชารี และวิฏราธร จิรประวัติ. “ปัจจัยนำของการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจเนอเรชั่นวาย,” **วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา.** 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556): 47.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. **ธุรกิจอื่น (ที่ได้รับอนุญาต) ของธนาคารพาณิชย์.** (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 1 เมษายน 2564). จากhttps://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/OthFIsSupervison/Pages/default.aspx

สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย. **MAT Vaccine For Business EP6.** (ออนไลน์) 2563 (อ้างเมื่อ 17 พฤษภาคม 2563). จาก https://www.marketingthai.or.th/mat-vaccine-for-business-ep-6/

Cohen, J. **Statistical power analysis for the behavioral sciences.** San Diego, CA: Academic, 1977.

Hanafizadeh, P. et al. “Mobile-Banking Adoption by Iranian Bank Clients,” **Telematics and Informatics.** 31, 1 (February 2014): 62-78.

Pornte, E.B., E.C. Trujillo and T.E. Rodriguez. “Influence of Trust and Perceived Value on The Intention to Purchase Travel Online. Integrating The Effects of Assurance on Trust Antecedents,” **Tourism Management.** 47 (April 2015): 286-302.

การวิเคราะห์อภิมานในงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน
Meta-Analysis Used in the Research on Teaching and Learning Management

สุมิตรา ลิ้มสุวัฒน์
Sumitra Limsuwat

สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Research and Evaluation, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Email: ammita1518@gmail.com
Received: October 14, 2021; Revised: November 25, 2021; November 26, 2021

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีวิเคราะห์อภิมานเป็นเทคนิคการวิเคราะห์งานวิจัยที่ใช้วิธีการทางสถิติมาสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณหลายเรื่อง ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวทางเทคนิควิธีต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความถูกต้อง มีแก่นสาร น่าเชื่อถือ จึงเป็นแนวทางที่สำคัญอย่างยิ่งในการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุดในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหวัง และทำให้ผู้เรียนเกิดจากเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ในการวิเคราะห์อภิมานสามารถทำได้กับงานวิจัยเชิงการศึกษาความสัมพันธ์และงานวิจัยเชิงทดลอง ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วยข้อมูลสองส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลจากผลการวิจัยในแต่ละเรื่อง วัดในรูปดัชนีมาตรฐาน ได้แก่ ดัชนีขนาดอิทธิพล และดัชนีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ข้อมูลส่วนที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ บทความนี้ได้นำเสนอแนวคิดของการวิเคราะห์อภิมาน การนำการวิเคราะห์อภิมานมาใช้ในการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ประโยชน์ของการวิเคราะห์อภิมาน ขั้นตอนการวิเคราะห์อภิมานซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรายงาน รวมถึงข้อจำกัดของการวิเคราะห์อภิมานและการแก้ไขข้อจำกัด เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง แม่นยำ และน่าเชื่อถืออย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย การวิเคราะห์อภิมาน การจัดการเรียนการสอน

Abstract

A synthesis of the research in teaching and learning management by using meta-analysis was a technique used in analyzing the researches used statistics to synthesize quantitative researches to study the results of the teaching and learning management. Guidelines and techniques used to find the conclusion systematically to obtain the results of the research correctly, quintessentially, and reliably were essential to gain knowledge that was able to use beneficially at the highest level in teaching and learning management to make teaching and learning to be effective and successful according to the goals and to enable learners truly learn. The meta-analysis could be used in the relationship study and experimental research. The data

used for analyzing the research consisted of 2 parts. The first part of the data was the data from the results of the research in each topic. The data were measured in the forms of the standard indexes: effect size and correlation coefficient indexes. The second part of the data was the information of the characteristics of the research used to synthesize. This article proposed the concepts of the meta-analysis, how to use the meta-analysis to conclude knowledge from the research of the teaching and learning management, and the benefits of the meta-analysis. The steps of the meta-analysis consisted of 5 steps. The first step was to determine problems and objectives of the research. The second step was to study documents related to the research. The third step was to collect data. The fourth step was to analyze data. The fifth step was to conclude and propose the research reports including the limitations of the meta-analysis and how to cope with the limitations to obtain the conclusion correctly, precisely, and truly reliably.

Keywords: Research Synthesis, Meta-analysis, Teaching and Learning Management

บทนำ

การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การศึกษารวบรวมงานวิจัยที่มีอยู่แล้วนำมาอธิบายสรุปให้เห็นประเด็นสำคัญที่พบจากการวิจัยเหล่านั้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อให้เห็นแบบแผนของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นผลมาจากงานวิจัยเหล่านั้น และในการที่จะสังเคราะห์งานวิจัยได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการของการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วนำข้อมูลสรุปรวมให้ได้เป็นคำตอบที่เป็นข้อยุติ และนำความรู้ไปใช้เกิดประโยชน์โดยการสังเคราะห์ยังจำแนกได้อีกแบบหนึ่ง คือ การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) และการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) การสังเคราะห์เชิงปริมาณเป็นการสังเคราะห์สิ่งที่เป็นนามธรรม โดยใช้วิธีการทางสถิติมาวิเคราะห์หาข้อสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบสรุปอ้างอิง การสังเคราะห์เชิงปริมาณที่เป็นที่นิยม ได้แก่ การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีวิเคราะห์อภิมาน (Meta-Analysis) ซึ่งเป็นที่นิยมในประเทศตะวันตกมามากกว่า 3 ทศวรรษ สำหรับประเทศไทยมีการศึกษาโดยใช้วิธีการนี้มากกว่า 2 ทศวรรษ โดยเริ่มจากการศึกษาวิจัยทางการศึกษา และมีแนวโน้มเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ในการวิจัยสาขาอื่น ๆ ได้แก่สังคมศาสตร์จิตวิทยา พยาบาลศาสตร์ แพทยศาสตร์ หรือ สาธารณสุขศาสตร์ เป็นต้น คำว่า Meta-Analysis ยังไม่ได้มีคำนิยามที่เป็นภาษาไทยที่เป็นที่ยอมรับตรงกัน ซึ่งมีนักวิจัยของไทยได้แปลคำศัพท์นี้ไว้แตกต่างกัน เช่น การวิเคราะห์แบบเมตต้า การวิเคราะห์รวมผลการอภิเคราะห์และการวิเคราะห์อภิมาน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ในบทความนี้จะใช้คำว่า “การวิเคราะห์ อภิมาน”ซึ่งเป็นชื่อที่ได้รับการยอมรับ และใช้กันอย่างกว้างขวางในการวิจัยทางการศึกษา

การวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาการการจัดการเรียนการสอนของครู ครูต้องมีบทบาทเป็นครูนักวิจัย (Teacher Researcher) โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนจัดการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2553) ปัจจุบันจึงมีงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนหลายเรื่อง แต่ใช้วิธีการศึกษาวิจัยต่างกัน และมีข้อจำกัดของการวิจัยที่แตกต่างกัน ทำให้ได้ผลสรุปที่แตกต่างกัน องค์ความรู้ที่ได้จึงกระจัดกระจายไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกัน จึงยากที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีที่สุดแก่ผู้เรียน จากเหตุผลดังกล่าว

การรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวทางหรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและสามารถนำไปอ้างอิงได้ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งวิธีสังเคราะห์งานวิจัยที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือวิธีหนึ่งก็คือการวิเคราะห์อภิมาน

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์อภิมานมีข้อดีที่เป็นประโยชน์ ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติหลายประการ โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) การวิเคราะห์อภิมานให้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีความเป็นปรนัยสูง เพราะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีระบบ ทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีความถูกต้องลุ่มลึก และน่าเชื่อถือมากกว่าผลงานวิจัยเพียงชิ้นเดียว 2) ผลการวิเคราะห์อภิมานช่วยลดความลำเอียงของข้อค้นพบในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ สามารถชี้ชัดและระบุถึงทิศทางและขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ช่วยแก้ไขความคลุมเครือในการศึกษาที่ผ่านมาได้ 3) เป็นประโยชน์ต่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เพราะการวิเคราะห์อภิมานเป็นวิธีการที่มีระบบซึ่งจะช่วยชี้ให้เห็นช่องว่างหรือส่วนที่ขาดหายไปในแง่มุมต่าง ๆ (Gap of Knowledge) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งจะช่วยชี้ให้เห็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยต่อไปได้ชัดเจนขึ้น 4) การวิเคราะห์อภิมานมีบทบาทสำคัญทั้ง ในการพัฒนาทฤษฎีเพราะข้อค้นพบที่กว้างขวางลุ่มลึกจากการวิเคราะห์อภิมานจะช่วยให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนการพัฒนาทฤษฎีและตรวจสอบทฤษฎี ซึ่งจะเป็นการขยายขอบเขตแห่งความรู้ทางวิชาการให้กว้างขวางต่อไป 5) การวิเคราะห์อภิมานช่วยให้สามารถนำข้อค้นพบสรุปจากการจัดกระทำ (Intervention) อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติการนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบายนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายต่อไป 6) การวิเคราะห์อภิมานให้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีเงื่อนไขหรือการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับ (Moderator Variable) ที่เป็นคุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ เช่น ปีที่ตีพิมพ์ สัญชาติของกลุ่มตัวอย่าง หรือเพศของนักวิจัย กับผลของค่าขนาดอิทธิพลที่ได้จากวิเคราะห์ ซึ่งทำให้เห็นความสัมพันธ์ที่สามารถทำให้เข้าใจถึงผลของข้อค้นพบได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์อภิมานจากงานวิจัยเชิงทดลองด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพสูงสุดไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นเทคนิคการวิเคราะห์งานวิจัยที่ใช้วิธีการทางสถิติมาสังเคราะห์งานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันเพื่อหาข้อสรุปอย่างมีระบบ และเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความกว้างขวาง ลุ่มลึก และเชื่อถือได้มากกว่าผลงานวิจัยที่เป็นชิ้นเดี่ยว (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดของการวิเคราะห์อภิมาน ในด้านของความหมายของการวิเคราะห์อภิมาน คุณลักษณะของการวิเคราะห์อภิมาน ประเภทของวิธีการวิเคราะห์อภิมาน ขั้นตอนการวิเคราะห์อภิมาน ประโยชน์ของการวิเคราะห์อภิมาน รวมทั้งข้อจำกัดและวิธีการแก้ไขของการวิเคราะห์อภิมาน

ความหมายของการวิเคราะห์อภิมาน

การวิเคราะห์อภิมาน หรือ Meta–analysis ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์อภิมาน ดังนี้ การวิเคราะห์ อภิมานเป็นการวิจัยประเภทการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่นำงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ที่ศึกษาปัญหาเดียวกันมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิต เพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือข้อค้นพบใหม่ ที่มีความกว้างขวางลุ่มลึก กว่าผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) การวิเคราะห์อภิมาน เป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ กล่าวคือ การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากผลการวิจัยของงานวิจัยแต่ละเรื่องแล้วนำเรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยคล้ายกันมารวบรวมเข้าด้วยกัน ผลการวิจัยที่ออกมาจะอยู่ในรูปดัชนีมาตรฐาน ได้แก่ ค่าขนาดอิทธิพลในงานวิจัยเชิงทดลอง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ข้อสรุปของผลการวิจัยที่ได้จะมีความถูกต้องเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น (Glass, McGraw and Smith, 1981) การวิเคราะห์อภิมานว่าเป็นการทบทวน วรรณกรรมอย่างเป็นระบบจากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน (Systematic review)

และใช้เทคนิควิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ ค่าขนาด อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละ งานวิจัย แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวมของงานวิจัย ทั้งหมดโดยใช้วิธีการถ่วงน้ำหนัก (Sutton AJ, 2008) การวิเคราะห์อภิมานเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวนมากเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีแก่นสาร น่าเชื่อถือ และให้ได้ข้อค้นพบใหม่ที่จะทำให้ผู้ใช้ผลการวิจัยมีความมั่นใจยิ่งขึ้นกว่าการใช้ผลการวิจัยจากงานเพียงบางเรื่องเท่านั้น ในการวิเคราะห์อภิมานสามารถทำได้กับงานวิจัยจากงานเพียงบางเรื่องเท่านั้น ในการวิเคราะห์อภิมานสามารถทำได้กับงานวิจัยเชิงการศึกษาสัมพันธ์ (Correlational Research) และงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เท่านั้น โดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่อาศัยค่าตัวเลข และวิธีการทางสถิติเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อคำนวณผลการวิจัยออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด (สุพัฒน์ สุกมลสันต์, 2535) การวิเคราะห์อภิมาน หมายถึง การบูรณาการข้อค้นพบจากงานวิจัยเชิงประจักษ์หลายเรื่องที่ศึกษาปัญหาลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อความรู้หรือข้อสรุปภาพรวมที่แสดงถึงสภาวะปัจจุบันของข้อค้นพบในปัญหานั้น โดยการประยุกต์ใช้หลักการออกแบบวิจัย อันประกอบด้วยส่วนของการระบบประชากรเป้าหมาย และการเลือกตัวอย่างประชากรของงานวิจัย การวัดตัวแปรจากรายงานการวิจัยและผลสังเคราะห์นั้นสามารถอธิบายได้ชัดเจนด้วยดัชนีเชิงปริมาณ (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิยม, 2544) การวิเคราะห์อภิมานว่าหมายถึง การสังเคราะห์ผลทางสถิติของการวิจัยเพื่อประมาณค่าที่แท้จริงของขนาดอิทธิพล โดยใช้ในการปรับแก้ความคลาดเคลื่อนต่าง ๆ ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ความคลาดเคลื่อนจากความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ตัวแปรตามและตัวแปรอิสละ เป็นต้น (Hunter and Schmidt, 1982) การวิเคราะห์อภิมาน หมายถึง การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณแบบหนึ่งที่นักวิจัยนำงานวิจัยซึ่งศึกษาวิจัยเดียวกันจำนวนหลายเรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อให้ได้สรุปผลการวิจัยที่มีความกว้างขวางลุ่มลึกกว่าผลงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์แต่ละเรื่องข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วยข้อมูลสองส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลจากผลการวิจัยในแต่ละเรื่อง วัดในรูปดัชนีมาตรฐาน ได้แก่ ดัชนีขนาดอิทธิพล และดัชนีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ข้อมูลส่วนที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิวัยที่นำมาสังเคราะห์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2541)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การวิเคราะห์อภิมาน หมายถึง การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาปัญหาเดียวกันอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางสถิติ โดยมีงานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นหน่วยในการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปของค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ที่ได้จากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์แต่ละเรื่อง ที่สามารถให้คำตอบในการสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สนใจศึกษา ที่มีความกว้างขวาง ลุ่มลึก เที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ จุดประสงค์ของการวิเคราะห์อภิมาน เพื่อสรุปข้อมูลที่มีจำนวนมากให้ง่ายต่อความเข้าใจ เพื่อสรุปให้เห็นผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจัยของเหตุและผล เพื่อเพิ่มอำนาจการอธิบายและความแม่นยำของการทำนายของงานวิจัย เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างงานวิจัย เพื่อแสดงถึงความจำเป็นของข้อมูลสำหรับการวิจัย เพื่อแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ของจำนวนเรื่องที่ยังมีการศึกษาน้อย เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และเพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรด้านเงินทุน และระยะเวลา (Jain, Sharma and Singh, 2012)

คุณลักษณะของการวิเคราะห์อภิมาน

การวิเคราะห์อภิมานมีคุณลักษณะเฉพาะของการวิเคราะห์โดยสรุป ดังนี้ (Glass, McGraw and Smith, 1981)

1. การวิเคราะห์อภิมานเป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้หลักการทบทวนเอกสารอย่างเป็นระบบ และมีการใช้ตัวเลขและวิธีทางสถิติในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ลุ่มลึกน่าเชื่อถือที่การสังเคราะห์งานวิจัยแบบอื่นไม่สามารถทำได้

2. การวิเคราะห์อภิมานเป็นการวิจัยที่ไม่ได้ตัดสินคุณค่าของผลการวิจัยที่นำมาทำการวิจัยในเชิงของคุณภาพก่อน กล่าวคือ ผลการวิจัยที่นำมาทำการวิจัยนั้นไม่ต้องมีการคัดเลือกโดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นก่อนว่าเป็นงานวิจัยที่มี

คุณภาพดีตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ เพราะเชื่อว่างานวิจัยที่ไม่มีความสมบูรณ์หรือถูกต้องบ้างดังกล่าวแล้วมีคุณค่าบางอย่างที่สามารถนำมาทำการวิเคราะห์อภิมานได้แต่ความบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้จะนำมาพิจารณาในภายหลัง

3. การวิเคราะห์อภิมานแสวงหาข้อสรุปทั่วไปจากงานวิจัยจำนวนมาก ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมีลักษณะที่เหมือนกันทุกด้าน เพราะไม่สามารถหางานวิจัยในลักษณะดังกล่าวได้เลือกงานวิจัยที่เหมือนกันในบางด้านเท่านั้น และดำเนินการวิจัยที่คล้ายคลึงกันกับการวิจัยเชิงสำรวจมากกว่าการวิจัยแบบอื่น

4. หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ของการวิเคราะห์อภิมานมีลักษณะแตกต่างจากหน่วยการวิเคราะห์ของงานวิจัยทั่วไปที่มักเป็นหน่วยตัวอย่างระดับบุคคล (Individuals) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แต่หน่วยการวิเคราะห์สำหรับการวิเคราะห์อภิมานคือ งานวิจัยแต่ละเรื่องหรือหน่วยการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละชุด

5. การวิเคราะห์อภิมานต้องใช้วิธีการทางสถิติเป็นเครื่องมือในการสรุปค่าสถิติจากการวิจัย ไม่ใช่ข้อมูลดิบจากงานวิจัยโดยการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรของงานวิจัยที่ถูกปรับให้เป็นดัชนีมาตรฐานในรูปของขนาดอิทธิพลหรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของงานวิจัยแต่ละเรื่องจากนั้นจึงคำนวณ หาค่าเฉลี่ยรวมของขนาดอิทธิพลหรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของงานวิจัยทั้งหมด

6. การวิเคราะห์อภิมานมุ่งแสวงหาข้อสรุปที่มีนัยทั่วไป (General Conclusions) ในประเด็นที่ต้องการข้อสรุปนั้นหมายถึงผลของตัวแปรจัดกระทำ (Treatment) ที่มีต่อตัวแปรตามในปริมาณที่ชัดเจนว่ามากหรือน้อยเพียงใด ในรูปของการประมาณค่าขนาดอิทธิพล หรือผลของตัวแปรต้น (Determinant) ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในปริมาณเท่าใดใน รูปของการประมาณค่าขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

7. การวิเคราะห์อภิมานมีเป้าหมายที่จะศึกษา อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม โดยผู้วิจัย สนใจศึกษาค่าสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม มากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ โดยงานวิจัยที่ไม่ได้แสดงค่าสถิติสหสัมพันธ์ค่าขนาดอิทธิพล หรือสถิติของการทดสอบสมมุติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะไม่สามารถนำมาวิเคราะห์อภิมานได้

8. การวิเคราะห์อภิมาน มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่สำคัญ คือ แบบบันทึกข้อมูลและแบบลงรหัสข้อมูล ซึ่งต้องมีการตรวจสอบคุณภาพเกี่ยวกับความเที่ยงตรงในกระบวนการให้รหัสข้อมูล และในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลโดยทีมงาน ต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผู้รวบรวมข้อมูลแต่ละคน

ภาพที่ 1 คุณลักษณะของการวิเคราะห์อภิมาน

หลักการวิเคราะห์อภิมาน

ในการสังเคราะห์งานวิจัยหรือการทำวิจัยใด ๆ ก็ตาม ต้องมีหลักในการปฏิบัติเพื่อจะได้ให้ผลที่ถูกต้องเที่ยงตรง การวิเคราะห์อภิมานก็เช่นกัน การวิเคราะห์อภิมานมีหลักที่จะต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2541)

1. การคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ต้องเป็นงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน แต่อาจใช้แบบแผนการวิจัยต่างกัน เครื่องมือวัดต่างกัน กลุ่มตัวอย่างต่างกัน วิธีวิเคราะห์ต่างกัน ดังนั้นหากนักวิจัยกำหนดนิยาม ตัวแปรให้มีขอบเขตและลักษณะเฉพาะเจาะจงจะมีงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์เป็นจำนวนไม่มากนัก เพราะการให้คำนิยามตัวแปรที่มีขอบเขตแคบมาก จะได้งานวิจัยมาศึกษาจำนวนน้อย และการสรุปผลไม่ค่อยกว้างขวาง แต่ถ้านักวิจัยให้คำนิยามหลวม ๆ มีขอบเขตกว้างมากเกินไป จะได้งานวิจัยมาสังเคราะห์จำนวนมาก และผลการวิจัยมีความหลากหลาย

2. ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์อภิมานประกอบด้วย ผลการวิจัยจากงานแต่ละเรื่องและคุณลักษณะงานวิจัย เนื่องจากงานวิจัยแต่ละเรื่องศึกษาตัวแปรต่างกันหรือแม้จะศึกษาตัวแปรเหมือนกันแต่ก็อาจใช้เครื่องมือวัดต่างกัน ดังนั้นผลการวิจัยแต่ละเรื่องจึงไม่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ต้องทำให้อยู่ในรูปดัชนีมาตรฐาน (Standard Indices)

3. หน่วยการวิเคราะห์มีข้อมูลเป็นรายงานการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลผลการวิจัยและข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะการวิจัย ข้อมูลการวิจัยจากงานวิจัยแต่ละเรื่องจะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์อภิมานในรูปของดัชนีมาตรฐาน คือ ขนาดอิทธิพลหรือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การที่จะวิเคราะห์อภิมานให้ได้ผลที่ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญของการวิเคราะห์อภิมานนี้ด้วย ไม่เช่นนั้นแล้วผลที่ได้อาจจะไม่มีความเที่ยงผลและไม่น่าเชื่อถือได้

จากลักษณะสำคัญของการวิเคราะห์อภิมานที่ต่างจากการสังเคราะห์งานวิจัยทั่วไปดังกล่าว ทำให้นักวิจัยในระยะหลัง ๆ ใช้การวิเคราะห์อภิมานในการสังเคราะห์งานวิจัย เนื่องจากผลที่ได้จากการวิเคราะห์อภิมานมีความลึกซึ้งมากกว่าการสังเคราะห์งานวิจัยแบบเดิม

ประเภทของการวิเคราะห์อภิมาน

ในการวิเคราะห์อภิมาน นักวิจัยจะให้ความสำคัญกับการประมาณค่าดัชนีมาตรฐาน จากนั้นจึงทำการศึกษาเปรียบเทียบความแปรปรวนของค่าดัชนีมาตรฐานของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ หากพบวาค่าดัชนีมาตรฐานแตกต่างกันจะทำการศึกษาความแปรปรวนของดัชนีมาตรฐานว่ามีสาเหตุมาจากตัวแปรกำกับ (Moderator Variable) ตัวใด โดยที่ตัวแปรกำกับดังกล่าวได้แก่ตัวแปร คุณลักษณะของงานวิจัยซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรอิสระที่ทำให้เกิดความแปรปรวนของค่าดัชนีมาตรฐานที่เป็นตัวแปรตามงานวิจัยนั่นเอง

การวิเคราะห์อภิมานโดยทั่วไปจะเป็นการศึกษาจากงานวิจัยประเภทที่ศึกษาความสัมพันธ์หรืองานวิจัยเชิงทดลองเท่านั้น โดยค่าดัชนีมาตรฐานที่บอกขนาดอิทธิพลของตัวแปรตามมี 3 ประเภท คือขนาดอิทธิพล (Effect Size) ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (r) และค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติ (p-value of Statics) โดยวิธีการวิเคราะห์อภิมานและการคำนวณค่าดัชนีมาตรฐานในปัจจุบันมีรูปแบบเหมาะสมกับการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้แก่

1. การประมาณค่าขนาดอิทธิพลตามวิธีของ Glass โดยมีสูตรในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยเชิงทดลอง โดยนำค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองลบด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มประมาณค่าสหพันธ์ และการปรับค่าขนาดอิทธิพลค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์จุดเด่นของวิธีของ Glass อยู่ที่มีสูตรการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยมีแบบแผน

การทดลองแตกต่างกันหลาย ๆ แบบและมีสูตรในการปรับเปลี่ยนค่าสหพันธ์แบบอื่นมาเป็นสหพันธ์มาเป็นแบบเฟียร์สันได้

2. การวิเคราะห์อภิมานตามวิธีของ Rosenthal มีการนำค่าระดับนัยสำคัญมาใช้ในการวิเคราะห์ และคำนวณขนาดอิทธิพลใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือการคำนวณจากขนาดกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติในการทดสอบสมมติฐาน และลักษณะที่สองคำนวณจากขนาดตัวอย่างและนัยสำคัญ การประมาณค่าขนาดอิทธิพล Rosenthal นี้ใช้แนวคิด Cohen (1976) โดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเป็นตัวหาร

3. การประมาณค่าอิทธิพลของ Hunter โดยใช้แนวคิดในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลของ Cohen เช่นเดียวกับวิธีของ Rosenthal แต่จะให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงสหพันธ์มากกว่างานวิจัย เชิงทดลอง วิธีของ Hunter จะให้ความสำคัญกับการปรับแก้ความคลาดเคลื่อน 3 ประเภท ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนในการวัด ความคลาดเคลื่อนจากตัวอย่าง และความคลาดเคลื่อนเนื่องจากความจำกัดของพิสัยก่อนที่จะมีการสังเคราะห์ค่าดัชนีมาตรฐาน

4. การประมาณค่าอิทธิพลของ Hedges ซึ่งใช้แนวคิดในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลโดย ใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมตามแนวทางของ Cohen เช่นกัน วิธีนี้จะให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทางสถิติของดัชนีมาตรฐานโดยเฉพาะค่าขนาดอิทธิพล และมีการปรับแก้ความคลาดเคลื่อน เช่นเดียวกับวิธีของ Hunter แต่แตกต่างกันที่วิธีของ Hedge ไม่มีการปรับแก้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

5. การประมาณค่าอิทธิพลของ Slavin ที่ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ จึงมีจุดเน้นในการประเมินคุณภาพงานวิจัย และคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพ การสังเคราะห์วิธีนี้จึงมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนงานวิจัยที่มีคุณภาพซึ่งมีไม่มากนัก ทำให้จำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์อภิมานมีน้อย และอาจสูญเสียข้อมูลจากหน่วยตัวอย่างซึ่งอาจมีประโยชน์ต่อการสรุปผลการวิเคราะห์ และยังมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นในกรณีที่การคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณภาพอาจเกิดความลำเอียงในการคัดเลือกงานวิจัย ทำให้การสรุปอ้างอิงผลการวิจัยจึงทำได้จำกัด

6. การประมาณค่าอิทธิพลของ Mullen ยังคงใช้แนวคิดในการประมาณค่าตามแนวของ Cohen และได้ใช้การประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้คะแนน Fisher’s Z ในการวิเคราะห์ การประมาณค่าเฉลี่ยของดัชนีมาตรฐานในการหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก จุดเด่นของวิธีของ Mullen คือการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล โดยโปรแกรมสามารถทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของดัชนีมาตรฐาน และตรวจสอบว่าตัวแปรกำกับตัวใดสามารถอธิบายความแปรปรวนในดัชนีมาตรฐานได้

จากวิธีวิทยาการวิเคราะห์อภิมานทั้ง 6 วิธี ผู้วิจัยได้ทำการสรุป จุดเด่นของวิธีวิทยาการวิเคราะห์อภิมานนักวิจัยแต่ละท่าน ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปจุดเด่นของวิทยาการวิเคราะห์อภิมานตามแนวคิดของนักวิจัย 6 ท่าน

ผู้พัฒนาวิธีวิเคราะห์อภิมาน	จุดเด่นของวิธีวิทยาการวิเคราะห์อภิมาน
Rosenthal (1991)	- การนำระดับนัยสำคัญมาใช้ในการสังเคราะห์ - คำนวณค่าขนาดอิทธิพล 2 แบบ คือ คำนวณจากขนาดตัวอย่าง และ ระดับนัยสำคัญ - ใช้ในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลตามแนวคิดของ Cohen (ใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร่วมเป็นตัวหาร) - การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงค่าสหพันธ์ให้เป็นคะแนน Fisher's Z ก่อนที่จะมีการสังเคราะห์ - วิธีการสังเคราะห์ในการจัดกลุ่มงานวิจัยตามตัวแปรกำกับและเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าในแต่ละกลุ่มมีความแปรปรวนน้อยจึงสังเคราะห์ขนาดอิทธิพลหรือสหสัมพันธ์ได้
Glass (1981)	- การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงทดลองร่วมกบงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ - คำนวณค่าขนาดอิทธิพลโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม - มีสูตรในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยเชิงทดลองแตกต่างกันทุกแบบแผนการวิจัย - มีสูตรการปรับเปลี่ยนสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบอื่น ๆ มาเป็นแบบเฟียร์สัน - การวิเคราะห์เพื่ออธิบายความแปรปรวนในดัชนีมาตรฐานในการวิเคราะห์ถดถอย และการวิเคราะห์ความแปรปรวนหรือสถิติขั้นสูง
Hunter, Schmidt and Jackson (1982)	- ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ - มีการปรับแก้ลดความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อนของดัชนีมาตรฐาน - มีการคำนวณเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมตามแนวคิดของ Cohen - สามารถสังเคราะห์งานวิจัยได้แม้ว่าจะมีงานวิจัยศึกษาปัญหาเดียวกันเพียง 3-4 เรื่อง
Hedges and Olkin (1985)	- มีการคำนวณค่าขนาดอิทธิพลโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมตามแนวคิดของ Cohen และมีการปรับแก้ไขให้ได้ค่าประมาณไม่คลาดเคลื่อน - มีสูตรสำหรับการคำนวณค่าขนาดอิทธิพลจากค่าที่ได้ตามวิธีของ Glass และ วิธีของ Hunter - มีการปรับแกความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง - สูตรการคำนวณค่าเฉลี่ยโดยการถ่วงน้ำหนัก และเสนอว่าการแจกแจงของค่าขนาดอิทธิพลเป็นการแจกแจงแบบ Chi-Square รวมทั้งค่าสถิติในการทดสอบว่าค่าพารามิเตอร์ ขนาดอิทธิพลมีขนาดเท่ากันสำหรับทุกกลุ่มประชากร ก่อนที่จะทำการสังเคราะห์

ตารางที่ 1 สรุปจุดเด่นของวิทยาการวิเคราะห์อภิมานตามแนวคิดของนักวิจัย 6 ท่าน (ต่อ)

ผู้พัฒนาวิธีวิเคราะห์อภิมาน	จุดเด่นของวิธีวิทยาการวิเคราะห์อภิมาน
Slavin (1995)	- การสังเคราะห์จากหลักฐานที่ดีที่สุด - ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ - มีการประเมินคุณภาพงานวิจัย และคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาสังเคราะห์
Mullen (1989)	- การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์อภิมานโดยตรงโดยโปรแกรมนี้ชื่อวา' BASIC Meta-Analysis โปรแกรมนี้สามารถทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของดัชนีมาตรฐาน และตรวจสอบว่าตัวแปรกำกับตัวใดสามารถอธิบายความแปรปรวนดัชนีมาตรฐาน

กล่าวโดยสรุปแนวทางการวิเคราะห์อภิมานมี 6 วิธีได้แก่ 1) วิธีของ Glass and other (1981) เป็นวิธีที่ มีสูตรในการคำนวณค่าดัชนีมาตรฐานจากงานวิจัยหลายแบบที่มีแบบการวิจัยที่แตกต่างกัน 2) วิธีของ Hunter, Schmidt and Jackson (1982) ซึ่งเป็นวิธีที่มีการปรับแก้ลดความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อนให้เหลือแต่ความแปรปรวนอย่างมีระบบ แล้วจึงแบ่งกลุ่มงานวิจัยตามตัวแปรปรับ (Moderator Variable) และสังเคราะห์สรุปผลเมื่อไม่มีความแปรปรวนของดัชนีมาตรฐาน 3) วิธีของ Hedges and Olkin วิธีนี้กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องจะต้องยึดลักษณะการแจกแจงของค่าประมาณดัชนี มาตรฐานขนาดอิทธิพลซึ่งมีสูตรเฉพาะตัว 4) วิธีของ Slavin เป็นวิธีการสังเคราะห์มีการประเมินคุณภาพงานวิจัย และคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ 5) วิธีของ Mullen มีการพัฒนาซอฟต์แวร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์อภิมานโดยตรง ชื่อ BASIC Meta - analysis ซึ่งแต่ละวิธีมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยเหมือนกัน มีหลักการวิเคราะห์เช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่วิธีการวิเคราะห์เท่านั้น และ 6) วิธีของ Rosenthal เป็นวิธีที่มีการนำค่าระดับนัยสำคัญมาใช้ในการสังเคราะห์ และคำนวณค่าขนาดอิทธิพลสองแบบคือ คำนวณจากขนาดตัวอย่างและค่าสถิติในการทดสอบสมมุติฐาน และคำนวณจากขนาดตัวอย่างและระดับนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการวิเคราะห์อภิมาน

การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิมานดำเนินการมาตั้งแต่ปี 1975 เป็นต้นมา มีขั้นตอนในการดำเนินงานเหมือนกับการวิจัยโดยทั่วไป ได้แก่ การกำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์การวิจัยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูล 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจว่า การวิเคราะห์อภิมานมุ่งหมายจะตอบคำถามวิจัยประเด็นใด การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นแบบเดียวกันกับขั้นตอนการกำหนดปัญหาวิจัยในการวิจัยทั่ว ๆ ไป ซึ่งต้องรวมการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดปัญหาวิจัย และแนวทางการเลือกงานวิจัยในขั้นต่อไป ในการวิจัยเชิงปริมาณที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการอธิบายปรากฏการณ์ มีการกำหนดปัญหาวิจัยที่เป็นปัญหาหลัก 3 ปัญหา คือ ค่าแนวโน้มสู่ส่วนกลางของตัวแปรตามมีค่าเท่าไร ความแปรปรวนมากน้อยเพียงไร และมีปัจจัยใดอธิบายความแปรปรวนได้ และอธิบายได้มากน้อยเพียงใด

การกำหนดปัญหาวิจัยในการวิเคราะห์อภิมานงานวิจัย มีปัญหาหลัก 3 ข้อ เช่นเดียวกัน ปัญหาวิจัยข้อแรก คือ 1) ปัญหาเกี่ยวกับค่าแนวโน้มสู่ส่วนกลางของดัชนีมาตรฐาน 2) ปัญหาเกี่ยวกับความแปรปรวนของดัชนีมาตรฐาน และ 3) นักสังเคราะห์งานวิจัยมุ่งตอบคำถามว่าผลการวิจัยที่สังเคราะห์นั้นเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์อย่างไร

การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยสำหรับการวิเคราะห์อภิมาน มีวิธีการเป็นแบบเดียวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบาย วัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ยังมีข้อขัดแย้งหรือมีจำนวนมากให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่เป็นข้อสรุป เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นความสัมพันธ์แบบมีเงื่อนไขที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติจริงได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลจากการศึกษาวรรณคดีมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต และลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ รวมทั้งการกำหนดวิธีการสืบค้นงานวิจัย การกำหนดจำนวนงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ การศึกษางานวิจัยและการประเมินคุณภาพงานวิจัยเพื่อคัดเลือกงานวิจัยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการศึกษา และเป็นงานวิจัยที่มีมาตรฐานตามที่นักวิจัยต้องการ สำหรับประเด็นการคัดเลือกงานวิจัยนี้ Slavin (1995) เสนอให้เลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงและเป็นหลักฐานที่ดีที่สุด เท่าที่มีในการสังเคราะห์งานวิจัย ในขณะที่ Glass, McGaw และ Smith (1981) เห็นว่างานวิจัยแม้ว่าจะมีส่วนบกพร่อง มีคุณภาพต่ำแต่ก็ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ในการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิมาน

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานขั้นตอนนี้แยกได้เป็น 4 งาน คือ การสืบค้นงานวิจัย การกำหนดตัวอย่างงานวิจัยที่จะสังเคราะห์ การสร้างเครื่องมือวิจัย และการบันทึกข้อมูลแต่ละงานมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การเสาะค้นงานวิจัย เป็นการกำหนดลักษณะงานวิจัยที่ต้องการก่อนว่าเป็นงานวิจัยจากหน่วยงานใดหรือจะใช้ทุกหน่วยงาน เมื่อได้ขอบเขตกว้าง ๆ แล้วจึงลงมือเสาะค้น

2. การกำหนดตัวอย่างงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์

เมื่อนักวิจัยเสาะค้นงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ได้แล้ว งานขั้นต่อไป คือการตัดสินใจว่าจะสังเคราะห์งานวิจัยทุกเรื่อง หรือเลือกศึกษาเฉพาะบางส่วน มีทางเลือก 4 ทางคือ

2.1 การศึกษางานวิจัยทุกเรื่องที่สืบค้นได้ วิธีนี้จะได้ผลการวิเคราะห์อภิมานที่ครบสมบูรณ์แต่จะเสียเวลา และงานวิจัยบางส่วนที่ไม่มีคุณภาพอาจมีปัญหาในการสังเคราะห์

2.2 การเลือกงานวิจัยโดยใช้การเลือกแบบแบ่งชั้นตามลักษณะงานวิจัย วิธีนี้นักวิจัยต้องกำหนดตัวแปรลักษณะงานวิจัยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นงานวิจัย แล้วจึงสุ่มเลือกงานวิจัยมาเป็นสัดส่วนเท่ากันทุกชั้น

2.2 การเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีการพิมพ์เผยแพร่ สำหรับวิธีนี้แม้ว่าจะเชื่อมั่นได้ว่า ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพแต่ก็อาจเกิดความลำเอียงในผลการสังเคราะห์ได้ เพราะงานวิจัยที่ไม่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่มักจะให้ผลการวิจัยที่ไม่สมบูรณ์

2.4 การเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยการประเมินจากนักวิจัยหรือผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การสร้างเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์อภิมานทุกประเภท มีเพียงสองแบบ คือ

3.1 แบบประเมินงานวิจัย นิยมสร้างเป็นมาตรประเมินค่า (Rating scale) โดยมีข้อความบ่งบอกคุณภาพงานวิจัย เช่น วัตถุประสงค์งานวิจัยสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ปัญหาวิจัย สมมุติฐานมีหลักฐานสนับสนุน ใช้วิธีการสุ่มในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์

3.2 แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย อาจทำเป็นตาราง หรือเป็นแบบสอบถามทั้งแบบปลายปิด และปลายเปิด

4. การบันทึกข้อมูล ขั้นตอนนี้ คือ การบันทึกการลงรหัส และการเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ การบันทึกและการลงรหัสสำหรับตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยจะไม่มีปัญหา แต่การบันทึกผลการวิจัยโดยต้องประมาณค่าเป็นดัชนีมาตรฐานค่อนข้างมีปัญหามาก ในทางปฏิบัติมีรายงานวิจัยที่มีแบบแผนการวิจัยที่หลากหลาย และรายงานค่าสถิติที่ไม่ครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสำคัญมากในการวิเคราะห์อภิมาน นักวิจัยจะให้ความสำคัญกับการ ประมาณค่าดัชนีมาตรฐาน โดยการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ครอบคลุมงาน 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ เป็นการสร้างไฟล์และลงรหัสข้อมูลเหมือนในงานวิจัยทั่วไป และต้องตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ของข้อมูลก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร เป็นการจัดทำตารางแจกแจงความถี่ เพื่อดูลักษณะการแจกแจงความถี่ของตัวแปรที่เป็นตัวแปรไม่ต่อเนื่อง ส่วนตัวแปรต่อเนื่องต้องหาค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง เพื่อตรวจสอบว่าการแจกแจงของตัวแปรเป็นโค้งปกติหรือไม่ และยังต้องตรวจสอบข้อมูลด้วยว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นที่จะใช้สถิติวิเคราะห์แต่ละประเภทหรือไม่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการเสนอค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสำคัญ เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ส่วนการวิเคราะห์อภิมานในการตอบคำถามการวิจัยนั้นหลักสำคัญ คือ การคำนวณหาค่าขนาดอิทธิพลระหว่างสองตัวแปร (Summary effect) ซึ่งได้มาจากค่าขนาดอิทธิพลถ่วงน้ำหนัก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนผกผันของค่าอิทธิพลของแต่ละงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรายงาน

เป็นขั้นสรุปผลข้อค้นพบและนำเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปตีความ และอภิปรายผลเชื่อมโยงผลการวิจัยความรู้ในอดีตและความรู้ทางทฤษฎีแล้ว ยังต้องให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะทางวิทยาการด้วย สำหรับรายงานการวิเคราะห์อภิมานมีลักษณะเหมือนกับรายงานการวิจัยโดยทั่วไปสิ่งที่แตกต่างกัน คือ รายงานการวิเคราะห์อภิมาน จะมีบรรณานุกรมสำหรับรายงานและส่วนที่เป็นบรรณานุกรมของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

ความซับซ้อนในการวิเคราะห์อภิมาน ตลอดจนผลการวิเคราะห์ที่ได้ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีเงื่อนไขนับว่าเป็นเอกลักษณ์ของการวิเคราะห์อภิมานที่จัดว่าเป็นนวัตกรมที่สำคัญที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในวงการการสังเคราะห์งานวิจัย และทำให้การวิเคราะห์อภิมานมีลักษณะที่แตกต่างจากงานวิจัยโดยทั่วไป สำหรับการปริทัศน์งานวิจัย แม้ว่าจะได้ผลการปริทัศน์ที่ลุ่มลึก แต่ผลการวิจัยที่ได้ไม่มีการระบุขนาดของความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนเหมือนเช่นในการวิเคราะห์อภิมาน

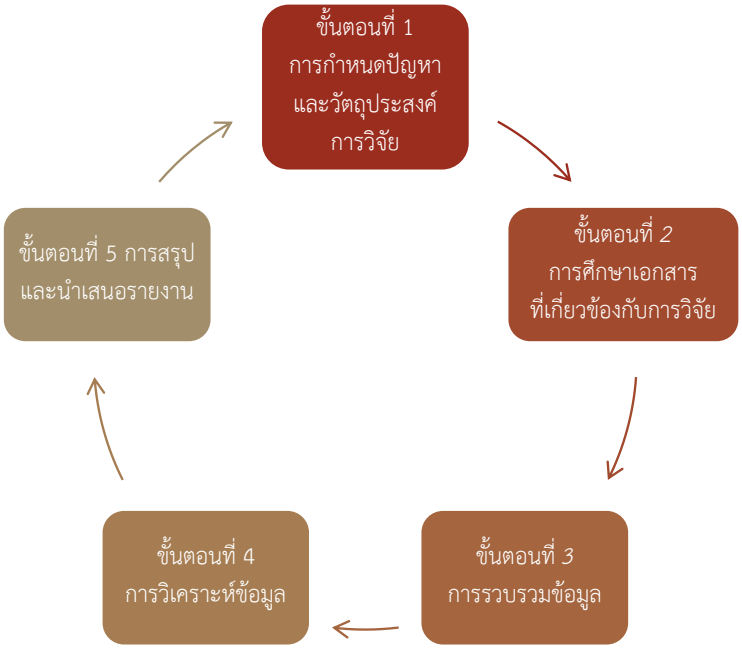

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิเคราะห์อภิมาน

ข้อจำกัดและวิธีการแก้ไขของการวิเคราะห์อภิมาน

ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์อภิมานจะมีประโยชน์ในการรวมผลที่ได้จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องเข้าด้วยกันนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้อง แม่นยำ และน่าเชื่อถือ แต่การวิเคราะห์อภิมานก็อาจมีปัญหาการได้ผลข้อสรุปที่ไม่ถูกต้องได้ถ้านักวิจัยขาดความตระหนักถึงข้อจำกัดของการวิเคราะห์อภิมาน โดยข้อจำกัดและวิธีการแก้ไขของการวิเคราะห์อภิมาน มีดังต่อไปนี้

1. อคติที่เกิดจากการรวบรวมเฉพาะงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ (Publication bias) แต่ไม่ได้สืบค้นไปถึงแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกรวบรวมอยู่ในฐานข้อมูลที่มีใช้กันโดยทั่วไป ซึ่งอาจทำให้ได้ผลรวมของ ค่าขนาดอิทธิพลที่ได้ค่าเกินกว่าความเป็นจริงเนื่องจากงานวิจัยที่ได้ผลการวิจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติมีโอกาสที่จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการมากกว่างานวิจัยที่แสดงผลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติวิธีหลีกเลี่ยงปัญหานี้คือการนำเอางานวิจัยที่ไม่ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่เข้ามารวมอยู่ในการวิเคราะห์อภิมานด้วย โดยที่ใช้การสืบค้นข้อมูลอย่างเป็นระบบ ครบถ้วนสมบูรณ์ให้ได้งานวิจัยที่ครอบคลุมมากที่สุด นอกจากนี้วิธีง่าย ๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบอคติที่เกิดจากการรวบรวมผลการวิจัยในการวิเคราะห์อภิมาน คือการวิเคราะห์ด้วย Funnel plots หรือการวิเคราะห์ Fail-safe

2. ปัญหาที่พบได้จากการรวมงานวิจัยที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน เนื่องจากงานวิจัยแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าในส่วนของคุณภาพงานวิจัยหรือรูปแบบและการดำเนินการวิจัย เช่น การคัดเลือกตัวอย่าง ระยะเวลาในการศึกษา ตัววัดผลและสถานที่ทำการศึกษา เป็นต้น การนำผลการวิจัยเหล่านั้นมารวมกันจึงเปรียบเหมือนการนำผลไม้หลายชนิดมารวมกัน (Apples and oranges problem) ส่งผลให้ได้ข้อสรุปที่อาจไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือ วิธีหลีกเลี่ยงปัญหานี้ คือ การกำหนดเกณฑ์คัดเลือกงานวิจัยที่ชัดเจน การตรวจสอบว่าผลการวิจัยของแต่ละงานวิจัยแตกต่างกันหรือไม่ (Heterogeneity test) การเลือกใช้รูปแบบการวิเคราะห์รูปแบบอิทธิพลสุ่ม (Random effect model) หรือการแยกงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกันออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และทำการวิเคราะห์

ผลแยกเป็นรายกลุ่ม (Sub group analysis)

3. ปัญหาการนำเอางานวิจัยที่มีวิธีวิทยาการวิจัยที่คุณภาพต่ำรวมเข้าด้วยกัน ส่งผลให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ไม่ถูกต้องหรือลำเอียงได้ (Garbage in, Garbage out) วิธีหลีกเลี่ยงปัญหานี้คือ การประเมินคุณภาพของงานวิจัย การกำหนดเกณฑ์การคัดเข้าคัดออก (Inclusion and exclusion criteria) ในการคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ที่ชัดเจน

4. การใช้ผลการวิจัยหลาย ๆ ประเด็นจากการศึกษาชิ้นเดียว อาจเป็นผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนของผลรวมข้อสรุปผลการวิเคราะห์อภิมานได้เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม อาจไม่ได้เป็นอิสระจากตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในการวิจัยนั้น ๆ การแก้ไขปัญหามีหลายวิธี เช่น จัดกระทำให้ค่าขนาดอิทธิพลเป็นอิสระ เลือกเฉพาะค่าขนาดอิทธิพลที่สำคัญค่าเดียวในแต่ละงานวิจัย คำนวณขนาดความไม่เป็นอิสระต่อกัน และ คำนวณค่าเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักของค่าสหสัมพันธ์

บทสรุป

การวิเคราะห์อภิมานเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยประเภทหนึ่งโดยใช้วิธีการทางสถิติ ในยุคปัจจุบันที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศตะวันตก และกำลังเป็นที่สนใจของนักวิชาการศึกษาในประเทศไทยทั้งการวิจัยในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และกลุ่มครูผู้สอนหรืออาจารย์ในสถานบันอุดมศึกษา ในการหาข้อสรุปที่ชัดเจน ลุ่มลึก และถูกต้อง จากการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาที่ศึกษาในประเด็นปัญหาเดียวกัน ซึ่งวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยแบบอื่นไม่สามารถเสนอผลการวิจัยได้ชัดเจนเช่นนี้ และสามารถสรุปเชื่อมโยงผลจากการวิจัยหลาย ๆ เรื่องเข้าด้วยกันได้โดยผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้ไม่ถูกแทรกแซงด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจัย การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์อภิมานในการวิจัยทางการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 3) การรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบด้วย การสืบค้นงานวิจัย การกำหนดเงื่อนไขสำหรับการคัดเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ การสร้างเครื่องมือวิจัย และการบันทึกข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) การสรุปและนำเสนอรายงาน ดังนั้นนักวิจัยทางการการศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจในวิธีการวิเคราะห์อภิมานอย่างแท้จริงและลึกซึ้ง รวมทั้งมีความตระหนักถึงข้อจำกัดของการวิเคราะห์อภิมานและวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ ได้ข้อค้นพบและข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการจัดการเรียน การสอนของครูหรือการกำหนดแนวทางการพัฒนาครูของผู้บริหาร ซึ่งนับเป็นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่มีอยู่ ได้อย่างคุ้มค่า

เอกสารอ้างอิง

นงลักษณ์ วิรัชชัย. **วิเคราะห์อภิมาน (Meta-Analysis).** กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิ่งกรุฟ, 2542.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. **การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิมานและการวิเคราะห์เนื้อหา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

สุพัฒน์ สุกมลสันต์. **การอภิวิเคราะห์และการสังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระหว่างปี พ.ศ. 2515-2530.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. “การพัฒนาครูมืออาชีพด้วยการวิจัยในชั้นเรียน,” **วารสารครุศาสตร์.** 29, 3 (มีนาคม – มิถุนายน 2544): 15–25.

Cohen, J. **Statistical Power Analysis for Behavioral Sciences.** New York: Academic Press, 1976.

Glass, G.V. B. McGaw and M.L. Smith. **Meta – Analysis in Social Research.** Beverly Hills: Sage Publications, 1981.

Hedges, L. V., and I. Olkin. **Statistical methods for meta-analysis.** Orlando: Academic Press, 1985.

Hunter, J.E, F.L. Schmidt and G.B. Jackson. **Meta Analysis: Cumulating Reseach Findings Across studies.** Beverly Hills: Sage Publications, 1982.

Jain, V., R. Sharma and S. Sing. "Doing Meta- Analysis in Research: A Systematic Approach," **Indian Journal of Dermatology Venereology and Leprology.** 78, 3 (May–June 2012): 242-250.

Mullen, Brian. **Advanced Basic Meta-Analysis.** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 1989

Rosenthal, R. **Meta-analytic procedure for Social Research.** Newbury Park: Sage Publications, 1991

Slavin, R. E. "Best-evidence synthesis: An alternative to meta-analytic and traditional reviews," **Journal of Clinical Epidemiology.** 49, 1 (January 1995): 5-11.

Sutton AJ, Higgins JPT. "Recent developments in meta-analysis," **Statistics in Medicine.** 27, 5 (June 2008): 625-50

การพัฒนาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of a Learning Activity Management Package by Using the STAR Strategy in Conjunction with Active Learning Affecting Ability in Solving Mathematical Problems on Statistics for the 8th Grade Students

ผกามาศ เรืองจรัส[1] สมถวิล ขันเขตต์[2] และปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์[3]

Phakamart Ruangjarat[1] Somthawin Khanthaket[2] and Piyaphon Phichayapirat[3]

รร.นามนพิทยาคม อ.นามน จ.กาฬสินธุ์ 46230[1]

Namonpittayakhom School, Namon district, Kalasin Province, 46230[1]

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[2]

Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University[2]

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[3]

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University[3]

E-mail: phakamart.rg61@ubru.ac.th

Received: August 30, 2021; Revised: November 22, 2021; Accepted: November 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ก่อนและหลังเรียน 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 27 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย ชุดการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสถิติ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ มีประสิทธิภาพที่ระดับ 78.02/77.41

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ มีค่าเท่ากับ 0.5104 ดังนั้น ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 51.04

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop a learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics for the 8th grade students effectively based on the criteria of 70/70, 2) to compare learning achievement of the students learning by using a learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics before and after learning, 3) to study the index of the effectiveness of the learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics, and 4) to study the students' satisfaction towards the learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics. The samples used in the research were 27 students studying in the 8th grade, Matthayom Suksa 2/3, in the second semester in the academic year of 2020 at Namon Phitthayakom School, Namon District, Kalasin Province. They were randomized by cluster sampling. The research instruments were a learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics, a test used to measure learning achievement on statistics, and a questionnaire used to measure the students' satisfaction towards the learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics for the 8th grade students. The statistics used were mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics had the efficiency at 78.02/77.41.

2. The mean score of the learning achievement of the students by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics after learning was higher than that before learning with the statistical significance at the level of .05.

3. The index of the effectiveness of the learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics was 0.5104. Therefore, the learning progress of the learners was 51.04,

4. The students were satisfied after learning by using the learning activity management package by using the STAR strategy in conjunction with active learning affecting ability in solving mathematical problems on statistics at the highest level.

Keywords: Learning by Using the STAR Strategy in Conjunction with Active Learning, Ability in Solving Mathematical Problems.

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของโรงเรียนนามนพิทยาคม ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบเดิม ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาน้อยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่เป็นเพียงการทำโจทย์แบบฝึกหัด ซึ่งทำเป็นรายบุคคลผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมและฝึกแก้ปัญหาน้อย ทำให้นักเรียนแก้ปัญหาได้เฉพาะโจทย์ปัญหาที่คุ้นเคย และใช้การดำเนินการเพียงขั้นตอนเดียว ในการแก้ปัญหาถ้าเจอโจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนและต้องวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของโจทย์เพื่อให้ได้มา ซึ่งวิธีการหาคำตอบนักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้เมื่อนักเรียนอ่านโจทย์ปัญหาแล้ว ไม่สามารถระบุวิธีการหาคำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหานั้นว่าจะหาคำตอบของปัญหาอย่างไร เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างยากและเป็นนามธรรม จะต้องมีการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบมีแบบแผนและต้องวิเคราะห์ปัญหา จึงเป็นการยากที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ต้องอาศัยทั้งความรู้ความเข้าใจทักษะ การคำนวณ รวมทั้งประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อแก้ปัญหาและได้มาซึ่งวิธีการหาคำตอบ หากครูผู้สอนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาเป็นรูปธรรมได้แล้วจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ยากมาก ซึ่งเห็นได้จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนามนพิทยาคม ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 57.52 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.25 ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.55 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้คือร้อยละ 70 (โรงเรียนนามนพิทยาคม, 2560) และจากรายงานผลของการทดสอบระดับชาติปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.00 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 28.64 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 27.50 การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องหนึ่งที่อยู่ในสาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น ซึ่งเป็นสาระที่เชื่อมโยงกับทุกสาระหลักในการเรียนคณิตศาสตร์ (โรงเรียนนามนพิทยาคม, 2560) จากรายงานดังกล่าว จะเห็นว่าระดับคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกระดับ โรงเรียนมีความต้องการให้ผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาที่ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจได้ยากที่สุดคือเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการ แก้โจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนต้องวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของโจทย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการหาคำตอบนั้นนักเรียน ไม่สามารถทำได้ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2559) การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับกราฟิกออแกไนซ์เซอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับกราฟิกออแกไนซ์เซอร์ของนักเรียนในด้านการระบุข้อมูลจากโจทย์ การเปลี่ยนภาษาเป็นสัญลักษณ์การวางแผนและดำเนินการหาคำตอบร่วมกับใช้กราฟิกออแกไนซ์เซอร์ช่วยในการคิด และการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธีการจำตัวอักษรตัวแรกของชื่อลำดับขั้นการแก้โจทย์ปัญหา (First-letter mnemonic strategy) เป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนแก้โจทย์ปัญหาได้ดังที่มิลเลอร์ (Miller, 1992) ได้กล่าวว่า การสอนนักเรียนด้วยกลวิธีการจำขั้นตอนตัวอักษรตัวแรก ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ระลึกถึงขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา และช่วยในทักษะคำนวณหาคำตอบ แมคชินีและฮิวจ์ส (Maccini and Hughes, 2000) ได้พัฒนาการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี Strategy Steps: STAR เป็นกลวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถจำขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจำตัวอักษรตัวแรกของชื่อลำลับขั้นในแต่ละขั้นตอน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาโจทย์ปัญหา (Search the Word Problem) ขั้นที่ 2 แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหา (Translate the Problem) ขั้นที่ 3 หาคำตอบของโจทย์ปัญหา (Answer the Problem) ขั้นที่ 4 ทบทวนคำตอบ (Review the Solution) แมคชินีอธิบายว่า ขั้นตอนหลักของกลวิธี STAR จะประกอบด้วยขั้นตอนย่อย เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ เพื่อหาคำตอบได้ครูสามารถใช้ใบงานที่ประกอบด้วยขั้นตอนและขั้นตอนย่อยของกลวิธี STAR เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้แก้ปัญหาได้ทุกขั้นตอนและช่วยจำขั้นตอนในการแก้ปัญหา การใช้การสอนโดยใช้กลวิธี STAR และการใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม (Concrete) สื่อที่เป็นตัวแทนวัตถุจริง (Semi-concrete) และสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม (Abstract) ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการหาคำตอบได้ดียิ่งขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังนั้นการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR เป็นกลวิธีอีกแบบหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการหาคำตอบได้อย่างดียิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และส่งผลต่อความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน สิ่งที่สนับสนุนแนวคิดนี้คือ งานวิจัยของแมคชินีและฮิวจ์ส (Maccini and Hughes, 2000) ได้ศึกษา ผลของการใช้กลวิธี STAR ในการแก้ปัญหาพีชคณิตขั้นต้นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเรียนที่มีต่อความสามารถของการแสดงความหมาย และการหาคำตอบของการแก้ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม ผลปรากฏว่า ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนสูงขึ้นในแต่ละลำดับการสอนนักเรียนใช้กลวิธีแก้โจทย์ปัญหา ดังนี้ 1) ศึกษาทำความเข้าใจโจทย์ 2) แปลงข้อมูลจากโจทย์ไปสู่สมการ 3) ระบุการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง 4) เขียนสมการได้อย่างถูกต้อง และ 5) ตอบคำถามของโจทย์ปัญหาได้ นอกจากนั้นยังส่งผลกับการแก้โจทย์ปัญหาที่ไม่ใกล้เคียงกับของเดิมอีกด้วย และหลังจากการทดลองแล้ว 10 สัปดาห์ ได้ทำการวัดความคงทนในการเรียน ปรากฏว่า นักเรียนยังสามารถแสดงความหมายของโจทย์และหาคำตอบได้อย่างถูกต้อง อีกสาเหตุหนึ่งจากการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ครูผู้สอนเป็นฝ่ายรุก (Active) ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับ (Passive) จนทำให้ผู้เรียนขาดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ขาดการฝึกคิดฝึกแก้ปัญหาและขาดการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์อื่น ๆ หรือถ้าเปรียบเทียบอีกอย่างคือการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมเป็นแบบเหยือก ผู้สอนต้องรินน้ำใส่เหยือกจากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าควรหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนนามนพิทยาคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนยิ่งขึ้น และจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างความรู้จากสิ่งที่ได้ปฏิบัติโดยผ่านการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งในเชิงทักษะต่าง ๆ และปฏิบัติเพื่อพัฒนาเชาว์ปัญญา เช่น การแก้ปัญหา วิเคราะห์ วิจารณ์ หรือตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้นักเรียนได้คิด ค้นคว้า รายงาน แก้ปัญหา ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง เพื่อแทนที่การเรียนการสอนที่เกิดจากครูบอกเล่าให้นักเรียนได้ฟังเพียงด้านเดียว โดยที่ครูทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ จัดสิ่งเร้า คอยเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และสร้างสาระการเรียนรู้ร่วมกัน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ วาสนา เจริญไทย (2557) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์

เห็นว่า การส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ จัดลำดับการแก้ปัญหา และสามารถนำวิธีการไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ เรื่องสถิติ สามารถนำความรู้ ทักษะกระบวนการไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ มัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 78 คน จากจำนวน 3 ห้องเรียน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เป็นห้องเรียนที่มีนักเรียนแบบคละความรู้ความสามารถ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ประสิทธิภาพชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบ่งออกเป็น 6 ชุด ดังนี้

1.1 ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แผนภาพจุด

1.2 ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แผนภาพต้น-ใบ

1.3 ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฮิสโทแกรม

1.4 ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

1.5 ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มัธยฐาน

1.6 ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ฐานนิยม

โดยผลการประเมินความเหมาะสมของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน รวมเฉลี่ยคุณภาพของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ 4.79 อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด และในการทดลองกับผู้เรียนตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนามนพิทยาคม จำนวน 27 คน โดยทำการทดลองรวม 6 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งฉบับ เท่ากับ .97

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมก่อนการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1.1 กำหนดตัวอย่าง

1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้และข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียนตัวอย่างทราบ

1.3 กำหนดปฏิทินการทดลอง โดยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

2. ขั้นการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดลองครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนเรียน (Pre-test)

2.2 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล แบบบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 สังเกตกระบวนการเรียนการสอน โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนทุกระยะตลอดการทดลอง

2.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นประเมินผล ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 หลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ดำเนินการสอบก่อนเรียน (Pre-test)

3.2 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 70/70 แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 70/70

ผลการทดสอบ	จำนวนนักเรียน	ผลการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				E_1/E_2
		คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ	S	
คะแนนระหว่างเรียน	27	120	93.63	78.02	2.56	78.02/
คะแนนหลังเรียน	27	30	23.22	77.41	2.28	77.41

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 6 ชุด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 93.63 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.56 และค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบหลังเรียนด้วยชุดการจัดกิจกรรมการเรียน มีค่าเท่ากับ 23.22 จากคะแนน เต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.28

ดังนั้น ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 ที่ระดับ 78.02/77.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S	t
ก่อนเรียน	27	30	14.04	1.81	21.848*
หลังเรียน	27	30	23.22	2.28	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียน

มีค่าเฉลี่ย 23.22 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.41 สูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย 14.04 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 46.79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. หาดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5104 ดังนั้น ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 51.04

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ ยกเว้นด้านเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 ที่ระดับ 78.02/77.41

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 23.22 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.41 สูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย 14.04 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 46.79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5104 ดังนั้น ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 51.04 หมายความว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบ หลังเรียนมากกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ร้อยละ 51.04

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 ที่ระดับ 78.02/77.41 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กลวิธี STAR เป็นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้กลวิธีการจำตัวอักษรตัวแรกของชื่อลำดับขั้นตอนของการแก้ปัญหา นักเรียนจดจำขั้นตอนและฝึกแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา เลือกวิธีใช้ในการหาคำตอบและสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องตามวิธีที่เลือก อีกทั้งสามารถตรวจสอบคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพรรณ พูนสุวรรณ์ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ไขปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 79.92/82.54 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับ

การสอนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม เท่ากับร้อยละ 61.54 รวมทั้งรูปแบบการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีวิธีการเรียนที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและสร้างความรู้จากสิ่งที่ได้ปฏิบัติระหว่างเรียน โดยมีวิธีการเรียนรู้ผ่านทักษะการสำรวจข้อมูล การทดลองการแก้ไขปัญหาการอภิปรายร่วมกันและการทำงานแบบกลุ่มเล็ก ๆ การทำงานแบบร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งวางอยู่บนปัจจัยพื้นฐานของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การพูดและการฟัง การเขียน การอ่าน การโต้ตอบความคิดเห็น ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่ลดกระบวนการสื่อสาร และการถ่ายทอดเนื้อหาให้ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์ (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความเชื่อมั่นในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 และมีความเชื่อมั่นในตนเองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 23.22 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.41 สูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย 14.04 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 46.79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธี STAR เป็นกลวิธีที่เน้นให้นักเรียนได้แนวทางในการหาคำตอบของปัญหาได้หลายวิธี นักเรียนสามารถเลือกวิธีการที่ตนเองถนัดมาใช้แก้ปัญหา นักเรียนสามารถเลือกใช้สื่อได้ด้วยตนเอง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แนวคิดในการหาคำตอบที่แตกต่างจากของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของมาศสิริ เหมือนเพชร (2562) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา เจริญไทย (2557) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่เรียน โดยใช้กิจกรรมเชิงรุกสูงกว่าปกติ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าแบบปกติและผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เมื่อพิจารณาภาพรวมของค่าดัชนีประสิทธิผล ที่คำนวณได้จากการใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากที่นักเรียนได้เรียนจากชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครบทุกชุดแล้ว มีค่า 0.5104 สามารถสรุปได้หลังจากที่เรียนโดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 51.04 เป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนต่อไป

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพรรณ พูนสุวรรณ์ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ ที่เน้นกระบวนการแก้ไขปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดการสอนคณิตศาสตร์ ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจในทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนต้องเน้นย้ำเรื่องความตั้งใจให้กับนักเรียน และดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กลวิธี STAR มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ครูผู้สอนควรนำการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในเนื้อหาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย และไปใช้ร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ด้วย เพื่อช่วยส่งเสริมให้การสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR มีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และครูผู้สอนควรเสริมทักษะความรู้ในกระบวนการแสดงวิธีทำในขั้นที่ 4 ขั้นการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา (A) ให้มีความถูกต้องแม่นยำ จะทำให้คะแนนของขั้นนี้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อคะแนนในขั้นสุดท้าย คือ ขั้นทบทวนคำตอบ (R) ก็จะถูกต้องมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล ขันเขตต์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำการเอาใจใส่ และเป็นกำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนนามนพิทยาคม ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบและแบบวัดด้วยความเต็มใจ

เอกสารอ้างอิง

กนกพรรณ พูนสุวรรณ์. **การพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2555.

เชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์. **ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความเชื่อมั่นในตนเอง.** ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.

มาศสิริ เหมือนเพชร. **ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562.

โรงเรียนนามนพิทยาคม. **สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2560.** กาฬสินธุ์: โรงเรียนนามนพิทยาคม, 2560.

วาสนา เจริญไทย. **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557.

สมเกียรติ อินทสิงห์. “การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับกราฟิกออแกไนซ์เซอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,” **มหาวิทยาลัยศิลปกร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.** 9, 1 (มกราคม-เมษายน 2559): 356-368

อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์, 2553.

———. **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. โรมันสคริป, 2550.

Miller, N. **Out in the World: Gay and Lesbian Life from Buenos Aires to Bangkok.** London: Penguin Books, 1992.

Maccini, P. and C.A. Ruhl. “Effects of a Problem Solving Strategy on the Introductory Algebra Performance of Secondary Students with Learning Disabilities,” **Learning Disabilities Research and Practice.** 15, 1 (2000): 10-21.

การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
A Study of the Ethical Behavior of the Students at Ubon Ratchathani Rajabhat University

เยาวรักษ์ ทองพุ่ม
Yaovaruk Thongphum

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: yaovaruk.t@ubru.ac.th
Received: November 17, 2021; Revised: December 9, 2021; Accepted: December 9, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ และระดับชั้นปีที่ศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 388 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบ Multiple Comparison Test และเลือกใช้ค่าสถิติ LSD ในการทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทั้งภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้านคือ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตา ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความมีจิตสาธารณะ และด้านความประหยัด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อยู่ในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีเพียงด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางจริยธรรม ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ความมีจิตสาธารณะ ความประหยัด

Abstract

The objectives of the research were to study levels of the ethical behavior of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University and to compare the ethical behavior of the students at

Ubon Ratchathani Rajabhat University classified by genders and levels of the years of the study. The samples used in the research were 388 students studying at Ubon Ratchathani Rajabhat University in the first semester in the academic year of 2021. They were randomized by multi-stage sampling. The research instrument used was a five-rating scale questionnaire with the reliability of 0.95. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, a test on pair differences by the mean of the multiple comparison test, and Fisher's Least Significant Difference (LSD) chosen in testing.

The research findings were as follows.

1. The ethical behavior of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University in the overall and in aspects consisting of 6 aspects: gratitude, honesty, kindness, having disciplines and responsibility, public consciousness, and frugality, was at a high level.

2. The comparison of the ethical behavior of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University classified by genders was found that the male and female students had the different ethical behavior with no statistical significance at the level of .05. However, when each aspect was considered, having disciplines and responsibility was the aspect that the male and female students had the different ethical behavior with the statistical significance at the level of 0.05 and the ethical behavior of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University with the different levels of the years of the study had the different ethical behavior with the statistical significance at the level of .05.

Keywords: Ethical Behavior, Gratitude, Honesty, Kindness, Having Disciplines and Responsibility, Public Consciousness, Frugality

บทนำ

สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยเราในปัจจุบันนี้ น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผลักดันให้สังคมไทยมุ่งความสำเร็จทางวัตถุ คนในสังคมแสวงหาความสำเร็จในชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ บ้างก็แสวงหาอำนาจ บ้างก็แสวงหาผลประโยชน์ จนหลายคนมองเห็นตรงกันว่าปัจจุบันสังคมไทยเริ่มอ่อนแอลงเรื่อย ๆ และกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่พึงวิตกกังวลยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในประเทศ ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการหรือคนในแวดวงอาชีพอื่น ๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันก็คือการทุจริต คอรัปชั่น การก่ออาชญากรรม การเสพและค้ายาเสพติด และยังแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา การพฤติกรรมตนที่ไม่พึงประสงค์ อาทิการแต่งกายผิดระเบียบ แต่งกายล่อแหลม ซึ่งเป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ การที่นักเรียน นักศึกษา ขายบริการทางเพศเพียงเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าว ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรม อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งไม่ลืมวัฒนธรรมของชาติในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ทุกครั้งที่กล่าวถึงปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยหลายคนมักจะมองไปที่กระบวนการจัดการศึกษา และตอกย้ำเสมอว่าเป็นความล้มเหลวของระบบการศึกษา แต่หากทุกฝ่ายเปิดใจยอมรับว่าปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติการแก้ไขปัญหานั้นจะต้องเริ่มต้นจากครอบครัว สถานศึกษา และที่สำคัญที่สุดคือผู้ใหญ่ทุกคนในสังคมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เนื่องจากการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดนั้นต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ถ้าพิจารณาพื้นฐานปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยส่วนหนึ่งนั้นเริ่มจาก “ปัญหาด้านครอบครัว” ซึ่งเกิดจากการที่ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้บุตรหลาน การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งประเด็นปัญหาของสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยลำดับต้น ๆ เช่น ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งจะนำไปสู่การมีความรัก การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รวมถึงภัยจากสื่อเทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต และการเข้าถึงอบายมุขทั้งเหล่า บุหรี่ ยาเสพติดได้ง่ายดาย และที่สำคัญคือ “การขาดแบบอย่างที่ดี” นั่นเอง สังคมอยากเห็นภาพเด็กและเยาวชนเป็นเช่นไร ทุกคนในสังคมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหาร นักการเมือง ผู้นำสังคม ผู้นำประเทศต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นถือเป็นวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีที่สุด ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นกลไกของสังคมที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติและจะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็จะมีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดีก็จะมีความวุ่นวายเดือดร้อน มีการเอารัดเอาเปรียบแก่งแย่ง แม้จะมีกฎหมายบังคับไว้คนก็พยายามที่จะหลีกเลี่ยง ในปัจจุบันปัญหาจากความบกพร่องทางจริยธรรมเกิดขึ้นทั่วโลกสังคมมีแต่ความสับสนวุ่นวาย คดโกง เอารัดเอาเปรียบกันอยู่ตลอดเวลา

จากปัญหาดังกล่าวภาครัฐได้พยายามที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักในการพัฒนาคนที่มุ่งจะสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรมจริยธรรม อย่างต่อเนื่อง ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ซึ่งแผนดังกล่าวได้ระบุชัดเจนที่จะให้สถาบันทางการศึกษามุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ค้นหาศักยภาพของผู้เรียนและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เชื่อมโยงการเรียนในระบบและนอกระบบการศึกษาควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ประกอบกับเจตนารมณ์ ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพบัณฑิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต และสังคมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นบัณฑิตที่เก่งและดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อให้ทราบพฤติกรรมดังกล่าว และได้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างคนดีและพัฒนาบัณฑิตให้เป็นคนเก่งมีความรู้ มีคุณธรรม เป็นผู้มีส่วนทำให้สังคมสงบสุข อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ และระดับชั้นปีที่ศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 12,422 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยคำนวณขนาดของตัวอย่างจากสูตรการหาขนาดของตัวอย่างแบบทราบความแปรปรวนของประชากร กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ดังสูตรของ Taro Yamane (1967) ได้ตัวอย่างจำนวน 388 คน จากนั้นทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำแนกตาม เพศ และระดับชั้นปีที่ศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมทางจริยธรรม 6 ด้านคือ ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตา ด้านความประหยัด ด้านความกตัญญูกตเวที และด้านความมีจิตสาธารณะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และคณะที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งมี 6 ด้านประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความเมตตา ด้านความประหยัด ด้านความกตัญญูกตเวที และด้านความมีจิตสาธารณะ ในการดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ได้จำนวน 26 ข้อ จากนั้นนำข้อคำถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยวิธีครอนบาคแอลฟา พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจงแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 388 ชุด ได้รับคืนมาจำนวน 388 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งมีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ออกเป็น 5 ระดับคือ

คะแนน	หมายถึง
5	การกระทำนั้นเกิดขึ้นกับท่านบ่อยที่สุด
4	การกระทำนั้นเกิดขึ้นกับท่านบ่อย
3	การกระทำนั้นเกิดขึ้นกับท่านเป็นครั้งคราว
2	การกระทำนั้นเกิดขึ้นกับท่านน้อย
1	การกระทำนั้นเกิดขึ้นกับท่านน้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย

ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลค่าความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมตามหลักเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	**หมายถึง**
1.00 – 2.33	ระดับพฤติกรรมต่ำ
2.34 – 3.66	ระดับพฤติกรรมปานกลาง
3.67 – 5.00	ระดับพฤติกรรมสูง

ซึ่งได้จากการคำนวณตามสูตรอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 388 คน จำแนกตามเพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.26 และเพศหญิง จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 74.74 จำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 49.74 และจำแนกตามคณะที่สังกัด ซึ่งส่วนใหญ่นักศึกษาสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.61

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

พฤติกรรมทางจริยธรรม	$\bar{x}$	S	ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรม
ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ	4.34	.56	สูง
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.75	.43	สูง
ด้านความเมตตา	4.47	.58	สูง
ด้านความประหยัด	3.83	.86	สูง
ด้านความกตัญญูกตเวที	4.90	.31	สูง
ด้านความมีจิตสาธารณะ	4.25	.57	สูง
ภาพรวม	**4.40**	**.36**	**สูง**

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ปฏิบัติอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความกตัญญูกตเวที ($\bar{X}$=4.90) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}$=4.75) ด้านความเมตตา ($\bar{X}$=4.47) ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ($\bar{X}$=4.34) ด้านความมีจิตสาธารณะ ($\bar{X}$=4.25) และ ด้านความประหยัด ($\bar{X}$=3.83)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ และระดับชั้นปีที่ศึกษา ผลปรากฏดังตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมทางจริยธรรม	เพศ	$\bar{X}$	S	t
ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ	ชาย	4.18	.58	–3.36*
	หญิง	4.39	.54	
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	ชาย	4.77	.39	0.60
	หญิง	4.74	.44	
ด้านความเมตตา	ชาย	4.43	.59	–0.86
	หญิง	4.49	.58	
ด้านความประหยัด	ชาย	3.83	.81	–0.06
	หญิง	3.84	.87	
ด้านความกตัญญูกตเวที	ชาย	4.91	.38	0.36
	หญิง	4.90	.28	
ด้านความมีจิตสาธารณะ	ชาย	4.17	.59	–1.61
	หญิง	4.27	.57	
โดยเฉลี่ยรวม	**ชาย**	**4.35**	**.38**	**–1.62**
	หญิง	**4.41**	**.36**	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีเพียงด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ที่นักศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา

พฤติกรรมทางจริยธรรม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.87	4	0.97	3.18*
	ภายในกลุ่ม	116.70	383	.31	
	รวม	120.57	387		
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	ระหว่างกลุ่ม	0.75	4	0.19	1.01
	ภายในกลุ่ม	70.575	383	.18	
	รวม	71.31	387		
ด้านความเมตตา	ระหว่างกลุ่ม	1.11	4	0.28	0.81
	ภายในกลุ่ม	130.39	383	0.34	
	รวม	131.50	387		
ด้านความประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	10.12	4	2.53	3.53*
	ภายในกลุ่ม	274.54	383	0.72	
	รวม	284.65	387		
ด้านความกตัญญูกตเวที	ระหว่างกลุ่ม	0.15	4	0.04	0.40
	ภายในกลุ่ม	36.09	383	0.09	
	รวม	36.24	387		
ด้านความมีจิตสาธารณะ	ระหว่างกลุ่ม	2.60	4	0.65	1.99
	ภายในกลุ่ม	125.26	383	0.33	
	รวม	127.86	387		
โดยเฉลี่ยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**1.49**	**4**	**0.37**	**2.88***
	ภายในกลุ่ม	**49.58**	**383**	**0.13**	
	รวม	**51.07**	**387**		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวม นักศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบรายคู่เพื่อหาความแตกต่างระหว่างชั้นปี โดยใช้วิธีการทดสอบ Multiple Comparison Test และเลือกใช้ค่าสถิติ LSD ในการทดสอบ แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในภาพรวมของพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตาม ระดับชั้นปีที่ศึกษา

ระดับชั้นปีที่ศึกษา	$\bar{x}$	ระดับชั้นปีที่ศึกษา				
		1 (4.39)	2 (4.37)	3 (4.37)	4 (4.52)	5 (4.92)
1	4.39	–	0.02	0.02	–0.13	–0.53*
2	4.37		–	–0.01	–0.15*	–0.56*
3	4.37			–	–0.15*	–0.55*
4	4.52				–	–0.40
5	4.92					–

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในภาพรวมของพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 กับ ปีที่ 5 ชั้นปีที่ 2 กับ ปีที่ 4 ชั้นปีที่ 2 กับ ปีที่ 5 ชั้นปีที่ 3 กับ ปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 กับ ปีที่ 5 ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 กับ ปีที่ 5 มีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกันมากที่สุด มีค่าความแตกต่างเท่ากับ .56

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ทั้ง 6 ด้านคือ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตา ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความมีจิตสาธารณะ และด้านความประหยัด

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน ด้านคือด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ โดยที่นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมสูงกว่า นักศึกษาชาย และการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบรายคู่เพื่อหาความแตกต่างระหว่างชั้นปี โดยใช้วิธีการทดสอบ Multiple Comparison Test และเลือกใช้ค่าสถิติ LSD ในการทดสอบความแตกต่างในภาพรวมของพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 กับ ปีที่ 5 ชั้นปีที่ 2 กับ ปีที่ 4 ชั้นปีที่ 2 กับ ปีที่ 5 ชั้นปีที่ 3 กับ ปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 กับ ปีที่ 5 ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 กับ ปีที่ 5 มีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกันมากที่สุด มีค่าความแตกต่างเท่ากับ .56

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้านคือ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตา ด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความมีจิตสาธารณะ และด้านความประหยัด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อยู่ในระดับสูงนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ก่ำทา (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมในภาพรวมทั้ง 6 ด้านคือ ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี ความอุตสาหะ ความยุติธรรม มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมโดยภาพรวมระดับจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับสูง จำนวน 14 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความยุติธรรม ความกล้าหาญ ความประหยัดอดออม ความมีเหตุผล ความเคารพและยอมรับในตนเองและผู้อื่น และความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีพฤติกรรมทางจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีเพียงด้านความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ก่ำทา (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีเพียงด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี และความยุติธรรมเท่านั้นที่นักศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวม นักศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีพฤติกรรมทางจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 9 ด้าน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 7 ด้านได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความสามัคคี ความกตัญญูกตเวที ความยุติธรรม ความมีเหตุผล ความเคารพและยอมรับในตนเองและผู้อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ศิลารัตน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งไม่แตกต่างและแตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ ประการแรก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายอยู่ในช่วงอายุประมาณ 12 –18 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย นับว่าเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นวัยที่เด็กใช้สติปัญญาหาเหตุผลแสวงหาค่านิยมของตนเองเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ประการที่สองน่าจะเป็นเพราะว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

และตอนปลาย มีจุดเน้นให้โรงเรียนปลูกฝังใน เรื่องเดียวกัน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความอดทน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับสูงทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความมีจิตสาธารณะ และด้านความประหยัด จึงน่าเชื่อได้ว่าพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านนี้เป็นความต้องการของสถานศึกษาและนักศึกษา ตลอดจนองค์กรที่จะได้รับทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถพร้อมทั้งมีพฤติกรรมทางจริยธรรมในด้านต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้นมหาวิทยาลัยก็น่าจะสนับสนุนให้มีการเรียนการสอน หรืออบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มเติมพฤติกรรมทางจริยธรรมให้กับนักศึกษาให้มีมากขึ้นจนเป็นที่ต้องการขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ

1. จากผลการวิจัยพบว่าเมื่อนำพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปเปรียบเทียบกับเพศและระดับชั้นปีที่ศึกษาของนักศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการทดสอบระดับของพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาก่อน โดยเน้นเรื่องการปฏิบัติ เมื่อได้ผลแล้วควรจัดให้มีการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นในกระบวนการของรายวิชาเพื่อเสริมตามข้อมูลที่ได้รับแล้วเน้นในจุดที่ด้อย เพื่อให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีเป็นที่ต้องการขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันของรัฐและเอกชนเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้อาจารย์ผู้สอน หรือนักศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา หรือคณะต่าง ๆ ว่ามีพฤติกรรมทางจริยธรรมในระดับใด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนันรัตน์ รูปใหญ่ และอาจารย์สุเนตร ชัยป่ายาง ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. **การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2550.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.

ณรงค์ ศิลารัตน์. **ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.

นิตยา ก่ำทา. **การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

Yamane, Taro. **Statistics, An Introductory Analysis.** 2nd ed., New York: Harper and Row, 1967.

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นวารสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้น และเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติและจริยธรรมในการเผยแพร่บทความไว้อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าบทความไม่ซ้ำซ้อนกับผู้อื่นและบทความไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่น ๆ มาก่อน
2. ถ้าผู้นิพนธ์นำผลงานผู้อื่นมาใช้ประกอบในบทความ ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงทั้งในเนื้อหาบทความและท้ายบทความให้รายละเอียดครบถ้วน
3. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงในผลการวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล ไม่ปกปิดข้อมูลหรือรายงานข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความต้องมีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
5. ถ้าผลงานของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วมหรืออาสาสมัคร ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการตามหลักจริยธรรมและให้แนบหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและกลั่นกรองคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร
2. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความ โดยปราศจากอคติใด ๆ ต่อ ผู้นิพนธ์หรือบทความ
3. บรรณาธิการต้องจัดให้มีการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความ เพื่อป้องกันการลอกเลียน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เชื่อถือได้
4. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความต่อผู้อื่นจนกว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนต่อผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความจนกว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
2. ถ้าผู้ประเมินได้รับบทความและพิจารณาแล้วเห็นว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือบทความไม่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญ ผู้ประเมินต้องปฏิเสธการประเมินบทความทันที
3. ถ้าผู้ประเมินพบว่าบทความมีการซ้ำซ้อน ลอกเลียนจากบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว ผู้ประเมินต้องแจ้งบรรณาธิการให้ทราบทันที
4. ผู้ประเมินต้องดำเนินการพิจารณาบทความตามระยะเวลาที่กำหนด
5. ผู้ประเมินต้องประเมินโดยยึดหลักวิชาการ ไม่มีอคติหรือเจตนาอื่นที่ไม่ดีต่อบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้นและเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป

1.2 **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์

1.3 **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วยสาขาวิชาสาขาศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง

1.4 **กำหนดพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม ของทุกปี

2. เกณฑ์การตีพิมพ์

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ เป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพและมีประโยชน์ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่บทความเกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่านขึ้นไปต่อหนึ่งบทความและเป็นผู้ที่มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติมหรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งตีพิมพ์

2.5 บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่ไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

3. ประเภทของบทความ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สามารถส่งบทความได้ 3 ประเภท ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ดังนี้

3.1 **บทความวิจัย** ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 ชื่อเรื่อง

3.1.2 ชื่อผู้เขียน

3.1.3 หน่วยงานหรือคณะ และมหาวิทยาลัย

3.1.4 บทคัดย่อ

3.1.5 คำสำคัญ

3.1.6 บทนำ

3.1.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.9 สรุปผลการวิจัย

3.1.10 อภิปรายผลการวิจัย

3.1.11 ข้อเสนอแนะ

3.1.12 กิตติกรรมประกาศ

3.1.13 เอกสารอ้างอิง

3.1.14 ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ หรือกราฟ

3.2. **บทความวิชาการ**

3.2.1 ชื่อเรื่อง

3.2.2 ผู้แต่ง

3.2.3 บทคัดย่อ

3.2.4 คำสำคัญ

3.2.5 บทนำ

3.2.6 เนื้อหา

3.2.7 บทสรุป

3.2.8 เอกสารอ้างอิง

3.3. **บทความปริทัศน์**

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ความรู้อย่างกว้างและลึกอย่างทันสมัย โดยใช้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควร ศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็น การนำเสนอภาพรวมที่น่าสนใจ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1 ชื่อเรื่อง

3.3.2 ชื่อผู้เขียน

3.3.3 คำสำคัญ

3.3.4 บทนำ

3.3.5 บทสรุป

4. รูปแบบและการเตรียมต้นฉบับ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้กำหนดแนวทางการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ในวารสาร โดยผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาบทความทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสั้นขนาด A4 แบบคอลัมน์เดียว โดยมีความยาวของบทความรวม 8-10 หน้า ให้ใช้ขนาดและรูปแบบตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะและขนาดตัวอักษรที่กำหนดให้ใช้ในการพิมพ์บทความ

หัวข้อ/ส่วนประกอบ	แบบตัวอักษรและขนาด	ลักษณะของตัวอักษร	การวางตำแหน่ง
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	กึ่งกลาง
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	กึ่งกลาง
ชื่อผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วม	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวธรรมดา	กึ่งกลาง
ที่อยู่ผู้เขียน	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวเอียง	กึ่งกลาง
หัวข้อ	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	ชิดซ้าย
เนื้อเรื่อง	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวธรรมดา	กระจายแบบไทย
หัวข้อเอกสารอ้างอิง	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	ชิดซ้าย

ส่วนชื่อและที่อยู่ผู้เขียนจะมีสัญลักษณ์[1] ท้ายนามสกุลผู้เขียนหลัก และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้วิจัยร่วม[1] ตามลำดับ ที่อยู่ผู้เขียนให้ระบุที่อยู่ หน่วยงาน คณะ และมหาวิทยาลัยที่สังกัด ถ้าผู้เขียนมีที่อยู่ต่างกันให้ระบุเป็นตัวเลข[1,2,...]

รูปแบบการพิมพ์ต้นฉบับบทความให้เป็นไปตามที่กำหนดในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การตั้งค่าหน้ากระดาษ

ขอบกระดาษ	ระยะขอบ (นิ้ว)
ขอบกระดาษบน	1.5
ขอบกระดาษล่าง	1
ขอบกระดาษซ้าย	1.5
ขอบกระดาษขวา	1

5. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง (References)

การอ้างอิง เป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาเป็นวิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง ปีที่พิมพ์) หรือระบบ APA (America Psychological Association Style)

ตัวอย่าง ศิริชัย//การญจนวาสี /(2559)

เอกสารอ้างอิง ให้ระบุรายชื่อเอกสารที่ใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัยที่ได้ตรวจสอบเพื่อนำมาเตรียมรายงานและมีการอ้างอิงถึง จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร ถ้าเป็นบทความภาษาไทยนำโดยกลุ่มเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและตามด้วยกลุ่มเอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบของการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้

การอ้างอิงหนังสือ

รูปแบบ: ผู้แต่ง.//**ชื่อเรื่อง.**//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์,/ปีพิมพ์.

ตัวอย่าง: ประภัสสร์ เทพชาตรี. **สถานการณ์โลก 2553 และแนวโน้มปี 2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2554.

Stebbing, Lionel. **Quality Assurance : The Route to Efficiency and Competitiveness.** 3rd ed. New York: Ellis Horwood, 1993.

การอ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ: ผู้เขียน.//"ชื่อบทความ,"//**ชื่อวารสาร.**//ปีที่,/ฉบับที่/(วันที่/เดือน/ปี):/เลขหน้า

ตัวอย่าง: ดุษฎี วรธรรมดุษฎี. "วัฒนธรรมกับการดื่ม," **ราชพฤกษ์.** 10, 3 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2556): 13-20.

Gatten, Jeffrey N. "Measuring Consortium Impact on User Perception: OhioLINK and LibQUAL+™," **The Journal of Academic Librarianship.** 30, 3 (May 2004): 115-135.

การอ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

รูปแบบ: ผู้เขียน.// "ชื่อบทความหรือหัวข้อข่าว,"//**ชื่อหนังสือพิมพ์**.//วันที่/เดือน/ปี/:/เลขหน้า.

ตัวอย่าง: คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "ข้าวไกลนา," **สยามรัฐ.** 12 มกราคม 2519: 3.

Jansen, Peter. "2009-Thailand's Year Before the Decisive Storm," Bangkok Post. 12 December 2009: 11. "Facts about Cambodia's King Sihamoni," The Nation. 12 December 2000: 1.

การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ ผู้เขียน.//**ชื่อวิทยานิพนธ์.**//ประเภทของบทนิพนธ์พร้อมด้วยชื่อหลักสูตร/สถาบัน,/ปีพิมพ์.

ตัวอย่าง: วิตติกา ทางชั้น. **กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีในเชิงบูรณาการ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

Buppha Devahuti. Use of Computer in Serials Control in Thai Libraries. Master's Thasis Department of Library Science Chulalongkorn University, 1975.

การอ้างอิงจากบทความ/เอกสารที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ

รูปแบบ: ผู้เขียน.//"ชื่อบทความ/เอกสาร,"//ใน:/ชื่อบรรณาธิการ./บรรณาธิการ.// ชื่อเรื่องหรือหัวข้อการประชุม.//ชื่อการประชุม;/วันที่/เดือน/ปีที่จัดประชุม;/สถานที่จัดประชุม.//สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์,/ปีพิมพ์.//หน้า.

ตัวอย่าง: บุญส่ง พัจนสุนทร. "ภาวะช็อก: การวินิจฉัยและการวินิจฉัยแยกโรค," ใน: พลากร สุรกุลประภา, บรรณาธิการ. **Medicine in the evidence-based era.** การประชุมวิชาการประจำปี 2544 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ครั้งที่ 17; 16-19 ตุลาคม 2544; ขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์, 2544.หน้า 195-208.

Bengtsson, S. and B.G. Solheim. "Enforcement of Data Protection, Privacy and Security in Medical Informatics," In: Lun K. C, Lun, P. Degoulet and T. E. Piemme, editors. **MEDINFO 92**. Proceedings of the 7th World Congress on Medical Informatics; 6-10 September 1992; Geneva, Switzerland. Amsterdam: North-Holland, 1992. pp. 1561-1565.

การอ้างอิงจากสื่ออินเทอร์เน็ต

ข้อมูลจาก Website ของบุคคล

รูปแบบ: ผู้แต่ง.//**ชื่อเรื่อง.**/(ออนไลน์)/ปีพิมพ์/(อ้างเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี).// จาก:/URL

ตัวอย่าง: ฟาดีละห์ บาโล. **การศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบัน.** (ออนไลน์) 7 เมษายน 2556 (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557). จาก http://www.l3nr.org/posts/538618

Emanuels, Brian. **Another Study Fuels Movement to Push Back High School Start. Times.** (online) 14 March 1014 (cited 18 May 2014). Available form: http://blogs. Edweek.org/edweek/inside-school-research/2014/03/later_start_times.html?cmp= ENL-EU-NEWS3

ข้อมูลจาก Website ของหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ: ผู้แต่ง.//ชื่อเรื่อง.//(ออนไลน์)/ปีพิมพ์/(อ้างเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี).//จาก:/URL

ตัวอย่าง: ฐากูร จุลินทร .**ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2555**. (ออนไลน์) 2555 (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557). จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2556-thakoon.pdf

Thaweesak Koanantakool, **Getting Ready for New Millennium: What are the Thai Government's Actions Toward the Year 2000.** (online) 1999 (cited 20 August 1999). Available from: http://nectec.or.th/it-projects/

6. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Pitchayatat/

6.1. เมื่อกองบรรณาธิการวารสารได้รับต้นฉบับแล้ว จะนำมาพิจารณาแล้วแจ้งตอบกลับให้ผู้เขียนทราบผลว่าผ่านการพิจารณาหรือไม่ผ่าน

6.2. บทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะได้รับการตรวจสอบวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์การตีพิมพ์ของวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

6.3. บทความเมื่อได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งผลการพิจารณาบทความ ให้ผู้เขียนไปปรับแก้ไขบทความและส่งกลับมากองบรรณาธิการ

6.4. เมื่อบทความของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะจัดส่งวารสารให้ผู้เขียน จำนวน 1 เล่ม

7. ติดต่อสอบถามข้อมูล

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลขที่ 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทรศัพท์ 0-4535-2097 มือถือ 062-424-9400 โทรสาร 0-4535-2120

E-mail: info.gra@ubru.ac.th

ขั้นตอนการรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

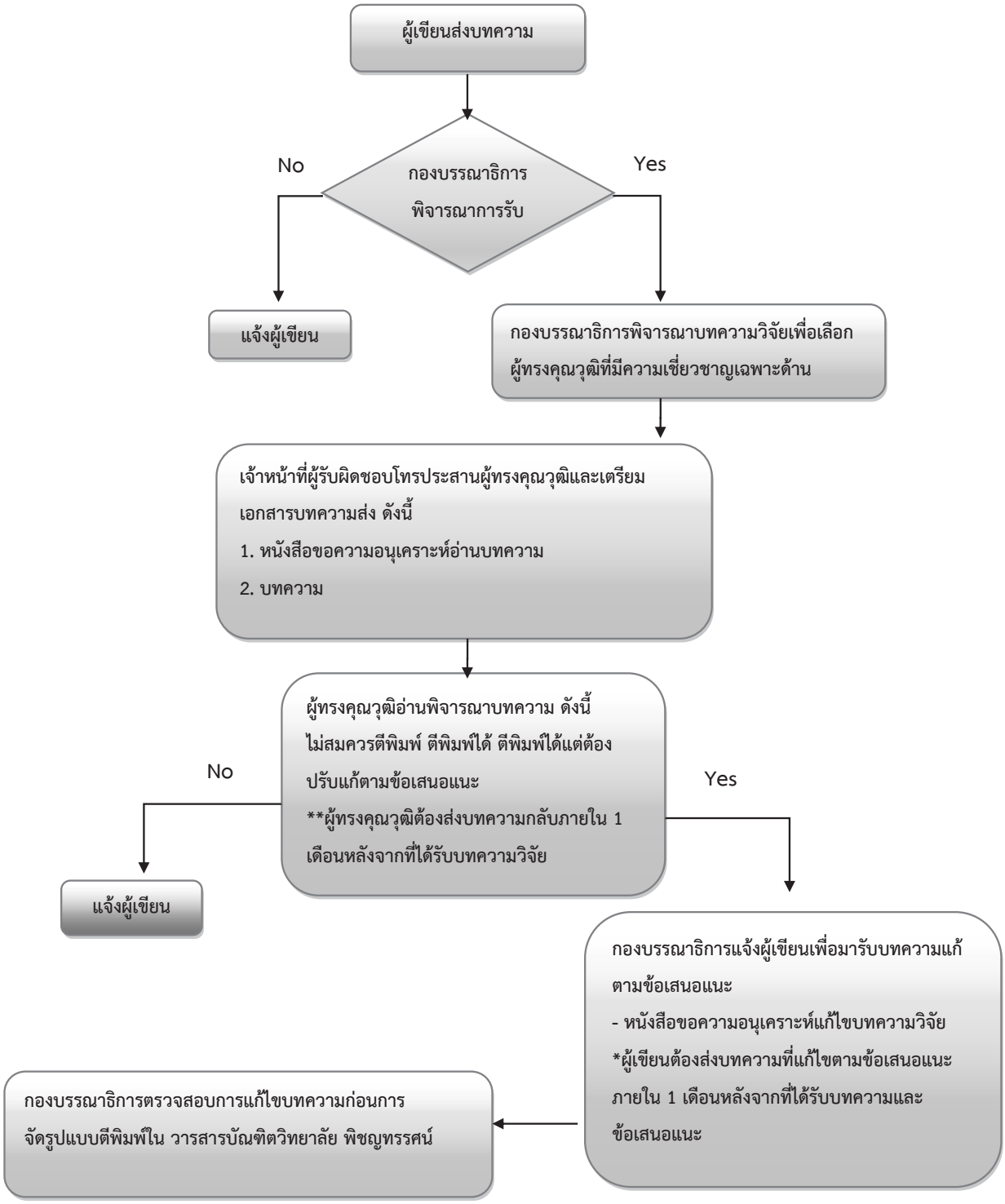

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารบัณฑิตวิทยาลัย "พิชญทรรศน์" มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลข.....
รับวันที่...../...../.....
ผู้รับ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
เรื่อง ขอตีพิมพ์บทความลงบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1. ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย) .....
(ภาษาอังกฤษ) .....

2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด .....ชื่อย่อ.....

3. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ชื่อภาษาไทย .....ชื่อภาษาอังกฤษ .....

4. สถานภาพผู้ส่งบทความ

4.1 ( ) อาจารย์ ( ) อื่น ๆ ระบุ .....สถาบัน .....คณะ.....

ชื่อผู้วิจัยร่วม กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา (ถ้ามี)

4.1.1 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

4.1.2 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

4.2 ( ) นักศึกษา ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท หลักสูตร.....

สาขา.....คณะ.....สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)

4.2.1 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

4.2.1 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

5. ประเภทของบทความ ( ) บทความวิจัย ( ) บทความวิชาการ ( ) บทความจากปริทัศน์ ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ที่อยู่ผู้ส่งบทความ (ที่ติดต่อได้สะดวก).....
.....
.....

7. เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ .....โทรสาร .....E-mail .....

8. สิ่งที่ส่งมาด้วยเพื่อให้กรรมการพิจารณา

( ) เอกสารพิมพ์ต้นฉบับบทความ จำนวน 2 ชุด

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ .....

( )

...../...../.....

10. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (กรณีเป็นวิทยานิพนธ์) ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและเนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยบทความนี้เป็น

☐ เนื้อหาบางส่วนของวิทยานิพนธ์ ☐ เนื้อหาโดยองค์รวมทั้งหมดของวิทยานิพนธ์

เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ลงชื่อ .....

( )

...../...../.....

ส่วนนี้สำหรับเจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัย "พิชญทรรศน์" มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

11. ความเห็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบองค์ประกอบของบทความ

( ) ครบ ( ) ไม่ครบ ขาด .....

เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบ ลงชื่อ .....

(นางสาวปณิดา ธรรมวงค์)

..... /...../.....

12. ความเห็นของบรรณาธิการ

( ) เก็บเรื่อง ( ) ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมส่วนประกอบที่ยังไม่ครบ หรือ ไม่สมบูรณ์

( ) นำส่ง Peer Review พิจารณา ควรแต่งตั้ง ( ) ผศ. ( ) รศ. ( ) ศ. ( ) ดร.

1 ..... 2 .....

อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ ☐

บรรณาธิการ ลงชื่อ .....

(รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส)

...../...../.....

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

โปรดกรอกรายละเอียดในใบสมัครเป็นสมาชิกดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุลผู้รับ.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

โทรสาร..... E-mail .....

หน่วยงาน..... สถานที่ทำงาน .....

ถนน.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

☐ สมัครเป็นสมาชิกหนึ่งปี ค่าสมาชิก 200 บาท

☐ สมัครเป็นสมาชิกสองปีติดต่อกัน ค่าสมาชิก 400 บาท

ท่านสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร 045-352-097 โทรสาร 045-352-120

MEMBERSHIP APPLICATION

Date.....Month.....Year.....

Name..... .....

Last First

Mailing Address.....

Street Number and Name

....

District (City) Amphur (State)

....

Province (Country) Postal Code

E-mail Address..... Telephone No. .....

Fax No. .....

☐ One-year Membership (200 Baht)

☐ Two-year Membership (400 Baht)

You can contact us at Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2 Ratchathani Road Mueang District of Ubon Ratchathani Province, 34000 Tel: 045-352-097 Fax. 045-352-120

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย
พิชญทรรศน์
ISSN 1905-5811

ผู้ประเมินบทความ (Readers) ปีที่ 16 ฉบับที่ 3

รองศาสตราจารย์ ดร.สงครามชัยย์ ลีทองดีศกุล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุณฑวรรณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรมย์ สีดาคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ทองประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัั ตน์ ควรรู้ดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม คำผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติยศ วรเดช	มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย คูหาพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร เรืองอ่อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เงยวิจิตร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ดร.เยาวรักษ์ ทองพุ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.สายรุ้ง ดินโคกสูง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี